

Budapest,
2001. augusztus 3.,
péntek

87. szám

Ára: 1904,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
17/2001. (VIII. 3.) KöM r.	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról 6349
25/2001. (VIII. 3.) KöViM r.	Egyes közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszteri rendeletek módosításáról 6363
28/2001. (VIII. 3.) OM r.	A szakmai követelmények kiadásáról szóló 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet módosításáról 6370
31/2001. (VIII. 3.) PM r.	A Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas munkaköreinek megállapításáról szóló 34/1996. (XII. 21.) PM rendelet módosításáról . 6502
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdetményei 6503
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye 6529

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

A környezetvédelmi miniszter 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelete

a légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 110. §-ának (8) bekezdésében

kapott felhatalmazás alapján, az érdekelt miniszterekkel egyetértésben, a következőket rendelem el:

1. §

A rendelet hatálya

- a légszennyezettség,
 - a helyhez kötött légszennyező pontforrások,
 - a pontforrásnak nem minősülő helyhez kötött légszennyező források (a továbbiakban: diffúz forrás) légszennyező anyag kibocsátásának vizsgálatára, ellenőrzésére, értékelésére,
 - a légszennyezettség mérését végző, valamint a b) és c) pontban meghatározott légszennyező forrásokat üzemeltető természetes és jogi személyekre, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre (a továbbiakban: üzemeltető)
- terjed ki.

2. §

E rendelet alkalmazásában

a) *vizsgálati küszöb (felső vagy alsó)*: a légszennyezettség mértéke (lásd 1. számú melléklet), amelyet a vizsgálati módszer meghatározásához kell figyelembe venni;

b) *ellenőrző kalibrálás*: az elemző készülékek teljes méréstartományában (a jelzési tartományban) legalább 3 ponton a pontosság vizsgálata.

A légszennyezettség vizsgálata, értékelése

Vizsgálati módszerek

3. §

(1) A légszennyezettség vizsgálatához olyan mérési módszert és értékelési eljárást kell alkalmazni, amely lehetővé teszi a vizsgálati eredményeknek a külön jogszabály szerinti határértékekkel történő összehasonlítását.

(2) A légszennyezettség vizsgálatánál a következő módszereket kell alkalmazni:

a) méréses vizsgálatot kell végezni a zónákban és agglomerációkban ¹

aa) azokra a légszennyező anyagokra, amelyekre külön jogszabály a riasztási küszöbértéket megállapítja,

ab) azokra a légszennyező anyagokra, amelyekre a jogszabály a vizsgálati küszöbértékeket meghatározza, és a szennyezettség modellezés vagy célvizsgálat eredménye alapján túllépi a felső vizsgálati küszöbértéket, illetve a túllépés megengedett gyakoriságát;

b) méréses vizsgálat, illetve modellezési technikák együttesen is alkalmazhatók azon légszennyező anyagokra, amelyekre a jogszabály a vizsgálati küszöbértéket meghatározza, és a szennyezettségi szint a felső és az alsó vizsgálati küszöbérték között van;

c) a modellezés vagy a műszaki becslés önmagában is elegendő, ha a szennyezettségi szint az alsó vizsgálati küszöbérték alatt van, illetve alacsonyabb, mint a 24 órás határérték 40%-a.

(3) Egyes légszennyező anyagok felső és alsó vizsgálati küszöbértékeit, valamint a vizsgálati küszöbértékek túllépésének feltételeit az 1. számú melléklet tartalmazza.

(4) A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló rendelet² 1.1. számú mellékletének A) és B) pontjában és a 2. számú mellékletében felsorolt légszennyező anyagok tekintetében a légszennyezettség vizsgálatát és értékelését rendszeresen kell végezni.

(5) A többi, határértékkel szabályozott légszennyező anyag tekintetében, a várhatóan a határérték közeli (a határérték 80%-át meghaladó) légszennyezettség vizsgálatára eseti méréseket kell végezni.

(6) Azoknál a légszennyező anyagoknál, amelyekre vizsgálati küszöbértéket a jogszabály nem állapít meg, a méréses vizsgálatot akkor kell végezni, ha a szennyezettség várhatóan túllépi a 24 órás határérték 80%-át, illetve a mérés és/vagy modellezés alkalmazható, ha a szennyezettség várhatóan a 24 órás határérték 40 és 80%-a között van.

A légszennyezettség mérése

4. §

(1) A légszennyezettség mérését a kijelölt mérőponton állandó helyre telepített mérőrendszerrel vagy időszakosan, ismételt, illetve eseti méréssel kell végezni folyamatos vagy szakaszos mintavételi és mérési módszerek alkalmazásával.

(2) A mérőpontokat olyan helymegválasztással és olyan sűrűséggel kell a környezetvédelmi hatóságnak kijelölni, hogy a mért adatok az ország egyes településeit és térségeit levegőtisztaság-védelmi szempontból kellő részletességgel jellemezzék, és a szükséges levegőtisztaság-védelmi intézkedéseket megbízhatóan megalapozzák.

(3) Azokon a településeken, ahol nincs kijelölt mérőpont, illetve a kijelölt mérőpontok száma nem elegendő, vagy azok nem alkalmasak az összes vizsgálni kívánt légszennyező anyag vizsgálatára, indokolt esetben egyedi mérési program alapján, mobil mérőrendszerrel, eseti mérésekkel kell ellenőrizni a légszennyezettséget.

(4) A kijelölt mérőpontok minimális számát a 2. számú melléklet határozza meg, az elhelyezésükre vonatkozó követelményeket a 3. számú melléklet tartalmazza. A mérőpontok kijelölését rendszeresen, legalább 5 évenként felül kell vizsgálni. A kijelölést és a felülvizsgálatot a 3. számú melléklet szerint dokumentálni kell.

(5) A légszennyezettség mérése során

— a 4. számú mellékletben meghatározott referencia módszert, a mellékletben nem szabályozott légszennyező anyagokra nemzeti szabványban rögzített vagy azzal egyenértékű mérési módszert kell alkalmazni, és

— be kell tartani a 19. § (2) bekezdése és a 20. § (1) bekezdése szerinti előírásokat.

(6) A mérőeszközök, mérőrendszerek ellenőrző kalibrálását évenként, valamint a mérőrendszerek, mérőeszközök üzembe helyezése, átalakítása, javítása után minden alkalommal el kell végezteni az erre akkreditált szervezettel. Az ellenőrző kalibrálás a helyszínen is elvégezhető.

(7) A mérőrendszerek tervszerű, rendszeres megelőző karbantartását az üzemeltetőnek el kell végezteni.

¹ 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet.

² 14/2001. (V. 9.) KöM—EüM—FVM együttes rendelet.

(8) A nemzetközi adatszolgáltatás teljesítésére kijelölt légszennyezettségi mérőpont üzemeltetőjének az adatszolgáltatáshoz szükséges mérési programot is végre kell hajtania.

5. §

A légszennyezettség mérését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi.

Az értékelés módszerei

6. §

(1) A légszennyezettség vizsgálata során kapott adatokat, eredményeket értékelni kell. Az értékeléshez felhasználható mérési adatok minőségi követelményeit, valamint a vizsgálati módszerek dokumentálásának előírásait az 5. számú melléklet tartalmazza.

(2) A légszennyezettség értékelése együttesen alkalmazott

- a) matematikai-statisztikai módszerrel,
- b) grafikus, és
- c) térképes ábrázolással

történik. Az értékelés módszereinek követelményeit a 6. számú melléklet tartalmazza.

(3) A határérték túllépések értékelésénél külön kell kezelni és nyilvántartani azokat az eseteket, amikor a határérték túllépést bizonyíthatóan természetes forrás vagy természeti jelenség okozza.

Helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának ellenőrzése

7. §

(1) A helyhez kötött légszennyező pontforrás (a továbbiakban: pontforrás) kibocsátásának ellenőrzését:

- a) folyamatos méréssel, vagy
- b) időszakos méréssel, vagy
- c) számítással, műszaki becsléssel, anyagmérlegek készítésével

kell elvégezni (a továbbiakban együtt: kibocsátás ellenőrzés).

(2) A kibocsátás joghatással járó ellenőrzését az üzemeltető az (1) bekezdés a) és b) pontja esetében saját szervezetével végezheti, vagy arra külső mérőszervezetet bízhat meg. Az üzemeltető az (1) bekezdés c) pontja esetében csak szakirányú engedéllyel rendelkező szakértőt bízhat meg.

(3) Mérést csak olyan mérőszervezet végezhet, amely megfelel a 19. § (1) bekezdése és a 20. § (1) bekezdése szerinti minőségügyi követelményeknek.

8. §

(1) Folyamatos méréssel kell végezni a kibocsátás ellenőrzését azoknál a légszennyező tevékenységeknél és azokra a légszennyező anyagokra:

- a) amelyeket e rendelet 7. számú melléklete meghatároz,
- b) azoknál a tevékenységeknél, amelyeknél a környezetvédelmi hatóság a szennyező anyagok kibocsátásának folyamatos ellenőrzését, meghatározását határozatban előírja,
- c) ahol ezt jogszabály előírja.

(2) A környezetvédelmi hatóság határozatban az (1) b) bekezdés alapján folyamatos kibocsátás ellenőrzést írhat elő:

- a) azoknál a pontforrásoknál, ahol egyes légszennyező anyagok tekintetében, a határérték betartása csak légtisztító berendezéssel biztosítható, de a műszaki kialakítás folytán a technológia tartósan működtethető a légtisztító berendezés nélkül,
- b) azoknál a technológiai berendezéseknél, amelyeknél gyakori a rendkívüli légszennyezéssel járó üzemzavar,
- c) a külön jogszabályban meghatározott, az I. különösen veszélyes fokozatba sorolt légszennyező anyagokat kibocsátó berendezések, technológiák esetében,
- d) amikor légszennyező anyagok kibocsátásának meghatározása megbízhatóan csak folyamatos méréssel történhet.

9. §

(1) A folyamatos kibocsátás (tömegáram vagy koncentráció) méréséhez olyan mérőrendszert kell alkalmazni, amely

- a) az ellenőrzésre kijelölt légszennyező anyagok kibocsátását meghatározó paramétereket folyamatosan érzékeli, méri és regisztrálja,
- b) abban az esetben, ha valamely légszennyező anyag kibocsátása a megállapított határértéket túllépi, azonnali riasztó jelzést ad az üzemeltetőnek,
- c) a kibocsátás mértéke, illetve veszélyessége által indokolt esetben, a környezetvédelmi hatóság erre vonatkozó külön határozata alapján a környezetvédelmi hatóság részére történő adatátvitel biztosítására alkalmas. Az adatátviteli rendszer kiépítése és működtetése az üzemeltető feladata, az adatok fogadási feltételeinek biztosítása a hatóság feladata. Folyamatos adatátvitelt kell biztosítani:
 - ca) a 1000 kg/h névleges kapacitást meghaladó teljesítményű hulladékégető berendezések esetében, és

cb) az 300 MW_{th} és az ennél nagyobb bemenő, névleges hőteljesítményű tüzelőberendezések esetében, amely alól a környezetvédelmi hatóság indokolt esetben felmentést adhat.

(2) A hordozógázban mérni kell a jogszabályban vagy hatósági határozatban előírt légszennyező anyagok és az oxigén koncentrációját, valamint a hordozógáz térfogat-áramát és hőmérsékletét.

(3) A mérőrendszert úgy kell kialakítani, hogy az gátolja meg az illetéktelen hozzáférést és az eredmények megváltoztatását.

(4) A mérőrendszer meghibásodását az üzemeltetőnek a környezetvédelmi hatóság részére 24 órán belül jelenteni kell.

(5) A környezetvédelmi hatóság kötelezése alapján a folyamatos kibocsátás mérés adatait is be kell mutatni, a megfelelő értékeléssel együtt.

10. §

Időszakos méréssel kell végezni a kibocsátás ellenőrzését a környezetvédelmi hatóság által hatósági határozatban előírt légszennyező anyagokra, ha jogszabály másként nem rendelkezik:

a) évente a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló rendelet³ 5. számú melléklet 1. pont A és B osztályában, 2. pont cianid csoportjában és a 4. pontjában szereplő anyagokat kibocsátó pontforrásnál,

b) a 8. számú mellékletben meghatározott légszennyező tevékenységek esetében évente, kétevente, illetve ötévente,

c) a folyamatos mérésre kötelezett, meglévő létesítményeknél (berendezéseknél) a folyamatos kibocsátás ellenőrzéshez szükséges mérőrendszer kiépüléséig.

11. §

Az időszakos mérések során alkalmazandó mérőhelyet úgy kell kialakítani, hogy a szabványos és biztonságos mérés lehetősége biztosítva legyen. A szükséges mérési időtartamra vonatkozó követelményeket, ha jogszabály másként nem rendelkezik, a 9. számú melléklet tartalmazza.

A kibocsátások mérésének követelményei

12. §

(1) A folyamatos és az időszakos mérésekre történő kötelezés esetében, a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével, a légszennyezővel történt egyeztetés alapján a környezetvédelmi hatóság határozza meg:

- a) az ellenőrizendő légszennyező forrást (forrásokat),
- b) a mérések időpontját, időtartamát és gyakoriságát,
- c) a mérendő légszennyező anyagokat,
- d) a mérések alatti üzemviteli körülményeket,
- e) a szabványos mintavételi helyek kialakítását.

(2) A mérőrendszerek kialakítását és működését a környezetvédelmi hatóság ellenőrzi.

13. §

(1) A helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátásának ellenőrzéséhez szabványos, vagy azzal bizonyítottan egyenértékű eredményt adó mérési módszert kell alkalmazni.

(2) A mérés előtt, illetve folyamatos mérés esetén a műszer gyártója által meghatározott rendszerességgel el kell végezni a mérőműszer nullpontjának és referencia értékének ellenőrzését, tanúsított anyagmintával vagy használati etalonnal.

(3) A mérőrendszerek tervszerű, rendszeres megelőző karbantartását az üzemeltetőnek el kell végeztenni.

(4) A mérőeszközök ellenőrző kalibrálását évente el kell végeztenni az erre akkreditált szervezettel. A mérőeszközök, mérőrendszerek üzembe helyezése, átalakítása és javítása után minden esetben ellenőrző kalibrálást kell végeztenni az erre akkreditált szervezettel. Az ellenőrző kalibrálás a helyszínen is elvégezhető.

14. §

(1) A rendelet hatálybalépésekor meglévő létesítménynél (berendezésnél) a kibocsátás folyamatos méréséhez szükséges mérőrendszert — ha jogszabály másként nem rendelkezik — e rendelet hatálybalépését követő 5 éven belül kell kialakítani.

(2) A folyamatos mérőrendszerek és az időszakos mérésekhez a mérőhelyek kiépítése, valamint a méréshez szükséges állapotuk folyamatos fenntartása az üzemeltető feladata.

A helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának ellenőrzése számítással

15. §

Minden olyan légszennyező tevékenység esetén, amikor a folyamatos vagy időszakos mérés alkalmazása a 8. § és a 10. § alapján nem kötelező, illetve technikailag nem végezhető el, a kibocsátás ellenőrzése számítással történik, amely anyagmérlegben vagy más műszakilag elfogadott módszer (pl. fajlagos kibocsátási értékek használata) alkalmazásán alapul.

³ 14/2001. (V. 9.) KöM—EüM—FVM együttes rendelet.

A helyhez kötött légszennyező források ellenőrzésének dokumentálása

16. §

(1) A létesítmény üzemeltetője köteles a környezetvédelmi hatóság által meghatározott légszennyező forrásokról és az ezekhez tartozó technológiai berendezések üzemviteléről folyamatosan üzemnaplót vezetni, amelyben naprakészen fel kell tüntetni:

a) a technológiai berendezések, valamint az elszívó és légszennyezőanyag-leválasztó berendezések üzemidejét,

b) a termelésre vonatkozó, a légszennyező anyagok kibocsátására hatással lévő adatokat (felhasznált anyagok összetétele, minőségi jellemzőik, mennyiségük stb.),

c) a bekövetkezett üzemzavarok, a szokásostól eltérő, rendkívüli üzemállapotok okát, idejét és időtartamát, valamint az azok megszüntetésére tett intézkedéseket,

d) a kibocsátásra jelentős hatást gyakorló karbantartások (javítások) idejét és időtartamát, valamint a karbantartás eredményeképpen bekövetkező kibocsátásváltozást,

e) a kibocsátások ellenőrzésének formáját, a mérés időpontját, gyakoriságát és időtartamát, valamint végrehajtásának módját, megjelölve az üzemvitel körülményeit és adatait,

f) a kibocsátás ellenőrzését végző szervezet megnevezését, a mérési vagy vizsgálati jegyzőkönyv számát vagy jelét.

(2) Az üzemnaplót minden naptári év végén le kell zárni, és az éves jelentéshez [17 §. (1) bekezdés] előírt összesítést el kell végezni.

(3) Az üzemnaplót a környezetvédelmi hatóság jogosult ellenőrizni, és az üzemeltetőt a tapasztalt hiányosságok megszüntetésére vagy pótlására kötelezni.

17. §

(1) Az üzemeltetőnek a folyamatos kibocsátás ellenőrzés eredményeiről évente összefoglaló jelentést kell készíteni, és azt a tárgyévet követő év március hó 31. napjáig külön jogszabályban előírt adatszolgáltatással egyidejűleg kell a környezetvédelmi hatósághoz benyújtani.

(2) A folyamatos méréssel történő kibocsátás ellenőrzés esetében az éves jelentésnek a regisztrált mérési adatok alapján a negyedéves és éves gyakoriság eloszlásokat, valamint a napi középértékek ismertetését és értékelését is tartalmaznia kell, kivéve a folyamatos adatátvitelre hatósági határozatban kötelezett légszennyezőket. Az értékelés módját a 10. számú melléklet tartalmazza. A folyamatos mérőrendszerek ellenőrző kalibrálásának bizonylatait is mellékelni kell. A környezetvédelmi hatóság felhívására a

folyamatos mérések részletes eredményeit, illetve az üzemvitelre és a mérőrendszerre vonatkozó egyéb dokumentumokat is be kell mutatni.

(3) Az üzemeltetőnek az időszakos mérésekről készült vizsgálati jegyzőkönyvet a tárgyévet követő év március hó 31. napjáig jogszabályban előírt adatszolgáltatással egyidejűleg a környezetvédelmi hatósághoz be kell nyújtani, ha arra jogszabály vagy hatósági határozat kötelezi.

(4) Az időszakos mérések értékelésének módját a 10. számú melléklet tartalmazza.

(5) A számításon alapuló éves adatszolgáltatáshoz csatolt jelentésnek tartalmaznia kell a számítások módját és az ehhez felhasznált, az üzemnapló alapján összesített és feldolgozott adatokat.

(6) A kibocsátás ellenőrzés adatait, részeredményeit és a pontforrás üzemnaplóját, valamint az éves jelentéseket az üzemeltető öt évig köteles megőrizni.

Diffúz források vizsgálata

18. §

A kibocsátási határértékkel szabályozott diffúz források vizsgálatára vonatkozó szabályokat külön jogszabály állapítja meg.⁴

Minőségügyi követelmények

19. §

(1) A helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának ellenőrzését végző szervezetnek:

- rendelkeznie kell feladatai szerinti akkreditálással,
- el kell végeztenni az ellenőrző kalibrálást,

— évente legalább egy alkalommal részt kell vennie a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetvédelmi Intézete által szervezett laboratóriumközi összehasonlító vizsgálaton.

(2) A légszennyezettség mérését végző szervezetnek:

— 2003. január 1. után rendelkeznie kell dokumentált minőségbiztosítási rendszerrel,

— 2005. január 1. után rendelkeznie kell a feladatai szerinti akkreditálással,

- el kell végeztenni az ellenőrző kalibrálást,

— évente legalább egy alkalommal részt kell vennie a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetvédelmi Intézete által szervezett laboratóriumközi összehasonlító vizsgálaton.

⁴ Jelenleg a 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelet.

Típusalkalmassági felülvizsgálat

20. §

(1) A légszennyezettség mérésére alkalmazott gáz-elemző készülékeknek 2003. január 1. után rendelkeznie kell típusalkalmassági felülvizsgálati igazolással.

(2) A légszennyező anyagok kibocsátásának helyszíni ellenőrzése céljából, a rendelet hatálybalépést követően telepített, folyamatos mérésre alkalmas gáz-elemző készüléknek legkésőbb 2002. január 1. után rendelkeznie kell típusalkalmassági felülvizsgálati igazolással. A rendelet hatálybalépésekor már üzemelő (beépített) folyamatos mérésre alkalmas gáz-elemző készüléknek a rendelet hatálybalépését követő 3 éven belül kell típusalkalmassági felülvizsgálati igazolással rendelkezni.

(3) A típusalkalmassági felülvizsgálatot a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetvédelmi Intézete végzi, tartja nyilván és állítja ki a típusalkalmassági felülvizsgálati igazolást. A típusalkalmassági felülvizsgálat követelményrendszerét a 11. számú melléklet tartalmazza.

(4) A típusalkalmasság felülvizsgálattal rendelkező mérőműszer típusok listáját a Környezetvédelmi Minisztérium teszi közzé évente hivatalos lapjában. A közzétételre első ízben 2001. december 31-ig kerül sor.

(5) A műszerek típusalkalmassági felülvizsgálatának költségei a műszer gyártóját, forgalmazóját terhelik. Üzemelő (telepített vagy beépített) műszerek esetén a típusalkalmasság felülvizsgálat költségét az üzemeltető viseli.

Hatályba léptető és átmeneti rendelkezések

21. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) Az e rendelet hatálybalépésekor már üzemelő — a rendeletben előírtaktól eltérő értékelő rendszerrel dolgozó — légszennyezettségi mérőrendszereknek legkésőbb 2002. december 31-ig át kell térni az e rendeletben előírt adatértékelési rendre.

22. §

A rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Községek, valamint tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban, a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelettel és a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V. 9.) KöM—EüM—FVM együttes rendelettel együtt összeegyeztethető szabályozást tartalmaz az Európai Községek következő jogszabályaival:

— a Tanács 96/62/EK irányelve a környezeti levegő-minőség értékeléséről és ellenőrzéséről;

— a Tanács 97/101/EK határozata a tagállamokban a légszennyezettség mérését végző egyedi mérőállomások és a mérőhálózatok által szolgáltatott információk és adatok kölcsönös átadásának megteremtéséről;

— a Tanács 1999/30/EK irányelve a kén-dioxidra, a nitrogén-dioxidra, a nitrogén-oxidra, a szálló porra és az ólomra vonatkozó levegőminőségi határértékekről;

— a Tanács 2000/69/EK irányelve a benzolra és a szén-monoxidra vonatkozó levegőminőségi határértékekről;

— a Tanács 92/72/EKG irányelve az ózon által okozott levegőszennyezettségről.

Dr. Turi-Kovács Béla s. k.,
környezetvédelmi miniszter

1. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

1. A kén-dioxid, nitrogén-dioxid (NO₂) és nitrogén-oxidok (NO_x), szálló por (PM₁₀), ólom, szén-monoxid és benzol felső és alsó vizsgálati küszöbértékei

Kén-dioxid

	Egészségügyi szempontú vizsgálat	Ökológiai szempontú vizsgálat
Felső vizsgálati küszöbérték	A 24 órás határérték 60%-a (75 µg/m ³ , naptári évenként 3-nál többször nem lehet túllépni)	A téli határérték 60%-a (12 µg/m ³)
Alsó vizsgálati küszöbérték	A 24 órás határérték 40%-a (50 µg/m ³ , naptári évenként 3-nál többször nem lehet túllépni)	A téli határérték 40%-a (8 µg/m ³)

Nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok

	Órás egészségügyi határérték NO ₂	Éves egészségügyi határérték NO ₂	Éves ökológiai határérték NO _x
Felső vizsgálati küszöbérték	A határérték 70%-a (70 µg/m ³ , naptári évenként 18-nál többször nem lehet túllépni)	A határérték 80%-a (32 µg/m ³)	A határérték 80%-a (24 µg/m ³)
Alsó vizsgálati küszöbérték	A határérték 50%-a (50 µg/m ³ , naptári évenként 18-nál többször nem lehet túllépni)	A határérték 65%-a (26 µg/m ³)	A határérték 65%-a (19,5 µg/m ³)

Szálló por (PM₁₀)

	24 órás átlag	Éves átlag
Felső vizsgálati küszöbérték	A határérték 60%-a (30 µg/m ³ , naptári évenként 7-nél többször nem lehet túllépni)	14 µg/m ³
Alsó vizsgálati küszöbérték	A határérték 40%-a (20 µg/m ³ , naptári évenként 7-nél többször nem lehet túllépni)	10 µg/m ³

PM₁₀: A szálló por azon frakciója, amelynek legalább 50%-a a 10 µm-es, vagy annál kisebb mérettartományba esik a szelektív szűrőn történő leválasztáskor.

Ólom

	Éves átlag
Felső vizsgálati küszöbérték	A határérték 70%-a (0,21 µg/m ³)
Alsó vizsgálati küszöbérték	A határérték 50%-a (0,15 µg/m ³)

Szén-monoxid

	Nyolcórás átlag
Felső vizsgálati küszöbérték	A határérték 70%-a (3,5 mg/m ³)
Alsó vizsgálati küszöbérték	A határérték 50%-a (2,5mg/m ³)

Benzol

	Éves átlag
Felső vizsgálati küszöbérték	A határérték 70%-a (3,5 µg/m ³)
Alsó vizsgálati küszöbérték	A határérték 40%-a (2 µg/m ³)

2. A felső és alsó vizsgálati küszöbértékek túllépésének meghatározása

A felső és alsó vizsgálati küszöbértékek túllépéseit azon megelőző, ötéves periódus során mért légszennyezettség vizsgálati eredmények alapján kell meghatározni, amelynél az értékeléshez elegendő adat áll rendelkezésre. Azon légszennyező anyagok esetében, amelyekre a küszöbérték megengedett túllépéseinek száma meghatározott, a vizsgálati küszöbértéket akkor kell túllépettnek tekinteni, ha az adott öt év során a küszöbérték számszerű túllépéseinek összesített száma több mint háromszorosa az egyes évekre megengedett túllépések számának. Azon légszennyező anyagok esetén, amelyekre a küszöbérték megengedett túllépésének száma nincs meghatározva, a vizsgálati küszöbértéket akkor kell túllépettnek tekinteni, ha az éves átlag a vizsgált időszak alatt legalább három év során meghaladta a küszöbértéket.

Ahol ötnél kevesebb évre vonatkozó adat áll rendelkezésre, ott a felső és alsó vizsgálati küszöbértékek túllépéseinek meghatározásához legalább 3 év adatait kell figyelembe venni, illetve figyelembe vehetők a várható legnagyobb légszennyezettségű helyszínen és időszakban végzett eseti mérések, valamint az emisszió leltárakból és a modellezésből szerzett információk eredményei.

2. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

Szempontok a kijelölt mérőpontok minimális számának meghatározásához

1. A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V. 9.) KöM—EüM—FVM együttes miniszteri rendelet 1.1. számú mellékletének A) és B) pontjában meghatározott légszennyező anyagok vonatkozásában a kijelölt mérőpontok minimális számát úgy kell meghatározni, hogy a mérések során az emberi egészség védelmére megállapított határértékek, valamint a riasztási küszöbértékek betartása az adott zónában vagy agglomerációban értékelhető legyen, figyelembe véve, hogy a mérés az egyetlen információforrás.

A területi légszennyezettséget vizsgáló mérőpontok minimális száma meghatározásának szempontjai:

Az agglomeráció, vagy a zóna lakossága (ezer fő)	Ha a szennyezettség meghaladja a felső vizsgálati küszöbértéket*	Ha a szennyezettség a felső és alsó vizsgálati küszöbértékek között van	SO ₂ és NO ₂ esetében olyan agglomerációkban, ahol a szennyezettség az alsó vizsgálati küszöbérték alatt van
0— 250	1	1	—
250— 499	2	1	1
500— 749	2	1	1
750— 999	3	1	1
1000—1499	4	2	1
1500—1999	5	2	1
2000—2749	6	3	2

* NO₂, szálló por, CO és benzol esetében legalább egy városi háttérállomáson és egy közlekedés által okozott légszennyezettséget mérő állomáson kell a méréseket végezni.

A légszennyező pontforrások vizsgálatára szolgáló mérőpontok minimális száma meghatározásának szempontjai:

Egyes légszennyező pontforrások által okozott légszennyezettség megítéléséhez a kijelölt mérőpontok számát a kibocsátás mértéke, a terjedési viszonyok és a lakosság várható expozíciójának figyelembevételével kell meghatározni.

2. Szempontok azon kijelölt mérőpontok minimális számának meghatározásához, amelyek a zónákban az ökológiailag sérülékeny területek és a növényzet védelmét szolgáló határértékek betartásának vizsgálatához szükségesek.

Ha a szennyezettség meghaladja a felső vizsgálati küszöbértéket	Ha a szennyezettség a felső és alsó vizsgálati küszöbérték között van
1 állomás minden 20 000 km ² -re	1 állomás minden 40 000 km ² -re

3. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

A légszennyezettséget vizsgáló mérőpontok elhelyezésének követelményei

I. Szempontok a mérőpont helyének kiválasztásához

1. Az emberi egészség védelme érdekében a mérőpontot úgy kell elhelyezni, hogy:

a) a zónákon és agglomerációkon belül olyan területekről szolgáltatassanak adatokat, ahol a lakosság közvetlenül vagy közvetve a várhatóan legnagyobb légszennyezettségnek lehet kitéve és a nagy légszennyezettség tartóssága jelentős a határérték(ek) vonatkozó időtartamához képest;

b) a zónákon és agglomerációkon belüli olyan egyéb területek légszennyezettségéről szolgáltatassanak adatokat, amelyek jellemzőek az átlagos népesség expozíciója szempontjából.

A mérőpont telepítésekor ki kell küszöbölni a mérőpont mikrokörnyezetének a mérést közvetlenül befolyásoló hatásait. A telepítésnél általános szempont, hogy a mérőpont jellemző adatot szolgáltatasson a közlekedés hatásával terhelt legalább 200 m²-es környezet, a városi háttérszennyezettség esetén több négyzetkilométernyi terület légszennyezettségére.

A mérőpontnak — ahol lehetséges — jellemzőnek kell lenni a nem közvetlen környezetben lévő hasonló helyekre nézve is.

2. Az ökológiailag sérülékeny területek védelme

Az ökológiailag sérülékeny területek és a növényzet védelme céljából telepített mérőpontot az agglomerációktól legalább 20 km-re, vagy az egyéb beépített területektől, ipari létesítményektől vagy autópályáktól legalább 5 km-re kell elhelyezni. Általános szempontként az vehető figyelembe, hogy a mérőpontnak az őt körülvevő, legalább 1000 km²-es terület légszennyezettségére jellemző adatot kell szolgáltatnia.

II. A mérőpont kialakításának szempontjai

1. A mintavevő szonda bemenete körüli áramlást ne korlátozza semmilyen tényező; normál körülmények között a mintavételt néhány méter távolságra kell végezni az épületek falától, erkélyektől, fáktól és egyéb, a levegő áramlását befolyásoló akadálytól. Abban az esetben, amikor az épület közvetlen környezetének légszennyezettségét mérik, a mintavételt legalább 0,5 méterre kell a legközelebbi épülettől végezni.

2. A mintavételi pont bemenő nyílásának a talaj felett általában 1,5 méter (a légzési zóna) és 4 méter közötti magasságban kell lenni (talajközeli mintavétel). Bizonyos körülmények között magasabb elhelyezésre (8 méterig) is szükség lehet. A magasabb elhelyezés akkor indokolt, ha az állomás nagy területre reprezentatív.

3. A mintavevő szonda bemenő nyílását nem szabad a források közvetlen közelében elhelyezni, hogy elkerülhető legyen a fel nem hígult, közvetlen kibocsátás befolyása.

4. A mérőpont kivezető nyílását úgy kell kiképezni, hogy a kibocsátott levegő ne áramoljon vissza a mintavevőbe.

5. A közlekedési kibocsátásokat vizsgáló mérőpontot úgy kell elhelyezni, hogy:

- bármelyik szennyezőanyag mérése esetén, a főbb forgalmi csomópontoktól legalább 25 méterre és a legközelebbi forgalmi sáv közepétől legalább 4, legfeljebb 8 méterre legyen,
- nitrogén-dioxid esetében a mintavevő nyílása a járdaszegélytől legfeljebb 5 méter távolságra legyen,
- por és ólom esetében a mintavétel a környező épületek homlokzatához közeli légszennyezettségre legyen jellemző.

6. A mérőpont kialakításánál a következő tényezők figyelembevétele is ajánlott:

- zavaró külső források;
- biztonság;
- hozzáférés;
- elektromos áram ellátás és telekommunikációs kapcsolat elérhetősége;
- a helyszín láthatósága a környezete számára;
- a lakosság és a kezelőszemélyzet biztonsága;
- a különböző szennyezőanyagok mintavételi pontjainak kapcsolódó elhelyezése;
- tervezési követelmények.

III. A helyszín kiválasztásának dokumentálása és felülvizsgálata

A helyszínkiválasztás eljárását dokumentálni kell. A dokumentáció többek között tartalmazza a környező terület betájolt fényképeit és egy részletes térképet. A helyszín felülvizsgálatát rendszeresen meg kell ismételni és a vizsgálatot dokumentálni kell annak érdekében, hogy a kiválasztási követelmények időtállósága vizsgálható és igazolható legyen.

4. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez**A légszennyezettség mérésének referencia módszerei**

1. Referencia módszer a kén-dioxid vizsgálatára:
UV fluoreszcens módszer a vonatkozó szabvány szerint.¹
2. Referencia módszer a nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok vizsgálatára:
Kemilumineszcenciás módszer a vonatkozó szabvány szerint.²
- 3.A) Referencia módszer az ólom mintavételezésére:
A lebegő por tömegkoncentrációjának meghatározása gravimetriás módszerrel a vonatkozó szabvány szerint.³
- 3.B) Referencia módszer az ólom vizsgálatára:
Atomabszorpciós spektrometriás módszer a vonatkozó szabvány szerint.⁴
4. Referencia módszer a PM₁₀ mintavételére és mérésére
A lebegő por PM₁₀ frakciójának szűrőn történő leválasztása és tömegkoncentrációjának meghatározása gravimetriás módszerrel a vonatkozó szabványok szerint.⁵
5. Referencia módszer a benzol meghatározására
Gázkromatográfiás módszer a vonatkozó szabvány szerint.⁶
6. Referencia módszer a szén-monoxid meghatározására
a vonatkozó szabvány szerint.⁷
7. Referencia módszer az ózon meghatározására
UV fotometriás módszerrel a vonatkozó szabvány szerint.⁸
8. Referencia módszer szálló por meghatározására
β abszorpcióval a vonatkozó szabvány szerint.⁹
9. Referencia módszer üledék por meghatározására
A vonatkozó szabvány szerint.¹⁰

¹ Jelenleg az MSZ 21456—37 A levegő gázszennyezőinek vizsgálata. A kén-dioxid tartalom meghatározása UV fluoreszcens módszerrel.

² Jelenleg az MSZ ISO 7996 Környezeti levegő. A nitrogén-oxidok tömegkoncentrációjának meghatározása. Kemilumineszcenciás módszer.

³ Jelenleg az MSZ 21454/2 A levegő szilárd szennyezőinek vizsgálata. A lebegő por tömegkoncentrációjának meghatározása gravimetriás módszerrel.

⁴ Jelenleg az MSZ ISO 9855 Környezeti levegő. A szűrőn leválasztott aeroszolok ólom tartalmának meghatározása. Atomabszorpciós spektrometriás módszer.

⁵ Jelenleg az MSZ 21454/2 A levegő szilárd szennyezőinek vizsgálata. A lebegő por tömegkoncentrációjának meghatározása gravimetriás módszerrel és az MSZ EN 12341 Levegőminőség. Lebegő szemcsés anyagok PM₁₀ frakciójának meghatározása. Referencia módszer és helyszíni vizsgálati eljárás a referencia mérési módszer egyértelműségének bemutatására.

⁶ Jelenleg részben az MSZ 21456/16 A levegő gázszennyezőinek vizsgálata. A benzol, toluol, etilbenzol és xilolok meghatározása.

⁷ Jelenleg az MSZ 21456/5 A levegő gázszennyezőinek vizsgálata. Szén-monoxid tartalom meghatározása.

⁸ Jelenleg az MSZ 21456/26 A levegő gázszennyezőinek vizsgálata. Az ózon meghatározása UV fotometriás módszerrel.

⁹ Jelenleg az MSZ ISO 10473 Lebegő szilárd részecske meghatározása β abszorpcióval.

¹⁰ Jelenleg az MSZ 21454/1 A levegő szilárd szennyezőinek vizsgálata. Az üledék por tömegének meghatározása.

5. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

A légszennyezettség értékeléséhez használt módszerek minőségi követelményei és a dokumentálás szempontjai**1. Minőségi követelmények**

A vizsgálati módszer elfogadható pontossága, az értékeléshez minimálisan szükséges adatmennyiség, valamint a minimálisan szükséges vizsgálati időtartam:

	Kén-dioxid, nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok	Szálló por és ólom	Benzol	Szén-monoxid
Folyamatos mérés:				
Pontosság	15%	25%	25%	15%
Minimálisan szükséges adatmennyiség	90%	90%	90%	90%
Minimálisan vizsgált időtartam			35% városi háttér és közlekedési mérőpon- ton*, 90% ipari mérő- ponton**	
Időszakos mérés:				
Pontosság	25%	50%	30%	25%
Minimálisan szükséges adatmennyiség	90%	90%	90%	90%
Minimálisan vizsgált időtartam	14%***	14%***	14%***	14%***
Modellezés bizonytalansága:				
Órás átlagok esetén	50—60%			
Nyolc órás átlag esetén				50%
Napi átlagok esetén	50%			
Éves átlagok esetén	30%	50%	50%	
Műszaki becslés bizonytalansága	75%	100%	100%	75%

* Az év során olyan megosztással, hogy jellemző legyen a különböző időjárási és közlekedési viszonyokra.

** Benzol esetében a folyamatos mérést szakaszos mérésekkel is lehet helyettesíteni, ha a 25%-os mérési pontosság a szakaszos mérés esetében is bizonyíthatóan betartható.

*** Heti egy véletlenszerűen kiválasztott mérés egyenletesen elosztva az év során, vagy nyolc hét, egyenletesen elosztva az évben.

A mérési pontosság táblázatban meghatározott százalékos értéke a határértékek időtartamára átlagolt egyedi mérésekre vonatkozik a 95% megbízhatósági intervallumban (eltérés + a szórás kétszerese). A folyamatos mérések pontossági követelményét a vonatkozó határérték környezetében kell alkalmazni. A mérési pontosság meghatározásának módszerét a mérési módszerek és eredmények pontosságának meghatározása című MSZ ISO 5725-1 szabvány tartalmazza.

A modellezés és az objektív becslés bizonytalansága: a mért és a számított koncentrációértékek közötti maximális eltérés a határérték vonatkozó időtartamára, anélkül, hogy figyelembe vennék az események időpontját.

A minimálisan szükséges adatmennyiség és a minimálisan vizsgált időtartam meghatározása a rendszeres kalibrálás vagy a műszerek rendszeres karbantartása miatt kieső adatok figyelmen kívül hagyásával történik.

2. A vizsgálati módszer dokumentálásának szempontjai

Azoknál a zónáknál vagy agglomerációknál, amelyeknél a mérések mellett vagy a vizsgálat kizárólagos eszközeként, a méréstől eltérő vizsgálati módszereket alkalmaznak, a légszennyezettség értékeléséhez az alábbiakat is meg kell adni:

- az alkalmazott vizsgálati eljárás leírása;
- az alkalmazott módszer ismertetése a referenciára való hivatkozással;
- az adatok és információk forrásai;

- az eredmények bemutatása, beleértve a pontosságot;
- a zónában vagy agglomerációban vizsgált területek bemutatása (amennyiben ez lényeges pl. a közút hossza), amelyeken a légszennyezettség meghaladja a határértéke(ke)t, vagy a határértéke(ke)t plusz a tűréshatárokat, vagy a felső vizsgálati küszöbértéke(ke)t vagy az alsó vizsgálati küszöbértéke(ke)t;
- a légszennyezettség egészségügyi határértéke(ei)t meghaladó légszennyezettségnek potenciálisan kitett lakosság nagyságát.

Az egyes zónákban és agglomerációkban a koncentráció eloszlásokat lehetőség szerint térképes ábrázolással is be kell mutatni.

3. A vizsgálati eredmények vonatkoztatási szintje

A gázállapotú légszennyezők esetében a vizsgálati adatokat 293 K hőmérsékletre és 101,3 kPa nyomásra kell vonatkoztatni.

6. számú melléklet a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

A légszennyezettség értékelési módszereinek követelményei

1. A matematikai-statisztikai értékelés során a következő mutatókat kell kidolgozni:

Átlagérték: a meghatározott időtartam alatt nyert mérési adatok számtani középértéke. Az átlagérték az adott időtartam alatti terhelésre mértékadó szám. Az átlagérték meghatározásához az adatminőségi előírásokat figyelembe kell venni.

Az éves, illetőleg a féléves átlagérték a napi átlagértékek számtani középértéke. A fűtési időszak: tárgyév október 1-jétől a tárgyévet követő év március 31-ig; fűtésmentes időszak: tárgyév április 1-jétől szeptember 30-ig. A tárgyévi éves átlagérték a tárgyév január 1-jétől december 31-ig terjedő időszak napi átlagértékeinek számtani középértéke.

Maximális érték: az adott időtartam alatt mért maximum.

A határérték-túllépés gyakorisága

A határérték-túllépés gyakoriságát százalékban kifejezve kell megadni, az alábbi számítási móddal:

$$\text{a határérték-túllépés gyakorisága } [\%] = \frac{m \times 100}{n}$$

ahol m = a határértéket meghaladó mérési adatok száma,
 n = az összes mérési adatok száma.

Az átlagérték területi kiterjedése

Azt a területet, amelyre a átlagértékek vonatkoznak, egyedileg kell meghatározni, a mérő-(mintavételi) helyek reprezentativitása, a mérőpontok száma, a környezeti adottságok (pl. beépítettség), a meteorológiai, domborzati és egyéb helyi tényezők figyelembevételével.

A 98%-os és a 99,9%-os gyakorisági érték

Az a koncentrációérték, amely alatt az összes vizsgálati adat 98%-a, illetve 99,9%-a található.

A 98%-os gyakorisági értéket mind a rövid idejű, mind a hosszabb időtartamú vizsgálatoknál meg kell határozni.

A 98%-os gyakorisági érték főként a rövid idejű vizsgálatok során a jelentősebb mértékű terhelésekre nézve ad értékes felvilágosítást, ezért egészségügyi jelentősége fokozott.

Légszennyezettségi irányszám (I/I_n)

A légszennyezettség mértékének mutatószáma a mért légszennyezettség és a légszennyezettség egészségügyi határértékének a hányadosa. Ha ennek értéke 1,0-nél kisebb, nincs határérték-túllépés. A túllépés annál nagyobb, minél nagyobb a hányados az 1,0 értéknél.

2. A légszennyezettség mértékének grafikus ábrázolása

A numerikus matematikai-statisztikai adatfeldolgozás kiegészítői a grafikus adatmegjelenítések.

Gyakoriság-eloszlás

Adott időszak mérési eredményeit — a várható értéktartományok figyelembevételével — egyenlő koncentráció-intervallumokba kell sorolni, és összegezve kell megállapítani a „rekeszekbe” jutó egyes adatok (darab) számát. A kis

koncentrációktól indulva az összes mérési adatot kell besorolni, majd az eredményt grafikusán is fel kell dolgozni. Az abszcisszán a szennyezőanyag koncentrációit, az ordinátán a gyakorisági értéket kell feltüntetni.

Lineáris regresszió (számítás és grafikus ábrázolás)

A légszennyezettség hosszabb távú alakulásának meghatározásához használt módszer a lineáris regresszió. Az adatfeldolgozás során az egyik változó a vizsgálatok időszora (azaz időtartama), a másik pedig a légszennyezettségi adat. A regressziós függvényhez legjobban illeszkedő egyenest a módszer a legkisebb négyzetek módszerével számítja. Ez a módszer a települések több éves adatsorainak összehasonlítására alkalmas.

3. *Légszennyezettségi adatok térképes ábrázolása*

- pontszerűen, a mérés helyét feltüntetve a mért érték beírásával,
- térképre rajzolt grafikonnal,
- izovonalas ábrázolással, négyzethálós raszterábrázolással,
- „on-line” adatok közvetlen számítógépes feldolgozásával (speciális program segítségével) történik.

Települések szennyezettségének értékelése

- a fenti rendszer szerint elvégezhető,
- az állomástípusok adatainak egymáshoz viszonyításával a hazai és nemzetközi összehasonlítás megoldható.

7. számú melléklet

a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

Folyamatos kibocsátás mérésre kötelezett légszennyező technológiák és a mérendő légszennyező anyagok

1. Cementipari technológiák
klinkerégető kemencék szilárd anyag
2. Kohászati technológiák
kupolókemencék
8 t/óra kapacitás felett szilárd anyag, CO
3. Titán-dioxid gyártás
szulfát eljárás esetében kén-dioxid
klór eljárás esetében klór, amennyiben a mérés technika színvonal a megfelelő mérést lehetővé teszi

8. számú melléklet

a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

A légszennyező anyagok időszakos kibocsátás mérésére kötelezett tevékenységek esetében a mérések gyakorisága

A méréseket a környezetvédelmi hatóság által megállapított gyakorisággal kell végezni, de legalább

- évenként kötelező a mérés az alábbi technológiáknál:
 - = kőolajfeldolgozás,
 - = kén savgyártás,
 - = klóralkáli elektrolízis,
 - = foszféngyártás,
 - = akkumulátorgyártás,
 - = titán-dioxid gyártás szulfát eljárás esetén;

— két évenként kötelező a mérés a következő, a technológiákra jellemző mértékadó pontforrásoknál (a folyamatosan mértek kivételével):

- = műtrágyagyártás,
- = műanyagok alapanyagainak gyártása,
- = növényvédőszer-hatóanyag és intermedierek gyártás,
- = lakk- és festékgyártás,
- = gyógyszer alapanyagok, gyógyszer készítmények, kisserelt gyógyszerek, szterobakteriológiai készítmények és egyéb gyógyászati jellegű készítmények gyártása,
- = lőpor-, robbanószer- és lőszergyártás,
- = építési vegyi anyaggyártás (szigetelőanyagok, perlit, kőzetgyapot),
- = grafit- és műszéngyártás,
- = cellulózműszál-gyártás,
- = gumigyártás,
- = cement- és mészggyártás,
- = kohászat (vas, acél, alumínium, színesfém),
- = timföld- és korundgyártás,
- = öntödék,
- = fémek felületkezelése (galvanizálás, zsírtalanítás stb.),
- = téglagyártás,
- = üveggyártás,
- = helyhez kötött gáz és dízel üzemű motorok, kivéve a kórházi szükség-áramellátást biztosító motorok,
- = szénfeldolgozás (brikett és koks),
- = kerámiagyártás,
- = tűzálló anyagok gyártása,
- = aszfaltkeverés és -gyártás esetén;

— öt évenként kötelező a mérés minden egyéb technológiánál.

9. számú melléklet
a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

Az időszakos kibocsátás mérés szükséges időtartama

1. Folyamatosan működő technológiáknál, időben gyakorlatilag egyenletes kibocsátások esetén

— folyamatos üzemű mérőműszerrel történő, zavar-talan, állandósult üzemállapot melletti mérésnél, üzem-állapotonként legalább háromszor félórás,

— szakaszos mintavétellel történő mérésnél legalább 3 db értékelhető minta, legalább 30 perces mintavételi idő-vel, amennyiben azt a technológia lehetővé teszi.

Amennyiben a vizsgált légszennyezőanyag koncentrá-ciója nagyságrendileg azonos a kimutatási határral, akkor a mintavételi időt úgy kell megnövelni, hogy a vonatkozó határérték betartása a mérési hiba figyelembevétele esetén is egyértelműen eldönthető legyen.

2. Időben ciklikusan változó kibocsátású technológiáknál

A mérések időtartamát, a mintavételek számát — a ciklusok időtartamától függően — úgy kell megválasztani, hogy a mérési eredmények reprezentatívak legyenek, de lehetőleg három ciklus kibocsátása kerüljön meghatáro-zásra.

3. Időben rendszertelenül változó kibocsátások esetén

A mérés időtartama legalább 6 óra, az üzemviteli körülmények pontos rögzítése mellett.

10. számú melléklet
a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

A kibocsátás ellenőrzés eredményeinek értékelése

1. A folyamatos mérés eredményeinek feldolgozása és értékelése:

a) A folyamatos mérés eredményeiből szennyező anya-gonként félórás középértéket kell képezni, amelyet a min-denkori vonatkoztatási jellemzőkre (pl. O₂) kell a (3) be-kezdésben foglaltak szerint átszámítani (koncentráció-számítás).

A félórás értékekből naponta, az üzemórák tényleges számának megfelelő napi középértéket kell képezni. A napi középérték nem haladhatja meg a technológiai ki-bocsátási határértéket.

b) A félórás értékeket a kibocsátási határérték 200%-ig terjedő tartományban 20 egyenlő osztályba kell sorolni (egy osztály osztásköze a kibocsátási határérték 0,1-szerese) a gyakoriság eloszlás értékeléséhez.

c) A félórás középértékek legfeljebb 3%-a lépheti túl a kibocsátási határérték 120%-át, de egyetlen félórás közép-érték sem haladhatja meg a határérték kétszeresét.

2. Az időszakos mérés eredményeinek feldolgozása és értékelése:

a) A folyamatosan mért és regisztrált gázkomponen-seknél a mérés értékelhető időtartamát félórás szakaszok-ra kell felosztani és ezekből félórás középértékeket kell képezni, majd a mindenkori vonatkoztatási jellemzőkre kell átszámítani a 3. bekezdésben foglaltak szerint (kon-centrációszámítás). A mérés teljes időtartamára vonatkoz-tatott átlagérték adja a mérés eredményét, kivéve azokat a légszennyező anyagot, amelyekre félórás kibocsátási határ-értékek kerültek megállapításra.

b) A szakaszos mintavétellel mért szennyezőanyagok esetén a minták eredményeit az adott mintavétel időtarta-mára kell átlagolni, és a mindenkori vonatkoztatási jellem-zőkre kell átszámítani a 3. bekezdésben foglaltak szerint, kivéve azokat a légszennyező anyagokat, amelyekre félórás kibocsátási határértékek kerültek megállapításra.

A minták mérési eredményeinek középértékeiből szá-mított átlagérték adja a mérés eredményét.

3. A légszennyező anyagok mért koncentrációját a kö-vetkező képlet alkalmazásával kell a megadott O₂-tarta-lomra vonatkoztatni:

$$C_V = \frac{21(tf\%) - O_V(tf\%)}{21(tf\%) - O_M(tf\%)} \cdot C_M$$

C_V: vonatkoztatási O₂-tartalomra átszámított kon-centráció, mg/m³-ben,

O_V: vonatkoztatási O₂-koncentráció, térfogatszázalékban,

O_M: a füstgázban mért O₂-koncentráció, térfogat-százalékban,

C_M: a légszennyező anyag mért koncentrációja, mg/m³-ben

(átszámított érték 273 K-re, 101,3 kPa-ra és száraz gázra, ha jogszabály másként nem rendel-kezik),

tf%: térfogatszázalék.

A légszennyező anyagok mért koncentrációját tüzelési és termikus technológiáknál — amennyiben jogszabály más értéket nem határoz meg — a száraz véggáz 5%-os O₂ tartalmára kell vonatkoztatni.

4. Az értékelés során a mérések időtartamára vonat-kozó fajlagos kibocsátási értékeket is meg kell határozni (kibocsátott légszennyező anyag/termék, kibocsátott lég-szennyező anyag/bevitt hőmennyiség).

11. számú melléklet
a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelethez

Típusalkalmassági felülvizsgálat követelményrendszere

A típusalkalmassági felülvizsgálat feltételei:

- típusalkalmassági bizonyítvány,
- a gyártó cég tanúsított minőségbiztosítási rendszere,
- a rendeletben előírt követelmények betarthatósága.

A típusalkalmassági felülvizsgálat során az alábbiakat kell elvégezni:

1. a rendelkezésre álló típusalkalmassági bizonyítvány alapján a mérőműszerek alkalmazhatósági körének vizsgálata (típusazonosítás, vizsgálandó paraméterek, alkalmazási terület);

2. a típusvizsgálat vizsgálati eredményeinek ellenőrzése az alkalmazási terület figyelembevételével;

3. a mérési elv megfelelőségének ellenőrzése;

4. a jelzési tartomány megfelelőségének ellenőrzése (az érvényes határérték 2,5—3-szorosa kell legyen);

5. a szükséges kiépítettség ellenőrzése (a felülvizsgálatnak a teljes kiépítésű mérőberendezésre kell vonatkoznia);

6. a mérési feltételek biztosíthatóságának ellenőrzése a hazai felhasználás során (hálózati feszültség, levegő relatív nedvesség tartalma, a mérendő gáz nedvesség tartalma, rezgések, keresztérzékenység a jelenlévő egyéb komponensekre);

7. a kalibrálhatóság ellenőrzése;

8. a készülék beállítási hozzáférhetőségének ellenőrzése (illetéktelen vagy véletlen elállítással szembeni védelem megléte);

9. az állapotjelzés (üzemképesség, meghibásodás) lehetőségének ellenőrzése;

10. a karbantartási, kalibrálási időköz felülvizsgálata és meghatározása a felhasználási körülmények figyelembevételével.

A közlekedési és vízügyi miniszter **25/2001. (VIII. 3.) KöViM** **rendelete**

egyes közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszteri **rendeletek módosításáról**

A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény végrehajtására kiadott 178/1993. (XII. 27.) Korm. rendelet

106. §-ának (3) bekezdésében, továbbá a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 87. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A hadköteleseknek a rendkívüli állapot idején polgári munkakörükben való meghagyásának követelményeiről szóló (14/1994. (III. 29.) KHVM rendelet (a továbbiakban: Hr.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A rendelet hatálya a Közlekedési és Vízügyi Minisztériumra (a továbbiakban: minisztérium) és az 1. számú mellékletben meghatározott, valamint a minisztérium által e rendelet kiadását követően egyedi kijelölés alapján bevont szervekre terjed ki.”

(2) A Hr. 7. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A 2001. január 15-i állapot szerint a meghagyásba bevont szervek körét az 1. számú melléklet tartalmazza.”

(3) A Hr. 1. számú melléklete helyébe e rendelet 1. számú melléklete lép.

2. §

(1) A lakások és a helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény végrehajtásáról kiadott 7/1995. (V. 30.) KHVM rendelet (a továbbiakban: Lr.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) E rendelet szabályait kell alkalmazni a Közlekedési és Vízügyi Minisztérium és az e rendelet 1. számú mellékletében felsorolt közlekedési és vízügyi költségvetési szervek (a továbbiakban együtt: kv. szerv) rendelkezése alatt álló lakások (a továbbiakban: lakás) és a nem lakás céljára szolgáló helyiségek (a továbbiakban: helyiség) bérletére, használatára és elidegenítésére.”

(2) Az Lr.-ben a „khv. szerv” kifejezés helyébe „kv. szerv” kifejezés lép.

(3) Az Lr. 1. számú melléklete helyébe e rendelet 2. számú melléklete lép.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Manninger Jenő s. k.,
közlekedési és vízügyi minisztériumi
politikai államtitkár

1. számú melléklet a 25/2001. (VIII. 3.) KöViM rendelethez

[1. számú melléklet a 14/1994. (III. 29.) KHVM rendelethez]

A minisztérium által meghagyásba bevont szervek jegyzéke

A szerv megnevezése	Telephely
---------------------	-----------

II. KATEGÓRIA

Budapest

1. Magyar Államvasutak (MÁV) Rt.
(a forgalommal és a helyreállítással foglalkozó szervei)	1062 Budapest, Andrássy út 73—75.
2. Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút (GYSEV) Rt.
(a forgalommal és a helyreállítással foglalkozó szervei)	1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 1.

III. KATEGÓRIA

Budapest

1. Állami Autópálya Kezelő Rt.	1024 Budapest, Lajos u. 74—76.
2. Alföld Koncessziós Autópálya Rt.	1036 Budapest, Lajos u. 26.
3. Állami Közúti Műszaki és Információs Kht.	1024 Budapest, Fényes Elek u. 7—13.
4. Autó-Topor Közhasznú Társaság	1142 Budapest, Dorozsmai út 203.
5. Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Szervezet (ÁBKSZ)
Közhasznú Társaság	1211 Budapest, Szabadkikötő út 4.
6. Budapesti Közlekedési Felügyelet	1061 Budapest, Andrássy út 8.
7. Duna Trans Fuvarozó Kft.	1119 Budapest, Üllői út 174.
8 Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút (GYSEV) Rt. a forgalommal és a helyreállítással nem közvetlenül foglalkozó szervei	1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 1.
9. Hungarocamion Nemzetközi Autóközlekedési Rt.	1239 Budapest, Nagykőrösi út 351.
10. Középdunavölgyi Vízügyi Igazgatóság	1088 Budapest, Rákóczi út 41.
11. Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság	1077 Budapest, Dob u. 75—81.
12. Közlekedési Főfelügyelet	1073 Budapest, Teréz körút 38.
13. Közlekedési Múzeum	1146 Budapest, Városligeti körút 11.
14. Közlekedéstudományi Intézet Rt.	1119 Budapest, Thán Károly u. 3—5.
15. Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság (LRI)	1185 Budapest, Ferihegyi repülőtér
16. Légügyi Igazgatóság	1185 Budapest, Ferihegyi repülőtér
17. Magyar Államvasutak (MÁV) Rt. a forgalommal és a helyreállítással nem közvetlenül foglalkozó szervei	1062 Budapest, Andrássy út 73—75.

A szerv megnevezése	Telephely
18. Magyar Hajózási Rt. (MAHART)	1052 Budapest, Apáczai Csere J. u. 11.
19. Magyar Légiközlekedési Rt. (MALÉV)	1051 Budapest, Roosevelt tér 2.
20. Nemzeti Autópálya Rt.	1036 Budapest, Lajos u. 78—80.
21. Országos Vízügyi Főigazgatóság	1012 Budapest, Márvány u. 1.
22. Pest Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	1024 Budapest, Fényes Elek u. 7—13.
23. PRIMAUT Gépjárműjavító Rt.	1134 Budapest, Váci út 45.
24. SPIRÁL Autó Rt.	1134 Budapest, Szabolcs u. 32—34.
25. UNIVERZUM Zugló Autó Kft.	1142 Budapest, Miskolci u. 157.
26. Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG)	1024 Budapest, Fényes Elek u. 7—9.
27. Út-, Vasúttervező Rt. (UVATERV)	1016 Budapest, Krisztina krt. 99.
28. Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Központ Rt. (VITUKI)	1095 Budapest, Kvassay Jenő u. 1.
29. VOLÁNBUSZ Közlekedési Rt.	1134 Budapest, Szabolcs u. 17.
30. VOLÁN ELEKTRONIKA Rt.	1113 Budapest, Karolina u. 56.
31. VOLÁNPACK Rt.	1108 Budapest, Kozma u. 8.
32. VOLÁNSPEC Különleges Szállítmányozó és Szolgáltató Rt.	1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 210.
33. VOLÁN TEFU Rt.	1149 Budapest, Mogyoródi út 32.

Baranya megye

1. Baranya Megyei Közlekedési Felügyelet	7634 Pécs, Hengermalom u. 12.
2. Déldunántúli Vízügyi Igazgatóság	7623 Pécs, Köztársaság tér 7.
3. Pannonautó Rt.	7632 Pécs, Siklósi u. 33.
4. Pannon Volán Rt.	7632 Pécs, Siklósi u. 1.
5. Baranya Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	7623 Pécs, Köztársaság tér 5.

Bács-Kiskun megye

1. Alsódunavölgyi Vízügyi Igazgatóság	6500 Baja, Széchenyi u. 2/C
2. Bács-Kiskun Megyei Közlekedési Felügyelet	6000 Kecskemét, István király krt. 19/A
3. Bács Volán Rt.	6500 Baja, Nagy István u. 39.

A szerv megnevezése	Telephely
4. Bács-Kiskun Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	6000 Kecskemét, Bocskai u. 5.
5. Kunság Volán Rt.	6000 Kecskemét, Csáktornyai u. 6.

Békés megye

1. Békés Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	5600 Békéscsaba, Szabadság tér 7—9.
2. Békés Megyei Közlekedési Felügyelet	5600 Békéscsaba, Szarvasi út 107.
3. Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság	5700 Gyula, Városház u. 26.
4. Körös Volán Rt.	5600 Békéscsaba, Szarvasi út 103.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

1. Borsodi Autójavító Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	3526 Miskolc, Zsolcai kapu 9—11.
2. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közlekedési Felügyelet	3527 Miskolc, József A. u. 20.
3. Borsod Volán Rt.	3527 Miskolc, József A. u. 70.
4. Borsod Volán Tisza Trans Kft.	3580 Tiszaújváros, Debreceni út
5. Északmagyarországi Regionális Vízművek Rt.	3700 Kazincbarcika, Tardonai u. 1.
6. Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság	3530 Miskolc, Vörösmarty u. 77.
7. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	3529 Miskolc, Soltész Nagy Kálmán u. 173.
8. Siló-Tank Kft.	3701 Kazincbarcika, Mucsonyi u. 1.

Csongrád megye

1. Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság	6720 Szeged, Stefánia út 4.
2. Csongrád Megyei Közlekedési Felügyelet	6723 Szeged, Berliini krt. 16.
3. Csongrád Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	6721 Szeged, Juhász Gyula u. 9.
4. Tisza Volán Rt.	6727 Szeged, Bakay N. u. 48.

Fejérmegye

1. Alba Volán Rt.	8000 Székesfehérvár, Börgöndi u. 14.
2. Fejér Megyei Közlekedési Felügyelet	8000 Székesfehérvár, Sárkeresztúri u. 12.

A szerv megnevezése	Telephely
3. Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság	8000 Székesfehérvár, Balatoni u. 6.
4. Fejér Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	8000 Székesfehérvár, Berényi út 13.

Győr-Moson-Sopron megye

1. Autófenntartó és Ipari Termelő Rt.	9027 Győr, Budai u. 2—8.
2. Északdunántúli Vízügyi Igazgatóság	9021 Győr, Árpád út 28—32.
3. Győr-Moson-Sopron Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	9022 Győr, Batthyány tér 8.
4. Győr-Moson-Sopron Megyei Közlekedési Felügyelet	9001 Győr, Fehérvári út 75.
5. Kisalföld Autópálya Rt.	9155 Lébény (Csomópont)
6. Kisalföld Volán Rt.	9027 Győr, Ipar u. 99.

Hajdú-Bihar megye

1. Debreceni Autójavító Rt.	4003 Debrecen, Balmazújváros út 14.
2. Hajdú-Bihar Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	4025 Debrecen, Barna u. 15.
3. Hajdú-Bihar Megyei Közlekedési Felügyelet	4028 Debrecen, Bartók Béla út 115.
4. Hajdú Volán Rt.	4031 Debrecen, Szoboszlói út 4—6.
5. Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	4025 Debrecen, Hatvani u. 8—10.

Heves megye

1. Agria Volán Rt.	3300 Eger, Mátyás király u. 134.
2. Heves Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	3300 Eger, Deák F. u. 49.
3. Hatvani Volán Rt.	3000 Hatvan, Bercsényi u. 82.
4. Heves Megyei Közlekedési Felügyelet	3300 Eger, Széchenyi u. 47.
5. Mátra Volán Rt.	3200 Gyöngyös, Pesti u. 74.

Jász-Nagykun-Szolnok megye

1. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közlekedési Felügyelet	5000 Szolnok, Indóház u. 8.
2. Jászkun Volán Rt.	5000 Szolnok, Nagysándor J. u. 24.

A szerv megnevezése	Telephely
3. Középtiszavidéki Vízügyi Igazgatóság	5000 Szolnok, Ságvári krt. 12.
4. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közútkezelő Közhasznú Társaság	5000 Szolnok, Petőfi u. 7—11.
5. Tiszamenti Vízmű Rt.	5000 Szolnok, Kossuth L. u. 5.

Komárom-Esztergom megye

1. Északdunántúli Vízmű Rt.	2800 Tatabánya, Sárberek u. 100.
2. Komárom-Esztergom Megyei Közlekedési Felügyelet	2800 Tatabánya, Táncsics Mihály u. 1/D
3. Komárom-Esztergom Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	2800 Tatabánya, Táncsics Mihály u. 1/C
4. Vértesszőlő Rt.	2800 Tatabánya, Csaba u. 19.

Nógrád megye

1. Nógrád Megyei Közlekedési Felügyelet	3100 Salgótarján, Csokonai u. 1/A
2. Nógrád Volán Rt.	3100 Salgótarján, Rákóczi u. 274.
3. Nógrád Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	3100 Salgótarján, Meredek u. 31.

Pest megye

1. Dunamenti Regionális Vízmű Rt.	2600 Vác, Híradó út 3.
2. Pest Megyei Közlekedési Felügyelet	1141 Budapest, Komócsy u. 17—19.

Somogy megye

1. Balatonai Autószerviz Kft.	8600 Siófok, Fő u. 2.
2. Dunántúli Regionális Vízmű Rt.	8600 Siófok, Tanácsház u. 7.
3. Somogy Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	7400 Kaposvár, Szántó u. 19.
4. Kapos Volán	7400 Kaposvár, Füredi u. 180.
5. MAHART Balatoni Hajózási Kft.	8600 Siófok, Krúdy sétány 2.
6. Somogy Megyei Közlekedési Felügyelet	7400 Kaposvár, Vásártér u. 2.

A szerv megnevezése	Telephely
---------------------	-----------

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

1. Felsőtiszavidéki Vízügyi Igazgatóság	4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 19.
2. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Állami Közútkezelő
Közhasznú Társaság	4400 Nyíregyháza, Búza tér 20—21.
3. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közlekedési Fel-
ügyelet	4400 Nyíregyháza, Hatzel tér 10.
4. Szabolcs Volán Rt.	4400 Nyíregyháza, Korányi F. u. 12.

Tolna megye

1. Gemenc Volán Rt.	7100 Szekszárd, Tartsay V. u. 4.
2. Tolna Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	7100 Szekszárd, Liszt F. tér 1.
3. Tolna Megyei Közlekedési Felügyelet	7100 Szekszárd, Kiskorzó tér 3.

Vas megye

1. Nyugatdunántóli Vízügyi Igazgatóság	9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.
2. Vas Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	9700 Szombathely, Wesselényi u. 7.
3. Vas Megyei Közlekedési Felügyelet	9700 Szombathely, Wesselényi u. 7.
4. Vasi Volán Rt.	9700 Szombathely, Körmendi u. 92.

Veszprém megye

1. Bakony Volán Rt.	8500 Pápa, Celli u.
2. Balaton Volán Rt.	8200 Veszprém, Pápai u. 30.
3. Halimbai Volán Kft.	8452 Halimba, Cseres
4. Somló Volán Kft.	8400 Ajka, Hársfa u. 7.
5. Veszprém Megyei Közlekedési Felügyelet	8200 Veszprém, Kistó u. 1.
6. Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú
Társaság	8200 Veszprém, Mártírok u. 1.
7. Geovolán Kft.	8451 Ajka-Padragkút, Kossuth u. 280.

Zala megye

1. Zala Megyei Közlekedési Felügyelet	8900 Zalaegerszeg, Pintér M. u. 22.
2. Zala Megyei Állami Közútkezelő Közhasznú Társaság	8900 Zalaegerszeg, Köztársaság u. 1.
3. Zala Volán Rt.	8900 Zalaegerszeg, Gasparich u. 16.

2. számú mellékleta 25/2001. (VIII. 3.) KöViM rendelethez[1. számú mellékleta 7/1995. (V. 30.) KHVM rendelethez]

1. Közlekedési és Vízügyi Minisztérium
2. Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Tartalékgazdálkodási Kht.
3. Magyar Űrkutatási Iroda

Közlekedési szervek:

4. Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság
5. Közlekedési Főfelügyelet
6. Fővárosi Közlekedési Felügyelet
7. Baranya Megyei Közlekedési Felügyelet
8. Bács-Kiskun Megyei Közlekedési Felügyelet
9. Békés Megyei Közlekedési Felügyelet
10. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közlekedési Felügyelet
11. Csongrád Megyei Közlekedési Felügyelet
12. Fejér Megyei Közlekedési Felügyelet
13. Győr-Moson-Sopron Megyei Közlekedési Felügyelet
14. Hajdú-Bihar Megyei Közlekedési Felügyelet
15. Heves Megyei Közlekedési Felügyelet
16. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közlekedési Felügyelet
17. Komárom-Esztergom Megyei Közlekedési Felügyelet
18. Nógrád Megyei Közlekedési Felügyelet
19. Pest Megyei Közlekedési Felügyelet
20. Somogy Megyei Közlekedési Felügyelet
21. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közlekedési Felügyelet
22. Tolna Megyei Közlekedési Felügyelet
23. Vas Megyei Közlekedési Felügyelet
24. Veszprém Megyei Közlekedési Felügyelet
25. Zala Megyei Közlekedési Felügyelet
26. Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság
27. Autópálya Igazgatóság
28. Békéscsabai Közúti Igazgatóság
29. Budapesti Közúti Igazgatóság
30. Debreceni Közúti Igazgatóság
31. Egri Közúti Igazgatóság
32. Győri Közúti Igazgatóság
33. Kaposvári Közúti Igazgatóság
34. Kecskeméti Közúti Igazgatóság
35. Miskolci Közúti Igazgatóság
36. Nyíregyházi Közúti Igazgatóság
37. Pécsi Közúti Igazgatóság
38. Salgótarjáni Közúti Igazgatóság
39. Szegedi Közúti Igazgatóság
40. Szekszárdi Közúti Igazgatóság
41. Székesfehérvári Közúti Igazgatóság
42. Szolnoki Közúti Igazgatóság
43. Szombathelyi Közúti Igazgatóság
44. Tatabányai Közúti Igazgatóság
45. Veszprémi Közúti Igazgatóság
46. Zalaegerszegi Közúti Igazgatóság
47. Közlekedési Múzeum

Vízügyiszervek:

48. Országos Vízügyi Főigazgatóság
49. Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
50. Alsó-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság
51. Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
52. Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
53. Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
54. Felső-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság
55. Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság
56. Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
57. Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
58. Közép-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság
59. Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
60. Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság
61. Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Központi Szervezet
62. Vízügyi Múzeum, Levéltár és Könyvtár
63. Országos Vízügyi Főigazgatóság üdülője

Vasútegészségügyiszervek:

64. MÁV Kórház és Központi Rendelőintézet, Budapest
65. Budai MÁV Kórház
66. MÁV Kórház és Rendelőintézet, Szolnok
67. Vasútegészségügyi Ellátó Szolgálat
68. MÁV Közegészségügyi Intézet, Budapest

Az oktatási miniszter 28/2001. (VIII. 3.) OM rendelete

a szakmai követelmények kiadásáról szóló 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet módosításáról

A szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. §-a (1) bekezdésének b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A szakmai követelmények kiadásáról szóló — többször módosított — 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet mellékletének II. RÉSZ 24—25. sorszáma, az 52—55. sorszáma, az 58—73. sorszáma, a 78. sorszáma A pontja alatt kiadott és a 92. sorszáma alatt kiadott szakmai és vizsgakövetelmények helyébe az e rendelet *mellékletével* kiadott szakmai és vizsgakövetelmények lépnek.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Pálincás József s. k.,
oktatási miniszter

*Melléklet**a 28/2001. (VIII. 3.) OM rendelethez*

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
24. sorszáma alatt kiadott ötvös szakképesítés szakmai
és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben
szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 10
2. A szakképesítés megnevezése: ötvös (az anyag és a tevékenység megjelölésével):
 - A) ötvös (fémműves),
 - B) ötvös (aranyműves),
 - C) ötvös (ezüstműves),
 - D) ötvös (cizellőr),
 - E) ötvös (drágakőfogláló),
 - F) ötvös (lánckészítő).

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az ötvös olyan vizuális képzettséggel, rajzi és plasztikai ismeretekkel rendelkező szakember, aki az ötvösség különböző területein esztétikai és szakmai feladatok igényes megoldására alkalmas.

Képes a követelmények, célok rögzítése után önállóan elkészíteni a szakmai feladatok tervvázlatait, azok variációit. Kivitelez azokat, alkalmazva a szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket. Ismeri a kor követelményeinek megfelelő fémműves technológiákat és azok alkalmazási területeit.

Átfogó művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési, kivitelezési feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 14	tűzzománcozott-dísz tárgy készítő I.
33 1812 02	tűzzománcozott-dísz tárgy készítő II.

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

A) Ötvös (fémműves)

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyogh állat-anatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szénét, tollat, ecsetet, tust, pácokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdió munkái alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit, korhoz kötöten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emlékanyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. A fémművesség története

Az ötvösség kialakulása, a rézkor, bronzkor és a vaskor ötvössége.

Egyiptom ötvössége és fémművessége.

A földközi-tengeri kultúrák ötvössége és fémművessége.

Görög és etruszk ötvösség és fémművesség.

Római kori ötvösség és fémművesség.

Bizánci ötvösség és fémművesség.

A népvándorlás korának ötvössége és fémművessége.

A honfoglaló magyarság ötvössége és fémművessége.

Román kori ötvösség és fémművesség.

A gót stílus korának ötvössége és fémművessége.

A reneszánsz kor ötvössége és fémművessége.

Magyarországi reneszánsz ékszerek.

A barokk kor ötvössége és fémművessége.

A klasszicizmus ötvössége és fémművessége.

A szecesszió ötvössége és fémművessége.

A XX. század ötvössége és fémművessége.

2.2. Anyagismeret, technológia

A fémek jellemző fizikai és technológiai tulajdonságai.

Fémek oldható és oldhatatlan kötése.

Az ötvösségben használatos fémek és ezek tulajdonságai.

Mérőeszközök.

Drágakövek és gyöngyök mérése.

Elsőrendű drágakövek és tulajdonságaik.

Másodrendű drágakövek és tulajdonságaik, csiszolási formák.

Kalapálási műveletek és ezek szerszámai.
 Öntés és homokformázás, különféle fémöntési eljárások.
 Galvanizálás, galvanoplasztika, tűzi aranyozás.
 Nemesfémek finomságának vizsgálata.
 Nemesfémek ötvözetei.
 Lemez- és drótkészítés, hengerlés, húzás.
 Az ötvösségben használatos segédanyagok.
 Fémek ötvözeteinek olvasztása, tömb és rúdöntés.
 Az ötvösségben használatos díszítési eljárások.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés, szakrajz, műszaki rajz területén

A jelölt legyen képes a tárgyformálási feladatokhoz kapcsolódó:

- vázlattervek, variációk,
- megtervezett tárgyak látszati rajzainak,
- megtervezett tárgyak műszaki rajzainak,
- komplett tervdokumentáció rajzainak

elkészítésére.

3.2. Tárgykészítés

A jelölt legyen képes technológiai ismereteit:

- kreatív módon alkalmazni és felhasználni,
- a gyakorlati munka megvalósításához szükséges kéziszerszámokat és gépeket szakszerűen használni.

3.3. Munka- és környezetvédelmi ismeretek

A jelölt ismerje:

- a munkavédelem fogalmát,
- a jogi szabályozását,
- a fémipari foglalkozási ártalmakat,
- a fémipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

Tudjon elsősegélyt nyújtani.

Tudja a munkavédelmi eszközöket, védőfelszereléseket használni.

Alkalmazza a környezetvédelem szakmai előírásait és módszereit.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,

= az adózási alapfogalmakat,

= ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződéses, alapvető államigazgatási szabályok).

B) Ötvös (aranyműves), C) ötvös (ezüstműves), D) ötvös (cizellőr), E) ötvös (drágakőfogláló) és F) ötvös (lánckészítő) képzés esetén:

1. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

Ötvös B)—F)

Az elmélet területén a jelölt ismerje:

- az alapvető képzőművészeti stílusokat kezdettől napjainkig,
- a díszítőelemek funkciót,
- a szakágban, rokonszakmákban használt anyagok fajtáit, tulajdonságait, alkalmazott fontosabb gyártástechnológiákat,
- alpműveletekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati összefüggéseket,
- azokat a rajzi, méretezési szabályokat, technikákat melyekkel a munkáját szakszerűen el tudja végezni,
- a gyakorlatban használt drágakövek szerkezetét, feldolgozásának módjait és más fontos tulajdonságait,
- a nemesfémötvözeteknél alkalmazott számítási eljárásokat,
- a gyakorlatban használt kézi- és gépi szerszámokat, és ezek működési elvét,
- a különböző fémes és nemfémes anyagok megmunkálási módjait,
- a szakszerű javítási szabályokat, eljárási technikákat,
- munka- és környezetvédelmi előírásokat,
- a nemesfémek kezelésére, anyagelszámolásra vonatkozó eljárásokat.

2. Szakmai gyakorlat

B) Ötvös (aranyműves) és C) (ezüstműves)

A gyakorlat területén a jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- fa- és egyéb alakítószerszámok elkészítésére,
- réz- és nemesfémötvözetek megmunkálására, daraboló és alakító fűrészelés, reszelés, fúrás, hajlítás, forrasztás, kalapálás, hengerlés, húzás magas szintű, szakszerű elvégzésére,
- díszműtárgyak alkatrészeinek elkészítésére, összeállítására, kézi kivitelezésére modell, rajz, esetleg fantázia alapján,
- fémek hőkezelésére,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

D) Ötvös (cizellőr)

A jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- ütő-, alakítószerszámok elkészítésére,
- a munkadarab rögzítésére, szurokba ágyazására,
- alpműveletek (fűrészelés, reszelés, kalapálás, domborítás, forrasztás) elvégzésére,
- minták, motívumok, növényi, állati, emberi alakzatok szakszerű előrajzolására,
- domborító, cizellőrszerszámok helyes kiválasztására, használatára,
- réz- és nemesfémötvözetek megmunkálására,
- sík, domború és üreges, valamint tömör tárgyak cizellálására,
- fémek hőkezelésére, felületkikészítésére,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

E) Ötvös (drágakőfogláló)

A jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- alpműveletek (fűrészelés, reszelés, fúrás, domborítás, húzás, forrasztás), elvégzésére,
- foglalószerszámok elkészítésére,
- réz- és nemesfémötvözetek megmunkálására,
- foglalatok (hajlított, karmos, ékszer) készítésére,
- vésők használatára,
- drágakövek fajtáinak, tulajdonságainak ismertetésére, azok elkészítésére,
- drágaköveknek ékszerek és egyéb tárgyak foglalataiba történő szakszerű befoglalására,
- fémek hőkezelésére, felületkikészítésére,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

F) Ötvös (lánckészítő)

A jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- alpműveletek (fűrészelés, reszelés, fúrás, hajlítás, hengerlés, húzás, forrasztás) elvégzésére,
- segédzserszámok önálló méretezésére, elkészítésére,
- réz- és nemesfémötvözetek megmunkálására,
- ékszerláncok alkatrészeinek készítésére, ezek összeállítására, kivitelezésére, szakszerű javítására,
- fémek hőkezelésére, felületkikészítésére,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

Gyakorlati vizsga

A) Ötvös (fémműves)

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie ötvös (fémműves) tárgy vagy tárgye gyűttes témakör(ök)ben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

Az ötvös (fémműves) vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervrajzokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából és anyagban megvalósított tárgyból vagy tárgye gyűttesből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbíráható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai

Művészettörténet:

— ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

- a fémművesség története,
- anyagismeret, technológia.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

B) Ötvös (aranyműves), C) ötvös (ezüstműves), D) ötvös (cizellőr), E) ötvös (drágakőfogláló) és F) ötvös (lánckészítő) szakmák esetén:

Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga komplex feladat, mely

- szakmai ismeretek,

- szakrajz,
- anyagismeret és gyártástechnológiák,
- nemesfémötvözetekkel kapcsolatos számítási feladat,
- munka- és környezetvédelem

témakörökből tartalmaz kérdéseket.

A vizsga időtartama: 180 perc.

Számológépen és rajzi eszközökön kívül a jelölt más segédeszközt nem használhat.

A szakmai elméleti ismeretek témakörei:

- Ékszerfajták csoportosítása, egyes ékszer, aranyműves tárgy és alkatrészeinek készítményi technikái.
- Díszműtárgyak csoportosítása, egyes díszműáru, ezüstműves tárgy és alkatrészeinek készítményi technikái.
- Drágakövek jellemzői, vizsgálata, csoportjai, fajtái, megmunkálása.
- Drágakövek foglalkozási technikái.
- Zománcozási módok és technikák.
- Cizellálási módok és technikák.
- Ékszerlánc készítményi technikák.
- Forrasztási technikák.
- Nemesfémekre vonatkozó érvényes jogszabályok.
- Fémjelzések.

A szakrajzi ismeretek témakörei:

- Ötvöstárgyak, alkatrészek, zárszerkezetek rajzolása rajzi szabványok alapján több nézet alkalmazásával.
- Díszítő motívumok tervezése, rajzolása, megadott stílus vagy minta alapján.
- Axonometrikus vagy látszati szabadkézi rajz készítése konkrét szakmai tárgyról, esetleg plasztikus ábrázolása.

Az anyagismeret témakörei:

- Réz és ötvözetek, és kiválasztásának szempontjai.
- Nemesfémek és ötvözetek, és kiválasztásának szempontjai.
- Acélok jellemzői, fajtái, tulajdonságai, és kiválasztásának szempontjai.
- Hőkezelések.
- Anyagvizsgálatok.
- Olvasztási technikák.
- Nemesfémek ötvöztetésénél alkalmazott számítási eljárások (külön kérdésként kezelve).

A gyártástechnológiai ismeretek témakörei:

- Öntési technológiák.
- Fémek képlékeny alakítása.
- Kikészítő műveletek, felületkikészítő technikák.

A munka- és környezetvédelmi ismeretek témakörei:

- Az ötvös szakmával kapcsolatos munkavédelmi előírások.
- Balesetmegelőzési módok.
- Környezeti ártalmak.
- Elsősegélynyújtási szabályok.
- Környezetvédelem, ártalmas anyagok kezelése.

Az írásbeli vizsgakérdések száma: témakörönként maximum két kérdés.

Bármely feladat elégtelen teljesítése esetén a tantárgy minősítése elégtelen.

Gyakorlati vizsga

Minden ötvös szakágból olyan vizsgafeladatot kell kiválasztani, amelynek teljesítése után a jelölt gyakorlati tudása jól mérhető.

Vizsgamunka: 300 perc.

Ha a munkafeladat végrehajtása, technológiája indokolja, a gyakorlati vizsga több napig is folyhat.

A jelöltnek a gyakorlati felkészültsége átfogóbb mérésének érdekében vizsgaremeket kell készítenie. Ezt a gyakorlati vizsga előtt kell a vizsgabizottságnak átadnia.

A vizsgaremek anyaga lehet rézötvözet és ezen belül alpakka vagy nemesfémötvözet.

A vizsgaremeket kézimunkával kell előállítani. A vizsgaremek nem készülhet öntvényből, sajtolat elemekből, nem lehet polírozott és fémjelzett, azaz a tárgynak montőr-kész állapotban kell lennie.

A vizsgamunka tartalma szakáganként

B) Ötvös (aranyműves):

Ékszeralkatrészek készítése és összeállítása (gyűrű, medál, karkötő, bross, fülbevaló).

A vizsgamunkának a legfontosabb alpműveleteket kell tartalmaznia.

Alpműveletek: anyagelőkészítés, fűrészelés, reszelés, fűrés, hajlítás, forrasztás

C) Ötvös (ezüstműves):

Ezüstműves tárgyak alkatrészeinek készítése, összeállítása (kanna, kancsó, cukordoboz, váza, pohár, serleg, kupa, tál, kosár) vagy egy részfeladat elvégzése.

Alpműveletek: anyagelőkészítés, teríték, szerkesztés, fűrészelés, reszelés, fűrés, forrasztás, kalapálás.

D) Ötvös (cizellőr):

Egy ötvöstárgy díszítése cizellalással vagy egy részfeladat elvégzése.

Alpműveletek: anyagelőkészítés, szurokba ágyazás, előrajzolás, domborítás, poncolókkal, részletek kidolgozása.

E) Ötvös (drágakőfoglalkozó):

Drágakövek befoglalása ékszerfoglalatokba

Alpműveletek: anyagelőkészítés, segédeszközök előállítása, hajlítás, forrasztás, reszelés, vésés, felület csiszolás.

F) Ötvös (lánckészítő):

Kiválasztott ékszerlánc-típus elkészítése meghatározott méretek alapján.

Alpműveletek: anyagelőkészítés, segédeszközök előállítása, hajlítás, forrasztás, reszelés, csiszolás.

Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsgarészen a vizsgázó a szakképesítésért felelős miniszter által meghatározott tételsorokból ad számot tudásáról.

A szóbeli vizsga során a jelöltnek az alábbi tantárgyakból és témakörökből kell vizsgázni:

Művészettörténet

Alapvető egyetemes művészettörténeti ismeretek (építészet, szobrászat, festészet, iparművészet — benne a fémművesség, az ötvösség — stílusainak ismeretei, alkotások és azok szerzőinek bemutatása)

Szakmai elmélet (a) és b) tétel)

Az írásbeli és a gyakorlati vizsgáknál jelzett témák ismeretei kiegészítve a metallográfiai kérdésekkel

A felkészülési idő: 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A) Ötvös (fémműves) szakma esetén:

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

B) Ötvös (aranyműves), C) ötvös (ezüstműves), D) ötvös (cizellőr), E) ötvös (drágakőfogláló) és F) ötvös (lánckészítő) képzés esetén:

A szakmai elméleti vizsga eredményét a szóbeli és az írásbeli vizsgaeredmények átlaga alapján kell meghatározni. Ha a jelölt az írásbeli vizsgán elégtelen érdemjegyet kapott vagy a szóbeli vizsgán bármely vizsgatárgyból elégtelen érdemjegyet kapott, akkor a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet az irányadó.

A gyakorlati vizsga végső osztályzatát a megelőző vizsgaremek és a vizsgabizottság előtt végrehajtott vizsgamunka érdemjegye alapján kell megállapítani oly módon, hogy az elbírálásban a vizsgabizottság előtt végrehajtott vizsgamunka érdemjegye nagyobb (kétszeres) súlyt képviseljen. Ha bármely érdemjegy elégtelen, úgy a gyakorlati vizsga végső osztályzata is elégtelen.

Az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgán elégtelen osztályzatot kapott, annak a javítóvizsgára új, más jellegű vizsgaremeket kell készítenie.

Sikertelen a szakmai vizsga, ha a vizsgázó bármely vizsgarészen (írásbeli, gyakorlati) vagy a szóbeli vizsgarészen bármelyik szakmai elméleti tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Javítóvizsgát abból a vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell tenni, amelyből a vizsgázó tudását elégtelenre minősítették. A további kérdésekben a 10/1993. (XII. 30.) MüM sz. rendelet vonatkozó szabályai az irányadók.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A) Ötvös (fémműves) szak esetén:

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felfoeli. Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakmai elmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

B) Ötvös (aranyműves), C) ötvös (ezüstműves), D) ötvös (cizellőr), E) ötvös (drágakőfogláló) és F) ötvös (lánckészítő) szakmák esetén:

A 10/1993. (XII. 30.) MüM rendeletben rögzítettekén túl, felmentés adható még az írásbeli és a gyakorlati vizsga alól annak a jelöltnek, aki a szakképző iskola által szervezett szakmai versenyen a versenykiírásban szereplő feladatot 88%-ban teljesítette.

5. A szakmai vizsga szervezése

A) Ötvös (fémműves) szak esetén:

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

B) Ötvös (aranyműves), C) ötvös (ezüstműves), D) ötvös (cizellőr), E) ötvös (drágakőfogláló) és F) ötvös (lánckészítő) szakmák esetén:

A szakképző intézményben szervezhető a vizsga.

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 25. sorszáma alatt kiadott vésnök szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 16
2. A szakképesítés megnevezése: vésnök (a tevékenység megjelölésével):
A) vésnök (általános vésnök),
B) vésnök (szerszámvésnök),
C) vésnök (díszítő vésnök).

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
7429	egyéb fémmegmunkálók
7424	ipari nemesfém-megmunkáló

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A) Vésnök (általános vésnök)

Betű-, és számsorok, fémbélyegzők, aranynyomók, márkajelzők, égetők, nyomdai betűtípusok, grafikai művek nyomóformáinak vésése. Gépi vésésnél alkalmazott vezetőformák, sablonok készítése. Díszítő motívumok, minták vésése, pl. ötvöstárgyakra, táblákra. Sajtólószerszámok, valamint textil-, műanyag, és papírnymó, márkázóhengerek nyomófelületeinek vésése. A munkadarabokat megadott rajz és minta alapján kell elkészíteni kézi és gépi véséssel. A gépi vésés speciális területe a számítógépes technológia, amely sík- és térvésésre egyaránt alkalmas. A szakágban nemesfém és rézötvözeteket, alumíniumötvözeteket, betűfémeket, műanyagokat, szerszámkészítéshez acélokat és különböző segédanyagokat használnak.

B) Vésnök (szerszámvésnök)

Különböző rendeltetésű sajtoló szerszámok kézi és gépi vésése. Ezeket a domborító szerszámokat lapos vagy plasztikus kivitelben készítik el. A verőtövek jelvény, plakett, érem sajtolására alkalmasak. Más jellegű dombornyomó szerszámokkal ötvöstárgyak alkatrészeit, pl. kanna, -fül, -kiöntő, -talp, tál, tálca, gyertyatartó, gyűrű, medál, zár alkatrészek és más díszítő vagy ipari termékeket stb. készítik. A különböző fém- és műanyag termékek előállításához szükséges szerszámok egy-egy részletét a szerszámvésnök készíti el, főleg acélból. A szakágban olyan acélokat használnak, amelyek lágy állapotban jól vésheetők és hőkezelés után az ütő, nyomó, és ismétlődő igénybevételeket jól bírják.

C) Vésnök (díszítővésnök)

Díszítárgyak, emléktárgyak, használati eszközök, ezüstművesek és aranyművesek által készített tárgyak, összességében ötvöstárgyak, pl. serlegek, kannák, dobozok, szelencék, gyűrűk, medálok, karkötők stb. felületeinek vésése. Különböző nyomtatott és árnyékolt betűkkel feliratozott, valamint rajz vagy minta alapján meghatározott stílusban díszített felületek vésése. A vésendő anyagok nemesfém és rézötvözetek. Szerszámok készítéséhez acélt használnak.

Minden vésnöki tevékenységi körben szükség van bizonyos vésnöki javítási műveletek elvégzésére is, ezért szakszerű javítások, felújítások elvégzése is a vésnök munkaterületéhez tartozik.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése

III. A szakképesítés szakmai követelményei

1. Szakmai elmélet

A vésnök szakképesítés minden szakága azonos elméleti ismereteken alapul, csak a gyakorlat területén vannak szükségszerű eltérések.

Az elmélet területén a vésnök ismerje:

- az alapvető képzőművészeti stílusokat kezdettől napjainkig,
- a díszítőelemek funkcióit,
- a szakágban, rokonszakmákban használt anyagok fajtáit, tulajdonságait. Az alkalmazott fontosabb gyártástechnológiákat,
- alpműveletekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati összefüggéseket,
- azokat a rajzi, méretezési szabályokat, technikákat, melyekkel a munkáját szakszerűen el tudja végezni,
- a nemesfém ötvöztésénél alkalmazott egyszerűbb számítási eljárásokat,
- a gyakorlatban használt kézi- és gépi szerszámokat és ezek működési elvét,
- az általa vésett szerszámok fajtáit, működési elvét,
- a különböző fémes és nemfémes anyagok megmunkálási módjait,
- a szakszerű vésési javítási szabályokat, eljárási technikákat,
- munka- és környezetvédelmi előírásokat,
- a nemesfémek kezelésére, anyagelszámolására vonatkozó eljárásokat a díszítővésnök munkaterületén.

2. Szakmai gyakorlat

A) Vésnök (általános vésnök)

A gyakorlat területén a jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges vésők, kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- fa és egyéb alakítószerszámok elkészítésére,
- betűk, feliratok, minták, motívumok, növényi, állati, emberi alakzatok szakszerű előrajzolására, vésésére, egyenes állású és tükörképes formák vésésére,
- acélokat, réz- és nemesfém ötvözetek megmunkálására (pl. daraboló és alakító fűrészelés, reszelés, fűrés, vésés stb.) műveletek alapszintű, de igényes minőségű műveletek elvégzésére,
- a szakáganként elkészítendő munkadarabok kézi és gépi vésés kivitelezésére minta, modell, rajz, esetleg fantázia alapján,
- fémek hőkezelésére,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

B) Vésnök (szerszámvésnök)

A jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,

- ütő-, alakítószerszámok, vésők elkészítésére,
- a munkadarab rögzítésére,
- alpműveletek (fűrészelés, reszelés, fúrás, faragás, vésés stb.) magas szintű, igényes minőségű elvégzésére,
- vésők, szerszámok helyes kiválasztására, használatára,
- betűk, feliratok, minták, motívumok, növényi, állati, emberi alakzatok szakszerű előrajzolására, vésésére, egyenes állású és tükröképes formák vésésére,
- ötvözetlen és ötvözött acélok és egyéb anyagok megmunkálására, vésésére,
- sík, domború és plasztikus felületek megmunkálására, vésésére,
- fémek hőkezelésére, felületkikészítésére,
- a munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

C) Vésnök (díszítővésnök)

A jelölt legyen képes:

- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- alpműveletek (fűrészelés, reszelés, fúrás stb.), elvégzésére, a munkadarab rögzítésére,
- a vésőszerszámok előkészítésére,
- réz- és nemesfém ötvözetek megmunkálására, vésésére,
- különböző stílusú betűk, motívumok, díszek, alakzatok, formák előrajzolására, negatív, pozitív, egyenes állású és tükröképes formák vésésére,
- ékszerek, díszműtárgyak díszítő vésésére,
- egyszerűbb kéziszerszámok készítésére,
- különböző típusú vésők használatára,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

A vizsgát a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló — többször módosított — 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet szabályainak megfelelően kell megszervezni.

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Iskolarendszerű képzésben:

- a szakképző iskola utolsó évfolyamának sikeres elvégzése.

Iskolarendszeren kívüli képzésben felkészülő jelöltek jelentkezése esetén:

- középiskolai végzettség,
- legalább két év a szakmában eltöltött igazolt gyakorlat, vagy 240 óra elméleti és 1120 óra gyakorlati irányított képzés.

A vésnökjelöltnek vizsgamunkát kell készítenie, melyet a szóbeli vizsga kezdete előtt kell a vizsgabizottságnak benyújtania.

2. A szakmai vizsga részei

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga komplex feladat:

- Vésnök szakmai ismeretek.
- Szakrajz.
- Anyagismeret és gyártástechnológiák.
- Nemesfém ötvözetekkel kapcsolatos számítási feladat.
- Munka- és környezetvédelem témákban.

A munkaidő: 180 perc.

Számológépen és a rajzi eszközökön kívül a jelölt más segédeszközt nem használhat.

A szakmai elméleti ismeretek témakörei:

Bélyegzők csoportosítása, egyes bélyegzők készítése.

Aranynyomók és vésésük.

Beütők készítése.

Címkenyomók, címkék.

Verőtövek, fémsajtoló szerszámok készítése, vésése.

Díszítő vésési módok, technikák.

Címertan.

Cizellálás.

Díszítő zománcozás.

Vésnöküzemi gépek működése, alkalmazása.

A Szakrajzi ismeretek témakörei:

Vésnöki munkadarabok rajzolása, rajzi szabványok alapján, több nézet alkalmazásával.

Díszítő motívumok tervezése, betűk, feliratok rajzolása megadott stílus vagy minta alapján.

Szerszámok, alkatrészek, díszműtárgyak rajzolása díszítő motívumokkal.

Anyagismereti témakörök:

Réz és ötvözetek, kiválasztásának szempontjai.

Nemesfémek és ötvözetek, kiválasztásának szempontjai.

Acélok jellemzői, fajtái, tulajdonságai, kiválasztásának szempontjai.

Hőkezelések.

Anyagvizsgálatok.

Olvasztási technikák.

Nemesfémek ötvözésénél alkalmazott számítási eljárások (külön kérdésként kezelve).

Gyártástechnológiai témakörök:

Öntési technológiák.

Fémek képlékeny alakítása.

Gépi forgácsolással történő megmunkálási módok.

Kikészítő műveletek, felületkikészítő technikák.

A Munka- és környezetvédelem témakörei:

Balesetmegelőzési módok.

Környezeti ártalmak.

Elsősegélynyújtási szabályok.

Környezetvédelem, ártalmas anyagok kezelése.

Az írásbeli vizsgakérdések száma: témakörönként maximum két kérdés.

b) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga tartalma:

Minden vésnök szakágból olyan vizsgafeladatot kell kiválasztani, amelynek teljesítése után a jelölt gyakorlati tudása jól mérhető.

A vizsgamunka: 300 perc.

Ha a munkafeladat végrehajtása, technológiája indokolja, a gyakorlati vizsga több napig is folyhat. A jelöltnek gyakorlati felkészültsége átfogóbb mérése érdekében vizsgaremeket kell készítenie. Ezt a gyakorlati vizsga előtt a vizsgabizottságnak át kell adnia.

A vizsgaremek anyaga lehet rézötvözet és ezen belül alpakka, nemesfém ötvözet vagy acél. A vizsgaremeket a szakmai ágazattól függően kézimunkával, esetleg indokolt esetben gépi segédlettel kell előállítani.

A vizsgamunka tartalma szakáganként

A vizsgamunkának a legfontosabb alpműveleteket kell tartalmaznia

A) Vésnök (általános vésnök)

- betű, szám kiemelés,
- aranynyomó, bélyegző gépi és kézi vésése,
- díszítő motívumok kézi vésése,
- szám vagy betű beütő készítése.

B) Vésnök (szerszámvésnök)

- szám vagy betű beütő készítése,
- betű, szám kiemelés,
- egyszerű dombornyomó szerszám készítése.

C) Vésnök (díszítővésnök)

- feliratok, díszítmények előrajzolása és kézi vésése.

c) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsgarészen a vizsgázó a szakképesítésért felelős miniszter által meghatározott tételsorokból ad számot tudásáról.

A szóbeli vizsga során a jelöltnek az alábbi tantárgyakból és témakörökből kell vizsgázni:

Művészettörténet

Alapvető egyetemes művészettörténeti ismeretek (építészet, szobrászat, festészet, iparművészet — benne a fémművesség — stílusainak ismeretei, alkotások és azok szerzőinek bemutatása.

Szakmai elmélet (a) és b) tétel):

Az írásbeli és a gyakorlati vizsgáknál jelzett témák ismeretei kiegészítve a metallográfiai kérdésekkel

A felkészülési idő: 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai elméleti vizsga eredményét a szóbeli és az írásbeli vizsgaeredmények átlaga alapján kell meghatároz-

ni. Ha a jelölt az írásbeli vagy a szóbeli vizsgán bármely vizsgatárgyból elégtelen érdemjegyet kapott, akkor a 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet alapján kell eljárni.

A gyakorlati vizsga végső osztályzatát a megelőző vizsgaremek és a vizsgabizottság előtt végrehajtott vizsgamunka érdemjegye alapján kell megállapítani oly módon, hogy az elbírálásban a vizsgabizottság előtt végrehajtott vizsgamunka érdemjegye nagyobb (kétszeres) súlyt képviseljen. Ha bármely érdemjegy elégtelen, úgy a gyakorlati vizsga végső osztályzata is elégtelen.

Az a jelölt, aki a gyakorlati vizsgán elégtelen osztályzatot kapott, annak a javítóvizsgára új vizsgaremeket kell készítenie.

Sikertelen a szakmai vizsga, ha vizsgázó bármely vizsgarészen (írásbeli, gyakorlati) vagy a szóbeli vizsgarészen bármelyik szakmai elméleti tantárgyból elégtelen érdemjegyet, illetőleg osztályzatot kapott.

Javítóvizsgát abból a vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell tenni, amelyből a vizsgázó tudását elégtelenre minősítették. A további kérdésekben a 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet vonatkozó szabályai az irányadók.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakképző iskola által szervezett szakmai versenyen az írásbeli és a gyakorlati vizsga alól felmentést kap az a versenyző, aki a versenykiírásban szereplő feladatok 88%-át teljesíti.

A szakmai vizsga elméleti vizsgája alól felmentést kap az a jelölt, aki már előzőleg valamelyik másik vésnök szakágból szakmai vizsgát tett.

5. A szakmai vizsga szervezése

Iskolarendszeren kívüli képzésben felkészülő jelöltek számára a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 2. § (1) bekezdésében felsorolt szakképzési intézményekben szervezhető vizsga.

* * *

16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
52. sorszám alatt kiadott zenész szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1822 04

2. A szakképesítés megnevezése: zenész (a műfaj, a szak és a hangszer megjelölésével)

A) KLASSZIKUS MŰFAJ

I. Hangszeres szak

klasszikus zenész (furulya-blockflöte)
klasszikus zenész (fuvola)
klasszikus zenész (oboa)
klasszikus zenész (klarinét)
klasszikus zenész (fagott)
klasszikus zenész (kürt)
klasszikus zenész (trombita)
klasszikus zenész (harsona)
klasszikus zenész (tuba)
klasszikus zenész (szaxofon)
klasszikus zenész (ütőhangszer)
klasszikus zenész (hárfa)
klasszikus zenész (gitár)
klasszikus zenész (cimbalom)
klasszikus zenész (csembaló)
klasszikus zenész (zongora)
klasszikus zenész (orgona)
klasszikus zenész (harmonika)
klasszikus zenész (hegedű)
klasszikus zenész (mélyhegedű)
klasszikus zenész (gordonka)
klasszikus zenész (gordon)

II. Zeneelmélet-szolfézs szak

klasszikus zenész (zeneelmélet-szolfézs szak)

III. Zeneszerzés szak

klasszikus zenész (zeneszerzés szak)

IV. Hangkultúra szak

klasszikus zenész (hangkultúra szak)

B) JAZZ MŰFAJ

jazz zenész (gordon)
jazz zenész (harsona)
jazz zenész (gitár)
jazz zenész (billentyűs hangszerek)
jazz zenész (szaxofon, klarinét)
jazz zenész (trombita)
jazz zenész (dob)
jazz zenész (zongora)

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
3719	egyéb kulturális foglalkozások

A munkakör, foglalkozás	
3724	vendéglátóhelyi zenész
3723	népzenész

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A zenész képzettségű muzsik — a képesítésében megjelölt szakterületen — mint hangszeres szólólista, zenekarok, énekkarok képzett tagja, zongorakísérő, continuo-játékos aktívan működhet közre kisebb vagy nagyobb közösségek — városok, községek, falvak, egyházak, színházak, művészeti együttesek, egyesületek — zenei életében. Végezhet zeneszerzői jellegű feladatokat, feldolgozásokat, átiratokat, hangszereléseket készíthet. A közművelődés terén betölthet műsorszerkesztői, zenei műsorszervezői, ügyintézői munkaköröket. Közreműködhet hangversenyeken, zenés egyházi szertartásokon, táncegyüttesek kíséretének ellátásában, kép- és hangfelvételeken, egyéb társművészeti jellegű produkciókban. A zenész képesítés elősegíti más, zenével kapcsolatos szakképesítés megszerzését, felkészíti a szakirányú főiskolai vagy egyetemi továbbtanuláshoz szükséges felvételi vizsgára.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
OKJ azonosító száma	OKJ megnevezése
52 1822 01	egyházzenész
52 1822 02	énekes
52 1822 03	népzenész
54 1822 01	szórakoztató zenész

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A) KLASSZIKUS MŰFAJ

I. Hangszeres szak

I/1. Hangszerjáték

A főtárgyi hangszerjáték általános követelményei:

Rendelkezzék a jelölt:

— a hangszerére nézve kimunkált előadói és technikai képességekkel, készségekkel,

— hangszeréhez, szakágához kapcsolódó repertoárral.

Legyen képes ezt a repertoárt állandóan bővíteni. Tudja repertoárjának nagy részét kotta nélkül is előadni.

Biztos kottaolvasási készsége, stílusismerete, elméleti és technikai felkészültsége alapján legyen képes a zeneművek önálló megtanulására és hozzáértő megszólaltatására.

Rendelkezzék:

— saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,

— koncentráló- és kontrollálóképességgel.

Ismerje és alkalmazza az együttes zenélés alapkövetelményeit.

Ismerje hangszere hagyományát, repertoárját és az újabb törekvéseket.

Rendelkezzék a hangszere és egyéb munkaeszközei rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Furulya-blockflöte

A jelölt ismerje:

- hangszere történetét,
- hangszere irodalmát,
- f'—c'''-ig (in f) kromatikusan a fogásokat,
- a trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat,
- a különböző fogásrendszereket (reneszánsz, barokk, angol, német),
- a korabeli hangolásokat és intonációs rendszereket,
- a különböző zenei korszakokat és stílusokat; ezen belül az olasz, német, francia barokk jellemző vonásait,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét, a számozott basszust,
- a korábbi évszázadok metodikai kiadványait (Ganassi, Hotteterre, Quantz stb.),
- a hangszer avantgarde irányzatait,
- a legjelentősebb előadóművészeket,
- és alkalmazza az együttes zenélés alapkövetelményeit.

Legyen képes:

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- különböző vibratók (ujj-, ajak- és „rekesz-vibrato” különböző tempójú és szélességű, tudatos alkalmazására,
- minden, a furulyán használható artikuláció (t, d, r, l,) és a duplanyelvindítás egyenletes és egyenlőtlen (inegal) alkalmazására,
- a különböző stílusoknak megfelelő artikulációk helyes megválasztására és alkalmazására,
- segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására,
- a különböző stílusoknak megfelelő kötelező és szabad díszítések alkalmazására,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra,
- a zeneművek önálló megtanulására,
- repertoárjának állandó bővítésére,
- repertoárja nagy részének kotta nélkül való előadására.

Rendelkezzék:

- hangszerére nézve kimunkált előadói és technikai képességekkel, készségekkel,
- hangszeréhez, szakágához kapcsolódó repertoárral,

— összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,

— fűrge szimpla-nyelvtechnikával (min. 500/perc, legalább néhány ütemen át),

— saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,

— koncentráló- és kontrollálóképességgel,

— szereplési rutinnal,

— a kamarazenei játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel, alkalmazkodóképességgel,

— a hangszerei és egyéb munkaeszközei rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Tudjon:

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- a különböző hangolású furulyákon különböző kulcsokban és oktávtranszpozíciókban játszani,
- kromatikus és egészhangú skálákat, továbbá dúr és moll hangsorokat játszani 7 # és 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal f'—a'''-ig (in f).

Fuvola

A jelölt legyen képes:

- a hangszerét könnyedén kezelni,
- önálló munkára,
- technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra, pontos ritmusra,
- szép vibrátóra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- a levegő tudatos beosztására,
- saját, de a stílusnak megfelelő artikuláció kialakítására,
- értelmes, tagolt, árnyalt előadásra.

A jelölt ismerje:

- hangszere múltját,
- irodalmát,
- a jelentősebb előadóművészeket,
- a zenei stílusok jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét,
- a korábbi évszázadok metodikai kiadványait (Quantz, Hotteterre).

Rendelkezzék:

- művészi szándékú zenei képzelőerővel,
- formálókészséggel,
- biztos memóriával,
- szereplési rutinnal,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges.

Tudjon:

- zenei darabot elemezni (formailag, összhangzattaniilag; feszültség, oldás felismerése),
- önálló kadenciát írni,

- különféle játékmódokban fuvolázni: staccato, legato, tenuto, portato stb.,
- egyszerűbb szerelési munkát végezni hangszerén.

Oboa

A jelölt ismerje:

- a barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi és a kortárs zenei stílus jellemző vonásait,
- hangszere múltját, irodalmát (a szóló- és kamaraműveket, a legfontosabb zenekari szólamokat), a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- az egyetemes zenekultúra alpműveit,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Ismerje a hangszerét és

- tudjon megoldani apróbb mechanikai problémákat,
- saját nádon fújjon.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre, a sima kötés megvalósítására,
- a hangszerregiszterek színskülönbségeit kiegyenlítve, különböző dinamikai árnyalatokkal, tiszta intonációval játszani,
- az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására,
- a fürgé szimplanyelvtechnika megvalósítására, a ketős nyelvütés használatára,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép, kifejező hangon (gyors tempóban, staccato játékban is),
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- művészileg és technikailag igényesebb kamaraművek előadásában közreműködni,
- különböző stílusú zenekari művek oboa szólamainak, szólóinak eljátszására.

Tudjon:

- a hangszerén a kis b-től a háromvonalas g-ig, egyenletes ujjtechnikával játszani,
- előadási darabokat korhű díszítésekkel, lassú tételeket stílusos variációkkal előadni,
- romantikus műveket játszani, a vibrato differenciált alkalmazásával.

Rendelkezzék:

- művészi szándékú zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadó- és formálóképességgel,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriával,
- koncentrálóképeséggel és szereplési rutinnal,

- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamara-zenei vagy zenekari játékhoz szükséges.

Klarinét

A jelölt ismerje:

- a klarinét rövid történetét, irodalmát, a legjelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a hangszer irodalmában előforduló stíluskorszakok, a klasszikus, romantikus és kortárs zenei stílusok jellemző vonásait, a játszott művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes:

- tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,
- hangsorokat játszani az összes hangnemben, beleértve a kromatikus és az egészhangú skálákat a kis e-től a háromvonalas a-ig,
- játszani a skálajáték variációit, a felbontásokat, a hangközöket a kvintekig,
- kielégítően hangot indítani az egész játszott hangterjedelemben a staccatótól a tenutóig,
- széles dinamikai skálán játszani kiegyenlített hangon a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett,
- technikailag és zeneileg arra, hogy igényesebb kamara-zenei művek előadásában közreműködjenek.

Ismerje:

- a leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését,
- a különböző előadási jelek jelentését, és tudja azt megvalósítani a hangszerén,
- a zenekari játék alapvető kívánalmait.

Tudjon:

- biztosan memorizálni, a megtanult darabok többségét kotta nélkül játszani,
- biztosan transzponálni elsősorban C-be,
- biztosan lapról olvasni.

Legyen fogalma a nádfaragásról, tudjon előre elkészített nádadakat a fúvókájára igazítani.

Legyen igénye az előadási darabok ideális megformálására.

Alakuljon ki játékában az egyéni és művészi képességek összhangja.

Tudjon a technikai eszközök, a művészi kifejezőmód és stílusismeret birtokában maradandó zenei élményt nyújtani.

Fagott

A jelölt ismerje:

- hangszerét, tudjon megoldani apróbb mechanikai problémákat (párnacsere, rugóigazítás stb.),
- a nádfaragás alapjait, tudjon nádat gyalulni, felkötni, megfaragni és igazítani,
- a hangszer múltját, irodalmát (a szóló- és kamaraműveket, a legfontosabb zenekari szólamokat), a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi és a kortárs zenei stílus jellemző vonásait,

- a művek formai és harmóniai szerkezetét,
- az egyetemes zenekultúra alapműveit.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a hangszerregiszterek színekülönbségeit kiegyenlítve, különböző dinamikai árnyalatokkal, tiszta intonációval játszani,
- az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására, ismerje a duplanyelv-technika alapjait,
- életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép, kifejező hangon (gyors tempóban, staccato játékban is),
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- művészileg és technikailag igényesebb kamaraművek előadásában közreműködni,
- zenekari művek fagott szólamainak, szólóinak eljátszására.

Tudjon:

- a teljes kvintkörben skálázni, megfelelő sebességgel (tercskálák is),
- dúr és moll hármashangzat-felbontásokat, domináns- és szűkített szeptim akkordfelbontásokat tenuto, legato és staccato játszani,
- szép hangon, folyamatosan vibrálni, és ezt a képességét zeneileg indokolt helyen alkalmazni.

Rendelkezzék:

- művészi szándékú zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadó- és formálóképességgel,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriaképességgel,
- koncentráloképességgel és szereplési rutinnal,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamara-zenei vagy zenekari játékhoz szükséges.

Kürt

A jelölt ismerje

- a hangszer múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi és a kortárs zenei stílus jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,

- a nagy f és a háromvonalas c között kiegyenlített, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép, kifejező kúrthangon (gyors tempóban, staccato játékmódban is),
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- az ajaktrilla megvalósítására,
- a kromatikus skála minden hangjára transzponálni,
- művészileg és technikailag igényesebb kamaraművek előadásában közreműködni,
- különböző stílusú zenekari művek kúrthangolójának eljátszására.

Rendelkezzék:

- művészi szándékú zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadó- és formálóképességgel,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriaképességgel,
- koncentráloképességgel és szereplési rutinnal,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamara-zenei vagy zenekari játékhoz szükséges.

Trombita

A jelölt ismerje:

- hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus és kortárs zenei stílus jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes az alapvető funkciók állandó gyakorlására, helyes alkalmazására.

Rendelkezzék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudja:

- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dúr és moll skálát a kétoktávós rendszerben, emlékezetből, 7 képletben (a moll skálánál az első képletet melodikusan és harmonikusan is).

Harsona

A jelölt ismerje:

- hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb szerzők és előadóművészek munkásságát,
- a különböző zenei stílusok jellemző jegyeit,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes megalapozott, kiművelt hangszeres technikájának alkalmazására és önálló továbbfejlesztésére.

Legyen képes a technikai alapelemek, ún.

— a minden regiszterben kiművelt, megfelelő tónusú, megfelelő színezetű harsonahang (ambitus a kontra e-től a kétvonalas f-ig),

— biztonságos, pontos, hibátlan, a mindenkor dinamikával összhangban kivitelezett hangindítás,

— gyors, pontos kézmunkával végrehajtott legatotechnika,

— dupla-, triplanyelv,

— vibrato,

— trilla

a zenei elképzelés megvalósítása által megkövetelt módon való használatára.

Minden rendelkezésre álló eszközzel, lehetőséggel élve igyekezzék nemcsak szűkebb szakterületén, hanem tágabb értelemben véve is kulturált, művelt muzsikussá válni.

Tuba

A jelölt legyen képes:

- a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- az F-tubán való játék tökéletes elsajátítására.

Ismerje:

- a hangképzés folyamatát,
- a hangszer hangterjedelmét kontra c-től az egyvonalas g-ig.

Tudjon legatót játszani:

- a természetes felhangsoron és ventilekkel,
- több felhang kihagyásával.

Tudja a nyelv- és manuális technikát fejlettebb fokon alkalmazni.

Legyen képes kombinált artikulációk megvalósítására.

Tudjon gyorsabb tempóban kotta nélkül 7 #, 7 b előjegyzésig skálákat, tört hármashangzatokat, dominánsseptimakkordokat és kromatikát játszani.

Ismerje a B-tubát.

Legyen képes különböző korok műveit technikailag, stílushűen megszólaltatni, és legyen képes azok önálló megformálására.

Szaxofon

A növendék ismerje:

— a szaxofon történetét, irodalmát, a legjelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,

— a hangszer irodalmában, valamint az átiratok által előforduló stíluskorszakok (a barokk, klasszikus, romantikus, impresszionista, XX. századi és kortárs zenei stílusok) jellemző vonásait,

— a leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését,

— a különböző előadási jeleket és alkalmazási módjukat.

Legyen képes:

— játszani a skálákat, variációikkal, a hármashangzatokat és septimekkordokat felbontásaikkal, valamint a

hangközöket a kvintekig; a kromatikus és egészhangú skálákat, valamint a bővített hármashangzatokat;

— esztétikusan, egyenletesen és gyorsan hangot indítani,

— széles dinamikai skálán játszani,

— biztosan alkalmazni az üveghangokat,

— a szóló- és kamarazenei művekben egyaránt technikailag és zeneileg felkészülten szerepelni,

— a színpadi szereplés okozta feszültségen úrrá lenni,

— a hosszabb idejű figyelem-összpontosításra, amely képessé teszi egyes művek emlékezetből való előadására is.

Tudjon:

— biztosan transzponálni C-be,

— biztosan lapról olvasni.

Alakuljon ki fejlett zenei igénye és ízlése. Technikai felkészültsége tegye képessé arra, hogy mindezek tükröződjenek játékában.

Legyen fogalma a helyes nádválasztásról és befújási módokról, valamint a nádfaragás alapelveiről.

Ütőhangszerek

A növendék ismerje:

— a szimmetrikus és az aszimmetrikus verőfogást,

— mindkét verőfogásnál a helyes koordinációs mozgást,

— a hangszerek (kisdob, üstdob, vibrafon, marimba, harangjáték, nagydob, cintányérok, csörgődob, triangulum, tam-tam, castagnettes stb.) helyes megszólaltatását,

— a különböző verők használatát, és velük a hangszeren történő helyes hangképzést,

— a 2—3 és 4 timpanis játék technikáját,

— dallamhangszeren a 2—3 és 4 verő biztonságos használatát,

— a művek formai és harmóniai szerkezetét,

— hangszerei múltját, irodalmát,

— az ütőhangszeres irodalom jelentősebb előadóit, szerzőit,

— a hangszerek mechanikai szerkezetét, azok kezelését, ápolását.

Legyen képes taníványunk:

— a pontos metrumtartásra,

— a dinamikai skála beosztására minden hangszeren,

— a timpani pontos és tiszta hangolására,

— a vibrafon pedáltechnikájának megfelelő alkalmazására,

— a violin- és basszuskulcs olvasására,

— a ritmus- és dallamhangszereken való lapról játszásra,

— 7 #, 7 b előjegyzésig a dallamhangszereken skálákat, hangközöket, akkordokat, akkordfelbontásokat és glisszandót játszani,

— minden hangszeren és azokon különböző tremolókat különböző dinamikájú játszására,

— az előforduló ritmusképletek készség szintű felismerésére és eljátszására,

— különböző zenei stílusokban az egyes hangszerek zeneileg helyes és hangszerkezeléssel pontos használatára

(pl. kisdob — szimfonikus zenekarban, fúvószenekarban, szólóhangszerként, kamarazenében, menetzenekarban),

— az életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására,

— biztonságos pódiumjátékra.

Hárfa

A jelölt legyen képes a hangszer biztos kezelésére.

Ismerje és alkalmazza a különböző zenei stílusokat, és azokban a tipikus hárfahangzásokat (étouffé, üveghang, prcs de la table, arpeggio, csúszások, kéz-, pedál- és kulcs-glissando, fémes hangzás stb.).

Legyen jártas az együttműzsikálásban (kamarazene, zenekari gyakorlat).

Legyen képes:

— a zeneművek megformálására, összefogására, ezen belül a dallamívek kirajzolására, az árnyalt dinamikai megoldások és a harmóniaváltások érzékeltetésére,

— a karakterdarabok, a hazai és külföldi modern és mai kompozíciók előadására.

Ismerje a jelölt a hangszere történetét és irodalmát, valamint a különböző iskolákat:

— a ma is meghatározó bécsi iskolát (a múlt század végi Kastner és Mosshammer testvérek kezdeményezését),

— a párizsi iskolát, annak jelentősebb etűdjeit és a „hárfás zeneszerzők” műveit,

— az olasz, orosz, spanyol és az amerikai iskolák eredményeinek hatását.

Rendelkezzék megfelelő lapról olvasási és koncentrálsi készséggel és legyen képes az igényes, bő tónusú, zengő, zaj- és zörejmentes hárfajátékra.

Gitár

A jelölt ismerje:

— a hangszer múltját, hagyományait (lehetőleg szerezzen jártasságot a lant-tabulatúrák olvasásában),

— a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,

— a renaissance, barokk, klasszikus, romantikus, folklorista, impresszionista és kortárs zenei stílus jellemző vonásait,

— a művek formai és harmóniai szerkezetét,

— és alkalmazza az együttes zenélés alapkövetelményeit,

— a különböző hangeffektusokat és azok használatának módját (staccato, vibrato, rasgueado, üveghang stb.).

Legyen képes:

— a darabok hibátlan megszólaltatására, azok formai és harmóniai elemzésére, a szólamvezetések pontos megvalósítására,

— repertoárjának állandó bővítésére,

— repertoárjának nagy részét kotta nélkül is előadni,

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,

— technikájának önálló továbbfejlesztésére,

— az egész fogólapot uralni,

— tiszta, könnyed fekvésváltásra, szép vibrato-játékra és annak stílusos alkalmazására,

— a fontos zenei karakterek megjelenítésére (dolce, cantabile, espressivo, legato, portato, staccato stb.),

— a tiszta játék érdekében történő hangtompítások végrehajtására,

— a mű stílusának és karakterének, valamint saját kézalkatának megfelelő ujjrendek önálló készítésére,

— az életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására.

Rendelkezzék:

— a hangszerére nézve kimunkált előadói és technikai képességekkel, készségekkel,

— hangszeréhez kapcsolódó repertoárral,

— a művészi szándékú kifejezést lehetővé tevő képzőműveléssel, technikával, előadó- és formálókészséggel,

— kontrollálóképességgel,

— biztos memóriakészséggel,

— koncentrálsóképességgel

— szereplési rutinnal,

— olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei vagy zenekari játékhoz szükséges,

— hangszere és egyéb munkaeszközei rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Cimbalom

A jelölt ismerje:

— hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,

— a reneszánsz, barokk, klasszikus, romantikus és kortárs zenei stílus jellemző vonásait, valamint hangszere népzenei vonatkozásait,

— a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes:

— természetes, oldott hangszerkezelésre, az egész hangszer birtoklására,

— folyamatos, szép hangon terc-, szext-, oktáv-, decimamenetben skálázni,

— a játszószerkezet harmonikus működtetésére a belső hangzásignyennek megfelelő ütőmódokkal, kézrenddel, pedálkezelési technikával,

— életkori sajátosságait, képességeit figyelembe véve a megfelelő zenei anyag korhű, megjelenítő erejű előadására,

— zenei és technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, technikájának zenei igényen alapuló továbbfejlesztésére,

— a mű stílusának, karakterének megfelelő gondolat, elképzelés kivitelezésére.

Rendelkezzék:

- tehetségének megfelelő zenei kifejezőmóddal, előadó- és formálóképességgel,
- magas fokú technikai biztonságérzettel,
- a figyelem legmagasabb szintjével, biztos memóriával készséggel,
- fejlett hallással, önellenőrző képességgel,
- a társas zenélés alapjául szolgáló lapról olvasási képességgel.

Csembaló**A jelölt rendelkezék:**

- alkotó és gazdag képzelőerővel, kellő szabadsággal, szuggesztív előadói és koncentrálóképeséggel,
- biztos technikai tudással, s a darabok tanulásához és megformálásához szükséges önállósággal,
- megbízható ízléssel és stílusismerettel.

Tudjon:

- a csembalón tisztán, kifejezően és a megfelelő tempóban játszani,
- különféle hangszíneket, billentéseket és karaktereket alkalmazni,
- faksimile és urtext kottákból önállóan dolgozni.

Ismerje

- hangszerének mechanikáját, történetét és irodalmát,
- a hangolás alapjait,
- a reneszánsz, barokk és klasszikus kompozíciós technikákat, a barokk táncjátékokat,
- a kortól és nemzetiségtől függő stílusjegyeket,
- a continuo-játék alapjait,
- a különféle notációs és ornamentális hagyományokat, a különböző kulcsokat,
- az improvizáció lehetőségeit.

Legyen képes előadási darabok megszólaltatásával művészi élményt nyújtani.

Zongora**A jelölt ismerje:**

- hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi és kortárs zenei stílus jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét,
- a leghitelesebb forrásokat, Urtext-kiadásokat,
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, értelmezését.

Legyen képes:

- a természetes, oldott hangszerkezelésre,
- technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- a zongorajáték alapformáit (skálák, gyakorlatok stb.) minden hangnemben otthonosan játszani,
- a különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,

- a legfontosabb zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a pedálok tudatos és változatos használatára,
- a mű stílusának és karakterének, valamint saját alkotásának megfelelő ujjrendeket önállóan készíteni,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket megjelenítő, kifejező előadására.

Rendelkezzék:

- a művek helyes tempóban és pontos ritmusban történő megvalósításához szükséges hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- művészi szándékú zenei kifejezést eredményező képzelőerővel, technikával, előadó- és formálóképességgel,
- biztos memóriával,
- koncentrálóképeséggel és szereplési rutinnal,
- lapról olvasási képességgel, mely alkalmas zongoraművek vázlatos, de folyamatos eljátszására,
- az együttes zenélés alapkövetelményeivel (kamara-zene, zongorakíséret).

Orgona**A jelölt ismerje:**

- hangszere múltját, történetét, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét,
- a leggyakrabban használt zenei műszavakat és előadási jeleket,
- a díszítések különböző fajtáit,
- a regisztrálás alapvető szabályait.

Legyen képes:

- különböző korok műveit biztos technikával, stílus- hűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
- az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
- a romantikus stílus érzelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,
- a művek karakterének megfelelően regisztrálni,
- saját alkotásának megfelelő ujj- és lábrendek önálló készítésére,
- repertoárját állandóan bővíteni.

Rendelkezzék:

- művészi kifejezést lehetővé tevő alkotó képzelőerővel, előadói és formálóképességgel,
- a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával, célszerű hangszeres mozgásokkal,
- koncentrálóképeséggel,
- fejlett hallási kontrollal,
- lapról olvasási képességgel,
- a hangszeréhez kapcsolódó stílus- és anyagismerettel, megfelelő repertoárral,
- megfelelő gyakorlási módszerrel.

Harmonika

A jelölt ismerje:

- a bariton balkezes koncertharmonika zenei és technikai sajátosságait,
- a B. B. manuál használatát,
- a jobb kéz, valamint a B. B. manuál akkordtechnikájának alapjait,
- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját.

Legyen képes a pontos levegőgazdálkodásra, az egyenletes légszékélyvezetésre, a pontos, gyors, törésmentes légszékélyváltásra, valamint az egyenletes crescendo, decrescendo ívek megvalósítására.

Tudja a tanult kéz- és légszékélytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Ismerje a repetíciós (shake) technikát, valamint a művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjait.

Tudjon a művek karakterének megfelelően regisztrálni.

Legyen képes a két-, három-, illetve négyszólamú művek előadására, a többszólamú művekben a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.

Ismerje a hangszer koncertirodalmát.

Tudjon nagyobb terjedelmű műveket előadni, valamint kamarazenében — elsősorban más zenekari hangszerekkel — közreműködni.

Tudjon műveket önállóan is elsajátítani.

Legyen képes a művészi kifejezőmód, a megfelelő stílusismeret és a technikai felkészültségének birtokában zenei élményt nyújtani.

Tudja az előadási darabok többségét emlékezetből játszani.

Legyen igénye a zeneművek ideális megformálására.

Rendelkezzék a jelölt megfelelő alaptónussal.

Tudjon ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani.

Ismerje a művek harmóniai, formai szerkezetét, valamint e játszott művek stílusjegyeit.

Legyen képes a jelölt mindenkor kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani, a zeneművek érzelmi tartalmát átélteni.

Legyen képes a szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.

Legyen képes olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudását, képzeletét, fejlettségét, a hangszeres felkészültségét, valamint előadóképessége érettségét.

Ismerje a legfontosabb zenei műszavakat.

Legyen képes saját kézalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni.

Tudjon pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével.

Hegedű

A jelölt ismerje:

- hangszer múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,

- a barokk, klasszikus és romantikus stílus jellemző vonásait, a kortárs zenei irányzatokat,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- az egész fogólapot uralni,
- a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,
- a különböző skálákat 3 és 4 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusán, élénk tempóban játszani,
- kiművelt kettősfogás-technikával terc-, szext-, oktáv-, decima- és váltott oktávskálák játékára,
- az adott mű kifejezését szolgáló differenciált vibrato alkalmazására,
- a jobb és bal kéz játszóméchanizmusának összehangolására,
- a legfontosabb zenei karakterek — dolce, cantabile, espressivo, risoluto — megjelenítésére,
- az egyes zenei karaktereknek megfelelően az alapvonalak — legato, détaché, martelé, spiccato, staccato — alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a mű stílusának és karakterének, valamint saját kézalkatának megfelelő ujjrendek és vonások önálló készítésére,
- az életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására.

Rendelkezzék:

- művészi szándékú zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadó- és formálóképességgel,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriaképességgel,
- koncentrálóképeséggel és szereplési rutinnal,
- a kamarazenei vagy zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel.

Brácsa

(kötelező tárgy a hegedű szakosok számára)

A jelölt ismerje az altkulcsban való kottaolvasást és legyen képes azt a folyamatos játékban alkalmazni.

Legyen képes:

- a tiszta intonáció érdekében a fogólapon tudatos helyezkedő-műveletekre,
- a tiszta fekvésváltásokat alkalmazni és azokat a zenei folyamatokba beilleszteni,
- az alapvonások hajlékony, szép hangon történő megszólaltatására,
- tudatosan végrehajtani a húrváltó és vonóváltó műveleteket,
- folyamatosan és szép hangon vibrálni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei alapkaraktereket: dolce, cantabile, espressivo, risoluto.

Brácsa

A jelölt ismerje:

- hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus és kortárs zene jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- a különböző hangsorokat 3 oktávon át akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- kiművelt kettősfogás-technikával terc-, kvart-, kvint-, szext-, szeptim- és oktávskálák játéka,
- különböző módon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játékaának összehangolására,
- a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére,
- ezen karaktereknek megfelelő alapvonások alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- az adott zenei stílusnak megfelelő ujjrendek és vonások önálló elkészítésére,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, értelmesen tagolt, kifejező előadására.

Rendelkezzék:

- képzett hallással,
- biztos memóriával,
- koncentrálóképeséssel és szereplési gyakorlattal,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely mind a kamara- zenei, mind a zenekari játékhoz szükséges.

Gordonka

A jelölt legyen képes tisztán:

- 4 oktáv terjedelemben, gyors tempóban, egyenletesen skálákat és hármashangzatokat,
- terceket és szexteket kettősfogással,
- tartalmas alaphangon, elég széles dinamikai skálával, megbízható intonációval, élő ritmusban,
- *p* és *f* dinamikában kantilénáíveket játszani.

Tudjon:

- a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,
- kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Ismerje az egyes fekvések és fogásmódok topográfiáját, és az váljék játékában fokozatosan ösztönössé.

Legyen képes:

- gördülékeny fekvésváltások végrehajtására,
- mérsékelt gyors tempóban egyenletes pergőjátékra,
- a zenei agogikák helyes kivitelezésére.

Ismerje

- az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal,
- a különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

Legyen képes:

- a ritmikus zenei problémák megoldása érdekében a jobb és a bal kéz könnyed mozgásainak, játszómechanizmusának összehangolására,
- a dinamikai árnyalatokat kiterjeszteni intenzív *pp* felé, valamint jól hangzó meleg forte, szükség esetén risoluto *ff* hangzásig.

Sajátítsa el a zenei alapkaraktereket:

- dolce,
- espressivo,
- risoluto,
- grazioso.

Ismerje:

- a barokk,
- a klasszikus,
- a romantikus,
- a kortárs zene stílusjegyeit, és legyen azon technikai eszközök birtokában, amelyek a különböző művek hiteles megszólaltatásához szükségesek.

Legyen tisztában a játszott művek:

- formai felépítésével,
- frazeálási helyeivel.

Bírjon életkorának és tudásszintjének megfelelő önállóságot is:

- a játszandó művek kiválasztásához,
- az egyéni elképzeléseinek és fizikai (kézalkati stb.) lehetőségeinek figyelembevételével készítenő vonások és ujjrendek megalkotásához.

Rendelkezzék a zenei mondanivaló megvalósításához szükséges:

- képzelőerővel,
- előadói készséggel,
- technikával,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrálóképeséssel,
- szereplési rutinnal.

Nagybőgő

A jelölt értse a tanult technika lényegét (a kéztartástól az ujjrendig) és legyen képes azt később önállóan is alkalmazni.

Legyen képes:

- tisztán és pontosan játszani,
- az alapvonások (artikulációk) sokrétű alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- folyamatosan, szép hangon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
- ujjrendek és vonások önálló készítésére,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadásra.

Rendelkezzék:

- igényes és fejlett hallással, precíz ritmusérzéssel,
- koncentrálóképeséssel és szereplési rutinnal,
- biztos memóriával,
- jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje:

- a nagybőgő múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a barokk, klasszikus, romantikus és kortárs zene jellemző vonásait,
- a művek formai és harmóniai szerkezetét.

Tanulmányai végén a tanuló rendelkezék olyan komplex tudással, hogy zenekarban vagy kamarazenei együttesben tudjon az elvárásoknak megfelelően közreműködni.

I/2. Szolfézs

Rendelkezzék a jelölt:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképeséggel,
- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,
- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (énekelve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,
- tisztán intonálni,
- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,
- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,
- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes:

- hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,
- műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),

— a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga-, illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

I/3. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában.

Írásbeli követelmények:

A szakmai vizsga anyagának megfelelően:

- klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,
- akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

Szóbeli követelmények:

- akkordtípusok, harmóniafüzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása (nem zongoristák szükség esetén csak a vázlatot zongorázzák),
- mintapéldák transzponált játssza (zongoristák 6 #, 6 b, nem zongoristák 4 #, 4 b előjegyzésig),
- szekvenciák memorizálása, transzponálása,
- akkordfűzések játssza diktálás után és számozott basszusról,
- barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,
- a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,
- bizonyos tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet néhány alapelemében (ötfokú, hétfokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy énekórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekesség” — bemutatása, magyarázata).

I/4. Zongora kötelező tárgya

A zongora, orgona és hárfa szakos jelöltek kivételével.

A jelölt legyen képes:

- természetes hangszerkezésre, differenciált billentésre,
- könnyebb zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint egyszerűbb zongorakíséretet színvonalas eljátszására,
- skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani:

- hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),

— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Kétszólamú invenciók, könnyebb bécsi klasszikus szonáták, Chopin-mazurkák, Bartók: Mikrokozmosz IV—V. füzet).

Hárfa és orgona szakosok részére

A jelölt legyen képes:

— természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,

— közepesen nehéz zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint zongorakísérek színvonalas eljátszására,

— skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani:

— hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),

— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Két- és háromszólamú invenciók, bécsi klasszikus szonáták, Chopin: mazurkák, keringők, Bartók: Mikrokozmosz IV—VI. füzet).

Az 5 szakiskolai év alatt kötelező az alábbi alpművek hiánytalan ismerete (legalább lapról olvasási szinten):

— Bach: Két- és háromszólamú invenciók

— Haydn: Zongoraszonáták (Wiener Urtext 1a kötet)

— Bartók: Mikrokozmosz I—IV. kötet

I/5. Zenetörténet (zeneirodalom)

A jelölt:

— ismerje a zenetörténet különböző korszakaira jellemző stílusjegyeket, műfaji és formai sajátosságokat,

— legyen képes tájékozódni a zenetörténet korszakaiban,

— legyen képes elhelyezni az egyes zeneszerzőket a megfelelő korban, legalább félévszázadnyi pontossággal,

— ismerje a tanult zeneszerzők életének körülményeinek azon vonatkozásait, amelyek hatással voltak alkotóművészetükre,

— legyen képes felismerni hallás után a zeneművek szerkezeti, karakterbeli, hangzásbeli sajátosságait,

— legyen képes a tanult zeneműveket (többszöri meghallgatás után) rövid hangzó részlet alapján felismerni,

— legyen képes ismereteit saját zenei praxisában hasznosítani,

— legyen igényes az interpretáció minősége, stílushűsége iránt,

— legyen képes a zenetörténetből és egyéb tantárgyakból tanult ismereteit összekapcsolni,

— válják igényessé ismereteinek állandó bővítése iránt (zeneművek megismerése, egyéni és együttes aktív muzsikálás, hangverseny- és operaelőadások látogatása, a megjelenő hangfelvételek figyelemmel kísérése, zeneelméleti-zenetudományi munkák olvasása, rádió- és televízióműsorok és az internet figyelése stb. révén).

I/6. Népzene

A jelölt:

— rendelkezzen átfogó képpel a magyar népzene egészéről, legyen általánosan tájékozott zenei múltunkat és jelenünket illetően,

— ismerje nagy vonalaiban a magyar népzene kutatás történetét (a 19. századi előzmények, Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán, valamint tanítványaik munkássága),

— legyen kellően felkészült a főiskolai etnomuzikológiai tanulmányok folytatására, különös tekintettel a nemzetközi népzene kutatás történetének befogadására, más népek zenéjének megismerésére,

— név szerint is ismerjen egy-egy kiemelkedő énekest és hangszeres előadót,

— legyen képes tiszta, stílusos, az ornamenseket is alkalmazó előadásra, s a magyar népzeneben jellemző díszítésmódokat tudja helyesen alkalmazni a népzenei inspirációjú magyar műzene előadásakor,

— tudja elemezni megfelelő népzenei szakkifejezésekkel a népdalokat a hangsor, a hangkészlet, a forma, a kadenciák, a szótagszám stb. alapján,

— tudja elkészíteni egy-egy népdal, egyszerűbb hangszeres dallam vázlatos lejegyzését,

— ismerje a műzenében használt hangszereket a magyar néphagyomány és általában a népzene oldaláról, különös tekintettel saját hangszerére,

— rendelkezék megfelelő anyagismerettel, tudjon kívülről 100 népdalt (évi 50 kötelezővel számolva),

— legyen tájékozott a népzene mai helyzetéről (például tudja, mi a különbség egy hagyományőrző együttes és egy táncházban muzsikáló együttes között).

II. Zeneelmélet-szolfézs szak

Általános követelmény

Rendelkezzék kiművelt zenei ízléssel, hallással, memóriával, elméleti és technikai felkészültséggel, zenei műveltséggel.

Játsszon zeneileg kifejezően és jó technikával zongorán. Lehetőség szerint tanuljon más hangszeren is játszani.

Tudjon műveket transzponálni, többszólamú partitúrát olvasni és játszani lapról is.

Legyen képes egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket hallás után lejegyezni.

Tudjon hangszereseket és énekeseket zongorán kísérni.

Legyen képes elméleti felkészültségét az aktív muzsikálásban (zenei megformálásban) is hasznosítani.

II/1. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában. Alapfokú ismeretek a barokk előtti és a klasszika utáni korok zeneelméletéről.

Írásbeli követelmények

A szakmai vizsga anyagának megfelelően:

- nehezebb klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,

- változatos akkordfordulatokat, figurációkat tartalmazó akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel,

- változatos akkordfordulatokat, figurációkat tartalmazó akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú kidolgozása szűk fekvésben.

Szóbeli követelmények

- akkordtípusok, harmóniafűzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása,

- mintapéldák transzponált játssza (7 # , 7 b előjegyzésig),

- szekvenciák memorizálása, transzponálása,

- akkordfűzések játssza diktálás után és számozott basszusról,

- barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,

- a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,

- tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet alapelemeiben (ötfokú, hétfokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy szolfézsórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekesség” — bemutatása, magyarázata).

II/2. Szolfézs

Rendelkezzék a tanuló:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,

- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképességgel,

- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,

- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon a tanuló:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (ének elve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),

- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,

- tisztán intonálni,

- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,

- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,

- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes a tanuló:

- hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,

- műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),

- a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga- illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

II/3. Karvezetés

Ismerje a jelölt a helyes test- és kéztartást, illetve a gyakori ütemfajták vezényletét, és tudja ezeket a gyakorlatban készségszinten alkalmazni.

Tudjon — egy meghatározott szólamot énekelve — közepnehéz két- és háromszólamú műveket, illetve könnyebb négyszólamú homofon kartételeket zongorán előadni és betanítani.

Legyen képes kisebb hangszeres apparátussal kísért két- illetve többszólamú művek irányítására.

II/4. Zongora kötelező tárgy

A jelölt legyen képes:

- természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,

- közepesen nehéz zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint zongorakíséreték színvonalas eljátszására,

— skálákat játszani 7 # , 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani

— hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),
— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Két- és háromszólamú invenciók, bécsi klasszikus szonáták, Chopin: mazurkák, keringők, Bartók: Mikrokozmosz IV—VI. füzet).

Az 5 szakiskolai év alatt kötelező az alábbi alpművek hiánytalan ismerete (legalább lapról olvasási szinten):

- Bach: Két- és háromszólamú invenciók
- Haydn: Zongoraszonáták (Wiener Urtext 1a kötet)
- Bartók: Mikrokozmosz I—IV. kötet

II/5. Hangképzés

A jelölt intonáljon tisztán, tudja a rezonanciáját helyesen kihasználni.

Legyen tiszta és érthető a szövegmondása.

Legyen képes alkalmazni az alapvető zenei előírásokat, s tudja érzelmeit ezek keretén belül kifejezni.

Legyen képes az adott skálagyakorlatot és a zenei anyagot helyes légzéstechnikával és levegővezetéssel, lágy hangadással, egészséges hangon, stílusosan előadni.

Rendelkezzék alapfokon elvárható énekes repertoárral.

II/6. Zeneirodalom

A jelölt rendelkezék középfokon elvárható zenetörténeti és művészettörténeti ismeretekkel, és legyen képes megbízhatóan tájékozódni a főbb zenetörténeti és művészeti korszakokban.

Ismerje:

- a zenetörténet legfontosabb korszakait, az egyes korstílusok legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, a műfajok és formátípusok kialakulásának folyamatát,
- az egyes korok kiemelkedő zeneszerzőinek életét és munkásságát,
- a hangszeres és a vokális irodalmat,
- a legfontosabb zenei alapfogalmakat.

Ismerje fel a tanult és elemzett műveket és azok jellegzetes tematikus részleteit, a tanult művek sajátos szerkezeti megoldásait, hangrendszerbeli jelenségeit.

Tudjon különböző stílusú zenei szemelvényeket emlékezetből idézni.

Legyen képes eligazodni korunk fő stílári irányzataiban. Legyen áttekintése a XX. századi társadalmi változá-

sokról, ezek hatásáról, szerepéről a társadalmi-történelmi folyamatokban, e folyamatok tudati, érzelmi tükröződéseinben.

Legyen képes összevetni a legfontosabb stílusfordulókat, eseményeket az egyetemes történelem meghatározó jelentőségű eseményeivel.

Legyen kitekintése a társművészetek legfontosabb stíluskoraira, alkotásaira, a zene és a társművészetek kölcsönhatásaira.

Legyen képes a megszerzett ismereteket használni és gondolkodásrendszerében integrálni.

II/7. Népzene

A növendék:

— rendelkezzen átfogó képpel a magyar népzene egészéről, legyen általánosan tájékozott zenei múltunkat és jelenünket illetően,

— ismerje nagy vonalaiban a magyar népzene kutatás történetét (a 19. századi előzmények, Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán, valamint tanítványaik munkássága),

— legyen kellően felkészült a főiskolai etnomuzikológiai tanulmányok folytatására, különös tekintettel a nemzetközi népzene kutatás történetének befogadására, más népek zenéjének megismerésére,

— név szerint is ismerjen egy-egy kiemelkedő énekest és hangszeres előadót,

— legyen képes tiszta, stílusos, az ornamenseket is alkalmazó előadásra, s a magyar népzeneben jellemző díszítésmódokat tudja helyesen alkalmazni a népzenei inspirációjú magyar műzene előadásakor,

— tudja elemezni megfelelő népzenei szakkifejezésekkel a népdalokat a hangsor, a hangkészlet, a forma, a kadenciák, a szótagszám stb. alapján,

— tudja elkészíteni egy-egy népdal, egyszerűbb hangszeres dallam vázlatos lejegyzését,

— ismerje a műzenében használt hangszereket a magyar néphagyomány és általában a népzene oldaláról, különös tekintettel saját hangszerére,

— rendelkezék megfelelő anyagismerettel, tudjon kívülről 100 népdalt (évi 50 kötelezővel számolva),

— legyen tájékozott a népzene mai helyzetéről (például tudja, mi a különbség egy hagyományörző együttes és egy táncban muzsikáló együttes között).

III. Zeneszerzés szak

Általános követelmény

Rendelkezzék kiművelt zenei ízléssel, hallással, memóriával, elméleti készséggel, zenei műveltséggel.

Játsszon zeneileg kifejezően és jó technikával zongorán. Lehetőség szerint tanuljon más hangszeren, hangszereken is játszani.

Tudjon műveket transzponálni, hangszereket, énekeket zongorán kíséni.

Legyen képes elméleti készségét az aktív muzsikálásban (zenei megformálásban) is hasznosítani.

III/1. Zeneszerzés-elmélet

Legyen tisztában a zeneszerzés-technika alapfogalmival (összhangzattan, ellenponttan, hangszerelés stb.).

Legyenek megbízható ismeretei az európai zenetörténet különböző korszakairól, stílusairól.

Uralja biztosan a klasszikus összhangzattant, ismerje és alkalmazza a számozott basszus technikáját, legyen képes minden hangnemben mintapéldákat játszani, önállóan modulálni, bonyolult harmóniai folyamatokat felismerni és hallás után lejegyezni.

Ismerje a barokk és klasszikus zenében kikristályosodott zenei műfajokat, szerkesztési technikákat, kis- és nagyformákat. Legyen képes a barokk és a klasszikus zenét kottakép vagy hallás alapján elemezni.

Ismerje a XVI. századi modális zene szólamvezetési és harmóniafűzési technikáit, a vokális ellenpont szabályait, a legfontosabb vokális műfajokat. Legyen képes reneszánsz kori zeneműveket elemezni.

Legyenek ismeretei a XIX. századi zene hangnemkezelési, harmóniai és formai újításairól.

Legyenek ismeretei a XX. század zenéjének főbb irányzatairól (zenei impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus, dodekafónia, szerializmus, aleatória, bruitizmus, hangköltészet, konkrét zene, elektronikus zene, computerzene). Ismerje a XX. századi zene jellemző akkord- és hangzástípusait (kvartakkordok, alfa-akkordok, szekundhalmazok, különféle distanciális képződmények), a 12-fokú rendszer strukturális sajátosságait, különféle feltételrendszerek elfogadása mellett való komponálás lehetőségét.

III/2. Zeneszerzés-gyakorlat

Legyen képes a tanuló:

- Palestrina-stílusban tanulmányként kétszólamú motettát írni,
- barokk stílusban kisformát komponálni, kétszólamú invenciót írni,
- J. S. Bach stílusában korált harmonizálni,
- bécsi klasszikus stílus tanulmányokat (variációs forma, triós forma, kisrondó, szonátaforma) komponálni,
- népdalfeldolgozásokat készíteni,
- XX. századi hangvételű művet komponálni,
- egyszerű hangszerelési feladatokat megoldani.

Rendelkezzék a tanuló a program elvégzése után a különféle tanulmányok eredményességét igazoló kompozíciós repertoárral.

III/3. Hangszerismeret és partitúrajáték

Ismerje a tanuló:

- a különböző típusú zenekarokban leggyakrabban használt vonós, fúvós és ütőhangszereket,
- a hangszerek hangterjedelmét, lejegyzésmódját, hangszínét, hangerőtartományát,
- a különféle játékmódokat, a különleges hangszerkezelési eljárásokat,
- a hangszerek megszólalásával kapcsolatos hangtani tudnivalókat,
- a leggyakoribb elektromos és elektronikus hangszereket (pl. elektromos orgona, szintetizátor).

Legyen képes:

- háromsoros, c-kulcsos énekkari partitúrák zongorázására,
- háromsoros, transzponáló hangszeres partitúrák játszására.

III/4. Szolfézs

Rendelkezzék a tanuló:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképeséggel,
- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,
- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (éneke lve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,
- tisztán intonálni,
- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,
- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,
- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes:

— hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,

— műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),

— a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga-, illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

III/5. Zongora kötelező tárgy

A növendék legyen képes:

— természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,

— közepesen nehéz zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint zongorakíséretnek színvonalas eljátszására,

— skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani:

— hármass- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),

— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Két- és háromszólamú invenciók, bécsi klasszikus szonáták, Chopin: mazurkák, keringők, Bartók: Mikrokozmosz IV—VI. füzet).

Az 5 szakiskolai év alatt kötelező az alábbi alpművek hiánytalan ismerete (legalább lapról olvasási szinten):

— Bach: Két- és háromszólamú invenciók.

— Haydn: Zongoraszonáták (Wiener Urtext 1a kötet).

— Bartók: Mikrokozmosz I—IV. kötet.

III/6. Zeneirodalom

Rendelkezzék a tanuló középfokon elvárható zenetörténeti és művészettörténeti ismeretekkel, és legyen képes megbízhatóan tájékozódni a főbb zenetörténeti és művészeti korszakokban.

Ismerje:

— a zenetörténet legfontosabb korszakait, az egyes korstílusok legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, a műfajok és formátípusok kialakulásának folyamatát,

— az egyes korok kiemelkedő zeneszerzőinek életét és munkásságát,

— a hangszeres és a vokális irodalmat,

— a legfontosabb zenei alapfogalmakat.

Ismerje fel a tanult és elemzett műveket és azok jellegzetes tematikus részleteit, a tanult művek sajátos szerkezeti megoldásait, hangrendszerbeli jelenségeit.

Tudjon különböző stílusú zenei szemelvényeket emlékezetből idézni.

Legyen képes eligazodni korunk fő stílárís irányzataiban. Legyen áttekintése a XX. századi társadalmi változásokról, ezek hatásáról, szerepéről a társadalmi-történelmi folyamatokban, e folyamatok tudati, érzelmi tükröződéseinben.

Legyen képes összevetni a legfontosabb stílusfordulókat, eseményeket az egyetemes történelem meghatározó jelentőségű eseményeivel.

Legyen kitekintése a társművészetek legfontosabb stíluskoraira, alkotásaira, a zene és a társművészetek kölcsönhatásaira.

Legyen képes a megszerzett ismereteket használni és gondolkodásrendszerében integrálni.

III/7. Népzene

A növendék:

— rendelkezzen átfogó képpel a magyar népzene egészéről, legyen általánosan tájékozott zenei múltunkat és jelenünket illetően,

— ismerje nagy vonalaiban a magyar népzene kutatás történetét (a 19. századi előzmények, Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán, valamint tanítványaik munkássága),

— legyen kellően felkészült a főiskolai etnomuzikológiai tanulmányok folytatására, különös tekintettel a nemzetközi népzene kutatás történetének befogadására, más népek zenéjének megismerésére,

— név szerint is ismerjen egy-egy kiemelkedő énekest és hangszeres előadót,

— legyen képes tiszta, stílusos, az ornamenteket is alkalmazó előadásra, s a magyar népzeneben jellemző díszítésmódokat tudja helyesen alkalmazni a népzenei inspirációjú magyar műzene előadásakor,

— tudja elemezni megfelelő népzenei szakkifejezésekkel a népdalokat a hangsor, a hangkészlet, a forma, a kadenciák, a szótagszám stb. alapján,

— tudja elkészíteni egy-egy népdal, egyszerűbb hangszeres dallam vázlatos lejegyzését,

— ismerje a műzenében használt hangszereket a magyar néphagyomány és általában a népzene oldaláról, különös tekintettel saját hangszerére,

— rendelkezék megfelelő anyagismerettel, tudjon kívülről 100 népdalt (évi 50 kötelezővel számolva),

— legyen tájékozott a népzene mai helyzetéről (például tudja, mi a különbség egy hagyományőrző együttes és egy táncházban muzsikáló együttes között).

IV. Hangkultúra szak

Általános követelmény

A tanuló ismerje az élő- és a gépi úton közvetített hang történetét, akusztikai-elektroakusztikai háttérét.

Legyen képes azok értő, a tartalmat, az akusztikai (és képi) megjelenítést egységként történő kritikai feldolgozására.

Ismerje a különböző médiák és a zene kapcsolódási pontjait, a zene médiákban történő megszólalásának műfaji, technikai lehetőségeit.

Legyen képes zenei hangfelvételek önálló elkészítésére, valamint ismerje a különböző médiák zenéhez kapcsolódó tevékenységeinek gyakorlatát.

IV/1. Hangkultúra

A tanuló ismerje:

- az élő hangkultúra történetét az antik színháztól a hangversenytermekig és operaházakig,
- a korabeli zenei előadási gyakorlatok főbb jellemzőit, a hangszerek történetét,
- a gépi hangközvetítés előzményeit és létrejöttét,
- a főbb hanghordozókat és rögzítési eljárásokat,
- a hangforrások akusztikai háttérét,
- az előadótermek akusztikai tulajdonságait, törvényszerűségeit,
- a fül és a mikrofonok működését,
- a térhatású hangrendszerek esztétikai és technikai lehetőségeit,
- a digitális technika elméleti háttérét, esztétikai és technikai lehetőségeit, a napi gyakorlatban betöltött szerepét,
- a hangstúdiók osztályozását, felépítését, technikai és művészi lehetőségeit,
- a műsortovábbítás lehetőségeit,
- a hangarchiválás technikai és adminisztratív háttérét,
- az akusztikai ökológia lehetőségeit, szükségyszerűségét.

A tanuló legyen képes:

- a zenei előadások alkalmával a zene, az akusztika, az előadói hagyományok és a hangtechnika szempontjainak optimális egyeztetésére,
- a hanghordozók közötti biztos tájékozódásra,
- az analóg és a digitális hangtechnika esztétikai értékelésére,
- a különböző hangrendszerek esztétikai értékelésére,
- a hangarchiválás kérdéseiben történő biztos tájékozódásra,
- az akusztikai ökológia kérdéseiben történő biztos tájékozódásra.

IV/2. Stúdiótechnikai gyakorlat

A tanuló ismerje:

- a stúdiómunka előkészítő-szervező tevékenységét,

— a megfelelő akusztikai környezet kiválasztásának feltételeit,

- a hangforrások elhelyezésének akusztikai és elektroakusztikai szempontjait,
- a mikrofonteknika helyes alkalmazását,
- a keverés és effektusalkalmazás esztétikáját és technikáját,
- az utómunkák előkészítését,
- az utómunkák lebonyolítását,
- a rádió- és televízió-stúdiók tevékenységét,
- a szinkronstúdiók tevékenységét,
- a multimédia-stúdiók tevékenységét,
- a stúdiómunka egészségvédelmi háttérét és követelményeit.

A tanuló legyen képes:

- hangfelvételek megszervezésére és gyakorlati lebonyolítására (hangtechnikai, illetve rendezői jelleggel) az alábbi műfajokban:
- szólóhangszerek,
- kamarazene,
- dal, kórus,
- klasszikus szimfonikus művek,
- klasszikus operaszíndarabok, egyszerűbb oratóriumok,
- teremhangosítás.

IV/3. Hangfelvételi műelemzés

A tanuló ismerje:

- a hangfelvétel-elemzés nemzetközi ajánlások szerinti szempontrendszerét,
- a hangszerszóló és kamarazene felvételek esztétikai célkitűzéseit,
- a szimfonikuszenei felvételek esztétikai célkitűzéseit,
- a drámai és oratórium-felvételek esztétikai célkitűzéseit,
- a prózai, hangjáték-, dokumentumjáték- és aktuális hangfelvételek esztétikai célkitűzéseit,
- az élő és gépi hangközvetítés lehetőségeit, különbözőségét.

A tanuló legyen képes:

- a hangfelvételek értő, tudatos befogadására,
- hang- (elsősorban zenei) felvételek szubjektív elemzésére,
- hangfelvételek összehasonlító elemzésére,
- hangfelvételi hibák biztos meghallására, a hibák okának behatárolására,
- a fejhallgatós és hangszórós meghallgatás különbségeinek értékelésére.

A tanuló rendelkezze:

- a hangfelvételek és élő hangesemények hangzási megítéléséhez szükséges gyakorlott, kiművelt hallással,
- a megítéléshez szükséges viszonyítási alapokkal, ízléssel, akusztikai fantáziával.

IV/4. Zenei mozgóképkultúra

A tanuló ismerje:

- a mozgókép létrejöttének vázlatos történetét,
- a filmesztétika alapfogalmait,
- a zene és a film kapcsolatának kérdéseit,
- a zene és a film kapcsolatának néhány klasszikus megvalósítását,
- a zene képi „láttatásának” lehetőségeit, ismertebb megoldásait,
- a zenei ismeretterjesztés képi lehetőségeit,
- a televíziós hangverseny-közvetítések célkitűzéseit,
- a balettfilm lehetőségeit,
- az operafilm és az operaközvetítés lehetőségeit és célkitűzéseit,
- a zeneszerzők, muzsikuskok életrajzát feldolgozó filmek értékeit,
- az animációs eljárásokat,
- a klipek lehetőségeit, funkcióit,
- a zene és a reklám kapcsolatának filmes vonatkozásait.

A tanuló legyen képes:

- a zenés, illetve zenei vonatkozású filmek és videóanyagok értő elemzésére,
- az operatőri, rendezői és hangmérnöki munka elemzésére,
- a kép és a hang kapcsolatának értékelésére.

IV/5. Esztétika

Ismerje meg az esztétika helyét a filozófiai tudományok rendszerében, valamint a fő irányzatait.

Legyen képes történelmi ismereteibe integrálni a tanulmányokat, rendelkezze olyan képességekkel, amelyekkel felismeri az egyes történelmi korok és esztétikai követelmények közti összefüggéseket.

Ismerje az alapvető esztétikai minőségkategóriákat. Legyen képes ezeket felismerni zeneművekben, és ezek alapján legyen képes értékelni a műveket, illetve azok előadását; értékelését legyen képes írásban és szóban megfogalmazni.

Ismerje az esztétikum és az emberi érzékelés kapcsolatát.

Legyen képes felismerni e kapcsolatot a zeneművek hallgatása, kották olvasása során.

Legyen képes ítéletet alkotni egy-egy előadóművészi produkcióról az esztétikai minőségek ismeretében.

Rendelkezzen olyan összehasonlító-elemző készséggel, amellyel történelmi, irodalmi, művészettörténelmi és zenetörténelmi ismereteit szinkronban és rendszerben látja az esztétikum megjelenése és érvényesülése területén.

IV/6. Zenei újságírás és szerkesztés

A tanuló ismerje:

- az újságírói tevékenység etikai hátterét, követelményeit,
- a publicisztikai műfajok jellemzőit.

A tanuló legyen képes:

- megkülönböztetni az újságírás különböző műfajait, és legyen képes elemezni, alkalmazni, értelmezni azokat,
- megadott idő alatt és megadott terjedelemben hírt, tudósítást stb. a sajtóban közölhető színvonalon megfogalmazni,
- interjú készítése előtt háttérinformációk begyűjtésére, az interjú felépítésének megtervezésére, és annak elkészítésére, írott, illetve hangzó formában.

IV/7. Számítástechnikai gyakorlat

A tanuló ismerje az alapvető számítástechnikai fogalmakat, a mindenkor rendelkezésre álló készülékek szolgáltatásait, kezelését, valamint a számítástechnika hangtechnikai alkalmazásait.

A tanuló legyen képes a szövegszerkesztési, táblázatkezelési műveletek elvégzésére, az internet használatára, valamint a számítógép segítségével történő rögzítési, editálási, szerkesztési feladatok elvégzésére.

A tanuló rendelkezze a számítógép biztos kezelésének gyakorlatával, elsősorban a szövegszerkesztési, táblázatkezelési, internetes, illetve alapvető stúdiótechnikai alkalmazások területén.

IV/8. Partitúraismeret

A tanuló ismerje:

- a partitúrák felépítését,
- a partitúrákban előforduló kulcsokat,
- a transzponáló hangszerek biztos olvasását,
- a partitúrákban található szerzői utasítások jelenését,
- a kortárs zene különleges lejegyzési módjait.

A tanuló legyen képes:

- zongorakivonatokat és partitúrák biztos követésére,
- a hangzó anyagban előforduló hibák és más jelenségek felismerésére,
- hangfelvételek esetén az utómunkák elősegítésére a szükséges egyértelmű írásos jelzések és utasítások megtételére.

IV/9. Szolfézs

Rendelkezze a jelölt:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképességgel,
- az egyes zenetörténelmi korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,

— az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon a tanuló:

— c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (énekelve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
— lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,

— tisztán intonálni,

— többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,

— műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,

— tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes:

— hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,

— műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),

— a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga-, illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

IV/10. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában.

Írásbeli követelmények

A szakmai vizsga anyagának megfelelően:

— klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,

— akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

Szóbeli követelmények:

— akkordtípusok, harmóniafűzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása (nem zongoristák szükség esetén csak a vázlatot zongorázzák),

— mintapéldák transzponált játssza (zongoristák 6 #, 6 b, nem zongoristák 4 #, 4 b előjegyzésig),

— szekvenciák memorizálása, transzponálása,

— akkordfűzések játssza diktálás után és számozott basszusról,

— barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,

— a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,

— bizonyos tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet néhány alapelemében (ötfokú, hét fokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy énekórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekesség” — bemutatása, magyarázata).

IV/11. Zongora kötelező tárgya

A jelölt legyen képes:

— természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,

— könnyebb zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint egyszerűbb zongorakíséretet színvonalas eljátszására,

— skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani

— hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),

— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Kétszólamú invenciók, könnyebb bécsi klasszikus szonáták, Chopin-mazurkák, Bartók: Mikrokozmosz IV—V. füzet).

IV/12. Zenetörténet (zeneirodalom)

A jelölt:

— ismerje a zenetörténet különböző korszakaira jellemző stílusjegyeket, műfaji és formai sajátosságokat,

— legyen képes tájékozódni a zenetörténet korszakaiban,

— legyen képes elhelyezni az egyes zeneszerzőket a megfelelő korban, legalább félévszázadnyi pontossággal,

— ismerje a tanult zeneszerzők életének, körülményeinek azon vonatkozásait, amelyek hatással voltak alkotóművészetükre,

— legyen képes felismerni hallás után a zeneművek szerkezeti, karakterbeli, hangzásbeli sajátosságait,

— legyen képes a tanult zeneműveket (többszöri meghallgatás után) rövid hangzó részlet alapján felismerni,

— legyen képes ismereteit saját zenei praxisában hasznosítani,

— legyen igényes az interpretáció minősége, stílushűsége iránt,

— legyen képes a zenetörténetből és egyéb tantárgyakból tanult ismereteit összekapcsolni,

— váljék igényessé ismereteinek állandó bővítése iránt (zeneművek megismerése, egyéni és együttes aktív muzsi-

kálás, hangverseny- és operaelőadások látogatása, a megjelenő hangfelvételek figyelemmel kísérése, zeneelméleti-zenetudományi munkák olvasása, rádió- és televízióműsorok és az internet figyelése stb. révén).

B) JAZZ MŰFAJ

Hangszerjáték

A főtárgyi hangszerjáték általános követelményei

A jelölt:

— ismerje saját hangszerének meghatározó fontosságú irodalmát, mind a technikaképzés, mind a jazz standardek előadása és lejegyzése tekintetében,

— ismerje a jazz játékgyakorlatának főbb elemeit, improvizációs technikáját,

— rendelkezze megfelelő áttekintéssel a jazz főbb stíluskorszakairól és kapcsolatáról a zene egyéb területeivel,

— ismerje a kortárs jazz főbb irányzatait,

— legyen kapcsolata a klasszikus zenével, legyen képes kreatívan felhasználni jazzdarabok előadásában a klasszikus zenei készségeket,

— rendelkezze kiművelt zenei hallással, megbízható felismerési, reprodukáló és memorizáló képességgel,

— legyen képes kisebb, combo-jellegű együttesek hangszerelésére,

— feleljen meg szólistaként és zenekari muzsikusként a jazz előadói és improvizációs követelményeinek,

— legyen képes a jelölt kisebb, combo-jellegű és nagyobb, big band és egyéb nagyzenekari, öntevékeny együttesekbe beilleszkedni, partnerei felfogásához, irányításához alkalmazkodni.

Jazz-zongora

Kadenciális improvizációs gyakorlatok, szekvenciális patternek, diatonikus, alterált és kromatikus patternek.

Játékforma-gyakorlatok, a tanult összes játékforma bemutatásával.

Néhány afro-amerikai dallam (ballada, spirituálé és folklór blues) stílusos frazírozással és harmonizációval.

8-10 jazz blues egyszerűbb és összetettebb harmonizációval. Dúr és moll bluesok, pentaton és másfajta improvizációkkal.

25 közismert jazz standard stílusos témabeállítással és improvizációkkal. A darabok tempóban, karakterben, előadásmódban, játéktechnikában minél inkább különbözzenek egymástól.

Jazzbőgő

Az összes dúr és moll skála és egyéb skálák (egészhangú, fél-egész, kromatikus skála) több tempóban való biztos tudása, helyes ujjrenddel.

Gyakorlatok, etűdök, pizzicato játékkal.

Jazz akkordismeret és az akkordok bontásainak ismerete.

Harmóniabontások, szekvenciák. Különböző dúr és moll blues-sémák.

A rögtönzött kísérés különböző formái, stílusai (walking bass, harmóniabontás, ellenpontozás, ritmikai differenciálás stb.).

8-10 jazz blues — kísérés és szólózás. Blues-sémák, patternek, turnbackek egyszerű és harmóniabontásos basszusvezetéssel.

Kadenciális és periódus-gyakorlatok.

Egy beállított darab, önálló rögtönzéssel.

20 közismert jazz standard repertoárszerű ismerete, kísérés.

Jazzdob

Jó verőtartás és verőkezelés, irányított és elengedett ütőformák.

Váltottkezes, páros és paradiddle I. kézrendek pontos játéka.

Két- és négyütemes rögtönzések.

A kötelező kottaanyag pontos, egyenletes lapról játéka és alkalmazása improvizációs szinten, hallás utáni lejegyzése.

Nyolc- és tizenkét ütemes ad libitum szólók játéka.

Alapfokú stílusismeret, zenekari játékkészség, a tanult stíluscsoportok kísérő- és szólójátékának gyakorlati ismerete.

Fejlett tempó- és periódusérzék.

Swing, afro-cuban és rock stílusú kísérek és szólók alkalmazása jazzegyüttesben; alapfokú zenekari játékkészség.

Jazzgitár

Joe Pass akkordgyűjtemény.

Harmóniak felépítése, funkcionális csoportosításuk.

Négyeshangzatok kiterjesztése, díszítőhangok, alterált akkordok.

Patternek, kadenciális fordulatok, szekvenciák.

Harmóniai improvizációs gyakorlatok.

Rögtönzött variációk adott patternekre.

Akkordvezetési gyakorlatok.

Motívumok rögtönzése és komponálása.

Joe Pass: The Guitar Style.

Akkordok és a velük kapcsolatos diatonikus és alterált skálák.

Bonyolultabb patternek és turnbackek harmóniai és dalami megoldásai.

Leírt szólók, transzkripciók.

8 blues játéka (moll és dúr bluesok, különböző harmonizációs megoldásokkal).

Különböző rögtönzést technikák.

25 közismert standard repertoárszerű ismerete (téma, akkordkíséret, szóló).

Jazz-szaxofon, klarinét

Alapvető technikai gyakorlatok (hangindítás és -zárás, vibrato stb.) Skálák, akkordbontások.

Skálák biztos tudása a hangszer egész hangterjedelmében.

Leírt szólók elemzése, transzkripciók készítése.

8 blues játéka (dúr és moll bluesok, különböző harmonizációkkal), rögtönzés.

II—V—I funkciók körökre való rögtönzés, különböző tempóban és hangnemekben.

Jettel I. füzet a 1—15. gyakorlatig és Viola: The Technique of the Saxophone II. füzet.

25 közismert jazz standard repertoárszerű játéka (téma és improvizáció).

Jazz-trombita

Technikai gyakorlatok, hangképzés, helyes be- és kilégzés.

Valamennyi dúr, összhangzatos és melodikus skála, valamint speciális skála (fél-egész, egészhangú, kromatikus skála) biztos játéka minden hangnemben.

Skálákkal való rögtönzésgyakorlatok.

Kadenciális improvizációs gyakorlatok, szekvenciális gyakorlatok.

Leírt szólók, transzkripciók készítése.

8 különböző stílusú blues játéka (dúr és moll bluesok egyszerűbb és összetettebb harmóniasorokkal), téma és rögtönzés.

25 közismert jazz standard repertoárszerű tudása: téma, harmóniasor kívülről, rögtönzés az improvizációs harmóniasorra.

Jazz-harsona

Technikai gyakorlatok.

Dúr és moll skálák biztos tudása minden hangnemben, különböző előadásmódokban.

Stílustanulmányok.

Transzkripciók készítése és elemzése.

Music minus one elvű, rájátszásos rögtönzésgyakorlatok.

Kadenciális és szekvenciális rögtönzésgyakorlatok.

8 különböző harmonizációjú és tempójú blues, improvizációval.

25 közismert jazz standard repertoárszerű tudása: téma, harmóniasor kívülről, szólózás az improvizációs harmóniasorra.

Billentyűs hangszerek

Az elektronikus-digitális billentyűs hangszerek kezelése, alapvető technikai működési elvek.

Skálák minden hangnemben, technikai gyakorlatok.

Kadenciális improvizációs gyakorlatok, diatonikus, alterált és kromatikus patternek.

Kísérési játékformák szintetizátoron.

8 jazz blues egyszerűbb és összetettebb harmonizációval. Téma, akkordkíséret, szólózás.

„Akkordterítési” technika.

Komputer működési elvek.

Hangszerelési és egyéb elvek.

Egyszerű programozási gyakorlatok.

25 közismert jazz standard repertoárszerű ismerete: téma, harmóniasor kívülről, szólójáték.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei a szakmai követelményeken alapulnak.

1. A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

Klasszikus zenész (hangkultúra szak): 15—20 oldalas szakdolgozat benyújtása egyénileg megadott hangtechnikai, esztétikai, kritikai vagy hangszer- és előadástörténeti témában.

*2. A szakmai vizsga részei**a) Írásbeli vizsga*

Az írásbeli vizsga feladatsorát a szakképesítésért felelős Oktatási Minisztérium központilag adja ki.

Az írásbeli vizsga tantárgyai:

— klasszikus zenész (hangszeres szakok, zeneelmélet-szolfézs szak): szolfézs, zeneelmélet,

— klasszikus zenész (zeneszerzés szak): zeneszerzés, szolfézs,

— klasszikus zenész (hangkultúra szak): hangfelvételi műelemzés, szolfézs, zeneelmélet,

— jazz-zenész: szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom.

Az írásbeli vizsga időtartama:

— klasszikus zenész (hangszeres szakok, zeneelmélet-szolfézs és zeneszerzés szak): 240 perc,

— klasszikus zenész (hangkultúra szak), jazz-zenész: 300 perc.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a III. és a IV. pont alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek vagy nem megfelelő nehézségi fokú, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

— klasszikus zenész (hangszeres szakok, zeneelmélet-szolfézs és zeneszerzés szak): szolfézs, zeneelmélet, zene-történet (zeneirodalom),

— klasszikus zenész (hangkultúra szak): hangkultúra, szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet (zeneirodalom),
 — jazz-zenész: szolfézs, zeneelmélet.

A szóbeli vizsga időtartama: a felkészülési idő tantárgyanként min. 15 perc, a feleletekre tantárgyanként 15–20 perc fordítható.

c) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga műsorát a szakmai képzést folytató intézmény állítja össze és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsga tantárgyai:

— klasszikus zenész (hangszeres szakok): hangszerjáték, zongora kötelező tárgy,
 — klasszikus zenész (zeneelmélet-szolfézs szak): karvezetés, zongora kötelező tárgy,
 — klasszikus zenész (zeneszerzés szak): zeneszerzés, zongora kötelező tárgy,
 — klasszikus zenész (hangkultúra szak): stúdiótechnikai gyakorlat, partitúraismeret, zongora kötelező tárgy,
 — jazz-zenész: hangszerjáték.

A gyakorlati vizsga időtartama: tantárgyanként 20–30 perc, a stúdiótechnikai gyakorlat kivételével, amelynek időtartama 60 perc.

3. A szakmai vizsgán számon kérhető feladatok

A) Klasszikus műfaj

I. Hangszeres szak

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Szolfézs:

— három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése,
 — kétszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése,
 — egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Zeneelmélet:

— klasszikus zenei idézet szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
 — akkordfűzési gyakorlat négyzólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
 — akkordfűzési gyakorlat kidolgozása négyzólamban.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Szolfézs:

— beszámoló az ötéves repertoárból*,
 — egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása.

* A kb. 20 tételben legyen társas ének, ének-zongorás partitúrájáték és dalkíséret (saját énekléssel). Az egyes feladattípusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 4–5 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

Zeneelmélet:

— négyzólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázása diktálás után,
 — elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

Zeneirodalom:

— különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),
 — műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

c) Szakmai gyakorlat

Hangszerjáték:

A jelölt nyilvános vizsgahangversenyen minimum 20, maximum 30 perces műsorban ad számot tudásáról. A vizsga anyaga előre kijelölt: különböző stílusú és nehézségű művek, melyeket kotta nélkül kell előadni. A műsort végig kell játszani.

Zongora kötelező tárgy:

— Bach: nehezebb kis prelúdium vagy kétszólamú invenció; orgona és hárfa szakosoknak háromszólamú invenció vagy egy prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavierből,
 — klasszikus szonáta saroktéttele (nem szonatina),
 — romantikus (impreszionista) előadási darab,
 — Bartók-mű (az évfolyam anyagából).

II. Zeneelmélet—szolfézs szak

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Zeneelmélet:

— nehezebb klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,
 — változatos, barokk, klasszikus és romantikus harmóniafordulatokat, figurációkat tartalmazó akkordfűzési gyakorlat(ok) négyzólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel,
 — változatos, barokk, klasszikus és romantikus harmóniafordulatokat, figurációkat tartalmazó akkordfűzési gyakorlat(ok) négyzólamú kidolgozása szűk fekvésben.

Szolfézs:

— három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése,
 — két-háromszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése,
 — egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Zeneelmélet:

— harmóniasor zongorázása négy szólamban, diktálás után (a példák a barokk, a bécsi klasszikus és a romantikus stílus tanult fordulatait tartalmazzák),

— memorizált vagy rögtönzött példa zongorázása a tanár által kijelölt harmóniai jelenségekre,

— continuo-játék:

= kb. 10 tétel az öt éves repertoárból (recitativók, ária-részletek, esetleg hangszeres tételek),

= helyben kézhez kapott recitativo vagy ária-részlet ének-zongorázása rövid átnézés után,

— elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

Szolfézs:

— beszámoló az öt éves repertoárból*,

— egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása,

— többszólamú reneszánsz, klasszikus vagy romantikus tétel lapról olvasása éneklőtársakkal, esetleg ének-zongorás partitúrájatekkal.

Zeneirodalom:

— különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),

— műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

c) Szakmai gyakorlat

Karvezetés:

— szabadon választott, már tanult két-háromszólamú imitációs szerkesztésű egyeneműkari vagy négyszólamú homofon és polifon vegyeskari kompozíció vezénylése,

— helyben kézhez kapott kétszólamú kórusmű vagy műrészlet vezénylése rövid tanulmányozás után.

Zongora:

— Bach: háromszólamú invenció vagy egy prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier-ből,

— klasszikus szonátatétel (saroktétel),

— romantikus (impresszionista) előadási darab,

— Bartók-mű (az évfolyam ajánlott anyagából).

III. Zeneszerzés szak

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Zeneszerzés:

— egy koráldallam harmonizálása,

— egy kétszólamú, 2—3 soros motetta írása latin szövegre.

Szolfézs:

— egy XX. századi kétszólamú zeneirodalmi idézet lejegyzése hallás után,

— egyháromszólamú Palestrina-idézet lejegyzése (legalább az egyik szólam c-kulcsban írandó).

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Szolfézs:

— beszámoló az öt éves repertoárból*,

— egyszólamú kulcsváltó dallam lapról éneklése,

— két- vagy háromszólamú művek lapról olvasása éneklőtárral vagy előadása ének-zongorával.

Zeneelmélet:

— a teljes klasszikus összhangzattan ismerete, példák zongorázása diktálás után, illetve hallás utáni felismerése, — modulációtípusok zongorázása és felismerése hallás után,

— kb. 10 (lehetőleg órán nem elemzett) barokk, klasszikus vagy egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

Zeneirodalom:

— különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),

— műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

c) Szakmai gyakorlat

Zeneszerzés:

— saját kompozíció (esetleg népdalfeldolgozások), valamint

— stílusgyakorlatok (triós forma, Couperin-rondó vagy bécsi kisrondó, esetleg szonatina) bemutatása.

Zongora:

— Bach: háromszólamú invenció vagy egy prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier-ből,

— klasszikus szonátatétel (saroktétel),

— romantikus (impresszionista) előadási darab,

— Bartók-mű vagy más darab a XX. század első feléből.

IV. Hangkultúra szak

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Hangfelvételi műelemzés

Szolfézs:

— három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése,

* A kb. 30 tételben legyen társas ének, ének-zongorás partitúrájáték és dalkíséret (saját énekléssel). Például minden korszakból kb. 6 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

* A kb. 30 tételben legyen társas ének, ének-zongorás partitúrájáték és dalkíséret (saját énekléssel). Az egyes feladattípusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 6 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

- kétszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése,
- egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Zeneelmélet:

- klasszikus zenei idézet szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
- akkordfűzési gyakorlat négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
- akkordfűzési gyakorlat kidolgozása négyszólamban.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Hangkultúra:

A tantárgyi program III. pontjában meghatározottak szerint 20 tétel.

Zenetörténet-zeneirodalom:

- különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),
- műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

Szolfézs:

- beszámoló az ötéves repertoárból,*
- egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása.

Zeneelmélet:

- négyszólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázása diktálás után,
- elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

c) Szakmai gyakorlat

Stúdiótechnikai gyakorlat:

- egy előzetesen önállóan készített zenei felvétel (műsor) bemutatása és ismertetése.

Zongora kötelező tárgya:

- Bach: nehezebb kis prelúdium vagy kétszólamú invenció,
- klasszikus szonáta saroktételle (nem szonatina),
- romantikus (impresszionista) előadási darab,
- Bartók-mű (az évfolyam anyagából).

Partitúraismeret

B) Jazz műfaj

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Szolfézs:

- Egy barokk vagy klasszikus stílusú, kétszólamú zeneirodalmi idézet lejegyzése hallás után.

- Egy XX. századi, egyszólamú zenemű-részlet lejegyzése hallás után.

- Hármashangzatok és fordításaik hallás utáni leírása, egyszeri eljátszás alapján.

- Jazzben gyakori négyeshangzatok (major, moll major, domináns, moll, félszűkített és szűkített szeptimek) hallás utáni leírása, kétszeri eljátszás alapján.

- A dúr, összhangzatos moll, melodikus moll és valamennyi modusának (összesen 21 skála), valamint a fél-egész, egész-fél és az egészhangú skála hallás utáni leírása, háromszori eljátszás alapján.

- Közepes nehézségű, jazzes ritmus hallás utáni lejegyzése.

- Négyütemes, egyszerűen moduláló, jazzes dallam leírása hallás után, hatszori eljátszás alapján.

- Jazzes, tágfekvésű, de meg nem fordított akkordok (dom7b6, dúr69, moll69, dom7b10, m79) hallás utáni leírása, háromszori eljátszás alapján.

Zeneelmélet:

- Egy bécsi klasszikus zeneirodalmi idézet szélső szólamainak lejegyzése, harmóniai jelöléssel.

- Egy összhangzattan példa valamennyi szólamának kidolgozása szűk fekvésben.

Zeneirodalom:

- Alapvető zenei szakkifejezések értelmezése. (A hagyományos kifejezések mellett a jazzben használatos fontosabb kifejezések — beat, off beat, swing, medium tempó, drive stb. — értelmezése.)

- Egy tanult mű elemzése formai és szerkesztési szempontból vagy a zeneirodalom tárgya körébe eső más téma kidolgozása kottából.

- Egy hangfelvételen rögzített, nemzetközileg ismert jazzdarab elemzése.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Szolfézs:

- Kétszólamú művek éneklése éneklő társsal.
- Lapról éneklés.
- 15 mű különböző stíluskorszakokból énekelve saját zongorakísérettel vagy a többi szólamot zongorázva.

Zeneelmélet:

- Négyszólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázással diktálás után.

- Egy tanult barokk vagy klasszikus stílusú mű egy tételének formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

- Jazzelmélet: a jazz harmóniai alapkészlete (jazz szextakkordok, szeptimek, jazz 9, 11, 13-as akkordok, összetett jazzakkordok, egyszerű jazz-fordítások).

- A jazz alapvető skálaállománya (pentaton modusok, a dúr, az összhangzatos moll és melodikus moll modusai, egész-fél, fél-egész és egészhangú skálák. Improvizációs skálák, skála — akkord kapcsolat.

* A kb. 20 tétel tartalmazzon társaséneket, ének-zongorás partitúrájátékokat és dalkíséretet (saját énekléssel). Az egyes feladattípusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 4–5 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

— Kadenciális harmóniasorok, szekvenciák. Jazzes akkordbehelyettesítések, belső és egyéb harmóniai bővítések.

— Egyszerű, 12-ütemes dúr és moll blues harmóniasorok zongorázása és elemzése.

— Három, nemzetközileg ismert jazz standard darab harmóniasorának zongorázása egyszerű jazzakkordokkal és azok elemzése.

c) Szakmai gyakorlat

A gyakorlati vizsga a hangszeres főtárgyból két részből áll:

1. Nyilvános vizsgahangverseny

A jelölt minimum 15, maximum 25 perces műsorban ad számot tudásáról. Három különböző stílusú, karakterű és tempójú, kidolgozott vizsgadarabot kell előadni, a nemzetközileg ismert standard-irodalomból. A három darab közül egy önálló kompozíció is lehet. (A vizsgadarabok előadása: beállított téma, horizontálisan kidolgozott rögtönzés, esetleg önállóan kidolgozott bevezetés, átvezetés és befejezés.)

Zongora és gitár esetében a három darab közül egy szólóban, a másik kettő ritmus-szekcióval (dob, bőgő vagy basszusgitár) játszandó. A többi hangszer esetében mindhárom darab kísérettel játszandó.

2. Vizsga a vizsgabizottság előtt

a) Klasszikus anyag:

A jelölt a következő zeneművek nehézségi szintjén ad számot hangszertudásáról:

- zongora: Bach: Kétszólamú invenciók,
- gordon: Marcello: e-moll szonáta,
- dob: Rimszkij-Korszakov: Seherezade,
- klarinét: Dimler: B-dúr koncert,
- trombita: Ballay: Andante e Scherzo,
- harsona: Calme: Pieces.

b) Jazz anyag:

— Dúr és moll blues-játék (téma — rögtönzés).
 — 15 ismert jazz standard stílusos előadása kívülről. (Téma, rögtönzés az általánosan elfogadott akkordsorok alapján.)

— Rögtönzés a vizsgán megadott dúr és moll jellegű, kadenciális akkordsorokra, különböző hangnemekben.

— Lapról játék jazz, esetleg klasszikus anyagból.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik zeneművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható — a szakágnak megfelelően — az írásbeli és szóbeli vizsgarész alól.

Gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga értékelése

Klasszikus zenész (hangszeres szakok)

A szakmai elmélet írásbeli és a szóbeli vizsgarészét tantárgyanként (szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom) külön-külön kell értékelni. A szakmai elmélet osztályzatát az egyes tantárgyak írásbeli és szóbeli érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai gyakorlat mindkét tárgyát külön osztályzattal kell értékelni, a gyakorlat osztályzatát a két tantárgy átlaga adja (kerekítésnél a főtárgy érdemjegye a döntő).

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi vizsgarész valamennyi tantárgyából eredményes vizsgát tett.

A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

Klasszikus zenész (zeneelmélet—szolfézs szak)

Az írásbeli és a szóbeli vizsgarészt tantárgyanként (zeneelmélet, szolfézs, zeneirodalom) külön-külön kell értékelni. A szakmai elméleti osztályzatot az egyes tantárgyak írásbeli és szóbeli érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai gyakorlat mindkét tárgyát külön osztályzattal kell értékelni és a gyakorlat osztályzatát a két tantárgy átlaga adja (51 százaléktól fölfelé kerekítve).

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi vizsgarész valamennyi tantárgyából megfelelt.

Amennyiben a jelölt valamely tantárgy(ak)ból elégtelenre vizsgázott, csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott.

Klasszikus zenész (zeneszerzés szak)

Az írásbeli és a szóbeli vizsgarészt tantárgyanként (zeneszerzés, szolfézs, zeneelmélet stb.) külön-külön kell értékelni. A szakmai elméleti osztályzatot az egyes tantárgyak írásbeli és szóbeli érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai gyakorlat mindkét tárgyát külön osztályzattal kell értékelni és a gyakorlat osztályzatát a két tantárgy átlaga adja (kerekítésnél a főtárgy érdemjegye a döntő).

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi vizsgarész valamennyi tantárgyából megfelelt.

Amennyiben a jelölt valamely tantárgy(ak)ból elégtelenre vizsgázott, csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott.

Klasszikus zenész (hangkultúra szak)

A szakmai elmélet írásbeli és a szóbeli vizsgarészét tantárgyanként külön-külön kell értékelni. A szakmai elmélet osztályzatát az egyes tantárgyak írásbeli és szóbeli érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai gyakorlat mindkét tárgyát külön osztályzattal kell értékelni, a gyakorlat osztályzatát a két tantárgy átlaga adja (kerekítésnél a főtárgy érdemjegye a döntő).

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi vizsgarész valamennyi tantárgyából eredményes vizsgát tett.

Amennyiben a jelölt valamely tantárgy(ak)ból elégtelenre vizsgázott, csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott.

Jazz-zenész

Az írásbeli és a szóbeli vizsgarészt tantárgyanként — szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom, zeneszerzés elmélet — külön kell értékelni. A szakmai elméleti osztályzatot az egyes tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Amennyiben a jelölt valamely elméleti vagy gyakorlati vizsgarészből elégtelenre vizsgázott, a szakmai elmélet vagy gyakorlat osztályzata is elégtelen. Ebben az esetben csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott.

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi tantárgyból és a gyakorlati vizsgarészből egyaránt megfelelt.

6. A szakmai vizsga szervezése

A szakmai vizsga megszervezésére feljogosított intézmények: a jelöltek számára a zeneművészeti szakközépiskolákban, illetve szakiskolákban szervezhető vizsga.

* * *

16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete

53. sorszám alatt kiadott énekes szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1822 02
2. A szakképesítés megnevezése: énekes (a műfaj megjelölésével):
 - A) klasszikus magánénekes,
 - B) jazzénekes.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
3724	vendéglátóhelyi zenész
3723	népzenész

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az énekes szólistaként, valamint kamaraegyüttesek, vokálegyüttesek, népi énekegyüttesek vagy énekkarok képzett tagjaként, szólamvezetőjeként vagy vezetőjeként aktívan működhet közre kisebb vagy nagyobb közösségek — városok, községek, falvak, egyházak, színházak, művészeti együttesek, egyesületek — zenei életében. A közművelődés terén betölthet zenei műsorszerkesztői, műsor-szervezői, ügyintézői munkaköröket. Közreműködhet zenei ismeretterjesztésben, hangversenyeken, zenés egyházi szertartásokon, kép- és hangfelvételeken, egyéb társzművészeti jellegű és szórakoztató zenei produkciókban.

Az énekes képzés elősegíti más, zenével kapcsolatos szakképzés megszerzését, és felkészít a szakirányú főiskolai vagy egyetemi továbbtanuláshoz szükséges felvételi vizsgára.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1822 01	egyházzenész
52 1822 03	népzenész
52 1822 04	zenész
54 1822 01	szórakoztató zenész I.
33 1822 01	szórakoztató zenész II.

III. A szakképesítés szakmai követelményei

Általános követelmények

A klasszikus magánénekes és jazzénekes széleskörűen ismerje a társzművészetek különböző stílusait, jelentős műalkotásait, kiemelkedő fontossággal az irodalmat.

Rendelkezzék a szakágához kapcsolódó zeneelméleti, zeneirodalmi és művészettörténeti ismeretekkel. Ismerje és alkalmazza a vokális irodalom zenei előírásait.

A megszerzett ismereteket legyen képes használni és integrálni.

Ismerje az éneklés művészetének hagyományait, repertoárját és az újabb törekvéseket.

Behatóan ismerje a vokális irodalom stílusait, a legjelentősebb dal-, oratórium- és operaszerzőket, jelentősebb műveiket.

Legyen tapasztalata a művek előadásában, az előadás legyen tudatos, stílushű, művészileg kidolgozott, érzelmi-leg kifejező.

Rendelkezzék tudatos zenei hallással, zeneírási és olvasási készséggel, fejlett zenei memóriával.

Ismerje és alkalmazza a hangversenypódium és színpad speciális viselkedési hagyományait, szokásait.

A) Klasszikus magánénekes

Általános követelmények

A klasszikus magánénekes széleskörűen ismerje a társ-művészetek különböző stílusait, jelentős műalkotásait, kiemelkedő fontossággal az irodalmat.

Rendelkezzék a szakágához kapcsolódó zeneelméleti, zeneirodalmi és művészettörténeti ismeretekkel. Ismerje és alkalmazza a vokális irodalom zenei előírásait.

A megszerzett ismereteket legyen képes használni és integrálni.

Ismerje az éneklés művészetének hagyományait, repertoárját és az újabb törekvéseket.

Behatóan ismerje a vokális irodalom stílusait, a legjelentősebb dal-, oratórium- és operaszerzőket, jelentősebb műveiket.

Legyen tapasztalata a művek előadásában, az előadás legyen tudatos, stílushű, művészileg kidolgozott, érzelmileg kifejező.

Rendelkezzék tudatos zenei hallással, zeneírási és olvasási készséggel, fejlett zenei memóriával.

Ismerje és alkalmazza a hangversenypódium és színpad speciális viselkedési hagyományait, szokásait.

1. Magánénekes

A jelölt ismerje:

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- az énekművészet jelesebb képviselőit, alkotóit,
- a vokális irodalom történeti fejlődését és sajátos vonásait, a zenetörténeti stíluskorszakokon belül,
- a művek formai, harmóniai felépítését.

Tudjon:

- az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- könnyed izomérzet mellett, az előadandó mű kívánalmait szerinti hangon megszólalni,
- tisztán intonálni,
- technikai gyakorlatokat önállóan végezni,
- zenei elemzéseket önállóan megoldani,
- dinamikai árnyalatokat kifejezni,
- hangfájának megfelelő terjedelemben törésmentesen, különböző frazeálási megoldásokat alkalmazni,
- zenei stílusokat megfelelően értelmezni,
- összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
- szép, érthető szövegmondással énekelni.

Tudja rezonanciáját maximálisan kihasználni.

Rendelkeznie kell:

- művészi fantáziával és előadói készséggel,
- a közönséggel való kapcsolattartás készségével,
- megbízható memóriával, koncentrálóképeséggel,
- jó kottaolvasási készséggel,
- jól megtanult és begyakorolt technikával,
- a saját hangképző szervei feletti ellenőrzés készségével.

2. Szolfézs

Rendelkezzék a jelölt:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképeséggel,
- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,
- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon a jelölt:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (énekelve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,
- tisztán intonálni,
- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,
- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,
- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes a jelölt:

- hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,
- műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),
- a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga- illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

3. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában.

Írásbeli követelmények

A szakmai vizsga anyagának megfelelően:

- klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,
- akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

Szóbeli követelmények:

- akkordtípusok, harmóniafűzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása (nem zongoristák szükség esetén csak a vázlatot zongorázzák),
- mintapéldák transzponált játssza (zongoristák 6 #, 6 b, nem zongoristák 4 #, 4 b előjegyzésig),
- szekvenciák memorizálása, transzponálása,
- akkordfűzések játssza diktálás után és számozott basszusról,
- barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,
- a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,
- bizonyos tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet néhány alapelemében (ötfokú, hét-fokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy énekórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekesség” — bemutatása, magyarázata).

4. Zongora kötelező tárgy

A jelölt legyen képes:

- természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,
- könnyebb zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint egyszerűbb zongorakíséretnek színvonalas eljátszására,
- skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani:

- hármass- és négyesshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),
- oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Kétszólamú invenciók, könnyebb bécsi klasszikus szonáták, Chopin-mazurkák, Bartók: Mikrokozmosz IV—V. füzet).

5. Zeneirodalom

A jelölt:

- ismerje a zenetörténet különböző korszakaira jellemző stílusjegyeket, műfaji és formai sajátosságokat,
- legyen képes tájékozódni a zenetörténet korszakaiban,
- legyen képes elhelyezni az egyes zeneszerzőket a megfelelő korban, legalább félévszázadnyi pontossággal,
- ismerje a zeneszerzők életének, körülményeinek azokat a vonatkozásait, amelyek hatással voltak alkotóművészetükre,

- legyen képes felismerni hallás után a zeneművek szerkezeti, karakterbeli, hangzásbeli sajátosságait,
- legyen képes ismereteit saját zenei (hangszeres, énekes) praxisában hasznosítani,
- legyen igényes az interpretáció minősége, stílushűsége iránt,
- váljék igényessé ismereteinek állandó bővítése iránt, zeneművek megismerése, zeneelméleti-zenetudományi munkák olvasása, hangverseny- és operaelőadások látogatása, egyéni és együttes aktív muzsikálás révén.

6. Népzene

A jelölt:

- rendelkezzen átfogó képpel a magyar népzene egészéről, legyen általánosan tájékozott zenei múltunkat és jelenünket illetően,
- ismerje nagy vonalaiban a magyar népzene kutatás történetét (a XIX. századi előzmények, Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán, valamint tanítványaik munkássága),
- legyen kellően felkészült a főiskolai etnomuzikológiai tanulmányok folytatására, különös tekintettel a nemzetközi népzene kutatás történetének befogadására, más népek zenéjének megismerésére,
- név szerint is ismerjen egy-egy kiemelkedő énekest és hangszeres előadót,
- legyen képes tiszta, stílusos, az ornamenseket is alkalmazó előadásra, s a magyar népzeneben jellemző díszítésmódokat tudja helyesen alkalmazni a népzenei inspirációjú magyar műzene előadásakor,
- tudja elemezni megfelelő népzenei szakkifejezésekkel a népdalokat a hangsor, a hangkészlet, a forma, a kadenciák, a szótagszám stb. alapján,
- tudja elkészíteni egy-egy népdal, egyszerűbb hangszeres dallam vázlatos lejegyzését,
- ismerje a műzenében használt hangszereket a magyar néphagyomány és általában a népzene oldaláról, különös tekintettel saját hangszerére,
- rendelkezék megfelelő anyagismerettel, tudjon kívülről 100 népdalt (évi 50 kötelezővel számolva),
- legyen tájékozott a népzene mai helyzetéről (például tudja, mi a különbség egy hagyományőrző együttes és egy táncban muzsikáló együttes között).

B) Jazzénekes

Általános követelmények

A jazzénekes széleskörűen ismerje a társzművészetek különböző stílusait, jelentős műalkotásait, kiemelkedő fontossággal az irodalmat.

Rendelkezzen szakágához kapcsolódó zeneelméleti, zeneirodalmi és művészettörténeti ismeretekkel. Ismerje és alkalmazza a vokális irodalom zenei előírásait.

A megszerzett ismereteket legyen képes használni és integrálni.

Ismerje az éneklés művészetének hagyományait, repertoárját és az újabb törekvéseket.

Behatóan ismerje a vokális irodalom stílusait, a legjelentősebb dal-, oratórium-, operaszerzőket és jelentősebb műveiket.

Legyen a művek előadásában előadói tapasztalata. A művek előadásában legyen tudatos, stílushű, művészileg kidolgozott, érzelmileg kifejező.

Rendelkezzen színvonalas zenei hallással, zeneírási és olvasási készséggel, fejlett zenei memóriával.

Ismerje és alkalmazza a hangversenypódium és színpad speciális viselkedési hagyományait, szokásait.

Jazzének

Énektechnikai alapgyakorlatok. Intonációs harmóniai gyakorlatok.

A hangterjedelem kifejlesztése. Légzésgyakorlatok.

Egy hanggal, több hanggal, hangközökkel való rögtönzésgyakorlatok.

Kadenciális improvizációs gyakorlatok, kadenciális motívumok rögtönzése.

Ritmikai és hangsúlygyakorlatok.

Patetnek és turnbackek ismerete, ezek improvizatív kibontása.

5 jazz blues ismerete (különböző harmonizációjú dúr és moll bluesok), téma szöveggel, improvizáció.

Néhány tradicionális afro-amerikai dallam (ballada, spirituálé és folklór blues) előadása stílusos frazírozással, lehetőleg saját zongorakísérettel.

20 közismert jazz standard ismerete kívülről (téma szöveggel, improvizáció). Esetleg egy-két standard saját kísérettel való előadása. Scat-rögtönzések.

A jelölt:

— ismerje művészeti ága történetét, hagyományait, kapcsolatait a zene egyéb területeivel,

— ismerje művészeti ága speciális irodalmát mind a zeneművek előadása, mind a technikaképzés tekintetében,

— rendelkezék a meghatározott kötelező repertoárral.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei a szakmai követelményeken alapulnak.

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga feladatsorát a szakképesítésért felelős Oktatási Minisztérium központilag adja ki.

Az írásbeli vizsga tantárgyai:

- klasszikus magánénekes: szolfézs, zeneelmélet,
- jazzénekes: szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom.

Az írásbeli vizsga időtartama 240 perc.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a III. és a IV. pont alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek vagy nem megfelelő nehézségi fokú, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

- klasszikus magánénekes: szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom,
- jazzénekes: szolfézs, zeneelmélet.

A szóbeli vizsga időtartama: a felkészülési idő tantárgyanként min. 15 perc, a feleletekre tantárgyanként 15—20 perc fordítható.

c) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga műsorát a szakmai képzést folytató intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsga tantárgyai:

- klasszikus magánénekes: magánének, zongora kötelező tárgy;
- jazzénekes: ének.

A gyakorlati vizsga időtartama: tantárgyanként 20—30 perc.

3. A szakmai vizsgán számon kérhető feladatok:

3.1. Klasszikus magánénekes

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Szolfézs:

— Három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése.

— Kétszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése.

— Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Zeneelmélet:

— Klasszikus zenei idézet szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

— Akkordfűzési gyakorlat négy szólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

— Akkordfűzési gyakorlat kidolgozása négy szólamban.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Szolfézs:

— Beszámoló az ötéves repertoárból.*

— Egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása.

Zeneelmélet:

— Négyzólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázása diktálás után.

— Elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniailag egy kiemelt részlet).

Zeneirodalom:

— Különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel).

— Műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

c) Szakmai gyakorlat

Magánének:

A jelölt nyilvános vizsgahangversenyen minimum 20, maximum 30 perces műsorban ad számot tudásáról. A vizsga anyaga előre kijelölt: különböző stílusú és nehézségű művek, melyeket kotta nélkül kell előadni. A műsort végig kell énekelni.

Zongora kötelező tárgy:

— Bach: nehezebb kis prelúdium vagy kétszólamú invenció,

— Klasszikus szonáta saroktételle (nem szonatina).

— Egy dalkíséret (a jelölt ne saját magát kísérje, hanem egy másik énekes jelöltet).

— Romantikus (impresszionista) előadási darab vagy Bartók-mű (a dalkísérettől eltérő stílusban).

3.2. Jazzénekes

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Szolfézs:

— Egy barokk vagy klasszikus stílusú, kétszólamú zeneirodalmi idézet lejegyzése hallás után.

— Egy XX. századi, egyszólamú zenemű-részlet lejegyzése hallás után.

— Hármashangzatok és fordításaik hallás utáni leírása, egyszeri eljátszás alapján.

— Jazzben gyakori négyeshangzatok (major, moll major, domináns, moll, félszűkített és szűkített szeptimek) hallás utáni leírása, kétszeri eljátszás alapján.

* A kb. 20 tételben legyen társas ének, ének-zongorás partitúrájáték és dalkíséret (saját énekléssel). Az egyes feladattípusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 4–5 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

— A dúr, összhangzatos moll, melodikus moll és valamennyi modusának (összesen 21 skála), valamint a fél-egész, egész-fél és az egészhangú skála hallás utáni leírása, háromszori eljátszás alapján.

— Közepes nehézségű, jazzes ritmus hallás utáni lejegyzése.

— Négyütemes, egyszerűen moduláló, jazzes dallam leírása hallás után, hatszori eljátszás alapján.

— Jazzes, tágfekvésű, de meg nem fordított akkordok (dom76, dúr69, moll69, dom7b10, m79) hallás utáni leírása, háromszori eljátszás alapján.

Zeneelmélet:

— Egy bécsi klasszikus zeneirodalmi idézet szélső szólamainak lejegyzése, harmóniai jelöléssel.

— Egy összhangzattan példa valamennyi szólamának kidolgozása szűk fekvésben.

Zeneirodalom:

— Alapvető zenei szakkifejezések értelmezése. (A hagyományos kifejezések mellett a jazzben használatos fontosabb kifejezések — beat, off beat, swing, medium tempó, drive stb. — értelmezése.)

— Egy tanult mű elemzése formai és szerkesztési szempontból vagy a zeneirodalom tárgy körébe eső más téma kidolgozása kottából.

— Egy hangfelvételen rögzített, nemzetközileg ismert jazzdarab elemzése.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Szolfézs:

— Kétszólamú művek éneklése éneklő társsal.

— Lapról éneklés.

— 15 mű különböző stílusokorszakokból énekelve saját zongorakísérettel vagy a többi szólamot zongorázva.

Zeneelmélet:

— Négyzólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázással diktálás után.

— Egy tanult barokk vagy klasszikus stílusú mű egy tételének formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniailag egy kiemelt részlet).

— Jazzelmélet: a jazz harmóniai alapkészlete (jazz szextakkordok, szeptimek, jazz 9, 11, 13-as akkordok, összetett jazzakkordok, egyszerű jazzfordítások).

— A jazz alapvető skálaállománya (pentaton modusok, a dúr, az összhangzatos moll és melodikus moll modusai, egész-fél, fél-egész és egészhangú skálák. Improvizációs skálák, skála-akkord kapcsolat).

— Kadenciális harmóniasorok, szekvenciák. Jazzes akkordbehelyettesítések, belső és egyéb harmóniai bővítések.

— Egyszerű, 12-ütemes dúr és moll blues harmóniasorok zongorázása és elemzése.

— Három, nemzetközileg ismert jazz standard darab harmóniasorának zongorázása egyszerű jazzakkordokkal és azok elemzése.

c) Szakmai gyakorlat

A gyakorlati vizsga két részből áll.

1. Nyilvános vizsgahangverseny

A jelölt min. 20, max. 30 perces műsorban ad számot tudásáról. Három különböző stílusú és tempójú, kidolgozott vizsgadarabot kell előadni, a nemzetközileg ismert standard-irodalomból (téma bemutatás eredeti nyelven, egyszerű rögtönzés, zenekari vagy ritmusszekció kísérettel).

2. Vizsga a vizsgabizottság előtt

a) Klasszikus anyag.

- Két klasszikus vagy barokk dal.
- Egy romantikus műdal.
- Egy népdal.

b) Jazz anyag

— Egy néger folklór darab (afro-amerikai blues, spirituálé, munkadal, ballada) előadása saját zongorakísérettel.

— Egy song (nem kötött tempójú dal vagy musical betétszám) előadása, lehetőleg saját zongorakísérettel.

— Három különböző tempójú és jellegű (ballada, latin, swing, páros és páratlan metrum) jazz standard előadása angol nyelven; téma után scat rögtönzéssel, zenekari kísérettel.

— Jazz repertoár: 10 jazz standard stílusos előadása kotta nélkül. A téma eredeti nyelven éneklendő.

— Scat-rögtönzés egyszerű harmóniasorokra, patternekre, esetleg saját zongorakísérettel.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik zeneművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi-képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható — a szakágnak megfelelően — az írásbeli és szóbeli vizsgarész alól.

Gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga értékelése

Az írásbeli és a szóbeli vizsgarészt tantárgyanként — szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom, zeneszerzés elmélet — külön kell értékelni. A szakmai elméleti osztályzatot az egyes tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Amennyiben a jelölt valamely elméleti vagy gyakorlati vizsgarészből elégtelenre vizsgázott, a szakmai elmélet vagy gyakorlat osztályzata is elégtelen. Ebben az esetben csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott.

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi tantárgyból és a gyakorlati vizsgarészből egyaránt megfelelt.

6. A szakmai vizsga szervezése

A jelöltek számára a zeneművészeti szakközépiskolában, illetve szakiskolában szervezhető vizsga.

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
54. sorszáma alatt kiadott egyházzenesz szakképesítés
szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1822 01

2. A szakképesítés megnevezése: egyházzenesz (a tevékenység megjelölésével):

- A) kántor-énekvezető,
- B) kántor-kórusvezető,
- C) kántor-organista.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az egyházzenesz gyülekezetének zenei életében alakítólag részt vesz, s azt szakterületének megfelelően irányítja.

Kántor-énekvezető

Ellátja a felekezetének megfelelő istentiszteleti alkalmakon az egyházzenei szolgálatot, az egyházi ének tanítását, vezetését, kíséretét; egyszerűbb organista szolgálatot végez; szükség esetén kisebb kórusokat, szkolát vezet.

Kántor-kórusvezető

A kórusal rendszeres istentiszteleti tevékenységet végez, gyülekezetében az egyházzenei tanítja, irányítja; alkalmanként egyházzenei hangversenyeken kórusával közreműködik.

Kántor-organista

Az istentiszteleti alkalmakon (alkalmanként egyházzenei hangversenyeken) a gyülekezet énekét és az énekkart kíséri, és azt a liturgikus szabályoknak megfelelő önálló orgonajátékkal gazdagítja.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1822 02	énekes
52 1822 03	népzenész
52 1822 04	zenész

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A jelölt ismerje:

- felekezeti hovatartozásának megfelelően a hittan, az egyházi élet és főként a liturgia alapvető elemeit, az egyházzene történetének fő korszakait,
- a felekezeti énekrepertoár fő műfajait, annak jellemvonásait, az egyes egyházzenei műfajok liturgikus alkalmazásának kritériumait,
- az egyházi zenére, annak minőségére és alkalmazására vonatkozó legfontosabb egyházi rendelkezéseket,
- a felekezetében szokásos alapvető istentiszteleti énekanyagot (meghatározott részét kotta nélkül is),
- az orgona felépítésére és ápolására vonatkozó alapvető tudnivalókat,
- a zeneelmélet tudásanyagát a szakközépiskolában megkívánt szinten.

Rendelkezzék viszonylag nagymértékű gyakorlati repertoártudással.

Legyen képes:

- istentiszteleti énekrendet összeállítani a liturgiának, művészi követelményeknek és a különféle helyi adottságoknak megfelelő módon,
- tisztán és szépen formálva énekelni a felekezetére jellemző énekanyagot,
- énekelni az egyházzenei műveltséghez tartozó alábbiakban meghatározott énekanyagot,
- orgonán kísérni a legfontosabb énekeket (orgonista-kántor kijelölt nehezebb tételeket is, továbbá előadni nehezebb orgonaműveket),
- szkolának, kisebb énekkarnak könnyebb egy- és többszólamú darabokat betanítani, azokat vezényelni (kántor-kórusvezető közepes nehézségű műveket betanítani és vezényelni),
- a szolfézs és zeneelmélet követelményeinek megfelelően lapról énekelni, diktált egy- és kétszólamú tételt hallás után lejegyezni, diatonikus összhangzattani feladatokat megoldani.

A) Kántor-énekvezető szak

1. Szakmai elmélet

1.1. Hittan

Ismerje felekezete alapvető tanítását, vázlatos történetét, életét.

Legyen jártas a biblia ismeretében és a hitvallási iratokban.

1.2. Liturgikus ismeretek

A jelölt legyen jártas a következő témakörökben:

Katolikusok:

- a liturgia fogalma, részei, a római katolikus egyház tanítása a liturgiáról (az Éneklő Egyház liturgikus bevezetőinek alapján),
- az egyház jelei,

- az egyházi év felépítése, szerkezete, a fő ünnepek, a liturgikus színek,
- a mise felépítése, részeinek tartalmi ismerete,
- a nagyhéti liturgia áttekintő ismerete,
- a zsoltosma órának elsorolása, a laudes, vesperás és kompletórium ismerete a plébániai gyakorlat szintjén,
- a szentségek liturgiája,
- az egyéb szertartások (gyertyaszentelő, temetés stb.) liturgiája,
- a népájtatosságok,
- a zoltármagyarázat alapelvei (különösen a krisztológiai értelmezés módja),
- az énekrend összeállításának alapelvei,
- az ordinarium missae magyar szövegei fejből, a Kyrie, a Gloria, a Sanctus, a Pater noster és az Agnus Dei tételek latinul is,
- az 50. és 109. zsoltár és a Magnificat szövege magyarul, fejből,
- az énekkari és a szköla-szolgálat szokásai, szabályai; korálás misén és a fenti három zsoltosmahórában.

Protestánsok:

- a legfontosabb liturgiai fogalmak ismerete: az istentisztelet helye, a szolgálattevők, az istentisztelet ideje,
- az istentiszteleti típusok és egyéb szertartások (esketés, temetés) rendje,
- az ének jelentősége a közösségi istentiszteleten,
- a bibliai hagyomány és a protestáns istentisztelet,
- az egyházi év,
- a liturgia történetének csomópontjai,
- az istentisztelet elemeinek elnevezései (magyarul és latinul); az ordinarium-tételek párhuzamai a protestáns és a katolikus egyház liturgiájában,
- a hazai protestáns énekeskönyvek tartalma, beosztása és használata.

1.3. Népének, gyülekezeti ének

A magyarországi népének történetének vázlatos ismerete szemléltető példákkal; a legfontosabb történeti források (a felekezeti jellegnek megfelelően).

A magyarországi népének európai háttere (pl. középkori kanció, német korál, genfi zsoltár).

A népéneksszövegek megértése, magyarázata, az ének liturgiai alkalmazása.

A népének hangnemének és versszakkepletének elemzése.

A népének és az élő néphagyomány kapcsolata (elvileg).

Tudjon a jelölt:

- 100 (protestánsok 140) népéneket fejből, saját felekezete anyagából,
- 20 népéneket fejből más felekezetek repertoárjából.

Tudja saját felekezetének énektárából az összes népéneket kottából elénekelni.

1.4. Gregorián

Ismerje a jelölt:

- a saját felekezete énekeskönyvében szereplő gregorián eredetű tételeket, illetve párhuzamokat,
- a gregorián ének műfajait, hangnemeit (modusait),
- a gregorián ének és a gregorián hangjegyzés vázlatos történetét,
- és tudja olvasni a kvadrát írást és a mai magyar írásmódot,
- a gregorián előadásmódjára vonatkozó legjelentősebb elméleteket.

Tudja fejből a következő tételeket:

- 1 zsidó liturgikus ének,
- a Magnificat recitálása (magyar nyelven), tetszés szerinti zsoltártónusban,
- a „Missa mundi” (= Liber Usualis XVIII. mise) Sanctus tétele,
- a „Veni Redemptor gentium”, „Veni Creator Spiritus” himnuszok első versszaka,
- egy pünkösdi alleluja-refrén (pl. „Veni Sancte Spiritus”, vö. 5. évfolyamos zenei általános iskolai tankönyv),
- 5 rövid antifóna magyarul.

Tudjon kottából:

- további 15 dallamot,
- vezényelni egyszerűbb antifónákat, himnuszokat.

A közös anyagon felül a protestáns jelöltek tudjanak:

- fejből 5 magyar graduál-dallamot,
- kottából 10 magyar graduál-dallamot,
- hasonló dallamokat lapról énekelni, vezényelni.

További követelmény evangélikus jelölteknek:

- a doxológia (Dicsőség) vagy megadott zsoltárrészlet recitálása az evangélikus énekeskönyvben található tónusokon (kotta használatával),
- az Agenda énekes tételei kottából.

A közös anyagon felül követelmény katolikus jelölteknek fejből:

- a 8 zsoltártónus (a doxológiára vagy egy megadott zsoltárrészletre alkalmazva),
- a „Missa mundi” Kyrie, Gloria és Agnus Dei tétele magyarul,
- a „Missa mundi” Kyrie (XVI.), illetve Sanctus és Agnus Dei (XVIII.) tétele latinul,
- a „Missa de Angelis” Kyrie, Gloria, Sanctus és Agnus Dei tétele és a III. Credo,
- a Népénektár legfontosabb antifóna típusdallamából 8 mintadarab,
- 3 melizmatikus alleluja-refrén,
- további 10 dallam;

kottából:

- a Népénektár valamennyi magyar és latin szövegű gregorián darabja,
- a 3 responzóriumbreve tónus alkalmazása a Népénektár bármely szövegére,
- az Olvasmányok könyvének válaszos zsoltárai és allelujái,

— az általános (évközi) laudes, vesperás és kompletórium a Népénektárból,

— további 100, magyar vagy latin szövegű dallam (zömmel antifónák a Népszolozsma nehézségi szintjén, kisebb részben melizmatikus dallamok),

— közepnehéz gregorián dallamok lapról éneklése és vezénylése.

1.5. Orgonaismeret

Ismerje a jelölt:

- az orgonaépítészet történetét,
- az orgona fő részeit, a regiszterek neveit és lábszámozását, a különböző szelláda- és traktúra-rendszereket.

Legyen jártas a különböző játszóasztal-típusok kezelésében.

Legyen tájékozott az orgona karbantartási és műemlékvédelmi kérdéseiben.

1.6. Egyházzene-irodalom

Ismerje a jelölt:

- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait,
- a legjelentősebb egyházzene-történeti folyamatokat és azok liturgiai vonatkozásait,
- az énekes és a hangszeres egyházi zene legjellegzetesebb műfajait és azok formai sajátosságait.

Készítsen elő 10 közepes nehézségű kórusművet kamaragyüttesben való vizsgaéneklésre (főként XIII—XVIII. századi művekből), a csoport felekezeti és szólamösszetételének megfelelő válogatásban.

Ismerjen az előzőeken kívül 20, különféle stílusú egyházi kórusművet zenetörténeti és liturgiai magyarázatokkal.

1.7. Szolfézs

Rendelkezzék a jelölt:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképeséggel,
- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,
- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon a jelölt:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (énekelve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,

- tisztán intonálni,
- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,

- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,

- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes a jelölt:

- hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,

- műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),

- a szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelni.

1.8. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában.

Írásbeli követelmények:

A szakmai vizsga anyagának megfelelően

- klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,

- akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

Szóbeli követelmények

- akkordtípusok, harmóniafűzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása (nem zongoristák szükség esetén csak a vázlatot zongorázzák),

- mintapéldák transzponált játssza (zongoristák 6 #, 6 b, nem zongoristák 4 #, 4 b előjegyzésig),

- szekvenciák memorizálása, transzponálása,

- akkordfűzések játssza diktálás után és számozott basszusról,

- barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,

- a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,

- bizonyos tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet néhány alapelemében (ötfokú, hétfokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy énekórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekeség” — bemutatása, magyarázata).

1.9. Zeneirodalom

A jelölt:

- ismerje a zenetörténet különböző korszakaira jellemző stílusjegyeket, műfaji és formai sajátosságokat,

- legyen képes tájékozódni a zenetörténet korszakaiban,

- legyen képes elhelyezni az egyes zeneszerzőket a megfelelő korban, legalább félévszázadnyi pontossággal,
- ismerje a zeneszerzők életének, körülményeinek azokat a vonatkozásait, amelyek hatással voltak alkotóművészetükre,

- legyen képes felismerni hallás után a zeneművek szerkezeti, karakterbeli, hangzásbeli sajátosságait,

- legyen képes ismereteit saját zenei (hangszeres, énekes) praxisában hasznosítani,

- legyen igényes az interpretáció minősége, stílushűsége iránt,

- váljék igényessé ismereteinek állandó bővítése iránt, zeneművek megismerése, zeneelméleti-zenetudományi munkák olvasása, hangverseny- és operaelőadások látogatása, egyéni és együttes aktív muzsikálás révén.

1.10. Népzene

A jelölt:

- rendelkezzen átfogó képpel a magyar népzene egészéről, legyen általánosan tájékozott zenei múltunkat és jelenünket illetően,

- ismerje nagy vonalaiban a magyar népzene kutatás történetét (a XIX. századi előzmények, Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán, valamint tanítványaik munkássága),

- legyen kellően felkészült a főiskolai etnomuzikológiai tanulmányok folytatására, különös tekintettel a nemzetközi népzene kutatás történetének befogadására, más népek zenéjének megismerésére,

- név szerint is ismerjen egy-egy kiemelkedő énekest és hangszeres előadót,

- legyen képes tiszta, stílusos, az ornamenteket is alkalmazó előadásra, s a magyar népzeneben jellemző díszítésmódokat tudja helyesen alkalmazni a népzenei inspirációjú magyar műzene előadásakor,

- tudja elemezni megfelelő népzenei szakkifejezésekkel a népdalokat a hangsor, a hangkészlet, a forma, a kadenciák, a szótagszám stb. alapján,

- tudja elkészíteni egy-egy népdal, egyszerűbb hangszeres dallam vázlatos lejegyzését,

- ismerje a műzenében használt hangszereket a magyar néphagyomány és általában a népzene oldaláról, különös tekintettel saját hangszerére,

- rendelkezék megfelelő anyagismerettel, tudjon kívülről 100 népdalt (évi 50 kötelezővel számolva),

- legyen tájékozott a népzene mai helyzetéről (például tudja, mi a különbség egy hagyományőrző együttes és egy táncházban muzsikáló együttes között).

2. Szakmai gyakorlat

2.1. Orgonajáték

Katolikusok:

Tudja eljátszani a jelölt

- a népénekanyagban megadott 100 tétel kíséretét kottából orgonán vagy harmóniumon, rövid intonációval,

- a magyar „Missa mundi” ordinariomot, szolgálatserűen,

— az Éneklő Egyház mise antifónáinak és zsoltárainak kíséretét (az orgonakönyv szerint, majd lehetőleg saját kísérettel is),

— a gregorián tantárgy keretében tanult zsolozsmaanyag énekkíséretét, a zsoltár- és himnusz-versszakokhoz lehetőleg kétféle harmonizálással,

— legalább 5, a népénekanyagban szereplő korált Bach (és más szerzők) feldolgozásaiból,

— 20, különböző stílusú és terjedelmű — a jelölt tudásszintjének megfelelő — előadási darabot.

Protestánsok:

Legyen képes a jelölt eljátszani

— a korálkönyvből az összes gyülekezeti ének kíséretét orgonán vagy harmóniumon, rövid intonációval,

— 15 korárelőjátékot és 10 szabad művet, különböző nehézségi fokon,

— a fentiekén kívül 5 nehezebb pedálos korárelőjátékot (Orgelbüchlein) és 3 közepes nehézségű művet különféle stíluskörből, különböző ünnepkörökhöz kapcsolva.

2.2 Karvezetés

Ismerje a jelölt a helyes test- és kéztartást, illetve a leggyakoribb ütemfajták vezénylését, avizókat és leintéseket. Tudja ezeket a gyakorlatban is készség szinten alkalmazni.

Legyen jártas a kóruséneklésben és tájékozott a különböző hangfajok sajátosságainak megítélésében, tudjon alkalmazni egyszerű beéneklési gyakorlatokat.

Tudjon középnehéz kétszólamú, illetve könnyebb három- és négyszólamú kórustételeket hangszereken előadni, valamely szólamot énekelve.

Tudjon könnyebb két-, illetve háromszólamú karműveket betanítani és vezényelni.

2.3. Zongora kötelező tárgy

A jelölt legyen képes:

— természetes hangszerkezelésre, differenciált billentésre,

— könnyebb zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos lapról olvasására, valamint egyszerűbb zongorakíséretetek színvonalas eljátszására,

— skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban, legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani

— hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamszerűen is, négy oktávon keresztül),

— oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tremolót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen előadni (pl. Bach: Kétszólamú invenciók, könnyebb bécsi klasszikus szonáták, Chopin-mazurkák, Bartók: Mikrokozmosz IV—V. füzet).

B) Kántor-kórusvezető szak

1. Szakmai elmélet

A hittan, liturgikus ismeretek, népének, gyülekezeti ének, gregorián és az orgonaismeret tárgy szakmai követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés azonos tantárgyi követelményeivel.

1.1. Egyházzene-irodalom

A tantárgy követelményei kiegészülnek a következőkkel:

Készítsen elő további 15 közepes nehézségű kórusművet kamaraegyüttesben való vizsgaéneklésre, a csoport felekezeti és szólamösszetételének megfelelő válogatásban, a XIX—XX. századi anyaggal együtt a stílusok közötti arányosság figyelembevételével.

Ismerjen a fentiekén kívül további 15, különféle stílusú egyházi kórusművet zenetörténeti és liturgiai magyarázatokkal.

1.2. A szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom és népzene tárgy szakmai követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés azonos tantárgyi követelményeivel.

2. Szakmai gyakorlat

2.1. Az orgonajáték szakmai követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés azonos tantárgyi követelményeivel.

2.2. Karvezetés

A főtárgy követelményei kiegészülnek a következőkkel:

Tudjon nehezebb három-, illetve négyszólamú kartételeket hangszereken előadni, valamely szólamot énekelve.

Legyen képes legalább négyszólamú, középnehéz polifon kórusművek vezénylésére, betanítására és kisebb hangszeres kísérő apparátus irányítására.

Legyen képes a különböző tempók, dinamikák és karakterek érzékeltetésére.

Legyen tájékozott az alapvető hangképzési kérdésekben, legyen gyakorlata a kórushangszín alakításában.

Legyen tájékozott az egyházi kórusok belső életének és szervezésének kérdéseiben.

2.3. A zongora kötelező tárgy szakmai követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés azonos tantárgyi követelményeivel.

C) Kántor-organista szak

1. Szakmai elmélet

A szakmai elmélet tantárgyi követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés követelményeivel.

2. Szakmai gyakorlat

2.1. Orgonajáték

A főtárgy követelményei kiegészülnek a következőkkel:

Katolikusok:

Tudja eljátszani

- az egész népénektár kíséretét, nagyrészt pedállal,
- valamennyi tanult (magyar és latin nyelvű) ordinarium kíséretét (lehetőleg pedállal), szolgálatszerűen, valamint az I., VIII. és IX. mise kíséretét, legalább a Cantus Cantorum szerint,

- az Éneklő Egyház antifónáit, himnuszait, zsoltárait, lehetőleg 2—3 változattal a versszakokhoz,

- 10 nehezebb korálfeldolgozást az Éneklő Egyházban szereplő dallamokra,

- további 10, különböző stílusú és terjedelmű előadási darabot (nagyrészt pedálos műveket).

Protestánsok:

Legyen képes kísérni az énekeskönyv valamennyi darabját korálkönyvből, pedállal, saját készítésű intonációkkal.

Tudjon további 10 nehezebb pedálos korálelőjátékot különböző korokból, valamint különféle stílus körökből még 5 hosszabb és nehezebb szabadon választott művet, különböző ünnepkörökhöz kapcsolódva.

Evangélikusok:

A fentiekén kívül tudja az énekeskönyv liturgikus része és a zsoltárok kíséretét a korálkönyv szerint.

2.3. A karvezetés és a zongora kötelező tárgy szakmai követelményei megegyeznek a kántor-énekvezető szakképesítés azonos tantárgyi követelményeivel.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Legalább három hónap hospitálás a saját felekezete kijelölt egyházzenesze mellett. A hospitálási gyakorlat végén egy teljes istentisztelet zenei szolgálatának ellátása (szükség esetén két jelölt között megosztva), a hospitálást vezető tanár jelenlétében.

A szakképesítésre jelentkező jelöltnek a vizsga előtt két héttel kell benyújtania a hospitálást vezető egyházzenesznek egy meghatározott istentisztelet zenei tervezetét. A hospitálást vezető egyházzenesz a végzett munkát írásban röviden értékeli, értékelését a vizsgabizottságnak átadja.)

A kántor-kórusvezető [B] szakképesítésre jelentkező jelöltnek rendelkeznie kell legalább két éves, egyházi kórusban töltött énekesi gyakorlattal.

2. A szakmai vizsga részei

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga feladatsorát a szakképesítésért felelős Oktatási Minisztérium központilag adja ki.

Az írásbeli vizsga tantárgyai:

- hittan,
- liturgiai ismeretek,
- egyházzene-irodalom,
- orgonaismeret,
- szolfézs,
- zeneelmélet.

Az írásbeli vizsga időtartama 300 perc.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a III. és IV. pont alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek vagy nem megfelelő nehézségi fokú, a vizsgabizottság elnöke azt át-dolgoztathatja.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

- egyházzene-irodalom és zeneirodalom,
- népének és gregorián ének,
- szolfézs és zeneelmélet.

A szóbeli vizsga időtartama: a felkészülési idő tantárgyanként min. 15 perc, a feleletekre tantárgyanként 15—20 perc fordítható.

c) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga tantárgyai:

- karvezetés,
- orgonajáték,
- zongora kötelező tárgy.

A gyakorlati vizsga időtartama: tantárgyanként 10—15 perc.

3. A szakmai vizsgán számon kérhető feladatok

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Szolfézs:

- három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése,
- kétszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése,
- egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Zeneelmélet:

- klasszikus zenei idézet szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
- akkordfűzési gyakorlat négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,
- akkordfűzési gyakorlat kidolgozása négyszólamban.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Egyházzene-irodalom és zeneirodalom:

- a képzés során tanult anyagból megszólaltatott idézet (egyidejűleg kotta is kiadható) alapján az adott részlet egyházzene-történeti hovatartozásának, szerkezetének, liturgiai szerepének ismertetése,

— különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),

— műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

Népének és gregorián ének:

— a képzés szakmai követelményeiben meghatározott anyagból a vizsgán kijelölt tétel(ek) megszólaltatása és liturgikai, illetve zenei elemzése.

Szolfézs és zeneelmélet:

— beszámoló az ötéves repertoárból,*

— egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása,

— négyzólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázása diktálás után,

— elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniaiilag egy kiemelt részlet).

c) Szakmai gyakorlat

A jelölt vizsgaműsora a karvezetés és orgonajáték tantárgyakból legalább két, különböző stílusú kompozíciót tartalmaz. A vizsga időtartama mindkét tárgyból 10—15 perc. (A zongora kötelező tárgy vizsgaműsora alább részletezve.)

A kántor-kórusvezető szakképesítéshez a karvezetés vizsgaanyagát, a kántor-orgonista szakképesítéshez az orgonajáték vizsgaanyagát a jelöltnek nyilvános hangverse nyen vagy istentiszteleten kell bemutatni.

Zongora kötelező tárgy:

— Bach: nehezebb kis prelúdium vagy kétszólamú invenció,

— klasszikus szonáta saroktételle (nem szonatina),

— romantikus (impresszionista) előadási darab,

— Bartók-mű (az évfolyam anyagából).

A vizsga időtartama: 10—15 perc.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

Felmenthető az írásbeli és szóbeli vizsgarész alól az a jelölt, aki a vizsgakövetelményt teljesítő valamely szakképesítő bizonyítvánnyal már rendelkezik. A főtárgy gyakorlati vizsgarész alól felmentés nem adható.

Ha a jelölt zeneművészeti szakközépiskolai képzésben szerzett szakképesítő bizonyítvánnyal vagy zeneművészeti főiskolán, illetve tanárképző főiskola ének-zene szakán szerzett diplomával rendelkezik, szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom és zongora kötelező tárgyból felmenthető.

* A kb. 20 tétel tartalmazzon társas éneket, ének-zongorás partitúrá-játékot és dalkíséretet (saját énekléssel). Az egyes feladattípusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 4—5 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egyne-gyed részének memorizálását.

Ha a jelölt teológiai hallgató vagy teológiai diplomával rendelkezik, a hittan tárgy alól felmenthető.

5. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai elmélet osztályzatát az egyes tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja. Amennyiben a jelölt valamely elméleti tárgyból elégtelenre vizsgázott, a szakmai elmélet osztályzata is elégtelen. Ez esetben abból/azokból a tárgyból/tárgyakból, amelyből/amelyekből elégtelenre vizsgázott, javítóvizsgát kell tennie.

A gyakorlati érdemjegy megállapításánál a karvezetés és az orgonajáték tantárgyakat kántor-énekvezetőnél 50—50, kántor-kórusvezetőnél 75—25, kántor-orgonistánál 25—75% arányban kell figyelembe venni. A zongora kötelező tárgy érdemjegyét a kerekítésnél kell figyelembe venni.

A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi vizsgarész valamennyi tantárgyból eredményes vizsgát tett.

6. A szakmai vizsga szervezése

A szakmai vizsga megszervezésére feljogosított intézmények: az egyházzene tanszakkal rendelkező zeneművészeti szakközépiskolákban és az egyes felekezetek által felhatalmazott központi kántorképző intézet által szervezhető vizsga.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 55. sorszáma alatt kiadott népzeneész szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1822 03
2. A szakképesítés megnevezése: népzeneész (a hangszer és a szak megjelölésével)

A) Hangszeres szakok

népzenész (hegedű),
népzenész (brácsa),
népzenész (nagybőgő, cselló, ütőgardon),
népzenész (citera, tambura, koboz, tekerő),
népzenész (furulya, duda),
népzenész (klarinét, tárogató),
népzenész (cimbalom).

B) Énekes

népzenész (népi ének).

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3723	népzeneész
3724	szórakoztató zenész
2729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A népzeneész képzettségű muzsikusként előadó (hangszeres szólólista, zenekarok, énekarok képzett tagja) közreműködhet kisebb vagy nagyobb közösségek — városok, községek, falvak, színházak, művészeti együttesek, egyesületek — zenei életében.

Szerepelhet önálló népzenei műsorokban, hangversenyeken, kép- és hangfelvételeken, egyéb társművészeti jellegű produkciókban.

Közreműködhet népszerűsítő, ismeretterjesztő előadásokon, összeállíthatja és vezetheti azokat.

Néptánc-koreográfiák, színpadi táncalkotások zenei kíséretét összeállíthatja és előadhatja.

Megszerkesztheti és előadhatja kötetlen formában tartott rendezvények — táncház, táncitanítás, klub — zenei aláfestését.

Vezethet népzenei együtteseket és közreműködhet azokban.

Elláthat zenekarvezetői, szakkörvezetői feladatokat művelődési intézményekben.

Szükség esetén végezhet népzenei gyűjtést, lejegyzést.

A népzeneész képzés elősegíti más, zenével kapcsolatos szakképzés megszerzését, felkészíti a felsőfokú továbbtanuláshoz szükséges felvételi vizsgára.

3. A szakképesítéssel rokon szakképzések

A szakképesítéssel rokon szakképzések	
OKJ azonosító száma	OKJ megnevezése
52 1822 01	egyházzenész
52 1822 02	énekes
52 1822 04	zenész
54 1822 01	szórakoztató zenész

III. A szakképzés szakmai követelményei

a) Szakmai elmélet

1. Népzeneelmélet és -történet

A jelölt tudjon fejből legalább 250-250 magyar népdalt a régi stílusrétegekből és az új magyar népdalstílusból

válogatva. Hangszerjátékosok esetében a követelmény 100 népdal és 100 hangszeres dallam. Ismerje a népdalstílusok jellemzőit. Tudjon a forma, a sorzáróhangok, a szótagszám és a hangkészlet alapján népdalt elemezni.

Ismerje az alapvető népzenei szakkifejezéseket és tudja értelmezni azokat.

Legyen képes a népzene szókinccse és zenei nyelvtana alapján művészeti hitelű népzene megszólaltatására, „survival”-hatást keltő „revival”-tolmácsolásra.

Legyen tisztában:

- a népzene fogalmával,
- a népzene kutatás történetével (magyar, kitekintéssel Európára),
- a népzene gyűjtés céljával, a népzenei rendszerezés alapelveivel,
- a népdalelemzés szempontjaival,
- a magyar népzene stílusrétegződéseivel, legfontosabb műfajaival,
- a hangszerek osztályozásával, a népi hangszerekkel, elterjedtségükkel és történetükkel,
- a népzenei dialektusokkal,
- a népzene és műzene kapcsolatával és egymásra hatással,
- a népzene és néptánc kapcsolatával.

Ismerje:

- a tánc típusok zenekíséretét, és
- tudja alkalmazni a harmonizálás típusait a népzenei gyakorlatban,
- az énekes és hangszeres népzene díszítőelemeit, előadásmódját,
- az énekes népszokásokat, jeles napokat,
- a népzene színpadi megszólaltatásának elveit, gyakorlatát, a feldolgozás készítésének szempontjait.

A jelölt:

- rendelkezzen alapvető néprajzi, népzenei és színpadi ismeretekkel,
- tudjon elemi fokon népdalt és népi hangszereken játszott dallamot lejegyezni és elemezni.

2. Népi hangszer — hangszeres népzene

A jelölt:

- rendelkezzen átfogó ismeretekkel a népi hangszerek történetéről, részletesen is ismerje saját hangszere(i)t, valamint helyét (helyüket) a magyar néphagyományban, illetve általában a népzeneben,
- ismerje a hangszerek osztályozási módját, tudja elhelyezni a magyar népi hangszereket e rendszerben,
- legyen általánosan tájékozott a népi hangszerek előfordulásáról a klasszikus zenében,
- rendelkezzen átfogó ismeretekkel a hangszeres magyar népzene főbb stílusairól és az előadásmódokról,
- legyen tisztában a hangszerek területi hovatartozásával a magyar népzenei dialektusterületen belül,

- ismerje a néphagyomány kiemelkedő hangszerjátékosait és hangszerkészítőit,
- az elméletben tanultakat tudja alkalmazni saját hangszerén: legyen képes tiszta, stílusos, technikailag megfelelő hangszerjátékra,
- legyen tisztában a magyar népi hangszertársulások, valamint a többszólamúság fogalmával, s ezt a tudást kamatoztassa saját műsora készítésénél,
- legyen képes kottáról transzponálva játszani (a műsorához is felhasználható), hangszeres dallamokat önállóan hangfelvételtől lekottázni,
- a hangszer és a zenei anyag természetének megfelelően (stílusosan) improvizálni,
- manuálisan is legyen képes minimális hangszerjavítás elvégzésére (tudjon egy egyszerűbb chordofon hangszert újrahúrozni, hangszeréhez pengetőt készíteni, nádat faragni stb.).

3. Néprajz

Rendelkezzék a jelölt:

- néprajzi alapismeretekkel: néprajzi alapfogalmak (pl. nép, nemzet, nemzetiség, etnikai csoportok, hagyomány, kultúra, közösségi hagyományozódás, variálódás, szóbeliség);
 - a néprajztudomány vázlatos története, szakágai, társtudományai ismeretével.
- Ismerje:
- a jelentősebb hazai néprajzi gyűjtemények centrumait és kutatóhelyeit;
 - a magyar nép táji-történeti tagolódását, nemzetiségeinket, szomszédainkat.

A társadalomnéprajz terén ismerje:

- a hagyományos magyar paraszti társadalomban az egyén és a közösség, a közösség és a társadalom viszonyát,
- a családi, rokoni, műrokon kapcsolatokat,
- a nemek és korcsoportok szerepét,
- társadalmi rétegződését,
- a társadalmi szabályokat, a paraszti társadalom belső rendjét meghatározó jogszokásokat.

Az anyagi kultúra terén szükséges:

- a népi műveltség tárgyainak és eszközeinek, a hozzájuk kapcsolódó életmód, termelési tapasztalatok és használati hagyományok alapvető ismerete, valamint
- a gyűjtögetés, vadászat, halászat, földművelés, állattartás,
- a táplálkozás, település, építkezés, lakáskultúra, kézművesség,
- a díszítőművészet, népviselet, kereskedelem, közlekedés,
- a szállítás, teherhordás ismerete.

A folklór, szellemi kultúra terén ismerje:

- a paraszti világképet (népi természetismeret, népi gyógyászat, néphit, népi vallásosság),
- a gyermekkor költészetét,

- a népköltészetet (prózai és verses epika, líra, dramatikus népköltészet), ezen belül tudja elhelyezni a magyar népdalt,

- a jeles napokhoz, a gazdasági élethez, az emberi élet fordulóihoz kötődő népszokásokat,

- a magyar nép tánckultúráját, a magyar tánckincs történeti rétegeit, a táncdialektusokat.

4. Szolfézs

Rendelkezzék a jelölt:

- kiművelt zenei hallással, írás- és olvasási készséggel,
- fejlett zenei képzelettel és memóriával,
- tudatos előadási és formálási készséggel, és az ehhez szükséges technikai felkészültséggel,
- a zenéléshez nélkülözhetetlen alkalmazkodó- és koncentrálóképeséggel,
- az egyes zenetörténeti korszakok előadási gyakorlatának ismeretével,
- az előadáshoz és az elemzéshez szükséges elméleti: harmóniai, formatani és stílusismerettel.

Legyen gyakorlata a relatív és abszolút rendszer használatában (olvasás, lejegyzés, transzponálás, hallásgyakorlatok, harmóniahallás, elemzés stb.).

Tudjon a jelölt:

- c-kulcsokban olvasni, chiavettázni és transzponálni (énekel ve, ének-zongorázva és lehetőség szerint írásban is),
- lapról énekelni egyszólamú idézeteket, valamint az énekes kamarazene műfajaiban szólamokat önállóan énekelni, megformálni,
- tisztán intonálni,
- többszólamú és zongorakíséretes műveket ének-zongorával előadni,
- műveket elemezni, a zenei komponenseket egyenként és összefüggésükben értelmezve stílusosan interpretálni,
- tudatosan és rendszeresen gyakorolni.

Ismerje a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszicizmus, a romantika és a XX. század szerzőit, tipikus műfajait, jellemzőit és stilisztikai sajátosságait.

Legyen képes a jelölt:

- hallás után lejegyezni egy- és többszólamú (homofon és polifon) zenei részleteket a fentebb körvonalazott stíluskorszakokból,
- műveket kotta nélkül is előadni (énekelve és ének-zongorával),
- a szakképesítés és a különböző felsőfokú intézmények által előírt vizsga-, illetve felvételi követelményeknek megfelelni.

5. Zeneelmélet

Jártasság a barokk és bécsi klasszikus zene harmónia- és formavilágában.

Írásbeli követelmények:

A szakmai vizsga anyagának megfelelően:

- klasszikus zenei idézetek szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel,
- akkordfűzési gyakorlatok négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt.

Szóbeli követelmények:

- akkordtípusok, harmóniafűzések magyarázata és bemutatása rövid műrészletek előadásával, elemzésével, az erre alkalmas műrészletekből harmóniai vázlat készítése és bemutatása (nem zongoristák szükség esetén csak a vázlatot zongorázzák),
- mintapéldák transzponált játszása (zongoristák 6 #, 6 b, nem zongoristák 4 #, 4 b előjegyzésig),
- szekvenciák memorizálása, transzponálása,
- akkordfűzések játszása diktálás után és számozott basszusról,
- barokk, klasszikus tételek formai elemzése kottakép alapján,
- a hangszeres, illetve énekórán tanultak közül valamely barokk vagy klasszikus mű komplex elemzése,
- bizonyos tájékozottság a barokk előtti és klasszika utáni zenei nyelvezet néhány alapelemében (ötfokú, hét-fokú hangnemek felismerése, transzponált éneklése; a hangszeres vagy énekórán tanult kórusmű, dal vagy hangszeres darab néhány vonásának — modális fordulat, ritmikai, melodikai, harmóniai „érdekesség” — bemutatása, magyarázata).

6. Zeneirodalom

A jelölt:

- ismerje a zenetörténet különböző korszakaira jellemző stílusjegyeket, műfaji és formai sajátosságokat,
- legyen képes tájékozódni a zenetörténet korszakaiban,
- legyen képes elhelyezni az egyes zeneszerzőket a megfelelő korban, legalább félévszázadnyi pontossággal,
- ismerje a tanult zeneszerzők életének, körülményeinek azon vonatkozásait, amelyek hatással voltak alkotóművészetükre,
- legyen képes felismerni hallás után a zeneművek szerkezeti, karakterbeli, hangzásbeli sajátosságait,
- legyen képes a tanult zeneműveket (többszöri meghallgatás után) rövid hangzó részlet alapján felismerni,
- legyen képes ismereteit saját zenei praxisában hasznosítani,
- legyen igényes az interpretáció minősége, stílushűsége iránt,
- legyen képes a zenetörténetből és egyéb tantárgyakból tanult ismereteit összekapcsolni,
- váljék igényessé ismereteinek állandó bővítése iránt (zeneművek megismerése, egyéni és együttes aktív muzsikálás, hangverseny- és operaelőadások látogatása, a megjelenő hangfelvételek figyelemmel kísérése, zeneelméleti-

zenetudományi munkák olvasása, rádió- és televízióműsorok és az internet figyelése stb. révén).

b) Szakmai gyakorlat

1/A. Hangszerjáték

A főtárgyi hangszerjáték általános követelményei:

A jelölt rendelkezzen hangszerén megfelelő repertoárral. Repertoárjának nagy részét legyen képes kotta nélkül is előadni.

Tudjon:

- a különféle tájegységek népzenejéből stílusosan idézni,
- fejből játszott dallamokból hangnem-, tempó- és ritmusváltozásokkal rögtönözve táncrendet szerkeszteni és azt folyamatosan — tánc kíséretként is — eljátszani,
- zenei programot, színpadi tánc zenei kíséretét összeállítani és előadni, illetve a műsort vezetni,
- különféle zenekarokat összeállítani.

Legyen a megtanult műsorok előadásában középfokon elvárható előadói tapasztalata.

Ismerje hangszerének irodalmát és legkiválóbb előadóit.

Legyen képes saját hangszerét karbantartani, és ha szükséges, tudjon egyszerűbb népi hangszereket (pl. nádsíp, egyes idiofon hangszerek, köcsögduda stb.) elkészíteni és megszólaltatni.

Ismerje az alapvető népi tánc típusokat, alapfokon tudja eltáncolni azokat.

Népi hegedű

A jelölt ismerje:

- hangszere természetét, történetét és népi vonatkozásait,
- a jelentősebb primások nevét, működési területét,
- a régi és új stílusú táncok zenéjének jellemző vonásait,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, felépítését, zenei tartalmát,
- a nem tánchoz kapcsolódó zenéket (pl. népszokások).

Legyen képes mint hegedűs:

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- tudatosan gyakorolni,
- technikáját önállóan továbbfejleszteni,
- az alapvonásokat, valamint a különböző vonásnemeket alkalmazni,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a különböző zenék stílusának, valamint saját kézalkatának megfelelő ujjrendek és vonások önálló készítésére,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás és dinamika tudatos alkalmazására,
- a különböző bal kéz díszítések megkülönböztetésére és tudatos alkalmazására,

— a teljes tánczenei folyamat zenéjének felépítésére, táncszerű eljátszására,
 — önálló zenekari számok összeállítására,
 — a tanult dallamokat kontrán kísérrni,
 — a tanultak (tempó, harmonizálás, játékmód) alapján egy ismeretlen táncdallamot a megfelelő népzenei dialektuson, illetve tánc típuson, szokáskereten belül elhelyezni, hallás után megtanulni, illetve lejegyezni.

Legyen képes mint prímás:
 — zenekarát vezetni,
 — színpadon magabiztosan kiállni és viselkedni,
 — táncot indítani különböző tempókban,
 — a megkezdett tempót megtartani, lassítani, illetve gyorsítani,
 — a táncot befejezni, bárhol „lehúzni”,
 — egy tánc típuson belül különböző dallamokat összekötni,
 — a tánc folyamaton belül tánc típusú váltani (pl. lassú csárdás, friss csárdás),
 — muzsikálás közben a zenekarával, a táncossal, illetve színpadi zenészként a közönséggel kapcsolatot teremteni, illetve tartani.

Rendelkezzék:
 — megfelelő technikával, laza kéztartással és könnyed vonókezeléssel,
 — igényes, fejlett hallással,
 — biztos memóriával,
 — biztos tempótartással, ritmusérzéssel, belső ritmussal, periódusérzéssel.

Népi brácsa

A jelölt ismerje:
 — hangszere történetét és népi vonatkozásait,
 — a jelentősebb zenekarokat és zenésze gyé nyiségeket,
 — a régi és új stílusú táncok zenéjének jellemző vonásait,
 — a tánczenei folyamatok szerkezetét, felépítését, zenéi tartalmát,
 — az alkalomhoz nem kötött (nem tánczenei) zenéket, szokásokat.

Legyen képes:
 — természetesen, oldott hangszerkezelésre,
 — technikai és zenei szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
 — technikáját önállóan továbbfejlesztteni,
 — az alapvonásokat, valamint a különböző vonásnemeket alkalmazni,
 — dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
 — az adott zenére jellemző hangsúlyozás és dinamika tudatos alkalmazására,
 — a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
 — a teljes tánczenei folyamat táncszerű eljátszására a prímás játéka alapján,
 — önálló zenekari számok összeállítására,

— a tanultak (tempó, harmonizálás, játékmód) alapján egy ismeretlen dallamot a megfelelő népzenei dialektuson, illetve tánc típuson belül elhelyezni, hallás után megtanulni és lejegyezni,

— egy ismeretlen dallamot (akár első hallás után) stílusú en, a megfelelő harmóniákkal kísérrni,
 — a prímás játéka ra állandóan figyelve annak zenei jelzésére (tempóváltás, tánc típusváltás) azonnal reagálni: azaz legyen kellő kamarazenei felkészültsége,
 — a színpadon magabiztosan mozogni,
 — a zenekarával, a táncossal, illetve színpadi zenészként a közönséggel kapcsolatot teremteni és tartani muzsikálás közben.

Rendelkezzék:
 — igényes, fejlett hallással (belső hallással is), kontrollálóképességgel,
 — biztos memóriával,
 — biztos tempótartással, ritmusérzéssel, fejlett formaérzéssel.

Népi nagybőgő, cselló, ütőgardon

A jelölt ismerje:
 — hangszerei történetét, típusait, a hangszer elterjedtségét a magyar nyelvterület különböző vidékein,
 — legyen ismerete a szomszéd népek hasonló hangszereiről,
 — hangszerei repertoárját és azoknak jellemző részét, előadói hagyományát a magyar nyelvterület különböző vidékein, és azok jellemző zenei stílusjegyeit,
 — hangszere irodalmát, a jelentősebb népzene kutatók munkásságát és írásait.

Legyen képes:
 — elemezni a népdalok formai és harmóniai szerkezetét,
 — zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
 — technikájának önálló továbbfejlesztésére,
 — hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására és lejegyzésére felvételtől,
 — énekes dallamok megformálására hangszerein, az adott népzenei dialektus stílusának megfelelő hagyományos előadásmódján,
 — természetesen, oldott hangszerkezelésre,
 — tiszta intonációra,
 — a hangszín és a hang kialakítására, díszítésére, az autentikus hangzást megközelítő módon, a stílus adta kereteken belül,
 — népzenei darabok értelmes, tagolt előadására (illetve kíséretére), a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes megszólaltatására,
 — több terület népi tánca zenekíséretének eljátszására,
 — a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
 — a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,

- az egyes zenei karaktereknek megfelelően az alapvonások (legato, détaché, martelé, marcato, staccato, pizzicato) alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a dallamok stílusának és karakterének, valamint saját kizaklatának megfelelő ujjrendek és vonások önálló kialakítására és variálására,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag autentikus, stílushű, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására.

Rendelkezzék:

- biztos zenei memóriával,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- koncentrációképességgel és szereplési rutinnal,
- lapról olvasási készséggel,
- művészi szándékú zenei kifejezést lehetővé tevő előadóképességgel,
- az adott népzenei dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőképességgel, néptánc kísérő rutinnal,
- legyen tisztában a magyar nyelv prozódiajával és annak népzenei vonatkozásaival.

Citera

A jelölt magas szinten ismerje a magyar népzene egészét, legyen általánosan tájékozott a klasszikus zene területén.

A jelölt:

- ismerje hangszer múltját és jelenét, helyét a magyar néphagyományban és általában a népzeneben,
- ismerje a citerazene főbb dialektusterületeit, illetve azon keresztül főbb előadói stílusait, valamint a néphagyomány kiemelkedő citerajátékosait és citerakészítőit,
- legyen képes tiszta, stílusos, technikailag megfelelő hangszerjátékra,
- ismerje a magyar népzeneire jellemző dallamdíszítéseket, tudja megkülönböztetni az énekelt és a különböző hangszeres ornamenseket, és tudja őket helyesen alkalmazni a citerára,
- legyen tisztában a magyar népi többszólamúság fogalmával s alkalmazásával hangszerén,
- legyen képes kottáról transzponálva játszani és stílusosan improvizálni,
- rendelkezzen kellő előadói tapasztalattal,
- legyen képes önálló műsor összeállítására és bővítésére,
- sajátítsa el hangszer alapvető karbantartási feladatait.

A program végén rendelkeznek:

- biztos memóriával,
- megfelelő repertoárral (tudjon minimum 500—600 dalt, illetve hangszeres darabot — évi 100 kötelezővel számolva),
- megfelelő technikai ismeretekkel és stílusismerettel,
- valamennyi területről kidolgozott zenei anyaggal (műsorral),

- tánc kíséreti tapasztalattal,
- előadóképességgel (önálló és társas előadói), valamint műsorvezetői készséggel.

Tambura

(kötelező tárgy citera szakosok számára)

A jelölt ismerje:

- a hangszer típusát, annak fejlődését, elterjedtségét és helyét a magyarországi hangszeres népzeneben,
 - a tambura hangszer család tagjait, ezen belül megfelelő szinten sajátítsa el a prímtambura játéktechnikai elemeit,
 - a tamburazene autentikus forrásanyagát.
- Mint a népi hangszerjátékban, itt is követelmény az egyes zenei egységek gyors memorizálása, illetve a teljes dallam fejből tartása, valamint az elsajátított anyag kotta nélküli megszólaltatása. A stílus megragadásában alapvető szerepe van a belső hallásnak, amely segít a sztereotíp zenei formulák felismerésében és memorizálásában.

A jelölt legyen képes:

- laza pengetésre, kiegyensúlyozott pergetésre,
- könnyed és magabiztos hangszerkezelésre,
- különböző hangsorokat, skálákat egy oktáv terjedelemben tisztán és pergőn játszani,
- különböző fekvésben (előadni, játszani) díszítés nélküli, régi és új stílusú dallamokat,
- más népi hangszerrel közösen, együttesben játszani.

Játékmód: ülő helyzetben.

Koboz

A jelölt ismerje:

- a hangszer múltját, jelenkori használatát,
- azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.

L legyen képes:

- a természetes, stílusos hangszerkezelésre,
- a zenei kíséret (hangszer, illetve ének) begyakorolt és improvizáció jellegű megszólaltatására,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- a tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén,
- a jobb és bal kéz játékának összehangolására,
- a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetéstechnikák alkalmazására.

Rendelkezzék:

- a stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadóképességgel és stílusismerettel,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriával,
- koncentrációképességgel és szereplési rutinnal.

Tekerő

A jelölt ismerje:

- hangszer múltját itthon és Európában,

- hangszere repertoárját, és a dallamanyag előadói hagyományát,
- a magyar népzenei dialektusterületeket, azon belül hangszere előfordulását a nyelvterületen belül,
- a magyar népzene stílusait és az egyes stílusok jellemző zenei vonásait,
- hangszere irodalmát, jelentősebb népzene kutatók munkásságát, és azok írásait,
- a jelentősebb népi adatközlőket és a rájuk jellemző előadói stílusjegyeket.

Legyen képes:

- elemezni a népdalokat és népi dallamokat zenei ismervek alapján (beleértve a formai, szerkezeti, valamint harmóniai vonásokat is),
- énekes dallamok megformálására hangszerén, az adott zenei stílusnak és földrajzi területnek megfelelő hagyományos módon,
- a dallamok díszítésére a stílus adta kereteken belül,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- a jobb és bal kéz játszóméchanizmusának összehangolására,
- tiszta intonációra,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- zenei és technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására (ha ehhez szükséges, lejegyzésére hangfelvételtől).

Rendelkezzék:

- biztos zenei memóriával,
- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- koncentráloképességgel és szereplési rutinnal (beleértve a néptánc kísérő rutint is),
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamara-zenei, illetve zenekari játékhoz szükséges, de a népzenei darabok megtanulásakor is elengedhetetlen,
- a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, megfelelő technikával,
- az adott népzenei dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel,
- megfelelő nyelvi-zenei hangsúlyozási készséggel és jó prozódiaival.

Furulya, duda

A jelölt legyen képes:

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- a hangszín, a hang kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására felvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszereiben az adott stíluson belül,

- népdalok és hangszeres darabok értelmes, tagolt előadására, és a helyes deklamáció alkalmazására,
- táncrendek eljátszására helyes sorrendben,
- középfokú felkészültséget igénylő közművelődési munka elvégzésére.

Rendelkezzék:

- az adott stílus és földrajzi terület előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel, zenei emlékezőtehetséggel,
- megfelelő prozódiai készséggel,
- tánc kísérő rutinnal,
- jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje:

- hangszerei történetét, típusait a magyar nyelvterületen, és szélesebb elterjedtségét legalább Európában,
- hangszerei repertoárját (annak jellemző részeit) és előadói hagyományát a magyar nyelvterület különböző vidékein,
- a szomszéd népek hasonló hangszereit, és tudjon példákat azok repertoárjából.

Népi klarinét

A jelölt ismerje:

- a klarinét történetét és a hangszertípus népzenei háttérét, tudja elhelyezni a hangszerek rendszertanában,
- hangszerének a magyar népzenei gyakorlatban elfoglalt helyét és legjelentősebb előadóinak munkásságát, illetve azokat az autentikus népzenei felvételeket, amelyek hallhatók,
- az egyes népzenei stílusrétegek általános stílusjegyeit, és ezeken belül speciálisan a klarinétra jellemző díszítési-variálási sajátosságokat,
- az egyes népzenei dialektusterületeken belül a hangszer jellemző előfordulásait, műfaji kötődéseit,
- hangszere szerepét és stílusos használatát a magyar népzenei dialektusokon kívül a hazánkban élő nemzetiségek, illetve a szomszéd népek zenéjében,
- a játszott darabok formai és harmóniai szerkezetét, műfaji és funkciós hovatartozását.

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- a helyes légzéstechnika alkalmazására,
- skálák játszására az összes hangnemben,
- tiszta intonációra és emellett speciális intonációs feladatok megoldására,
- különböző dinamikai árnyalatok és hangszínek alkalmazására, játéka,
- a népzenei praxisnak megfelelően hallás után tanulni, és a dallamokat megfelelő színvonalon lejegyezni,
- biztosan memorizálni, a tanult darabok többségét kotta nélkül játszani,
- koncertszámok, illetve teljes tánczenei folyamatok zenéjét összeállítani és előadni, illetve népzenei csoportját (ha van) a színpadi szerepléskor irányítani.

Rendelkezzék:

- igényes, fejlett hallással,
- biztos memóriával,
- biztos tempótartással és ritmusérzéssel,
- jó formaérzéssel (pl. jó periódusérzéssel),
- jó előadókészséggel és színpadi rutinnal.

Tárogató

(szabadon választható tárgy)

A jelölt:

- ismerje hangszere történetét, helyét a néphagyományban,
- legyen tudatában annak, hogy mai formájában ez az egyetlen speciálisan magyar népi hangszer, amelyet más népek is tőlünk vettek át,
- legyen képes biztos intonációval, a klarinéttől eltérő szájtartással játszani,
- legyen képes a ma használt Böhm-rendszerű klarinéttől eltérő, oktávvaltós német rendszerű hangszeren a fogásokat elsajátítani,
- a regiszterek nagyon eltérő hangszínadottságainak kiegyenlítésére,
- alkalmazza a különböző stílusrétegekbe tartozó dal-
lamok díszített lejátszásához szükséges fúvástechnikai eszközöket és módokat (különös tekintettel a parlando, rubato és giusto előadásmód különbségére),
- legyen képes tiszta hangképzésre, beleértve a mély hangok (d¹-c-h stb.) indításának, játszásának fokozott nehezségeit is,
- legyen képes megfelelő technikával stílusosan előadni a tanult darabokat,
- legyen kellő ismerete a különböző népzenei dialektusterületek zenéjéről,
- legyen kellő rutinja a színpadon.

Népi cimbalom

A jelölt magas szinten ismerje a magyar népzene, legyen általánosan tájékozott más nemzetek népzenei kultúrájában, legyen klasszikus zenei műveltsége.

Ismerje:

- hangszere múltját, jelenét, helyét a magyar néphagyományban, a népzeneben, a klasszikus és kortárs zenében,
- hangszere népzenei irodalmát, jelentősebb előadó-művészeit,
- hangszere felépítését, típusait, készítőit, hangolását, a verők készítését,
- a különböző stílusok, illetve népdaltípusok zenei sajátosságait (hangsor, sorvégző hangok, ritmus, metrum, szótagszám, forma, szerkezet, ambitus stb. szempontjából),
- legyen ismerete a cimbalom néphagyományban betöltött szerepéről, és használatáról a különböző tájegységeken (kísérési mód, hangszer-összeállítás), valamint

korszakokban és társadalmi rétegek szerint (pl. szolista paraszttzenész cimbalmosok, cigányzenekari játékosok).

Legyen képes:

- természetes, oldott hangszerkezelésre, az egész hangszer birtoklására, a belső hangigénynek megfelelő ütemmódokra, helyes kézrend és pedálozási technika megválasztására,
- tiszta, stílusos, kifejező erejű, dinamikailag árnyalt és kidolgozott, hiteles, megjelenítő erejű hangszerjátékra,
- kottából és hallás után játszani,
- transzponálni,
- zenekari játékra,
- dallam lejegyzésére,
- önálló variációk készítésére.

Rendelkezzék:

- tehetségének megfelelő zenei kifejezőmóddal, előadói és formálókészséggel, betűkottáról is,
- fejlett hallással, biztos memorizálási készséggel,
- a zenekari játék alapjául szolgáló olvasási készséggel,
- megfelelő repertoárral, kidolgozott műsorral, tudjon önállóan műsort összeállítani.

1/B. Népi ének**A jelölt ismerje:**

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit, és tudja alkalmazni a népi hang megszólaltatásában,
- a magyar népzeneben jellemző stílusrétegeket, tudja jellemezni azokat, és részletesebben is ismerjen egy-egy népdaltípust,
- az öt magyar népzenei dialektusterület jellemzőit, hangszeres vonatkozásban is,
- a népdalok variációs lehetőségeit, és maga is tudjon az adott stílus keretei között megfelelő hitelességgel variálni,
- a népzenei gyűjtések publikált hang- és videofelveteit, könyv- és kottakiadványait,
- kiemelkedő népzene kutatóink munkásságát,
- a legjelentősebb hagyományörző népi énekeseket.

Legyen tájékozott:

- a népzenei stílusok korhoz, területhez kötődő előadásmódbeli vonatkozásaiban is,
- a vokális és hangszeres népzene különféle szempontok szerinti rendszerezésében (Bartók Bélától a legfrissebb kutatási eredményekig),
- a rokon népek és a Kárpát-medence népzenejével kapcsolatban, a népzene néphagyományban elfoglalt helyét és a társzművészetekhez való viszonyát illetően.

Tudjon:

- helyesen lélegezni,

- tisztán intonálni,
- önállóan technikai gyakorlatokat végezni,
- hangfájának megfelelő terjedelemben törésmen-
sen énekelni,
- életkorának, képességének, egyéniségének meg-
felelő módon népdalokat megszólaltatni,
- a stílusra és az adott földrajzi területre jellemző
stílusban énekelni (a dallam, ritmus, tempó, dinamika,
hangszín, ornamentika, szöveg figyelembevételével),
- érthető szövegmondással, a népdalokhoz méltó egy-
szerűséggel énekelni.

Tudja a kottaanyagot hangfelvétel nélkül is élővé tenni,
stílusosan újraalkotni.

Rendelkezzék:

- megfelelő előadói készséggel,
- a közönséggel való kapcsolatteremtés képességével,
- szükséges kottaolvasási készséggel, memóriával és
koncentrálóképeséggel,
- megfelelő színpadi rutinnal, és legyen felkészülve
középfokú szakismereteket kívánó közművelődési felada-
tok ellátására.

2. Zongora kötelező tárgy

A jelölt legyen képes:

- természetes hangszerkezelésre, differenciált billen-
tésre,
- könnyebb zongoraművek (vagy átiratok) folyamatos
lapról olvasására, valamint egyszerűbb zongorakíséretet
színvonalas eljátszására,
- skálákat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, 4 oktávon
keresztül külön kézzel, párhuzamosan és ellenmozgásban,
legato és non legato, fokozatosan gyorsuló tempóban.

Tudjon játszani:

- hármas- és négyeshangzat-felbontásokat (futamsze-
rűen is, négy oktávon keresztül),
- oktávmeneteket, kromatikus skálát, glissandót, tre-
molót.

Tudjon különböző stílusú zongoraműveket stílushűen
előadni (pl. Bach: Kétszólamú invenciók, könnyebb bécsi
klasszikus szonáták, Chopin-mazurkák, Bartók: Mikro-
kozmosz IV—V. füzet).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

A népzeneész jelöltnek vizsgamunkát kell elkészítenie.
A választható vizsgamunka feladatokat a képző intézmény
állítja össze.

A megoldandó feladatok a jelölt saját szakterületének
specifikumait képviselik.

A jelölt a következő három elméleti feladat közül
választhat:

1. Önálló népzenei gyűjtést végez, amelyet lejegyzett
formában feldolgoz (például egy előadó teljes repertoárjá-
nak, egy falu átfogó képének népzenei bemutatása).

2. Az előző feladatot más által gyűjtött hangzó anyag
lejegyzése, feldolgozása alapján, esetleg összehasonlító ku-
tatásokkal kiegészítve végzi el.

3. Bartók és Kodály műveinek összevetése népzenei
forrásokkal.

Gyakorlati feladatként a következő két feladat közül
választhat:

1. Tánczenei műsoros est összeállítása (tánc kíséréssel,
színpadi tánccal).

2. Népzenei műsoros est összeállítása (nem tánczene).

A vizsgamunkát (szakdolgozatot) a gyakorlati vizsga
előtt 30 nappal kell benyújtani.

2. A szakmai vizsga részei

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga feladatsorát a szakképesítésért felelős
Oktatási Minisztérium központilag adja ki.

Az írásbeli vizsga tantárgyai: népzene (népzeneelmélet
és -történet, népi hangszer — hangszeres népzene), szol-
fézs, zeneelmélet.

Az írásbeli vizsga időtartama: 300 perc.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási
követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát
a III. és a IV. pont alapján a vizsgát szervező intézmény
állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.
Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelmények-
nek vagy nem megfelelő nehézségi fokú, a vizsgabizottság
elnöke azt átdolgoztathatja.

A szóbeli vizsga tantárgyai: népzene (népzeneelmélet és
-történet, népi hangszer — hangszeres népzene), szolfézs,
zeneelmélet, zeneirodalom.

A szóbeli vizsga időtartama: a felkészülési idő tantár-
gyanként min. 15 perc, a feleletekre tantárgyanként
15—20 perc fordítható.

c) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga műsorát a szakmai képzést folytató
intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja
jóvá.

A gyakorlati vizsga tantárgyai:

- népzeneész, hangszeres szakok: hangszerjáték, zon-
gora kötelező tárgy, közművelődési feladat,
- népzeneész, énekes: ének, zongora kötelező tárgy,
közművelődési feladat.

A gyakorlati vizsga időtartama: tantárgyanként
20—30 perc.

3. A szakmai vizsgán számon kérhető feladatok

a) Szakmai elmélet — írásbeli vizsga

Népzene (népzeneelmélet és -történet, népi hangszer — hangszeres népzene):

— eredeti népzenei szemelvény (népdal, táncdallam) lejegyzése hallás után felvételtől, és stílusjegyeinek ismeretése a megfelelő szakkifejezésekkel,

— skálaelméleti feladat: különböző hangsorok leírása diktálás után és jellemzése előfordulásuk, műfaji, területi stb. jellemvonásai alapján,

— hangszeres dallamok harmóniai kíséretének lejegyzése diktálás után,

— dúsan cifrázott eredeti népzenei szemelvény (hangszeres vagy énekes) lejegyzése, valamint a fődallam és a díszítések viszonya, illetve a díszítéstípusok jellemzése.

Szolfézs:

— három-négyszólamú homofon idézet (reneszánsz kórusmű, Bach-korál) szólamainak lejegyzése,

— kétszólamú barokk kontrapunktikus részlet lejegyzése,

— egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése.

Zeneelmélet:

— klasszikus zenei idézet szélső szólamainak lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,

— akkordfűzési gyakorlat négyszólamú lejegyzése harmóniai jelöléssel együtt,

— akkordfűzési gyakorlat kidolgozása négyszólamban.

b) Szakmai elmélet — szóbeli vizsga

Népzene (népzeneelmélet és -történet, népi hangszer — hangszeres népzene):

— népdal lapról éneklése, illetve hangszeres dallam lapról játssza és a dallam elemzése,

— a III. fejezetben követelményként meghatározottakból 100—100 magyar népdal (illetve a kijelölt hangszeres dallamok) éneklése, eljátszása, elemzése,

— legalább két-két Bartók- és Kodály-feldolgozás, ezen belül egy-egy vokális (a cappella vagy hangszerkíséretes) és egy-egy csak hangszeres darab stílusos előadása (több jelölt együtt),

— Bartók két-két, illetve Kodály és egy harmadik szerző népzenei témá/k/ra épülő műrészletének felismerése és jellemzése.

Szolfézs:

— beszámoló az ötéves repertoárból,*

— egyszólamú barokk és XX. századi idézet lapról olvasása.

Zeneelmélet:

— négyszólamú, szűkfekvésű hangzatfűzés zongorázása diktálás után,

— elemzés: kb. 10 tanult barokk, klasszikus és egyszerűbb romantikus stílusú tétel formai és harmóniai elemzése kottából (formailag az egész tétel, harmóniailag egy kiemelt részlet).

Zeneirodalom:

— különböző zenei korszakok, irányzatok bemutatása a történelem és a társművészetek kapcsolódási pontjaival (kb. 10 tétel),

— műelemzés: korszak, szerző, műfaj és zenei elemzés (kb. 20 tétel).

c) Szakmai gyakorlat

A jelölt nyilvános vizsgahangversenyen minimum 20, maximum 30 perces műsorban ad számot tudásáról. A vizsga anyaga előre kijelölt: különböző stílusú és nehézségű művek, amelyeket kotta nélkül kell előadni.

Hangszerjáték:

Egy adott néprajzi tájegység teljes táncrendjének vagy egy sajátos műfajának (pl. pásztordal, keserves, betlehemes) előadása hangversenyszerűen és kíséretként (kotta nélkül). A néprajzi tájegységet egy történelmi korszak is helyettesítheti (pl. a tárogató, koboz esetében).

Ének:

Egy adott néprajzi tájegység népdalkincséből válogatott műsor:

— klasszikus ballada,

— kíséret nélküli népdalcsozor,

— hangszerkíséretes népdalcsozor hangversenyszerű előadása (kotta nélkül).

A műsort végig kell játszani, illetve énekelni.

Zongora kötelező tárgya:

— Bach: nehezebb kis prelúdium vagy kétszólamú invenció,

— klasszikus szonáta saroktételle (nem szonatina),

— romantikus (impresszionista) előadási darab,

— Bartók-mű (az évfolyam anyagából).

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik zeneművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható — a szakágnak megfelelően — az írásbeli és szóbeli vizsgarész alól.

Gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai elmélet írásbeli és a szóbeli vizsgarészét tantárgyanként (szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom, népzeneelmélet és a vizsgamunka) külön-külön kell értékelni. A szakmai elmélet osztályzatát az egyes tantárgyak írásbeli-szóbeli, valamint a vizsgamunka érdemjegyeinek átlaga adja.

* A kb. 20 tétel tartalmazzon társas éneket, ének-zongorás partitúrájátékokat és dalkíséretet (saját énekléssel). Az egyes feladat típusok arányát a csoport képességeihez méretezzük. Például minden korszakból 4—5 részlet (reneszánsz kórus, barokk szemelvény, klasszikus idézet, romantikus tétel, XX. századi kompozíció). Javasoljuk az anyag kb. egynegyed részének memorizálását.

A szakmai gyakorlat minden tárgyát külön osztályzattal kell értékelni, a gyakorlat osztályzatát az érdemjegyek átlaga adja.

Amennyiben a jelölt valamely elméleti vagy gyakorlati vizsgarészből elégtelenre vizsgázott, a szakmai elmélet, illetve gyakorlat osztályzata is elégtelen. Ebben az esetben csak abból (azokból) a tantárgy(ak)ból kell javítóvizsgát tennie, amely(ek)ből elégtelen érdemjegyet kapott. A jelölt akkor kaphat szakképesítést, ha valamennyi tantárgyból és a gyakorlati vizsgarészből egyaránt megfelelt.

6. A szakmai vizsga szervezése

A szakmai vizsga megszervezésére feljogosított intézmények: a jelöltek számára a zeneművészeti szakközépiskolákban szervezhető vizsga.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 58. sorszáma alatt kiadott alkalmazott fotográfus szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1842 01
2. A szakképesítés megnevezése: alkalmazott fotográfus

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
2619	egyéb magasabb képzettséget igénylő kulturális foglalkozások
5341	fényképész
1344	reklám- és tömegkommunikációs tevékenységet folytató részegység vezetője
1335	kulturális tevékenységet folytató részegység vezetője
1425	kulturális szolgáltató kisszervezet vezetője

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az alkalmazott fotográfus olyan alkotó gondolkodású szakfényképész, aki magas esztétikai színvonalon képes a legkülönbözőbb felhasználási nyomdatermékekhez kapcsolódó fényképeszeti megbízások teljesítésére. Alkalmos a reklám, a divat, a műszaki és műtárgy fényképezésre,

valamint könyv-, folyóirat illusztrációk, reprodukciók készítésére. Fotóriporter feladatokat is ellát.

Elvégzi a különböző célra készült fekete-fehér fotók laborálási munkáit.

Képes a színes kidolgozó laboratóriumok szakszerű instruálására.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és alkalmazott fotográfiai feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 8402 01	fotóriporter
51 7899 02	fényképész

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútort-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyogh állatanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szennet, tollat, ecsetet, tust, pácoakat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szárszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

— a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),

— a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,

— a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásmagyarázatának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,

— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,

— a civilizációk kialakulását és specializálódását,

— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,

— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,

— azok jelölésrendszerét,

— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,

— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,

— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,

- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A tanuló készségszinten tudjon egy adott stílusorszak, fotóművészeti terület keretein belül a meghatározóan fontos értékek közül önállóan választani és dönten arról, hogy mi az, amit saját szakmai tevékenységébe integrál.

Tudjon fotográfiai alkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. korstílus-meghatározás, műleírás, műelemzés).

Ismerje a fotográfiában használt mechanikus, optikai, elektronikus, optoelektronikus eszközök, rendszerek elméleti alapjait, az eszközök felépítését, működését; a fényképezés anyagait, az anyagok kidolgozásának elméleti és gyakorlati alapjait.

Ismerje a munkaterületek (labor, műterem) kialakításához és működtetéséhez szükséges műszaki, vegyi, munkavédelmi feltételeket.

Legyen jártas a legkülönbözőbb kiadványok megtervezésében, formai kialakítását megalapozó tipográfiai és képszerkesztési, illusztrátori, tárgy-, reklám- és riportfotós ismeretekben.

A fentiekben belül részletes ismeretekkel rendelkezzen az alábbi témakörökben:

2.1. Fotótörténeti és esztétikai ismeretek

A képalkotás és képrögzítés kialakulása.

A fényképezés technikai fejlődésének hatása a képi ábrázolásra.

Az egyes fotográfiai műfajok rövid története.

A fotográfia történetének kiemelkedő alkotói.

A legjelentősebb kortárs fotográfusok.

A napjainkat jellemző fotográfiai tendenciák.

2.2. A fényképezés alapjai

A fény természete és jellemzői.

A fénytechnikai mértékegységek és azok származtatása.

A geometriai optika és a képalkotás — lyuk, szférikus lencsék és tükrök.

A leképezési hibák.

A fényvisszaverődés és a fénytörés; síktükör, prizma.

A látószög fogalma és összefüggése a negatív mérettel és a gyújtótávolsággal.

A fényerő.

A képen szereplő perspektíva.

A fekete-fehér fényérzékeny anyagok felépítése és jellemzői.

A fekete-fehér kidolgozás; az előhívó és a rögzítő összetétele.

A gradációs görbe és az általa hordozott információk; a Goldberg-szabály.

A téma kontrasztja, a megvilágítás kontrasztja és a téma világosságterjedelme.

A fénymérés módszerei és eszközei.

A reprodukciós fényképezés sajátosságai.

A viszonyossági törvény és az attól való eltérések.

A színes képviszaadás elve; a színes negatív-pozitív és fordított nyersanyagok felépítése.

A színes kidolgozás alapelvei.

A fényképezőgépek és felosztásuk különféle szempontok szerint.

A világítás eszközei és használatuk.

A vetítő- és a nagyítógépek felépítése.

A fotóvegyeszerk előállítás és kezelése.

A fényképi kompozíció alapjai.

A fénykép jelentésének alapjai.

Az egyes fénykép elemeinek hierarchiája.

A fényképezéssel és különösen az emberek fényképezésével kapcsolatos jogi és etikai ismeretek.

2.3. A műtermi fényképezés

A műtermi fényképezés lehetőségei és problematikája.

A természetes és mesterséges világítás sajátosságai.

A mesterséges fényforrások üzemeltetésével kapcsolatos tudnivalók.

A zárszerkezet és a mesterséges világítás összefüggése.

A műtermi fényképezőgép által biztosított lehetőségek; a Scheimpflug effektus.

A tárgyfényképezés és a perspektíva.

A tárgyfényképezés kompozíciós lehetőségei.

A reklámfényképezés szemiotikai alapjai.

Az emberi test fényképezésével kapcsolatos anatómiai ismeretek.

Modellvezetés, sminkelés.

A műtermi portré lehetőségei, sajátosságai.

Divat- és zsánerfotó műtermi körülmények között.

A műtermi munkával kapcsolatos munkavédelmi tudnivalók.

2.4. Fotóillusztrátori ismeretek

Az illusztráció fogalma.

Szinkronikus és retorikus illusztráció.

A szubjektív illusztráció.

A fényképszerkesztés dramaturgiája.

A kép elemeinek hierarchiája.

A személyiség ábrázolása, az attribútumok.

A képes sajtóműfajok.

Képsor típusok.

A sajtófotó és egyéb fotográfiai megközelítések.

Helyzet és környezet.

A környezet jellegzetességei.

Környezet és személyek.

Fotografálási taktikák, stratégiák.

2.5. Kreatív fényképezés

A szabályok felrúgásával készített felvételek.

Módosított vagy egyedileg előállított eszközökkel és anyagokkal készített képek.

Utólag manipulált fotók.

Kollázsok.

Montázsok.

Fotogramok.

Kemogramok.

Frottázsok.

A számítástechnika adta lehetőségek.

2.6. Képszerkesztési és tipográfiai ismeretek

A tónusos fotó nyomtatásának előtörténete; a nyomtatott fotó megjelenésének jelentősége.

A tónusos kép nyomtatásának eszközei és azok sajátosságai.

A nyomdatechnika és a tördelés kihatása a kép készítésére és kiválasztására.

A képes sajtó kialakulása és a társadalomban betöltött szerepének változása.

Az egyes újságtípusok sajátosságai.

A szerkesztés és képszerkesztés hatása a kép és az újság egészének mondanivalójára.

A képes reklámok szerepe a sajtótermékek (vizuális) hatásában.

3. Szakmai gyakorlat

A jelölt készség szinten ismerje az általa a tanulmányai során használt technikai eszközök, fényképezőgépek, nagyítógépek, műtermi eszközök, kezelését és a laboratóriumi munkához szükséges vegyszerek összeállítását, használatát, a fekete-fehér pozitív és negatív laboratóriumi eljárásokat.

A jelölt a gyakorlatban legyen képes a fotográfia adta formanyelvi lehetőségek, a kompozíció, a nézőpont, a perspektíva, a világítás, a tónusok, a kontraszt tudatos alkalmazására egy meghatározott cél érdekében a zsáner-, a riport-, a portré-, a tárgy-, a reklámfotó, az illusztráció és a kreatív fényképezés területén, szabadban és műteremben egyaránt.

A jelölt tudja a feladathoz, illetve a céljaihoz szükséges technikai eszközöket, nyersanyagokat és eljárásokat megválasztani.

3.1. Laboratóriumi ismeretek:

A reális lehetőségeken belül legyen képes a fotólaboratórium berendezési tárgyait és eszközeit szakszerűen használni.

Ismerje a vegyszerek készítésének és kezelésének módját.

Ismerje és legyen képes alkalmazni a negatív és pozitív eljárásokat, a laboratóriumi munkával kapcsolatos munkavédelmi tudnivalókat.

3.2. A színes technika alapjai területén ismerje:

- a színelméletet,
- az additív és szubtraktív színkeverési eljárást,
- a színszűrést a fekete-fehér, a színes diapozitív és a színes negatív-pozitív eljárásban,
- a színes negatív-pozitív és fordítós anyagok jellemzőit és eszerinti csoportosításukat,
- a szín hatását a kép jelentésére.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piaciismeretekkel,

- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. Vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell készítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt a fotóriport, az illusztráció, az alkalmazott fotó vagy a kreatív fényképezés területéről. A vizsgamunkát (az annak részét képező vázlatokkal, változatokkal és a megvalósítás folyamatát, valamint a kész munkát leíró-elemző dolgozattal) a jelöltnek a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

A vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírállható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

- Fotótörténeti és esztétikai ismeretek.
- Képszerkesztési és tipográfiai ismeretek.
- Anyag és technológiai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő, vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 59. sorszáma alatt kiadott grafikus szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1811 02

2. A szakképesítés megnevezése: grafikus (a tevékenység megjelölésével):

- A) alkalmazott grafikus, képgrafikus,
- B) elektronikus grafikus, képszerkesztő.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
1344	reklám- és tömegkommunikációs tevékenységet folytató részegység vezetője
1335	kulturális tevékenységet folytató részegység vezetője
1425	kulturális szolgáltató kisszervezet vezetője
3719	egyéb kulturális foglalkozások
7359	képfeldolgozó
7359	szövegfeldolgozó

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A) Alkalmazott grafikus, képgrafikus

Az alkalmazott grafikus olyan vizuális és rajzi kultúrával rendelkező szakember, aki a grafika különböző szakterületein esztétikai és szakmai feladatok igényes megoldására alkalmas. Képes az előzetesen megbeszélte követelmények, elképzelések rögzítése után önállóan elkészíteni a szakmai feladatok tervvázlatait, azok variációit, majd kivitelezni a kész munkát, birtokolva és alkalmazva a szükséges elméleti és szakmai ismereteket. Ismeri a mai kor követelményeinek megfelelő, a kereskedelemmel és az iparral kapcsolatos konkrét megbízások teljesítésének, illetve a kivitelezés szervezésének szakmai kritériumait. Átfogó művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi alkotóművészi feladatok megoldására, tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

B) Elektronikus grafikus, képszerkesztő

Az elektronikus grafikus, képszerkesztő három fő szakterületen működik: a kiadványszerkesztés, az animáció- és a videofilm készítés területén. Megfelelő gyakorlat után képes e három területen a követelmények, elképzelések megbeszélése, rögzítése után alkotó módon, önállóan elkészíteni a szükséges tervvázlatokat, azok variációit, majd a végleges terv elfogadását, megbeszélését, rögzítését követően a kívánt minőségben elkészíti, kivitelezzi a munkát, akár önálló vállalkozóként is. Mindezt megfelelően magas szakmai színvonalon, esztétikus megjelenítéssel végzi, átfogó művészeti ismeretekkel rendelkezik, mindhárom szakterület technikai eszközeit teljes mértékben ismeri, az alkalmazáshoz szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket birtokolja. Tudása alapján képes tanulmányai folytatására különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 8429 01	kiadványszerkesztő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,

- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásmagyarázatának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatát,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,

— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

A) Alkalmazott grafikus, képgrafikus

A/1. Grafikatörténet

Az írás kialakulása, története.

Az írás és a könyv az ókorban.

A középkori kódex.

A papírkészítés története.

A magasnymás története.

A könyvnyomtatás kezdetei Európában.

A mélynyomás története.

A könyvnyomtatás kezdetei Magyarországon.

A síknyomás története.

Plakáttörténeti áttekintés.

A reklám története.

A szitanyomás története.

A/2. Grafikai alapismeretek

A jelölt ismerje:

- a grafikai munkaeszközök, technikák használatát,
- a vonal, a folt, a szín kompozíciós dekoratív illusztratív tulajdonságait,
- a színelméleteket és annak kreatív alkalmazását a legkülönbözőbb szakterületeken,
- tipográfiai alapelveket,
- a betűnek mint kompozíciós és felületképző elemnek az alkalmazását,
- a betűritmus, szövegfolt, szövegszerkesztés, tördelés alapelveit,

— a jel (monogram, piktogram, embléma) betűs és tematikus változatait,

— a számítógépes szöveg és képszerkesztő rendszerek felhasználási módjait.

B) Elektronikus grafikus, képszerkesztő

B/1. Szaktörténet

A grafika rövid története.

Az optikai leképezés története.

A fotó rövid története.

A számítógép és video rövid története.

A mozgókép műfajai.

A film elmélete.

A dramaturgia elmélete.

A mozgókép komponálás alapelvei.

A montázs elmélete.

A kísérleti és avantgard film története.

A televíziós műsorszórás technikája és annak kialakulása.

A videoművészet kialakulása.

B/2. Szakelmélet

A jelölt ismerje:

- a fény természetét és jellemzőit,
- a színelméletek, színrendszerek, színkontrasztok jelentőségét,
- a színrebotás, direkt színek, levilágítás, formakészítés eljárásait,
- a szabványos papírméreteket, papírfajtákat,
- a nyomdaipari mértékrendszereket, montírozási eljárásokat,
- a tipográfia elemeket, a korrektúra szabványos jeleit.

3. Szakmai gyakorlat

A) Alkalmazott grafikus, képgrafikus

Az alkalmazott grafikai ismeretek (reklám- és kereskedelmi grafika) területén a jelölt legyen képes:

Árureklám:

- plakát, poszter, katalógus, embléma, piktogram, arculatterv,
- hanglemez, hang-, video- és CD kazetta borító,
- naptár, telefon és hitelkártya tervezésére, kivitelezésére.

Könyvtervezés, könyvillusztáció, kulturális kiadványok:

- könyvcímlap, folyóirat címlap,
- illusztrációs feladatok,
- katalógus, prospektus, szórólap,
- kulturális plakátok (film, koncert, színház, sport) tervezésére, kivitelezésére.

Csomagolásgrafika:

- az iparban és kereskedelemben forgalomban lévő legtipikusabb árucikkek (iparcikkek, élelmiszer, illatszer, italáru) csomagolásának tervezésére, kivitelezésére.

A fotógrafikai alapismeretek részeként legyen képes:

- reprodukciók készítésére,

— nagyítások, laborálási eljárások elvégzésére.

A sokszorosított grafika (képgrafika) területén legyen képes:

— a különböző nyomtatási eljárások anyagainak, eszközeinek használatára,

— a nyomtatás technológiai menetének alkalmazására.

A magasnyomás területén legyen képes:

— fametszet,
— linómetszet készítésére.

A mélynyomás területén legyen képes:

— rézkarc,
— aquatinta,
— lágyalap,
— repesztés,
— hidegtű,
— rézmetszet,
— acélmetszet,
— borzolás (mezzotinto) készítésére.

A síknyomás területén legyen képes:

— litográfiai technikák:
= krétarajz,
= tollrajz,
= aszfaltkő (visszakaparásos technika),
= átnyomás preparált papírról,
= szerigrafiai technikák (szitanyomás),
= mechanikus (manuális),
= fotomechanikus,
= a filmkészítés manuális, számítógépes eljárások elvégzésére,
= nyomóforma készítésére.

Legyen képes:

— a munkaterületek (műhely, labor) kialakítására és annak működtetéséhez szükséges műszaki, vegyi, munkavédelmi ismeretek alkalmazására,

— a legkülönbözőbb termékcsoportok, kiadványok tervezésének, formai kialakításának megfelelő képszerkesztési, tipográfiai, illusztratori és nyomdai kivitelezéshez szükséges elméleti és szakmai ismeretek alkalmazására, felhasználására,

— a különböző szakterületeken vállalt egyedi és komplex feladatok önálló megtervezésére, lebonyolítására,

— az önálló művészi munkát megalapozó, a társművészeteket is magában foglaló, átfogó elméleti és szakmai ismeretek felhasználására a konkrét feladat művészi szintű megoldása során.

B) Elektronikus grafikus, képszerkesztő

A számítógép és videotechnika területén a jelölt ismerje:

— a számítógép felépítését, be- és kimeneti perifériáit, speciális eszközeit,
— az operációs rendszer feladatait, használatát.

Ismerje és legyen képes:

— szöveg- és kiadványszerkesztő,
— festő és rajzoló,
— adatbázis- és táblázatkezelő,

— képfeldolgozó,
— hangkezelő,
— animáció készítő,
— prezentációs programok használatára.

Ismerje:

— a segédprogramok szerepét,
— a videofelvétel világítástechnikáját,
— az elektronikus képrögzítés technikáját,
— a videokamera működését és kezelését,
— az elektronikus vágás technikáját,
— a komputeranimáció technikáit (sík és ray tracing animáció),
— a video és a számítógép használatát,
— a folyamatos vagy egyes videokép digitalizálását és feldolgozását számítógéppel,
— a videokártya használatát,
— az animáció videofilmbe illesztését,
— az élő és elektronikus kép kapcsolási lehetőségének használatát.

Legyen képes:

— interaktív és digitális video,
— elektronikus trükkeljárások alkalmazására.

A tervezés területén legyen képes:

— a feladat értelmezésére, vázlatkészítésre, variációk tervezésére,
— a művészi grafikai elemek tudatos alkalmazására,
— a tipográfiai eszközök, törvényszerűségek használatára,
— a rendelkezésre álló technikai eszközök lehetőségeinek kihasználására,
— a vázlatok, tervek, a kész anyag esztétikus megjelenítésére,
— a forgatókönyvírás, storyboard írás, rajzolás technikáinak alkalmazására.

Kiadványszerkesztés területén ismerje és legyen képes:

— névjegy, meghívó, plakát, alkalmi szórólap, sajtóhírdetés, kiadvány,
— adott szöveg és képanyag alapján termékismertető, katalógus, könyv, könyvborító,
— megadott szempontok alapján cég, termék, termékcsoport, szolgáltatás stb. számára embléma, logo,
— ismert szempontok alapján termék, termékcsoport számára csomagolási anyagok,
— megbeszélés alapján az adott cég kisarculatának (embléma, névjegyek, fax- és levélpapír, borítékok, kerek és hosszú bélyegzők, ajtó és fali feliratok, szóróanyagok),
— adott szempontok alapján hivatalos nyomtatvány, bélyeg, telefon- és hitelkártya, óraszám, naptár tervezésére, kivitelezésére, levilágít(tat)ására, a nyomdai elkészítés szervezésére, lebonyolítására,
— napi- és hetilap, folyóirat címlap, belső oldalpár tervezésére, tördelésére,
— együttes, csoport, előadóművész koncert, előadás-plakát, hang- és képhordozó anyagok borítóinak (hang- és

CD kazetta, kis- és nagylemez, videofilm) tervezésére, kivitelezésére, annak levilágít(tat)ására, a nyomdai kivitelezés szervezésére, lebonyolítására.

A video területén legyen képes:

- kijelölt eseményről tudósítást, riportfilmet készíteni,
- kijelölt cégről adott szempontok alapján referenciafilmet készíteni,
- cégről vagy termékről adott szempontok alapján reklámfilm készíteni,
- adott szempontok alapján ismeretterjesztő vagy oktatófilmet készíteni.

Az animáció területén legyen képes:

- adott videofilmhez főcím animációt készíteni,
- tudományos vagy oktatófilmhez, valamilyen folyamat vagy esemény animációval történő ábrázolására,
- reklámfilmbe illeszthető animáció kivitelezésére,
- önálló animációs film elkészítésére.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie szaktanári konzultáció lehetősége mellett az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt:

A) *alkalmazott grafikus, képgrafikus* esetben az alkalmazott grafika területéről kijelölt témakörben,

B) *elektronikus grafikus, képszerkesztő* esetben a kiadványszerkesztés, animáció, videofilm témakörök közül kettőben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat, a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

Az alkalmazott grafikus, képgrafikus, illetve elektronikus grafikus, képszerkesztő gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldás(ok) esetleges írásbeli indoklásából, ha szükséges egyéb dokumentációjából (forgatókönyv stb.) és a végleges változat teljes kivitelezéséből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírállható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

A) Alkalmazott grafikus, képgrafikus:

- grafikatörténet,
- alkalmazott grafikai ismeretek,
- sokszorosító grafikai ismeretek.

B) Elektronikus grafikus, képszerkesztő:

- szaktörténet,
- számítógép- és videotechnikai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, valamint a művészet-történet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 60. sorszáma alatt kiadott bőrműves szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 02

2. A szakképesítés megnevezése: bőrműves

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7336	bőrruhakészítő, -javító
7339	egyéb bőripari foglalkozások
7333	bőrdíszműves, bőrdíszkészítő

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A bőrműves olyan vizuális képzettségű, rajzi-plasztikai ismeretekkel rendelkező szakember, aki bőrből készült használati és dísz tárgyak, tárgyegyüttesek magas esztétikai színvonalon lévő tervezésével, valamint ezek elkészítésével

foglalkozik. A tárgyakat kézműves módszerekkel készíti, de alkalmaz gépi eljárásokat is.

Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technológiákat a szakma kézműves területén és a rokon szakmákban, valamint a gyári eljárásokat. Alapos művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, továbbá tanulmányai folytatására különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképzéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
33 5272 01	bőrdíszműves
33 5272 02	bőrruhakészítő
21 5272 01	bőrtárgykészítő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

— egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,

— a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben, tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

— a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

— a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

— arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,

— mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,

— drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,

— az épített külső és belső környezet ábrázolására,

— a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,

— emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon: megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyogh állatanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szenet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott páccot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kispasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdió munkák alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges számszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,

- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. A bőrművesség története

A bőr felhasználása, a tárgykultúra fejlődése az ősközöségtől kezdődően.

A bőrművesség helye, szerepe az ókori egyiptomi, mezopotámiai, közel-keleti, távol-keleti, európai, eszkimó, indián kultúrákban.

A magyar bőrművesség fejlődése, szakosodása.

A bőrműves mesterségek iparosodása (a céhektől napjainkig).

A bőrművesség mint művészeti tevékenység a jelenkorban.

Öltözködéstörténeti áttekintés az ókortól napjainkig (öltözködési és kiegészítő bőrtárgyak kialakulása, fejlődése).

2.2. Anyagismeret

Az elmélet területén a bőrműves ismerje:

- a fizikai és kémiai alapfogalmakat,
- a bőr felépítését, szerkezetét, tulajdonságait,
- a bőrkikészítés történetét, az alapvető bőrkikészítési eljárásokat,

- a bőr minőségére ható tényezőket, bőrhibákat,
- a bőrt kikészítő és feldolgozó mesterségeket,
- a bőr felhasználási területeit,
- a készbőrök csoportosítását, fajta, kikészítés, felhasználás szerint,

- bőripari termékek csoportosítását,

— a bőriparban használatos egyéb nyersanyagokat: textileket, műbőröket, fémeket, egyéb műanyagokat, fonalakat, segédanyagokat,

- bőripari ragasztókat, oldószereket,
- bőripari festékeket, színezékeket.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje a bőripari foglalkozási ártalmakat (vegyi anyagok, oldószerek hatása).

Ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,

— a bőripari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés, szakrajz, mintaszerkesztés

A bőrműves legyen képes a tárgyformálási feladatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok (gyűjtőmunka, forma, motívumrajzolás),
- vázlattervek, variációk,
- formatanulmányok (makettek),
- elkészítendő tárgyak méretezett műhelyrajzainak,
- elkészítendő tárgyak látszati, grafikai ábrázolásának és mintaszerkesztésének elkészítésére.

3.2. Technológiai ismeretek

A jelölt ismerje:

- a bőripari anyagok alkalmazási területeit, lehetőségeit,
- a kézműves és ipari technikákat, technológiai eljárásokat.

Legyen képes:

- a bőrtárgy készítéséhez pontos mintát szerkeszteni,
- alapl műveleteket (vágás, vékonyítás) elvégezni,
- szabásminta nyomán szabni,
- ragasztási, varrási műveleteket elvégezni,
- díszítő eljárásokat (bőrfestés, batikolás, bőrberakás, domborítás, metszés, bélyegzés, poncolás) alkalmazni.

3.3. Tárgyformálás

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

- anyag és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni a tárgykészítés területén,
- a tárgyformálás szabályainak ismeretére és alkalmazására,
- a forma és funkció összhangjának megjelenítésére az elkészített tárgyakban,
- új technológiai ismeretek alkalmazására,
- a tárgyformálási módokat a legmegfelelőbben alkalmazni,

a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi és gépi számok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

A jelölt ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és összefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,

- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt bőrből használati vagy dísz tárgy, tárgye gyűttes témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A bőrműves tárgy, tárgye gyűttes gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából, látványképéből és modelljéből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálnakó legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgozathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— A bőrművesség története.

— Anyagismeret, technológia.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből, vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajzfestés, rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 61. sorszáma alatt kiadott bronzműves és szoboröntő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 03
2. A szakképesítés megnevezése: bronzműves és szoboröntő

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A bronzműves és szoboröntő olyan vizuális, rajzi és plasztikai alapképzettséggel rendelkező szakember, aki az ipari színesfém öntészet eljárásaitól sokban különböző speciális technológiával és szemléletmóddal dolgozik.

Egyedi, érzékenyen mintázott képzőművészeti alkotások (érem, dombormű, körplasztika) bronzöntését végzi, homokformázási és viaszveszejtési öntési technológiával.

A cizellálási munka során a nyers öntvényt megtisztítja, a beömlőrendszer levágja, és az öntési hibákat kijavítja. A szobor felületét különböző célszerszámokkal átcizellálja, majd igény szerint patinázza. Alapos szakmai, művészi, művészettörténeti ismeretei képessé teszik arra, hogy kivitelezési feladatokat önálló vállalkozóként is megoldjon, illetve képes legyen tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1811 03	szobrász

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriört,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyogh állatanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, sze-

net, tollat, ecsetet, tust, pácokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiómk alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bántani,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát, az egyetemes művészettörténet emlékanyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásmagyarázatának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. A bronzművesség története

A bronzművesség kezdetei.

- Az ókori, görög, etruszk, római bronzszobrászat.
- Bizánci és az ókeresztény bronzművesség.
- Román kori bronzművesség.
- Gótikus bronzművesség.

Reneszánsz bronzművesség.

Barokk bronzszobrászat.

Klasszicista bronzszobrászat.

Romantikus bronzszobrászat.

A jelenkori bronzművesség.

2.2. Anyag- és technológiai ismeretek

A bronzműves és szoboröntő ismerje:

- az alpműveletekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati összefüggéseket,
- a bronzöntőműhely berendezését, felszerelési tárgyait,
- a rézötvözetek fizikai, mechanikai tulajdonságait, olvadáspontját,
- a rézötvözetek olvadáspont-változásait, az ötvözőanyagok hozzáadásának arányában,
- a formázóhomokok fajtáit, összetételeit, tulajdonságait,
- a formázómasszák, samott keverékek tulajdonságait, égetési hőmérsékletét,
- az öntésnél használt eszközök, szerszámok működését és használatát,
- a formázóviaszok fajtáit, sajátosságait, öntését és ecsetelését,
- a homok és samott öntőformák szárításának, égetésének technikáit,
- a beömlőrendszerek tervezésének alapelveit, logikáját, a levegő elvezetésének megoldásait,
- a bronz olvasztásának technikáit,
- az öntési eljárásokat, a bronz képlékeny alakítását,
- a síkformázási eljárásokat,
- a kispasztika samott formázásának kérdéseit,
- a héj öntvények készítését, a magkészítést,
- a szilikon gumi fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,
- az öntvényhibák fajtáit, ezek lehetséges okait,
- az öntvény megmunkálásának technikáit,
- a hiánypótlási, javítási eljárásokat,
- a nyers öntvény tisztításánál, cizellálásánál használatos gépek és szerszámok működését, használatát.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a tűzvédelmi előírásokat.

Ismerje:

- a speciális szakmai védőfelszereléseket és azok használatát,
- az alapvető elsősegélynyújtás szabályait és alkalmazását.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Szoboröntés és cizellálás

A bronzműves és szoboröntő gyakorlatban legyen képes:

- gipsz és szilikongumi sokszorosító formák készítésére,
- homok síkforma elkészítésére (egy- és kétoldalas érem formázására),

- az öntőhomok formázhatóságának, mechanikai tulajdonságainak igény szerinti beállítására,
- formázó viaszok szükség szerinti keverésére, a kívánt mechanikai tulajdonságok elérése érdekében,
- viasz minta elkészítésére, magkészítésre,
- a beömlő rendszerek és a levegő elvezetésének biztos tervezésére és önálló elkészítésére (bokrosítás),
- formázómasszák keverésére, formázási technikák célszerű megválasztására (beöntés, felrakás, magkészítési eljárások),
- samottformázásra,
- a homok és samottformák szárítására, öntési előkészítésére,
- bronz ötvöztetésére (érem, kisplasztika, harangötvöztet),
- a bronz önthetőségének megfelelő hőfok megállapítására, folyósító anyagok adagolására,
- a nyersöntvény tisztítási, cizellálási eljárásainak elvégzésére, patinázására,
- felületmegmunkáló technikák alkalmazására,
- öntési hibák, hiányok kijavítására,
- cizelláló szerszámok elkészítésére,
- a bronzöntésnél betartandó munkavédelmi rendszabályok alkalmazására, védőeszközök szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A bronzműves és szoboröntő jelöltnek vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt önállóan megmintázott és bronzba öntött plasztika (relief, portré, kisplasztika) témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtania.

A választható vizsgamunka-feladatot a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önálló mintázásból, formázásból, öntésből, cizellálásból, patinázásból, mint komplex bronzöntési műveletsorból áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírátható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelő.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— A bronzművesség története.

— Anyag és technológiai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye, és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsga tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajzmintázás, valamint a művészettörténet tantárgyából.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 62. sorszáma alatt kiadott bútorműves szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 04
2. A szakképesítés megnevezése: bútorműves

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7341	bútorasztalos
7349	egyéb faipari foglalkozások
7514	játék-, bazaráru-, sportszerkészítő, -javító

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A bútorműves olyan sokoldalúan képzett szakember, aki művészi, művészettörténeti, rajzi, színtani ábrázolási és manuális kultúrával rendelkezik; képes belső terek és teregyüttesek bútorzatának, berendezési és használati tárgyaknak tervezésére, ábrázolására, elkészítésére.

Munkaterülete kiterjed mások által régebben készített berendezési tárgyak javítására, melyet munkakörében készítettek el. Ez lehet alkatrészcsere, törés, kopás helyreállítása, bizonyos darabok pótlása, felújítása, felületkezelése.

A bútorműves ismeri a történeti stílusokat, azok jellemző stílusjegyeit, díszítményeit, elkészítésük korabeli technikai lehetőségeit, használt anyagait, valamint a mai kor követelményeinek megfelelő szakipari gyártástechnoló-

giát, a gyártás során használt anyagokat. Ismeri az iparral és kereskedelemmel kapcsolatos konkrét megbízások teljesítésének, illetve kivitelezés szervezésének szakmai alapkritériumait.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
33 5262 01	asztalos
31 5262 01	asztalosipari felületkezelő
31 5262 02	asztalosipari szerelő
33 5262 04	faesztergályos
31 5291 03	fajátékkészítő
31 5291 04	fatömegcikk- és -eszközugyártó
51 5262 01	műbútorasztalos és restaurátor

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútor-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,

- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állattanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázlatyszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szennet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott páccot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kispasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló pasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bálni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- A szobrászat egyéb anyagait: pasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,

— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
 — a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
 — a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani, és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
 — kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
 — a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
 — ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
 — a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
 — a legfontosabb betűtípusokat,
 — legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
 — a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
 — a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
 — a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Bútortörténet és technológia

A bútorműves tudja:

— a bútór- és intarziakészítés általános fogalmát, a bútór, a berendezési és használati tárgy pontos meghatározását.

A történeti stíluskorszakok tükrében a jelölt ismerje:

— a szakma történetét, az építészet és bútórépítés összefüggéseit különös tekintettel:

- = az Egyiptomban kialakult bútortípusok alapformájára,
- = a mezopotámiai fémművesség és bútorszerkezet alakulására,
- = a görög lakóház kialakulásának, berendezési tárgyainak fejlődésére,
- = a román kori bútorművesség szerkezetére és formaalakjára,
- = a gótikus bútórépítés és a fűrészmalom feltalálásának kapcsolatára,
- = a reneszánsz dekoratív építőművészeti stílus és a kor bútórépítési formaalakítására,
- = a barokk anyagszerűtlen bútorszerkezetek létrejötte és a furnérozás együtthatására,
- = a biedermeier bútorok „asztalos” jellegére vonatkozóan.

Ismerje a jelen kor építészetének a bútórépítésre gyakorolt hatását.

— A bútorművesség történetének részeként ismerje:

- = a korszakoknak megfelelő stílis jegyeket,
- = díszítő eljárásokat,
- = a felhasznált anyagféléseket, azok tulajdonságait.

Ismerje az adott korban használt szerszámokat, technikai megoldásokat, mint:

- az egyiptomi asztaloszszerzőket,
- a bútorok vasalatait,
- a fa gőzölésének, hajlításának menetét,
- a természetes és mesterséges szárítás jelentőségét, eszközeit,
- a faipari alapgépeket, alkalmazási területüket,
- a fa tartósságnövelését és eszközeit,
- a furnérozási eljárásokat,
- a hazai ipari fákat és feldolgozásuk menetét,
- a ma használatos kézigépeket és féltermékeket.

2.2. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és tudja alkalmazni:

— az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
 — a faipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

A bútorműves legyen képes a szakmai feladatokhoz kapcsolódó:

- különböző rajzi, ábrázolási módszerek (képsíkrendszer, axonometria, perspektíva, árnyékszerkesztés),
- bútórpari szerkezetten, szakrajz, szabásjegyzék,
- vázlattervek, variációk, formatanulmányok,
- elkészítendő tárgyak pontos méretezési szakrajzainak,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak elkészítésére.

3.2. Gyártástechnológiai ismeretek

A jelölt ismerje és tudjon:

- olvasni és értelmezni műszaki rajzot, tervet, tervdokumentációt,
- tervek alapján elkészíteni a berendezési tárgyakat, bútorokat,
- a tervezési feladat részeként műleírást, költségvetést, és anyagszámolási jegyzéket készíteni.

Ismerje:

- a különböző anyagok megmunkálhatóságának, összeépíthetőségének lehetőségeit,
- a különböző ábrázolási, méretezési jelölési szabályokat,
- egyedi bútorok (a műhelyrajz elkészítéséig), belső terek (a vázlattervtől a kiviteli tervdokumentációig) tervezésére vonatkozó szakmai elvárásokat,

— a berendezési tárgyak, bútorok szakszerű javításával kapcsolatos szabályokat, elvárásokat,
 — a munkavégzéshez használatos kézi- és gépi szerszámok működési elvét, szakszerű használatát.

3.3. Bútor- és berendezéskészítés

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

— anyag- és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni és alkalmazni,
 — a tárgyformálás szabályainak ismeretére és alkalmazására,
 — alapanyagok előkészítésére (szabásjegyzék),
 — fakötések,
 — szerkezeti összeépítések,
 — dobozszerkezetű bútorok,
 — állványszerkezetű bútorok készítésére,
 — díszítőeljárások,
 — felületmegmunkáló technikák szakszerű alkalmazására,
 — bútorépítésnél használható egyéb anyagok megmunkálására (fém, üveg, bőr, textil, kő, zománc, mozaik stb.),
 — rekonstrukciós javítási, pótlási műveletek szakszerű elvégzésére,
 — rokokoszakmák eljárási műveleteinek (esztergályozás, fafaragás, intarzia, aranyozás stb.) elvégzésére.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

— ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
 — legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
 — ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
 — ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 = a pénzügyi alapfogalmakat,
 = a fizetési módokat,
 = a pénzkezelés szabályait,
 = az adózási alapfogalmakat,
 = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt belső terek bútorzata, berendezési és használati tárgyak, díszítmények témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtania.

A választható vizsgamunka feladatokat, a vizsgát szervező intézmény állítja össze, az alábbiak szerint.

A bútorműves vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladatból áll, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából, látványképéből és modelljéből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbíráható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Bútortörténet és technológia.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kap.

tályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-min-tázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 63. sorszáma alatt kiadott díszműkovács szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 06
2. A szakképesítés megnevezése: díszműkovács

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7426	kovács

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A díszműkovács az acélt melegen alakítja, adott esetben színesfémet is. Megbízás szerint egyedi vagy kisszériás tárgyak tervezését, kivitelezését vagy restaurálását végzi.

Az általa készített tárgyak és tárgycsoportok

Az építészet területén: épületkiegészítők, például ajtókapupántok, vasalatok, rácsok, ajtófogók, kopogtatók, reteszek, kilincsek, zárok, ablak-, erkély-, loggia-, lunetta és kerítésrácsok, vasajtók, cégérek, portálok elemei.

A belsőépítészet területén: kandallórácsok, tűzikutyák, kandallókészletek, csillárok, gyertyatartók, vas- és vasalt ládák, bútorok, kiegészítők.

Az egyházi építészet területén: szentélyrácsok, csillárok, falikarok, kandeláberok, szószékek, áldoztatórácsok, perselyek, keresztek, korpuszok.

Átfogó művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési, kivitelezési feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
31 5233 10	kovács

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A foglalkozás gyakorlása során előforduló legfontosabb feladatok és feladatcsoportok:

- elkészíti és folyamatosan fejleszti szerszámkészletének kovácsolással megvalósítható szerszámait: kalapácsolókat, fogókat, domborító, odorszerszámokat,
- az adott megbízás alapján megtervezi az elkészítendő tárgyat vagy tárgycsoportot,
- az anyagszerűséget figyelembe véve alkalmazza stílusismereteit,
- beszerzi a megfelelő anyagokat, és kiválasztja a megfelelő technológiát,
- elkészíti a feladat által esetleg szükséges kiegészítő szerszámokat,
- elvégzi a kovácsolási, fémmegmunkálási műveleteket,
- a kovácsolás szerszámait és gépeit a technológia követelményeinek megfelelően és balesetmentesen használja és karbantartja.

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyogh állat-anatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),

- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázlagszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szennet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kispasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Múterem-látogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: pasztilint, viaszt, bronzot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötöten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani, és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,

- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténet

- A vasművesség kezdetei.
- Az ókori vasművesség.
- Románkori vasművesség.
- Gótikus vasművesség.
- Reneszánsz vasművesség.
- Barokk vasművesség.
- Rokokó vasművesség.
- A klasszicizáló későbarokk vasművesség.
- Klasszicista vasművesség.
- Eklektikus vasművesség.
- Szecessziós vasművesség.
- A két világháború közti vasművesség.
- A II. világháború utáni vasművesség.
- A jelenkori vasművesség.

2.2. Anyagismeret

Az elmélet területén a jelölt ismerje:

- a fémek szerkezetét,
- a vas- szénötvözeteket,
- a mechanikai vizsgálatokat,
- a szabványosított ipari vasötvözeteket,
- a színesfémeket és ötvözeteket,
- a könnyűfémeket és ötvözeteket.

2.3. Szakrajz, műszaki rajz

A jelölt ismerje:

- a tervezés, szabadkézi rajz (vázlat) fogalmait,
- a tervezés szempontjait,
- a szakrajz alapfogalmait.

Tudja:

- a szakrajzot olvasni,
- a kovácsolási munkák szakrajzait elkészíteni.

2.4. Általános fémipari alapismeretek

A jelölt ismerje a fémipari megmunkálás eszközeit (szerszámok, alapgépek) és az alábbi műveletek elvégzéséhez szükséges technológiai eljárásokat:

- mérés és ellenőrzés,
- előrajzolás,
- egyszerű kézi alakítás,
- egyszerű kézi és gépi forgácsolás, darabolás,
- kötések kialakítása,
- hevítés, a fémek melegalakítása, hőkezelése,
- kovácsolás, gépi kovácsolás,
- felületmegmunkálás,
- korrózióvédelem,
- képlékeny alakítások,
- lemezalakítás,

- forrasztás és hegesztés,
- forgácsolási technológiák,
- műanyagok alkalmazása.

3. Szakmai gyakorlat

A tanuló tudja használni:

- a kovácműhely szerszámain, gépeit.

Legyen képes az alábbi műveletek elvégzésére:

- egyszerű kézi alakítás,
- egyszerű kézi és gépi forgácsolás, darabolás,
- kötési módok kialakítása,
- kalapácsgyakorlatok,
- hevítés,
- kovácsolási gyakorlatok,
- alapműveletek: nyújtás, szélesítés, zömítés, duzzasztás, simítás,
- vágás, áttörés, nyakalás, lyukasztás, hasítás,
- hajlítás, csavarás,
- kovácstűzi hegesztés,
- idomkovácsolás, odorkovácsolás,
- alapműveletek gépi kalapácson,
- sajtoló munkák,
- hőkezelési gyakorlatok,
- szerszámok készítése (fogók, kalapácsok, célszerszámok),
- díszítőelemek készítése,
- díszkovácsolási műveletek.

Munka- és környezetvédelmi ismeretek:

A jelölt ismerje a munkavédelem fogalmát, jogi szabályozását.

Tudjon elsősegélyt nyújtani, tudja használni a munkavédelmi eszközöket, védőfelszereléseket.

Alkalmazza a környezetvédelem szakmai előírásait és módszereit.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződés, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt kovácsoltvas tárgy vagy tárgye gyűttes témakör(ök)ben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani. A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A díszműkovács vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervrajzokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából és anyagban megvalósított tárgy vagy tárgye gyűttesből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírállható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Szaktörténet.

— Anyagismeret.

— Fémipari gyártásismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete

64. sorszáma alatt kiadott játék- és animációs-film készítő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 07

2. A szakképesítés megnevezése: játék- és animációs-film készítő

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7514	játék-, bazáráru, sportszerkészítő, -javító
5343	díszletező, díszítő
3719	egyéb kulturális foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A játék- és animációsfilm készítő több szakma szorosan vett és további szakmák határterületén végzi tevékenységét, olyan vizuális, rajzi, plasztikai, pedagógiai és műszaki kultúrával rendelkezik, ami a játékkészítés különféle technológiai szakágaiban igényes és önálló feladatmegoldásra teszi alkalmassá, továbbá az animációs filmkészítés különböző területein: a beállítástervező, képes forgatókönyvrajzoló, figuratervező, háttérfestő, animátor (mozdulattervező), rajzoló, számítógépes munkatárs munkakörökét, valamint színházak és tv-stúdiók díszlet-, jelmez- és makettkészítői feladatait képes ellátni.

A játék- és animációsfilm készítő a design és a síkművészet, az időben lejátszódó művészet (film, video) alapelemeit ismerő szakember, előzetesen megbeszélte követelmények és elgondolások rögzítése után a problémamegoldás feladatait önállóan képes elvégezni. Ismeri a jelen kor tárgy- és játéktervezési irányzatait, valamint az ehhez kapcsolódó használati, funkcionális, technikai, gazdasági, lélektani és szociológiai szempontjait. A szakma alapkövetelményének megfelelően tervvázlatokat készít, játékszerkezet tervez és kivitelez.

Ismeri a megfelelő iparral és kereskedelemmel kapcsolatos konkrét megbízások teljesítésének, illetve a kivitelezés szervezésének alapkritériumait. Átfogó művészi, művészettörténeti, humánismeretekkel bír, ami képessé teszi alkotóművészi, iparművészeti feladatok teljesítésére önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására művészeti, pedagógiai és műszaki területeken egyetemen, főiskolákon.

3. A szakképzéssel rokon szakképesítések

A szakképzéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 01	bábkészítő
31 5291 03	fajjátékkészítő
33 5291 03	textiljáték-készítő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

— tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állat-anatómiai atlaszait),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szennet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott páccot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- A szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötöten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emlékananyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,

- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Játékelmélet

- a játék általános fogalma, a játék, a játszás, a játékszer és a játékeszköz pontos meghatározása,
- fontosabb játékelméletek (esztétikai, kultúrtörténeti, biológiai, matematikai stb.).

2.2. Általános játéktörténet

Fontosabb játéktörténeti korszakok:

- őskori (vadász, halász, küzdő, vallási, rituális) játékok,
- ókori játékok,

- középkori játékok,
- a nürnbergi céhes játékipar kialakulása,
- az újkori kitágult világ játéka a földrajzi felfedezések után,
- a tudományos ismeretek bővülése és az ipari forradalom hatása a játékokra,
- a XIX. századi pedagógiai, pszichológiai és technikai felfedezéseinek hatása a játékiparra és kereskedelemre,
- magyar népi játék hagyományok,
- a legújabb kor (a századfordulótól a II. világháborúig tartó korszak) játéka,
- napjaink játéka, játékközpontok, játékipar, kereskedelem, média Európában és a tengerentúlon.

A fenti korszakok tükrében a jelölt ismerje:

- a földrajzi környezet és a társadalmi viszonyok összefüggéseit,
- a gyermekjáték szerepének alakulását, a pedagógiai és nevelési elveket, a gyermekekkel szemben támasztott követelmények változásait,
- a játékszerek típusait, fajtáit, anyagait és jellemző előállítási módszereit, a szellemi, technikai és tudományos ismeretek megjelenése szerint,
- a közép- és nyugat-európai játéktervezés, játékformázás és -kereskedelem helyzetét,
- a felnőttek játékszereit, játékaik fajtáit és történeti alakulását.

2.3. Játékszociológia

A tanuló ismerje:

- a játszó gyermek életkori fejlődésének szakaszait, ezen belül szellemi, értelmi, érzelmi és méretváltozásait,
- a játék típusait: mozgásos, érzékelő, utánzó és szerepjátékokat, a manipuláló, konstruáló, készségfejlesztő és szellemi játékokat,
- a játszó gyermek szellemi környezetét a különböző helyzetű társadalmakban, a családban, a bölcsődékben, óvodákban, iskolákban, valamint egyéb intézmények keretei között kialakult pedagógiai elvek és gyakorlat szerint,
- a játszó gyermek fizikai környezetét, természeti és mesterségesen épített vagy kialakított viszonyok között: otthon, bölcsődékben, óvodákban, iskolákban, játszóhelyeken, játszótéren, parkokban és egyéb helyeken,
- a különböző típusú játékszerek pedagógiai funkcióit,
- a korlátozott képességű vagy sérült gyermekekkel való foglalkozás speciális játékszociológiai igényeit,
- különböző generációk együttes játéka,
- felnőtt életmód és játéklehetőség területeket.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Játéktechnológiai alapismeretek

A tanuló ismerje és tudja alkalmazni:

- a klasszikus kézműves játékkészítő eljárásokat,
- a kis sorozatú gyártmányok (manufaktúrák) műhelyben) különböző technikákkal történő előállításának módszereit,

— az ipari nagysorozatú játékgyártmányok előállításának módszereit és a hozzájuk kapcsolódó technológiákat,

— a hagyományos természeti anyagok (csont, bőr, különböző növényi és állati rostok, szőr stb.) megmunkálási technikáit,

— a faipari technológiákat (fafajták, használatuk és feldolgozásuk kézi és gépi eszközrendszerét, illesztési, kötési módjait, felületkezelési eljárásait),

— a papíripari technológiákat (papírgyártás, papírfajták, ívméreteket, festési és színezési eljárások, darabolási, vágási módok, hajlítások, biegeles),

— a főbb nyomdaipari szabványokat, szabványokat, méretrendszereket és eljárásokat (sík-, mély-, magasnyomás),

— a papír csomagolástechnikai alapelvek és szabványokat,

— a főbb textilipari alapanyagokat (len, kender, szizál, gyapot, kókusz, gyapjú, különböző állati szőrök),

— a főbb textilipari méterárak fajtáit alapanyag, vastagság és tulajdonságuk szerint,

— a játékiparban leggyakrabban használt tömőanyagokat,

— a textiliparban leggyakrabban használt segédanyagokat,

— a szabásrajzok, terítékek elkészítésének kézi és gépi módszereit,

— a varrási, illesztési technikák kézi és gépi módszereit,

— a hurkolási technikákat (csomózás, kötés, horgolás),

— a festési eljárásokat (textilfestés, batikolás, szita-nyomás),

— a fémipari technológiákat, a játékiparban leggyakrabban használt fémeket ezek mechanikai, elektromos, vegyi tulajdonságai szerint,

— az öntéstechnológiákat (egyszerű formaöntés, precíziós és centrifugál öntés),

— a melegen és hidegen húzott alapanyagokat (huza-
lok, lemezek, profilok, csövek),

— a fémanyagok préselését, lemezalakítási eljárásait, a fémhúzás, domborítás, darabolás, hajlítások, cső és profilhajlítás, stancolás lényegét,

— a fémanyagok illesztési eljárásait és kötési módjait (forrasztás, hegesztés, csavar, szegecs, popszegecs, ragasztás),

— a fémanyagok megmunkálását (kovácsolás, forgácsolás, marás, gyalulás, fúrás),

— a fémanyagok hőkezelését és edzését,

— a fémanyagok felületkezelési eljárásait (elektrolitikus úton, köszörüléssel, csiszolással, polírozással, homokszórással, festékszórással, szinterezéssel),

— a műanyagipari technológiákat, elsősorban a játékiparban használt hőre keményedő és lágyuló műanyagokat, epoxigyantákat, felhasználásuk és gyártásuk módjait, szerszámaikat és gépeiket, valamint a különböző műanyagok ragasztóit,

— a műanyagok színezését, ún. mesterkeverékeket, (anyagában színezett műanyagok) festési eljárásait (mázolással, szita- és tamponnyomással),

— a játékiparban előforduló egyéb anyagok (gipsz, műkö, öntött beton, vasbeton, üveg, porcelán) technológiáit, tulajdonságait, felhasználási területeit, megmunkálásokat és felületkezelési eljárásait,

— a játékiparban leggyakrabban előforduló mechanikai és elektromos szerkezeteket,

— a játékiparhoz legjobban kötődő műhelyek, üzemek alapvető munka- és környezetvédelmi szabályait.

3.2. Bábkészítési alapismeretek

A tanuló ismerje:

— a báb történetét az őskortól napjainkig (vallási, rituális, szórakoztató, vásári és színházi bábozás),

— a fontosabb bábjátékok, bábstílusok és a jelentősebb bábművészek eredményeit,

— a bábok főbb típusait: kesztyűs, wayang, marionett, vízi, árny, mechanikus és óriás báb és ezek működési lényegét és létrehozásuk technikáját,

— a maszkok és jelmezek szerepét a különböző kultúrákban és történelmi korszakokban földrajzi elhelyezkedésük szerint,

— a bábjátás szerepét a korszerű nevelésben.

Legyen képes:

— a báb karaktereket síkban és térben megjeleníteni és megvalósítani.

3.3. Animációsfilm ismeretek

A tanuló ismerje:

— a rajzfilm lényegét, történetét, a rajzfilm történetének néhány kiemelkedő alkotását, stílusirányzatát és a jelentősebb alkotóművészt (nemzetközi: az animációs film előzményei, E. Reynaud, E. Cohl, W. McKay, W. Disney, McLaren és Hubey, J. Halas művei és szerepük, a zágrábi iskola, a National Film Board of Canada jelentősége; magyar: Vértes Marcell, Macskássy Gyula, Dargay Attila, Foky Ottó, Nepp József, Jankovics Marcell, Kovásznai György, Gémes József, Reisenbüchler Sándor, Hernádi Tibor, Rófusz Ferenc, Orosz István),

— az animáció: a rajzfilm, a bábfilm és a számítógépes animáció technikai különbségét,

— a rajzi animáció kialakításának főbb típusait: direkt filmre, munkacelluloidra (fekete körvonalakkal rajzolva, majd kifestve, vagy színes körvonalakkal megrajzolva, majd kifestve),

— a papírra collage technikával és kivágásokkal való mozgókép kialakítást,

— a vegyes technikával papírra rajzolt, vagy festett mozgókép létrehozásának módszereit (sorozatkép, vagy úsztatott kameratechnikával),

— térbeli tárgy és báb animáció lényegét,

— az agyag, gyurma, tészta, homok, por, egyéb anyagok animációs megjelenítését,

— a fázisrajz, a kulcsrajz a mozdulat, a jelenet és az expozíciós lista és a „tyúklétra” fontosságát,

— a forgatókönyv, a storyboard szerepét az egész film kialakítása szempontjából,

— a figuraterv és mozdulaterv lényegét, a mozdulat sebességét, a mozdulaterv szerepét a színészi játék létrejöttében, a rajzfilmfigura több celluloid rétegen való mozgatását,

— a különböző hátterek kialakításának módszereit, (előtér, középtér, háttér) és mozgatásukat az ún. trükkasztalon,

— a számítógépes mozgáspróba kamera („NAC”) használatát,

— a hangeffektusok (hang, beszéd, dal, zenei ritmus) képekkel való szinkronizálását (az álló képek egymásutánisága, sebessége és az idő szerepe),

— a kameraállás vagy nézőpont változatait és azok hatását, a kamera, a jelenet, a jelenetsorok, feszültségkeltő hatások szempontjából,

— a jelenetsorok, a szereplők színében és megvilágításában rejlő hatások lényegét,

— a film szereplőinek mozgástípusait (a realist, a túlzottat, a fantasztikust és az abszurdot) a hatáskeltés érdekében,

— a lehetséges és lehetetlen vizuális hatásait,

— a rajzfilm kompozíciójának stílus egységét (figuraterv, háttérterv, effektusok egysége),

— a film kompozíciójának megalkotását és dramaturgiáját,

— a stáb működésének lényegét (a rendező, az operatőr, a tervező, a figuratervező, a mozdulattervező, a hangtechnikus, a vágó, a laboráns, a kulcsrajzoló, a fázisrajzoló, a háttérfestő, a kifestő együttműködésének fontossága),

— a rajzfilm stúdió berendezéseit, illetve a működtetéséhez szükséges fontosabb technikai eszközeit, anyagait,

— a filmek készítésének gazdasági hátterét,

— a filmforgalmazás és filmterjesztés helyzetét.

3.4. Tárgyelemzés, tárgyalakítás és design

A tanuló ismerje:

— a tárgy technikai, használati, valamint gyártástechnológiai funkciójának elemzését,

— gazdasági funkciójának elemzését,

— a tárgy pszichológiai, szociológiai és kultúrtörténeti elemzését.

Ismerje a design történetét és a különböző irányzatait.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

A jelölt ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és összefüggéseit mikro- és makroszinten:

— ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

— legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

— ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Ismerje és tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződéses, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie játék, báb vagy animációs rajzfilm témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani. A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

A játék vagy báb gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából, látványképéből és modelljéből áll.

Animációs rajzfilm vagy bábfilm vizsgamunka: 20—30 mp-es etűd, önállóan elkészített storyboardja, figura mozgatása háttérrel megadott témára.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Anyagismeret és gyártástechnológiák:

- = játék,
- = báb,
- = animációs film.

— Tárgy elemzés.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye, és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsga tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a tanuló, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 65. sorszáma alatt kiadott keramikus szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 08
2. A szakképesítés megnevezése: keramikus

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7523	keramikus

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A keramikus olyan vizuális képzettséggel, rajzi és plasztikai ismeretekkel rendelkező szakember, aki a kerámia különböző területein esztétikai és szakmai feladatok igényes megoldására alkalmas.

Képes a követelmények, célok rögzítése után önállóan elkészíteni a szakmai feladatok tervvázlatait, azok variációit, majd kivitelezni, alkalmazva a szükséges elméleti és szakmai ismereteket.

Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technológiákat a kézműves, gyári és autonóm kerámia területen és ezek szakmai, valamint szemléleti elvárásait.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
31 5292 08	kerámiakészítő
31 5293 01	fazekas

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon: megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állat-anatómiai atlaszait),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szenet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- A szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,

— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Kerámiatörténet

Az őskor kerámiája

Az ókori

- egyiptomi,
- mezopotámiai,
- kréta-mükénéi,
- görög,
- etruszk-római kerámia.

Iszlám kerámia.

Az európai kerámia fejlődése a középkortól a XX. századig (majolika, kőedény és porcelánipar kialakulása).

Habán kerámia.

A magyar kerámia fejlődése a középkortól a XX. századig (a kőedény és porcelánipar kialakulása).

Magyar népi kerámia.

A Távol-Kelet kerámiája: Kína és Japán.

A dél-amerikai prekolumbiánus kerámia.

A XX. század kerámia művészete.

2.2. Anyagismeret

Az elmélet területén a jelölt ismerje:

- a fizikai és kémiai alapfogalmakat,
- a földtani és ásványtani alapismereteket,
- a kerámiaipar nyersanyagait, felosztását, főbb tulajdonságait,

— a kerámiaipar gyártmányait, szövetszerkezet szerinti felosztását,

- majolikamasszák fajtáit, tulajdonságait,
- engobok (színezet agyagmasszák) alapanyagait, fajtáit, összeállítás módját,
- kőedény és porcelánmasszák fajtáit, összetételét, tulajdonságait,

- a mázak fogalmát, összetételét, nyersanyagait, fajtáit, tulajdonságait,
- a Seger-képlettel kifejezett máz számításokat,
- a máz alatti és máz feletti kerámia festékek alapanyagait (fénoxidok, színtestek) fajtáit,
- a gipszásvány keletkezését, tulajdonságait.

2.3. Munka- és környezetvédelem

Ismerje a kerámiaipari foglalkozási ártalmakat:

- porártalom, szilikózis,
- nehézfémoxidok mérgező hatása,
- vegyszerek, oldószerek mérgező hatása.

Ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a kerámiaipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

A jelölt legyen képes a tárgyformálási feladatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok (gyűjtőmunka, motívumrajzolás),
- vázlattervek, variációk,
- formatanulmányok,
- elkészítendő tárgyak látszati (perspektivikus),
- elkészítendő tárgyak metszeti, pontos méretezésű műhelyrajzainak,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak elkészítésére.

3.2. Technológiai ismeretek

A jelölt ismerje és tudja:

- nyersanyagok kitermelését, szállítását, nemesítését;
- nyersanyagok előkészítését, csoportosítását;
- masszakészítés technológiáját:
 - = plasztikus,
 - = öntő,
 - = prés masszák készítését,
- ismerje a masszagyártó berendezéseket, a porcelánmasszák készítését,
- a kerámia tárgyformálás alapszerveleteit,
- gipszforma készítés technológiáját,
- a szárítás folyamatát és szárító berendezéseket,
- mázazás célját, műveletének különböző módjait,
- égetés célját, folyamatát,
- égető kemencék kialakulását, fejlődését, fajtáit, működését,
- az égetési segédeszközök fajtáit,
- a hőfokmérést és mérőeszközök fajtáit.

3.3. Tárgyformálás

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

- anyag- és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni és alkalmazni a tárgyformálás területén,
- a tárgyformálás szabályainak ismeretére és alkalmazására,
- a forma és technológia összefüggésének alkalmazására,
- a forma és funkció összhangjának megjelenítésére az elkészített tárgyakban,
- új technológiai ismeretek alkalmazására, összefüggésben alapanyagokkal, mázakkal, égetési technikákkal,
- a tárgyformálás módjait a feladatnak legmegfelelőbben kiválasztani, alkalmazni,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződés, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt kerámiatárgy vagy tárgycsoport témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat, a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

A kerámiatárgy, tárgycsoport gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, látványképéből, műszaki rajzából és anyagban megvalósított tárgy, tárgycsoportból áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálnak legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Kerámiatörténet.

— Anyag- és technológiai ismeretek.

— Munka- és környezetvédelem.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből, vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 66. sorszáma alatt kiadott könyvműves szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 09

2. A szakképesítés megnevezése : könyvműves

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7354	könyvkötő
3719	egyéb kulturális foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A könyvműves szakember a könyvkészítést értékteremtő és értékmentő feladatok komplex egységeként értelmezi és műveli. A könyvműves szakma egyesíti magában a szortiment könyvkötést, a könyvtervezést, könyvillusztrálást és alapfokon a könyvrestaurálási ismereteket. A szakképesítés alkalmassá teszi a szakiparban, s annak határterületein: grafikai műhelyekben, nyomdákban, magánkönyvkiadókban, közgyűjteményekben, reklámstúdiókban, művészeti tervezésben és részfeladatok végrehajtásában való közreműködésben.

Alapos szakmai, művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1811 02	grafikus
51 5278 02	kézi könyvkötő
54 8425 01	könyv- és papírrestaurátor
54 8425 02	szakrestaurátor

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon: megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásmagyarázatának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,

— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
 — a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
 — a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
 — kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
 — a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
 — ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
 — a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
 — a legfontosabb betűtípusokat,
 — legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
 — a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
 — a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
 — a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Könyvművészet, könyvkötéstörténet

A könyv általános fogalma: könyvtest; bekötött könyv, kemény táblás könyvborító, kötéster; brosúra, könyv-illusztráció; könyvre Restaurálás.

Az írás. A fejlődés útja a kézírástól a betűig.

Agyag- és viasztáblák, tekercskönyv.

Kopt kódex IV—VIII. század.

Karoling, román kor, elefántcsont és ötvöskötések.

Gótika, hordozható kötésformák: kapsza, csuklyás, palástos, polyás.

Kéziratosság és ősnyomdászat Európában és Magyarországon.

Reneszánsz könyvgyűjtés, a Bibliotheca Corviniana, díszkötésű korvinák típusai.

Olasz—francia reneszánsz periódusa: Grolier, Maioli — („fer azure”, „fer pointille”) francia királyok — „semis” stílus.

A magyarországi nyomdák kialakulása a XVI. században.

A német reneszánsz periódusa, vándor nyomdászok.

XVII—XVIII. század fanfares, pointillé, cottage roof, all over, rectangular evantail, dentelle stílusok hatásai, illetve vetületei Magyarországra.

Aranyozott színes pergamenkötések (Debrecen, nagyszombati kötések).

Empire, historizmus, „etruscan, katedrális stílus”.

A szecesszió iparművészeti értékű bőrkötései.

A XX. század könyvművészete, francia könyvtervezők és könyvkötők, magyar könyvtervezők (Tevan, Kner Imre, Lengyel Lajos).

2.2. Technikatörténet (könyvkötéstörténettel összefüggésben)

Pergamoni kvaterna.

Előzék.

Fűzésmódok: szalagra, valódi egyes és dupla bordára, befűrészt gerinc-álborda.

Oromkötés, oromszegő.

A könyvmetszés, körülvágás, metszésfajták.

Könyvtábla borító anyagok: pergamen, bársony, selyem, bőr, vászon, papír.

Könyvtáblák díszítése (bélyegző szerszámmal — vaknyomás, aranyozás).

Bőrdíszítő technikák: hideg és meleg eljárások.

Présaranyozás.

Lemezpréselés (klisé).

2.3. Tipográfiai alapismeretek

A jelölt ismerje:

— a könyvtervezés esztétikáját,
 — a tördelési minta, forgatókönyv, illusztráció, képalírás, címlap, védőborító készítését,
 — a nyomtatási eljárásokat, grafikai kifejezőmódokat: a magasnyomás, linóleummetszet; mélynyomás, rézkarc; síknyomás, litográfia; a szitanyomás eljárásait.

2.4. Anyagismeret

Az elmélet területén a jelölt ismerje:

— a papír alapanyagait, a papírkészítés és gyártás eljárásait (kézi és gyári készítésű),
 — a papírfajtákat, súlyát, méretét, szálirányát,
 — a növényi, állati műanyag alapú ragasztóanyagokat,
 — hőre lágyuló műanyag fóliákat,
 — vászonfajtákat, fűzőanyagokat,
 — présaranyozó fóliákat, nyomdafestékeket, anilin festékeket,
 — könyvkötő bőroket, natúr bőrök pácolási eljárásait,
 — fontosabb könyvkötészeti szabványokat.

2.5. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és alkalmazza:

— az általános munka- és környezetvédelmi szabványokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés

A jelölt ismerje:

— a grafikai munkaeszközök használatát, grafikai technikákat,
 — kézi papírfestési eljárásokat (márványozás, úsztatás),
 — a képgrafikai szabályozókat, nemzetközi műfaji jelzéseket.

Legyen képes az ötletvázlattól — a tervezés folyamán — a kész munka esztétikus megjelenítésére, ábrázolására.

3.2. A könyvkötés technológia területén

A jelölt ismerje:

- a könyv szerkezetét (könyvtábla, könyvtest),
- a kötésfajtákat,
- a használt könyvek újrakötésének módját.

Legyen képes:

- az előigazítás előzékelés, fűzés műveleteinek elvégzésére, a könyvtest fűzés utáni megmunkálására,
- a vágást kézi lemezollóval, ívvágógéppel,
- fél- és egész vászonkötéseket,
- a könyvtábla anyagainak szabását,
- a könyvtábla elkészítését,
- beakasztott szerkezeteket,
- francia betáblázást,
- betáblázott kötések,
- ereszrevert
- oromszegővarrást,
- sima gerincet, álbordás gerincet,
- szoros betáblázást,
- fél- és egész bőrkötéseket,
- könyvborító bőrszabást, hántolást, felhúzást,
- bőrdíszítő technikákat (hideg és meleg eljárások),
- kéziszedést,
- tábla- és gerincnyomás munkafolyamatait,
- présaranyozási eljárásokat,
- kézi legyezősített ragasztóköttést,
- a paszpartuzás válfajait, technikáit,
- ragasztási eljárásokat, kasírozást, laminálást,
- kereskedelmi nyomtatványok megmunkálási (perforálás, bigelés, élbevágás, regiszter vágás) eljárásait elvégezni, alkalmazni.

3.3. Könyvrestaurálási alapismeretek

A jelölt ismerje:

- a kémiai alapfogalmakat
- a papírkonzerválási módszereket (mechanikus, vegyszerezés eljárásokat),
- papírkiegészítés kézi és gépi módszereit,
- a laminálást,
- a könyvrestaurálásnál alkalmazható anyagokat, vegyszereket,
- a bőrkonzerválást (álcserzés, likkerezés),
- a dokumentáció eljárásokat (rajz, fotó),
- a könyvrestaurálás etikáját.

Legyen képes:

- a munkaterületek (műhely, labor) kialakítására és működtetéséhez szükséges műszaki, vegyi, munkavédelmi ismeretek alkalmazására,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

— ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

— legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

— ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. Vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a jelölt bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie a könyvművesség (könyvterv, kötésterv, illusztráció, könyvrestaurálás) területéről kijelölt témakörben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani. A választható vizsgamunka feladatokat, a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A könyvműves vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából és a kivitelezett vizsgatárgyból áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbíráható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköröit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelmé-

nyeknek, azt átdolgoztathatja. A szakképesítés vizsgázási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Könyvkötés-technikátörténet.

— Anyagismeret.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből, vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő, vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szak-középiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 67. sorszáma alatt kiadott szobrász szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1811 03

2. A szakképesítés megnevezése: szobrász (az anyag és a tevékenység megjelöléssel):

- A) szobrász,
- B) díszítőszobrász,
- C) kőszobrász.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7636	kőfaragó, épületszobrász, műköves

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A) A szobrász szakképesítés munkaterületének leírása

A szobrász olyan vizuális képzettséggel, rajzi, plasztikai gyakorlattal és ismeretekkel rendelkező szakember, aki képes a szobrászat területén önállóan, kreativitással megoldani szakmai és esztétikai feladatokat.

A szobrászatban használatos anyagokból (agyag, kő, fa, fém, gipsz, műanyagok) megmintáz (kifarag, vés, dombo- rít) ornamentális (díszítő jellegű) formákat és figurális plasztikai ábrázolásokat.

A plasztikai feladatok megmintázása előtt elkészíti rajzban a terveket, vázlatokat, a kivitelezésben alkalmazza a szükséges szakmai ismereteket. A plasztikai tárgyak megvalósításánál a feladattól függően pozitív-negatív, illetve sokszorosító formákat, eljárásokat használ. A plasztikákat, formákat kézi műveletekkel készíti el, de alkalmaz külön- féle gépi eljárásokat is.

Átfogó művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési, kivitelezési feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

B) A szobrász (díszítőszobrász) szakképesítés munka- területének leírása

A díszítőszobrász új és felújításra váró vagy műemléki védettség alatt álló épületekben díszítő gipszszobrászati munkákat végez. Stílus- és eljáráshű rekonstrukciós feladatokat old meg, műemlékvédelmi szakember, restaurátor, képző- és iparművész, illetve tervezőépítész szakmai irányításával.

Vizuális, rajzi és plasztikai képzettsége alkalmassá teszi, hogy megfelelő szakmai színvonalon elkészítse külső és belső téri épületdíszítő elemek mintadarabjait, prototípusait, valamint a sokszorosításhoz szükséges különböző anyagú gyártóformákat.

Restaurálja a megsérült díszítőelemeket, pótolja azok hiányzó részeit. Részt vesz a sorozatban készülő díszítő- elemek szériagyártásában és a beépítésre kerülő tárgyak (ornamensek) elhelyezésében. Ha technológiailag szükséges, elvégzi a kész munkák felületkezelését. Alapos szak-

mai, művészi, művészettörténeti ismeretei képessé teszik arra, hogy kivitelezési feladatokat önálló vállalkozóként is megoldjon, illetve képes legyen tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon is.

C) A szobrász (kőszobrász) szakképesítés munkaterületének leírása

A kőszobrász olyan vizuális, rajzi, plasztikai alapismeretekkel rendelkező szakember, aki különböző kövekből kézi és gépi eljárásokkal díszítőalakzatokat, valamint figurális plasztikai ábrázolásokat kifarag. Új és felújítandó, védetség alatt álló alkotások, emlékművek kőszobrász restaurációs munkáit végzi, műemlékvédelmi szakember, restaurátor, képző- és iparművész, illetve építésmérnök irányításával.

Kőből készít nyíláskereteket, párkányokat, oszlopokat, oszlopfőket, pillérek, erkély- és lépcsőelemeket, toronydíszeket, emlékműveket, sírköveket, külső és belső téri szobrokat.

Széles körű szakmai, művészi, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi kőszobrászi feladatok elvégzésére önálló vállalkozás formájában is, továbbá tanulmányai folytatására magasabb szinten, művészeti főiskolákon, egyetemen.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
31 5216 08	épületszobrász
31 5216 13	kőfaragó
52 1812 03	bronzműves és szoboröntő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állatanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,

— emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,

— pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szennet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bábni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit, korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,
— a civilizációk kialakulását és specializálódását,
— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,
— azok jelölésrendszerét,
— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
— kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
— a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
— ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
— a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,
— a legfontosabb betűtípusokat,
— legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
— a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
— a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
— a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A szobrász szakképesítés minden szakága azonos szak-történeti ismereteken alapul. Az anyag- és technológiai ismeretek és a gyakorlat területén szükségszerű tartalmi eltérések vannak.

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. A szobrászat története

— az őskor szobrászati emlékei,
— az ókori: = egyiptomi,
= mezopotámiai,
= görög,
= etruszk,
= római szobrászat,
— Bizánc és az ókeresztény művészet szobrászata,
— a román kori szobrászat,
— a gótika szobrászata,
— a reneszánsz szobrászat,
— a barokk szobrászat,
— a klasszicizmus szobrászata,
— a romantikus szobrászat,
— szobrászati törekvések a XX. század első felében,
— kortárs szobrászat.

2.2. Anyag- és technológiai ismeretek

A szobrász ismerje:

— a szakmában használatos anyagokat, fajtáikat, tulajdonságaikat, az alkalmazott fontosabb technológiákat,
— az alpműveletekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati összefüggéseket,
— a szobrásműhely berendezését, felszerelési tárgyait,
— a szakma gyakorlásához szükséges kéziszerszámokat és gépi berendezéseket,
— az alpműveletekhez szükséges kéziszerszámok elkészítésének a módját,
— a mintázáshoz szükséges eszközök, szerszámok használatának a módját,
— a szobrászatban alkalmazott különböző technológiákhoz szükséges gépek használatát,
— a szobrászatban használatos anyagok (agyagok, viasz, plasztilin, fa, kő, gipsz, csont, fém, műanyagok) megmunkálási technikáit,
— az egyedi és a sokszorosításhoz szükséges negatív formák elkészítésének alpműveleteit,
— a kőfaragás alpműveleteit és eszközeit,
— a fafaragás alpműveleteit és eszközeit,
— a bronzöntés elvét és alpműveleteit.

A szobrász (díszítőszobrász) ismerje:

— a gipszműhely felszerelését, berendezési tárgyait,
— a szakmában használatos anyagok tulajdonságait, alkalmazhatóságuk és tárolásuk feltételeit,
— a célszerszámok készítésének (mintázófák, mintázógyűrűk, sablonok, simítólemezek, lehúzólécek) módját,
— az egyszerű és összetett díszítő gipszminták készítésének módját,

- az egyszerű és összetett díszítő gipszminták kiegészítésének, rekonstruálásának műveleteit,
- a gipszhúzások (díszlécek, párkányok, különböző profilok stb.) előállításának gyártásmenetét,
- különböző szerkezetű és anyagú gyártóformák készítését régi és új mintáról,
- a különböző sorozatgyártási technikákat,
- az egyszerűbb és bonyolult agyag-, gipszminták felrakással vagy faragással, valamint vegyes változatban való készítését,
- a helyszíni és műhelyben történő restaurálási munkák műveleteit,
- a szoborkészítési technikákat,
- a legyártott egyedi és sorozattárgyak elhelyezési, beépítési technikáit,
- a felületkezelési eljárásokat.

A szobrász (kőszobrász) ismerje:

- a kőmegmunkáló szakmák felosztását és a kőszobrászat általános feladatait,
- a kő kitermelésének és megmunkálásának folyamatát, történelmi és mostani eljárásait, eszközeit,
- a kőzetek és kőzetalkotó ásványok felépítését,
- természetes kövek fizikai vizsgálatát,
- a kőzetek fajtáit, szerkezetüket, fizikai tulajdonságaikat, megmunkálhatóságukat,
- a kőszobrászat eszközeit, szerszámain, célgépeit és azok használatát,
- a kőfaragás alpműveleteit kézi és gépi eljárásokkal,
- az előkészítő nagyolások technikáját,
- a másolási eljárásokat, a másolási faragások menetét,
- a nagyítás és kicsinyítés módszereit,
- a szobrászati anyagként és segédanyagként használt öntőgipszek fajtáit,
- a modellkészítés gipszpozitív öntő-eljárásait,
- a szobrászati és építészeti ragasztóanyagokat,
- a szobrászatban és építészetben alkalmazható fémeket,
- a szobrászatban használt műanyagokat,
- a díszítő épületszerkezeti elemeket, belső és külső térben alkalmazott formáit, típusait,
- a műszaki rajz, dokumentálás alapjait, olvasásának módját,
- a kőjavító, restaurációs és felületkezelő eljárásokat,
- az újonnan vagy pótlásként készített építő- vagy díszítőelemek beépítési, elhelyezési módját, technikáit.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A szobrász (díszítőszobrász, kőszobrász) ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat.

Ismerje:

- a speciális szakmai védőfelszereléseket és azok használatát,
- az alapvető elsősegélynyújtás szabályait és alkalmazását.

2.4. Tervezés és szakrajz

A szobrász legyen képes a plasztikai feladatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok, formatanulmányok,
- vázlattervek, variációk,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak elkészítésére.

A szobrász (díszítőszobrász) legyen képes a szakmai feladatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok, mintarajzok,
- szabadkézi vázlattervek elkészítésére,
- sablonkészítéshez, mintakészítéshez, formakészítéshez, felhelyezéshez szükséges műszaki rajz elkészítésére, olvasására.

A szobrász (kőszobrász) legyen képes a szakmai munkához szükséges:

- ornamentális és figurális műhelyrajzok,
- műszaki rajzok olvasására és elkészítésére.

3. Szakmai gyakorlat

A szobrász a gyakorlatban legyen képes:

- különböző plasztikai munkák (érem, plakett, dombrómú, portré, figura) rajzi tervezésére és anyagban történő kivitelezésére,
- mintázószerszámok készítésére,
- alpműveletek (mintázás, gipszöntés, faragás, lemezdombróítás, cizellálás, reszelés, forrasztás) elvégzésére,
- plasztikák, plasztikai tárgyak egyedi és sokszorosítással való elkészítésére,
- sokszorosításhoz használt darabformák, enyvformák, szilikongumi-formák elkészítésére,
- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- a munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

A szobrász (díszítőszobrász) a gyakorlatban legyen képes:

- a munkafolyamatok (egyedi és sorozatgyártási technológiával készülő) megtervezésére és előkészítésére,
- a műszaki dokumentációk használatára és készítésére,
- különféle húzósablonok és segédszerszámok készítésére,
- különböző keresztmetszetű húzott párkányok, díszlécek, forgástestek,
- stílusosan pontos ornamentikák (díszítőminták): akantuszlevél, girlandok, egyéb levéldíszek,
- kisplasztikák, portrék, szobrok modelljének elkészítésére,
- egyszerű gipsz, műanyag, enyv és cement kötőanyagú gyártóformák,
- különböző típusú és anyagú formából üreges vagy tömör öntvények előállítására,
- sérült, elhasználódott, hiányos díszítmények javítására, restaurálására,

- késztermékek szakszerű tárolására, utókezelésére, rendeltetési helyén való beépítésére, felületkezelésére,
- gazdaságos, anyagtakarékos kivitelezésre,
- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok szakszerű használatára,
- a munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

A szobrász (kőszobrász) a gyakorlatban legyen képes:

- a munkadarab jellegének, beépítésének, elhelyezésének megfelelő kőanyag kiválasztására, ellenőrzésére,
- síkfelületek, tagozatok, forgástestek szerkesztésére, jelölésére és faragására,

- modellkészítésre másolási eljárásokhoz,
- másolási, nagytípusi, kicsinyítési eljárások elvégzésére,
- a pontozógép szakszerű használatára,
- stílusosan pontos díszítőelemek mintázására, faragására,

- egyszerű és bonyolultabb épületszerkezeti részek, emlékműelemek faragására, felület-megmunkálására és elhelyezésére,

- irányítással teljes, önállóan restaurálási részfeladatok elvégzésére,

- kőjavító-eljárások szakszerű alkalmazására,
- a kőfaragáshoz szükséges kéziszerszámok és gépi berendezések szakszerű használatára,
- munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzügyi szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A szobrászjelöltnek saját szakágában (szobrász, díszítőszobrász, kőszobrász) vizsgamunkát kell elkészítenie plasztikai tárgy, tárgycsoport témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani. A vizsgamunka-feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint:

A megoldandó feladatok olyanok legyenek, amelyek a saját szakterületük specifikumait képviselik.

A plasztikai tárgy, tárgycsoport vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, látványrajzból, műszaki vagy műhelyrajzból és anyagban megvalósított tárgy, tárgycsoportból áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálnak legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

- Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

- A szobrászat története.

- Anyag- és technológiai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyeket a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatananyagok érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-mintázás, valamint művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

Ha a jelölt épületszobrász szakképesítéssel rendelkezik, akkor a díszítőszobrász szakképesítés megszerzésénél, ha kőfaragó szakképesítéssel rendelkezik, akkor a kőszobrász szakképesítés megszerzésénél a következő vizsgarész alól kaphat felmentést:

- anyag- és technológiai ismeretek, valamint,
- a szakgyakorlati vizsgarész.

Bármely vizsgarész alóli felmentés esetén sem mentesíthető a jelölt a vizsgamunka elkészítésének kötelezettsége alól.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 68. sorszáma alatt kiadott festő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1811 01
2. A szakképesítés megnevezése: festő (a tevékenység megjelölésével):
 - A) festő,
 - B) díszítőfestő.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
3719	egyéb kulturális foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A) A festő olyan vizuális, művészeti alapképzettséggel, rajzi, festészeti ismeretekkel rendelkező szakember, aki a festészet különböző területein (táblakép, murális feladatok) esztétikai, szakmai feladatokat lát el.

Az előzetesen felmért, megbeszélte követelmények és elgondolások rögzítése után elkészíti a szakmai feladatok tervvázlatait, majd ezeket kivitelezzi, alkalmazva a szükséges elméleti és szakmai ismereteket.

Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technikai eljárásokat és alkalmazza azokat. Ismeri a korszerű szakmai szemléleti elvárásokat. Széles körű szakmai, művészi, művészettörténeti tudása képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, továbbá tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

B) A díszítőfestő új és felújításra váró vagy műemléki védetség alatt álló épületekben díszítőfestő munkákat végez. Stílus- és eljárás-hű rekonstrukciós feladatokat old meg, műemlékvédelmi szakember, restaurátor, képző- és iparművész, illetve tervező építész szakmai irányításával. Vizuális, rajzi és szakmai képzettsége alkalmassá teszi, hogy megfelelő szakmai színvonalon elkészítsen külső- és belsőtéri, hagyományos és modern díszítőfestéseket. Ismeri a történelmi és új díszítő mintaelemeket, kiegészítő és háttérdíszítványok stílusbeli és technikai követelményeit.

A díszítőfestészet műfajában részt vesz a technikai előkészítés, kivitelezés megszervezésének, az anyagszükséglet felmérésének munkálataiban. Tervek, kartonrajzok, elfogadott színminták alapján ornamentális díszítéseket fest.

Alapos szakmai, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi arra, hogy kivitelezési feladatokat önálló vállalkozóként is megoldjon, illetve tanulmányait tovább folytassa főiskolán vagy egyetemen.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
—	—

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,

- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjától távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani, és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténet

Őskori barlangfestészet, Altamira, Lascaux, Észak-Afrika. Az egyiptomi falfestészet kialakulása és stílusjegyei.

A római falfestészet sajátosságai.

A római és bizánci mozaikművészet.

A középkori falfestészet európai emlékei.

A középkori falfestészet emlékei a történelmi Magyarországon.

— a díszítőfestési szerszámokat, eszközöket és segédanyagokat.

A festő a gyakorlatban legyen képes:

- különböző szakmai feladatok (táblakép, pannó, murális munkák) rajzi tervezésére és kivitelezésére,
- alpműveletek (felületalapozás, festékkészítés, festési eljárások) elvégzésére,
- a hagyományos és új szakmai eljárások alkalmazására,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges számok, eszközök szakszerű használatára,
- a munka- és környezetvédelmi szabályok betartására.

A festő (díszítőfestő) a gyakorlatban legyen képes:

- a szilikát tartalmú, faanyagú, féanyagú, műanyag és régi bevonattal készült felületek felismerésére,
- felületek vizsgálatára szemrevételezéssel, mérőműszerekkel és eszközök alkalmazásával,
- felületi hibák és okaik felismerésére,
- különböző rétegvastagságú mész, enyvesfesték, tapéta, műgyanta kötőanyagú festék, olajfesték eltávolításának megoldására,
- kötőanyagszegény laza vakolat szilárdítására,
- repedezett felület, nagy kitörések, kisebb hibák javítására,
- felület szívóképeségének egyenletessé tételére,
- szigetelések megoldására,
- felületek előkészítésére és előkezelésére,
- díszítő festmények rajzolására és festésére kézi-festéssel és sablonokkal,
- vizes hígítású és oldószeres festékek alkalmazására, különböző alapú felületeken,
- stukkózások bevonására, díszítésére,
- reklámfestés, feliratozások elkészítésére,
- töredékes minták kiegészítésére, helyreállítására,
- felületdíszítések új eljárásainak alkalmazására,
- a gyakorlati munka elvégzéséhez szükséges számok, eszközök szakszerű használatára,
- a munka- és környezetvédelmi előírások betartására.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A festő (díszítőfestő) jelölteknek minden szakágban önálló vizsgamunkát kell elkészítenie festészeti, illetve díszítő festési témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtania.

A megoldandó feladatok olyanok legyenek, melyek a szakterület sajátosságait képviselik.

A választható vizsgamunka feladatokat, a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A festő (díszítőfestő) vizsgamunkája (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, színtervekből és anyagban történő megfestésből áll. A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálni lehet a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

- Szaktörténet.
- Anyagismeret.
- Technikai, technológiai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyeket a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 69. sorszáma alatt kiadott porcelánfestő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 33 1812 01
2. A szakképesítés megnevezése: porcelánfestő

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A porcelánfestő szakember munkaterülete a hagyományos és modern formájú finomkerámiai termékek stílusoknak megfelelő díszítése a technológiai és esztétikai követelményeknek megfelelően.

A porcelánfestő rendelkezik a szakmai munkatevékenység ellátásához szükséges szakmai műveltséggel, esztétikai érzékkel, művészeti, rajzi és festési ismeretekkel.

Ismeri és előkészíti a festéshez szükséges anyagokat, eszközöket.

Képes díszítmények reprodukálására, illetve önálló alkotómunka végzésére.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 11	porcelánfestő és -tervező asszisztens

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés, szakrajz

A vizsgázónak ismernie és alkalmaznia kell a sík, a tér, a forma, a szín alakításának törvényszerűségeit:

- a kompozíció,
- az arány, a méret,
- szerkezet,
- rész és egész,
- kiemelés és elhagyás,
- ritmusok,
- a tér,
- a fény és árnyék összefüggéseit.

A szabadkézi rajzi ismeretek részeként legyen képes ábrázolni:

- síklapot különböző rálátásban,
- geometrikus testeket (egyenként és csoportosítva),
- geometrikus testekre visszavezethető tárgyakat,
- természeti formákat,
- csendéletet, tájképet, zsánerképet,
- állatfigurákat,
- emberi alapmozdulatokat (kroki),
- emberi és állati koponyákat, csontvázakat,
- portrékat,
- ornamentikát,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- műhelyrajzot.

A festési és szintani ismeretek részeként ismerje:

— a színelméletek alapjait, és ismereteit legyen képes alkalmazni a festési feladatok megoldása során.

Ismerje és alkalmazza:

- a színek kölcsönhatását (komplementereket, kontrasztokat, reflexeket, hideg és meleg színeket),
- a fényszínek és a festék különbségeit,

- a színkeverés különböző eljárásait (alapszínek, tiszta színek, derülő és tompuló színsorok szerint),
- a helyi és távlati színeket (lokál és valor).

1.2. Művészettörténet

A művészettörténet magában foglalja az egyetemes művészettörténet korszakait az őskortól napjainkig, valamint a hazai művészet folyamatát a honfoglalástól a jelenig.

Az őskor művészete

Az ókori kultúrák:

— Egyiptom, Mezopotámia, India, Kína, Amerika indián művészete.

— Görög művészet, Kréta-Mükéné.

— A római birodalom művészete.

A középkor:

— Bizánc.

— Iszlám.

— A népvándorlás kora és karoling művészet.

Románkori művészet.

A gótika.

Magyarország középkori művészeti emlékei.

A reneszánsz.

A magyarországi reneszánsz művészet.

A barokk.

A magyarországi barokk művészet.

A XIX. század művészete: klasszicizmus, historizmus, romantika.

Magyarország XIX. századi művészete.

A XX. század művészete.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténet

A porcelánfestés stílusirányzatai. A kínai porcelán története, formavilága, jellegzetes díszítményei.

A japán porcelán forma- és díszítményvilága.

Porcelángyártási kísérletek Európában, Meissen.

A német porcelán története (Nymphenburg, Fürstenberg, Berlin, Selb).

A francia porcelángyárak története (Sèvres, Limoges).

Az angol porcelán (Worcester, Chelsea).

Az olasz porcelán (Capo di Monte, Ginori porcelángyárak).

A dán porcelán (Koppenhága).

Az orosz porcelángyárak története.

A cseh porcelán (Karlsbad, Karlovy Vary).

Az osztrák porcelán (Bécs, Augarten).

Porcelángyártási kísérletek Magyarországon.

A herendi, a pécsi Zsolnay, a hollóházi, az alföldi porcelángyárak története.

2.2. Anyagismeret

Fizikai és kémiai alapfogalmak.

Földtani és ásványtani alapismeretek.

A kerámiaipar nyersanyagai, azok keletkezése, csoportosítása, tulajdonságai.

Ásványi nyersanyagok vizsgálata.

A kerámiaipar plasztikus és nem plasztikus nyersanyagai.

A kerámiaipar gyártmányai (porózus, és tömör kerámiai termékek).

A kerámiamáz fogalma, nyersanyagai, mázfajták.

Seget-képlet. A nyersanyagok keverékének kiszámítása, és a máz százalékos kiszámítása a képletből.

A máz alatti és máz feletti kerámiafestékek alapanyagai (fém-oxidok, színtestek és készítési módjaik).

A porcelán égetéséhez használt anyagok.

A modell- és gyártóforma készítéséhez használt anyagok: gipsz és a műanyagok.

A kerámiaiparban alkalmazásra kerülő egyéb anyagok.

2.3. Technológiai ismeretek

A porcelánfestő ismerje:

— a kerámia és porcelán fogalmát,

— a kerámia-termékek kialakulását, fejlődését, általános gyártásismeretét,

— a porcelán helyét és szerepét a gyártás folyamatában,

— a kerámia és porcelán nyersanyagok előkészítési folyamatát,

— a masszakészítés gyártási folyamatát, a gépi berendezések szerkezeti, működési elvét,

— a porcelán tulajdonságait, fajtáit (szövetszerkezet szerint),

— a porcelán formázási módokat (korongolás, öntés, szárítási, zengelési folyamatát),

— a porcelán mázazási műveleteket,

— a porcelán díszítését, a különböző díszítési és színezési eljárásokat,

— a porcelánfestékeket, azok összetételét, felhasználásuk módjait,

— az égetés jellemzőit, égetőberendezéseket, égetési segédesszközöket, az égetés ellenőrzésének módját, hibáit,

— a festett porcelán égetését, osztályozását,

— a legjelentősebb porcelángyárak márkajeleit.

2.4. Munka- és környezetvédelem

A porcelánfestő ismerje:

— a kerámiaipari foglalkozási ártalmakat,

— porártalom, szilikózis,

— nehézfém-oxidok mérgező hatása,

— vegyszerek, oldószerek mérgező hatása.

Ismerje és tudja alkalmazni:

— az általános munka-, és környezetvédelmi szabályokat,

— a kerámiaipari szakmákkal kapcsolatos munka- és környezetvédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Díszítménytervezés és szakrajz

A porcelánfestő ismerje:

— az ornamentika alapfogalmait és a jellegzetes porcelándíszítményeket.

Legyen képes:

— tanulmányok készítésére,

- hagyományos és modern díszítőelemek rajzolására,
- dekor tervezésére,
- díszítőminták kicsinyítésére, nagyítására,
- porcelántárgyak műhelyrajzainak, díszítményeinek színvázlattal történő elkészítésére,
- kerámiaipari műhelyrajzok olvasására.

3.2. Porcelánfestés

A porcelánfestő legyen képes:

- festőminták grafikai ábrázolására,
- akvarell gyakorlatok festésére, pausni készítésére,
- a porcelánfestő szerszámok ismeretére és használatára,
- a festékek és adalékanyagok keverési arányának szakszerű összeállítására,
- szabadkézi tollrajz elkészítésére és ecsettel történő kitöltésére,
- az alapműveletek (alapozás, satírozás, árnyékolás) elvégzésére és összevont alkalmazására,
- az alapműveletek ismeretére épített különböző nehézségi fokozatú dekorok festésére,
- nagyobb felületi kezelést igénylő dekorok festésére,
- zárómotívumok készítésére,
- arany, email festésre,
- csíkozásra, szegélyezésre,
- fülek, fogók festésére,
- kínai dekorok festésére,
- készletek (ét-, teás-, moka-, zsúrkészletek) díszítésére,
- dísz tárgyak és figurák festésére,
- máz alatti és mázba süllő festésre,
- felfestésre kerülő színek égetéspróbájának elvégzésére.

IV. A szakmai vizsgáztatás követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

A jelöltnek önálló vizsgamunkát (vizsgaremeket) kell készítenie festett porcelántárgy, tárgycsoport témakörökben, amelyet a gyakorlati vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultáció) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladatból áll. Végrehajtása a tanulmányok során elsajátított ismeretek alapján történik. A vizsgamunka tervrajzból, műhelyrajzból és ennek alapján megfestett porcelán tárgy-tárgycsoportból áll.

2. A szakmai vizsga részei

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli részekből áll.

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga tantárgyai és azok időtartama:

- Technológiai ismeret, szakmai számítás: 120 perc.

- Anyagismeret: 60 perc.
- Szakrajz: 60 perc.
- A vizsga időtartama: 240 perc.

Az írásbeli vizsgarészen a szakképesítés egészét átfogó összetett feladatot kell megoldani.

b) Gyakorlati vizsga

A jelöltnek el kell készítenie a vizsgát szervezőintézmény által meghatározott gyakorlati feladatot, melyet a vizsgaelnök hagy jóvá.

A vizsga időtartama: 360 perc.

Ha a munkafeladatok végrehajtása, technológiája indokolja, a gyakorlati vizsga több napig is folyhat.

c) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg:

A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

- Művészettörténet.
- Szakmai elmélet:
 - = Technológiai ismeret, munkavédelem.
 - = Anyagismeret.
 - = Szaktörténet.

A felkészülési idő tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A vizsgázó az egyes vizsgarészekben elért teljesítménye alapján szakmai elméletből és gyakorlatból kap osztályzatot.

Az írásbeli vizsgarészt — a tantárgyak számától függetlenül — egy érdemjeggyel kell értékelni.

A vizsgázó gyakorlati vizsga osztályzatát a vizsgaremekre és a gyakorlati feladatára kapott érdemjegyek alapján kell meghatározni. A végső érdemjegyet úgy kell meghatározni, hogy a gyakorlati vizsganapon elkészített vizsgamunka eredménye nagyobb súlyt képviseljen. Ha bármely érdemjegy elégtelen, a gyakorlati vizsga végső osztályzata is elégtelen.

A szóbeli vizsga osztályzatát a szóbeli vizsgatantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot az írásbeli és a szóbeli vizsgarészen kapott érdemjegyek alapján kell meghatározni.

— Eredményes vizsgát tett az a jelölt, aki minden vizsgarész követelményét teljesítette.

— A szakmai gyakorlati vizsgarész eredménytelensége esetén a teljes vizsgát meg kell ismételni.

— A szakmai elméleti vizsga eredménytelensége esetén az eredménytelen vizsgarészből javítóvizsgát tehet.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

— Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható művészettörténet tantárgyból.

— Második vagy további OKJ szerinti szakképesítés megszerzésekor nem köteles a jelölt vizsgát tenni abból a vizsgarészből vagy tantárgyból, amelyből másik szakmai vizsga keretében eredményesen vizsgázott, és azt okmányaival hitelesen igazolni tudja.

— Mentésül az adott tantárgyban a szakmai vizsga letele alól az a vizsgázó, aki az országos tanulmányi versenyen a versenykiírásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

* * *

**A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
69/B. sorszámú alatt kiadott porcelánfestő tervező
asszisztens szakképesítés szakmai
és vizsgakövetelményei**

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 11

2. A szakképesítés megnevezése: porcelánfestő és -tervező asszisztens

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A porcelánfestő tervező asszisztens olyan vizuális alapképzettséggel, rajzi, festési ismeretekkel rendelkező szakember, aki különböző finom-kerámiaipari termékek díszítését végzi kézi festéssel és egyéb eljárásokkal.

Ismeri a stílustörténetet, díszítő motívumokat tervez és rajzol. A kidolgozás és festés után a mintákat beégeti.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, amelyek képessé teszik tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
33 1812 01	porcelánfestő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

— egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,

— a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

— tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

— a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

— a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesteriségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútort-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

— arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,

— mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,

— drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,

— az épített külső és belső környezet ábrázolására,

— a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,

— emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon: megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

— a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),

— a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottn,

— a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emlékanagyának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,
— a civilizációk kialakulását és specializálódását,
— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,
— azok jelölésrendszerét,
— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
— kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
— a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
— ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
— a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,
— a legfontosabb betűtípusokat,
— legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
— a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
— a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
— a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténet

A porcelánfestés stílusirányzatai.

A kínai porcelán története, formavilága, jellegzetes díszítményei.

A japán porcelán forma- és díszítményvilága.

Porcelángyártási kísérletek Európában (Meissen).

A német porcelán története (Nimphenburg, Fürstenberg, Berlin, Selb).

A francia porcelángyárak története (Sèvres, Limoges).

Az angol porcelán (Worcester, Chelsea).

Az olasz porcelán (Capo di Monte, Ginori porcelángyárak).

A dán porcelán (Koppenhága).

Az orosz porcelángyárak története.

A cseh porcelán (Karlsbad, Karlovy Vary).

Az osztrák porcelán (Bécs, Augarten).

Porcelángyártási kísérletek Magyarországon.

A herendi, a pécsi Zsolnay, a hollóházi, és az alföldi porcelángyár története.

2.2. Anyagismeret

Fizikai és kémiai alapfogalmak.

Földtani és ásványtani alapismeretek.

A kerámiaipar nyersanyagai, azok keletkezése, csoportosítása, tulajdonságai.

Ásványi nyersanyagok vizsgálata.

A kerámiaipar plasztikus és nem plasztikus nyersanyagai.

A kerámiaipar gyártmányai (porózus és tömör kerámiai termékek).

A kerámiamáz fogalma, nyersanyagai, mázfajták.

Seget-képlet. A nyersanyagok keverékének kiszámítása és a máz százalékos kiszámítása a képletből.

A máz alatti és máz feletti kerámiafestékek alapanyagai (fém-oxidok, színtestek és készítményi módjaik).

A porcelán égetéséhez használt anyagok.

A modell- és gyártóforma készítéséhez használt anyagok; gipsz és a műanyagok.

A kerámiaiparban alkalmazásra kerülő egyéb anyagok.

2.3. Technológiai ismeretek

A jelölt ismerje:

— a kerámia és porcelán fogalmát,

— a kerámiatermékek kialakulását, fejlődését, általános gyártásismeretét,

— a porcelán helyét és szerepét a gyártás folyamatában,

— a kerámia és porcelán nyersanyagok előkészítési folyamatát,

- a masszakészítés gyártási folyamatát, a gépi berendezések szerkezeti, működési elvét,
- a porcelán tulajdonságait, fajtáit (szövetszerkezet szerint),
- a porcelánformázási módokat (korongolás, öntés, szárítási, zsengélési folyamatát),
- a porcelán mázazási műveleteket,
- a porcelán díszítését, a különböző díszítési és színezési eljárásokat,
- a porcelánfestékeket, azok összetételét, felhasználásuk módjait,
- az égetés jellemzőit, égetőberendezéseket, égetési segédeszközöket, az égetés ellenőrzésének módját, hibáit,
- a festett porcelán égetését, osztályozását,
- a legjelentősebb porcelángyárak márkajeleit.

2.4. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje:

a kerámiaipari foglalkozási ártalmakat:

- porártalom, szilikózis,
- nehézfém-oxidok mérgező hatása,
- vegyszerek, oldószerek mérgező hatása.

Ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a kerámiaipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Díszítménytervezés és szakrajz

A jelölt ismerje:

- az ornamentika alapfogalmait és a jellegzetes porcelándíszítményeket.

Legyen képes:

- tanulmányrajzok készítésére,
- hagyományos és modern díszítőelemek rajzolására,
- dekortervezésre,
- díszítő minták kicsinyítésére, nagyítására,
- porcelántárgyak műhelyrajzainak, díszítményeinek színvázlattal történő elkészítésére,
- kerámiaipari műhelyrajzok olvasására.

3.2. Porcelánfestés

A jelölt legyen képes:

- festőminták grafikai ábrázolására,
- akvarellgyakorlatok festésére, pausni készítésére,
- a porcelánfestő szerszámok ismeretére és használatára,
- a festékek és adalékanyagok keverési arányainak szakszerű összeállítására,
- szabadkézi tollrajz elkészítésére és ecsettel történő kitöltésére,
- az alpműveletek (alapozás, satírozás, árnyékolás) elvégzésére és összevont alkalmazására,
- az alpműveletek ismeretére épített különböző nehézségi fokozatú dekorok festésére,
- nagyobb felületi kezelést igénylő dekorok festésére,

- zárómotívumok készítésére,
- arany, email festésre,
- csíkozásra, szegélyezésre,
- fülek, fogók festésére,
- kínai dekorok festésére,
- készletek (ét-, teás-, moka-, zsúrkészletek) díszítésére,
- dísztárgyak és figurák festésére,
- máz alatti és mázba süllyedő festésre,
- felfestésre kerülő színek égetési próbájának elvégzésére.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát (vizsgaremeket) kell elkészítenie festett porcelántárgy, tárgycsoport témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, látványképéből és modelljéből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbíráható legyen a jelölt felkészültsége.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Szaktörténet.

— Anyag és technológiai ismeretek.

— Munka- és környezetvédelem.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára (vizsgaremek) kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatananyagok érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből, vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő, vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szak-középiskolákban szervezhető.

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 70/I. sorszáma alatt kiadott tűzzománcozott-dísz tárgy készítő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 14

2. A szakképesítés megnevezése: tűzzománcozott-dísz tárgy készítő I. (zománcműves)

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7522	ékszerkészítő
7522	drágakőcsiszoló

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A tűzzománcozott-dísz tárgy készítő olyan vizuális képzettséggel, rajzi-plasztikai ismeretekkel rendelkező szakember, aki a zománcművesség különböző területein szakmai feladatokat lát el.

Tűzzománcozott használati és dísz tárgyakat (faliképek, plasztikák, ékszerek, jelvények, emblémák, címerek, cégérek) tervez és kivitelez.

Elkészíti a különböző anyagokból készült tárgyak díszítő zománcbetéteit.

Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technológiákat a szakma kézműves területén és a rokon szakmákban, valamint a gyári eljárásokat.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint szakirányú tanulmányai folytatására főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
OKJ azonosító	OKJ megnevezés
52 1812 10	ötvös

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

— egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,

— a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

— tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

— a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

— a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútortervezésben, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

— arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,

— mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,

— drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,

— az épített külső és belső környezet ábrázolására,

— a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,

— emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

— geometriai testeket,

— csendéletet,

— enteriőrt,

— külső tereket, utcákat, tájképet,

— természeti formákat,

— emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állattanatómiai atlaszeit),

— állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),

— drapériát,

— portrét,

— emberi alakot drapériával,

— aktot,

— emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,

— pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szenet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

— érem, plakett,

— dombormű (magas és mély dombormű),

— kispasztika,

— portré,

— szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiómodul alapján legyen képes önállóan készíteni műveket alkotni.

Tudjon:

— a különböző anyagokkal bánni,

— agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,

— mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

— a legalapvetőbb szobrászati technikákat,

— a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,

— a szobrászat egyéb anyagait: pasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

— a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),

— a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,

— a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát, az egyetemes művészettörténet emléktárának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani és

dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,
— a civilizációk kialakulását és specializálódását,
— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,
— azok jelölésrendszerét,
— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani, és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
— kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
— a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
— ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,

— a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
— a legfontosabb betűtípusokat,
— legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
— a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
— a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
— a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténet

A jelölt ismerje:

— a zománcművészet fogalmát,
— a zománcművészet mágikus, illetve díszítő szerepét,
— a zománcművészet műfajait,
— a zománcművészet technikai vonulatait, fejlődési szakaszait, a zománcművészet stíluskorszakait,
— a magyar zománcművészet történetét,
— a leggazdagabb zománcgyűjteményeket, a hazai gyűjtemények anyagát,
— a zománcművészet legjelentősebb alkotóit, alkotóműhelyeit, tárgyi emlékeit,
— a szakirodalom legjelentősebb forrásanyagait.

A jelölt legyen képes:

— felismerni az adott korszak gazdasági (technológiai) szintje, szellemisége és kifejezési módja közötti összefüggéseket,
— a zománcművészeti alkotásokat önállóan értelmezni,
— a különböző korok zománcozási eljárásait felismerni,
— a zománcművészeti ismereteit a tárgytervező, -alkotó tevékenységbe építeni.

2.2. Anyagismeret

A jelölt az elmélet területén ismerje:

— a fizikai és kémiai alapfogalmakat,
— az ásványtani alapismereteket,
— a zománc fogalmát, összetételét, nyersanyagait, fajtáit, tulajdonságait,
— a zománcozható fémeket és ötvözeteket:
= azok fizikai tulajdonságait,
= alakíthatóságukat,
= megmunkálhatóságukat,
— a zománcozás tisztító és rögzítő vegyületeit,
— a zománcipari gyártmányokat.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és tudja alkalmazni:

— az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
— a zománcipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

A jelölt legyen képes a tárgykészítési feladatokhoz kapcsolódó:

— tanulmányrajzok, formatanulmányok, stilizálási gyakorlatok,
— vázlattervek, variációk, színtanulmányok,
— betű, ornamentika, heraldika mintatervek készítésére,
— az elkészítendő tárgyak látszati rajzainak,
— pontos méretezésű műszaki műhelyrajzainak elkészítésére,
— komplett tervdokumentációk rajzanyagainak értelmezésére és felhasználására.

3.2. Technológiai ismeretek

A jelölt ismerje és tudja:

- a zománcozás anyagainak előkészítését,
- a zománchordozó fémek előkészítését,
- a zománchordozó fémek kézi és gépi megmunkálását:
 - = a formára vágást, fűrészelést,
 - = a lágyítást, edzést,
 - = a csiszolást, polírozást, vésést,
 - = a poncolást, trébelést, domborítást,
 - = a rekesz, borda és sodrony készítést,
- a fémek vegyi kezelését:
 - = a tisztító eljárásokat,
 - = a maratást, patinázást,
- a zománcozási műveleteket:
 - = a zománccelhordási, zománchevonási eljárásokat,
- a zománccíszítési technikákat:
 - = az ipari sokszorosító zománccíszítő módokat,
 - = a zománccfestészeti technikákat,
 - = az ötvöszománc, és
 - = a szoborzománc technikákat,
- a felhordott zománc szárítását, égetését,
- az égetés utáni műveleteket:
 - = a savazást, pácolást, csiszolást, polírozást, patinázást,
- a zománcozási hibákat, hibalehetőségeket, azok lehetséges okait, a különböző zománcjavítási módszereket.

3.3. Tárgykészítés

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

- anyag és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni és alkalmazni a tárgykészítés területén,
- a tárgyformálás szabályainak alkalmazására,
- a forma és funkció összhangjának megteremtésére az elkészített tárgyakban,
- az alapanyagok előkészítésére,
- a tervdokumentáció alapján való tárgy készítésére,
- megtervezni, kiválasztani a legcélszerűbb munkafolyamatokat, zománcozási technikákat,
- a javítási, pótlási műveletek szakszerű elvégzésére,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,

- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó félév szorgalmi ideje alatt tűzzománcozott-dísz tárgy, tárgye gyüttes témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A tűzzománcozott-dísz tárgy, gyakorlati vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex feladat amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzból és anyagban megvalósított tárgyból, tárgye gyüttesből áll. A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbíráható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

b) Szóbeli vizsga

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Ha a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet

— Szaktörténet.

— Anyag- és technológiai ismeretek.

— Munka- és környezetvédelem.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakismeretből, melyeket a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegyei és a vizsgamunkára kapott érdemjegyek átlaga adja.

A szakmai elmélet osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak (művészettörténet, szakismeret) érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetve tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-mintázás, valamint művészettörténet tantárgyakból.

A szakismeret és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 70/II. sorszáma alatt kiadott tűzzománcozott-dísz tárgy készítő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 33 1812 02

2. A szakképesítés megnevezése: tűzzománcozott-dísz tárgy készítő II.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7522	ékszerkészítő
7522	drágakőcsiszoló

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A tűzzománcozott-dísz tárgy készítő olyan általános vizuális alapismeretekkel, szakmai elméleti és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakember, aki a technológia és az esztétika követelményeinek megfelelő zománcbetéteket, zománcozott használati és dísz tárgyakat készít.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 10	ötvös

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés-mintázás-tervezés

A vizsgázónak ismernie és alkalmaznia kell a sík, a tér, a forma, a szín alakításának törvényszerűségeit:

- a kompozíció,
- az arány, a méret,
- a szerkezet,
- a rész és egész,
- a kiemelés és elhagyás,
- a ritmusok,
- a tér,
- a fény és árnyék összefüggéseit.

A szabadkézi rajzi ismeretek részeként legyen képes ábrázolni:

- síklapot különböző rálátásban,
- geometrikus testeket,
- természeti formákat,
- csendéletet,
- állatfigurákat,
- emberi alapmozdulatokat,
- portrékat,
- ruhás emberi alakokat.

A festési és szintani ismeretek részeként ismerje:

— a színelméletek alapjait, és ismereteit legyen képes alkalmazni a festési feladatok megoldása során.

Ismerje és alkalmazza:

— a színek kölcsönhatását (komplementereket, kontrasztokat, reflexeket, hideg és meleg színeket),

- a színkeverés különböző eljárásait (alapszínek, tiszta színek, derülő és tompuló színsorok szerint),
- a helyi és távlati színeket.

A mintázás, a tér és forma alakítás részeként ismerje és gyakorolja:

- a tér, a forma, a szín, az anyag, a felület minőség és megvilágítás kapcsolatát, valamint kölcsönhatásait,
- a formák belső szerkezetét és törvényszerűségeit.

A jelöltnek ismernie és alkalmaznia kell a vizuális megjelenítéshez szükséges anyagokat, eszközöket, technikai eljárásokat.

A tervezési ismeretek részeként legyen képes:

- tanulmányrajzok, formatanulmányok, stilizálási gyakorlatok,
- vázlattervek, variációk, szintanulmányok,
- betű, ornamentika, heraldika mintatervek készítésére.

1.2. Művészettörténet

A művészettörténet magába foglalja az egyetemes művészettörténet korszakait az őskortól napjainkig, valamint a hazai művészet folyamatát a honfoglalástól a jelenig.

A jelölt ismerje:

- az ókori kultúrák köréből Mezopotámia, Egyiptom, Hellasz és az antik Róma művészetét,
- az adott szaktárgy és a vele szorosan összefüggő tudományok egy egységben való szemléletének fontosságát,
- a művészettörténet tárgykörébe tartozó legfőbb megnyilatkozások alapvető specifikumait,
- a művészettörténet fő stíluskorszakainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a műalkotásban rejlő gondolatiság lényegét, ennek összefüggését az adott kor természetszemléletével, hitvilágával, társadalmi körülményeivel,
- a művészi alkotások általános és egyedi ikonográfiai elemeit, a vizuális nyelvet,
- az egyes művészeti területeken belül a legfontosabb funkciókat, műfajokat.

A jelölt legyen jártas:

- az egyes korszakok stílusjegyeinek felismerésében,
- egy-egy korszak kiemelkedő alkotásai, az alkotói pályák áttekintésében,
- a művészettörténeti szakirodalom használatában,
- a jelentős hazai műemlékek és műgyűjtemények ismeretében.

A jelölt készségszinten tudjon:

- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni.

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

- a néprajz fogalmát, kutatási területeit,
- a népművészeti műfajok kialakulásának, változásainak összefüggéseit a társadalmi és tárgyi környezet változásainak függvényében,
- a technikai civilizáció hatását a közösségi kultúrákra,

- a népi mesterségek jellegzetességeit, formakultúráját, hagyományait.

Legyen képes megadott szempontok szerinti felmérésre, önálló gyűjtőmunkára, tárgyi elemzésre, és az eredmény illusztrált dolgozatban történő bemutatására.

1.4. Ábrázoló geometria — szakrajz

A jelölt ismerje és legyen képes alkalmazni a különböző geometrikus térábrázolási szerkesztésmódokat:

- az alapvető síkmértani szerkesztéseket,
- a perspektivikus ábrázolásokat,
- a különböző axonometrikus ábrázolásokat,
- a Monge-rendszerben történő szerkesztéseket.

A jelölt ismerje:

- a betű történetét, az írás kialakulását,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- a műszaki rajz szabályait,
- a műhelyrajz készítését,
- az összeállítási rajz készítésének szabályait,
- a tervdokumentáció összeállítását.

A jelölt legyen képes az elkészítendő tárgyak:

- látszati (perspektivikus) rajzainak,
- pontos méretezésű műszaki műhelyrajzainak elkészítésére,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak értelmezésére és felhasználására.

2. Szakmai elmélet

2.1. Szaktörténet

A jelölt ismerje:

- a zománcművészet fogalmát,
- a zománcművészet mágikus, illetve díszítő szerepét,
- a zománcművészet műfajait,
- a zománcművészet technikai vonulatait, fejlődési szakaszait, a zománctörténet stíluskorszakait,
- a magyar zománcművészet történetét,
- a zománcművészet legjelentősebb alkotóit és alkotóműhelyeit.

A jelölt legyen képes:

- felismerni az adott korszak gazdasági (technológiai) szintje, szellemisége és kifejezési módja közötti összefüggéseket,
- a zománcművészeti alkotásokat önállóan értelmezni,
- a különböző korok zománcozási eljárásait felismerni,
- a zománcművészeti ismereteit zománckészítő tevékenységébe építeni.

2.2. Anyagismeret

A jelölt az elmélet területén ismerje:

- a fizikai és kémiai alapfogalmakat,
- az ásványtani alapismereteket,
- a zománc fogalmát, összetételét, nyersanyagait, fajtáit, tulajdonságait,
- a zománcozható fémeket és ötvözeteket:
= azok fizikai tulajdonságait, alakíthatóságukat, megmunkálhatóságukat,

- a zománcozás tisztító és rögzítő vegyületeit,
- a zománcipari gyártmányokat.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a zománcipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Technológiai ismeretek

A jelölt ismerje és tudja:

- a zománcozás anyagainak előkészítését,
- a zománchordozó fémek előkészítését,
- a zománchordozó fémek kézi és gépi megmunkálását:
 - = a formára vágást, fűrészelést,
 - = a lágyítást, edzést,
 - = a csiszolást, polírozást, vésést,
 - = a poncolást, trébelést, domborítást,
 - = a rekesz, borda és sodrony készítést,
- a fémek vegyi kezelését:
 - = a tisztító eljárásokat,
 - = a maratást, patinázást,
- a zománcozási műveleteket:
 - = a zománccelhdordási, zománccbevonási eljárásokat,
- a zománccdíszítési technikákat:
 - = a sokszorosító zománccdíszítő módokat,
 - = a zománccfestészeti technikákat,
 - = az ötvöszománc és a szoborzománc technikákat,
- a felhordott zománc szárítását, égetését,
- az égetés utáni műveleteket:
 - = a savazást, pácolást, csiszolást, polírozást,
- a zománcozási hibákat, hibalehetőségeket, azok lehetséges okait, a különböző zománccjavítási módszereket.

3.2. Tárgykészítés

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

- a tárgyformálás szabályainak alkalmazására,
- anyag- és technológiai ismereteit felhasználni és alkalmazni a tárgykészítés területén,
- a forma és funkció összhangjának megteremtésére az elkészített tárgyakban,
- az alapanyagok előkészítésére,
- a tervdokumentáció alapján való tárgy készítésére,
- kiválasztani a legcélszerűbb munkafolyamatokat, zománcozási technikákat,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

A jelölt ismerje:

- a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten,
- az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- a piacutatás és marketing alapjait,

— a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = az alapvető számviteli előírásokat.

Legyen tisztában a piaci tényezőkkel, a piaci szereplőkkel és folyamatokkal.

Ismerje és tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakmunkásképző utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A jelöltnek vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó félév szorgalmi ideje alatt tűzzománcozott-dísztárgy, tárgye-együttes témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény állítja össze.

A tűzzománcozott-dísztárgy, tárgye-együttes gyakorlati vizsgamunka komplex feladatból áll. Elkészítése a tanulmányok során elsajátított ismeretek alapján történik. A vizsgamunka tervvázlatokból, műszaki rajzból és anyagban megvalósított tárgyból, tárgye-együttesből áll. A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

b) Szóbeli vizsga

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha vizsgamunkája megfelelt.

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Ha a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakismeret:

— Szaktörténet.

- Anyag- és technológiai ismeretek.
- Munka- és környezetvédelem.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakismeretből, melyeket a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a komplex vizsgamunkára (tervvázlat, műszaki rajz, anyagban megvalósított tárgy-tárgyegyüttes) kapott érdemjegy adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak (művészettörténet, szakismeret) érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható művészettörténet tantárgyból.

A szakismeret és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a szakmunkásképző intézményben szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete

71. sorszáma alatt kiadott üvegműves szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 15
2. A szakképesítés megnevezése: üvegműves

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7524	üveggyártó

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az üvegműves olyan szakember, aki ismeri az üveg anyagának, kézi feldolgozásának különböző módjait, lehetőségeit és azok felhasználási területeit.

Üvegtárgyakat tervez és készít. Olyan vizuális, rajzi, plasztikai és szakmai alapképzettséggel rendelkezik, ami alkalmassá teszi az üvegipari gyártmány-előkészítésben és gyártmányfejlesztésben való részvételre.

Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technológiákat a kézműves gyári és autonóm üvegművesség területén és ezek szakmai, szemléleti elvárásait.

Képes korszerű, funkcionális és díszítéstartókat, prototípusokat és sorozatokat megtervezni és ezeket kivitelezni, felület megmunkálásokat elvégezni.

A tárgytervezés mellett autonóm művek létrehozására is képes.

Alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására a különböző művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
31 5292 12	üvegfestő és ólomüvegmező

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

— a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon: megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állat-anatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázlagszerűen, emlékezetből bármit le rajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szenet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott páccot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben: az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiumok alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bábni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásmagyarázatának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténeti és technológiai ismeretek

Az üveg fogalma, meghatározása, természetes és mesterséges üveg.

Az üvegekészítés első tárgyi emlékei: az ókori Egyiptom és Mezopotámia területén, a magtechnika.

Az antik világ üvegekultúrája a Földközi-tenger partvidékén, az égei és görög kultúra idején, a glyptika.

Az antik Róma üvegművészete, az üvegfúvó pipa jelentősége.

Üvegekészítés a római provinciákon, a Rajna-vidék remekei, a „váza diatréta”.

Magyarországon előkerült római kori üvegek (formák, technikák).

Bizánc üvegekultúrája és mozaikművészete.

A középkori Európa üvegművészete, a „wald glass” vagy „erdei üveg”.

Középkori nyugat-európai ablaküvegek, tárgyi emlékek.

Reneszánsz üvegek, Velence és Murano üvegművészete, a hutaüveg.

Üvegekészítés és megmunkálás a XVI—XVII. században (pontozás, gyémántkarc, email festés, lakkfestés).

A „kristálystílus megjelenése, német, cseh, barokk és rokokó üvegek a XVII—XVIII. században (Glyptika, Caspar Lehmann, Zwischengold-glas (duplafalú, aranyfóliás, gravírozott, festett, hámozott üvegek).

Schwarzlot (a Preissler Ignác nevéhez fűződő fekete festés).

Az ólomkristály megjelenése és jelentősége (asztali készletek) csiszolt, vésett technikák.

Régi népies magyar üvegek (formák, technikák).

A XIX. századi üvegek a történeti stílusok vetületében. A historizmus (opál és színes üveg, hyalit, lithyalin, lazura, Fridrich Egermann).

Új stílustörekvések a századfordulón, a szecesszió üvegművészete, a tervező munka szerepe.

Az ipari formatervezés és a „stúdió-üveg” megjelenése.

A kortárs üvegművészeti törekvések és azok képviselői. Hazai üvegyáraink múltja és jelene.

2.2. Anyagismeret és gyártástan

Az üvegműves ismerje:

- a fizikai és kémiai alapfogalmakat,
- a földtani és ásványtani alapismereteket,
- az üveges rendszerek szerkezeti felépítését,
- az üveges állapot általános jellemzőit (izotrópia),
- a folyékony üveg tulajdonságait (viszkozitás, felületi feszültség, kristályosodási képesség),
- az üvegyártás nyersanyagait (üvegpépítő oxidokat) az olvasztó, módosító és stabilizáló hatású anyagokat,
- az üvegszínezés fajtáit (színező oxidok),
- az üvegszintelenítés módjait, fajtáit, anyagait,
- a hőtágulási együttható szerepét, kiszámítását,
- feszültséges üveg mérését,
- alapanyagok keverését és előkészítését,
- az üveg hűtését (feszültségtelenítő berendezések az üvegyiparban)
- az üveg anyaghibáit, gyártási hibáit és azok lehetséges okait,
- az üvegolvasztó kemencék fejlődését, működését (regeneratív és rekuperatív rendszer),
- kézi gyártású hutaüvegek készítményi módjait,
- a gépi gyártású öblösüvegek fajtáit, készítményi módjait,
- a síküvegyártást és síküvegek fajtáit,
- a tükörkészítési eljárásokat,
- az opálüvegek előállítási módját és felhasználási területeit,
- világítástechnikai alapismereteket,
- a megszilárdult üveg tulajdonságait (fajsúly, rugalmasság, szilárdság, keménységi fok, ridegség, hőbefogadás),
- az üvegformálás és megmunkálás segédanyagait (agyag, samott, gipsz, grafit, fa, fémek, csiszolóanyagok és kövek).

2.3. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje:

- az üvegyipari foglalkozási ártalmakat.

Ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- tűzvédelmi előírásokat,
- az üvegipari szakmákkal kapcsolatos munkavédelmi szabályokat, előírásokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

Az üvegműves legyen képes a tárgytervezési, tárgyformálási és feldolgozási feladatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok (gyűjtőmunka, motívumrajzolás),
- vázlattervek, variációk,
- formatanulmányok,
- kivitelezendő tárgyak látszati (perspektivikus),
- kivitelezendő tárgyak metszeti, méretarányos műhelyrajzainak,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak elkészítésére.

3.2. Gyártástechnológiai ismeretek

A jelölt ismerje:

- az üvegfeldolgozás fajtáit és eszközeit,
- hidegmegmunkálás: pattintás, vágás, csiszolás, vésés, polírozás, savazás, maratás, homokfúvás, festés, ragasztás, fúrás eljárásait,
- a melegmegmunkálás: kidolgozás, hajlítás, összeolvasztás (pate de verre), öblösüveg formázási módok hűtési gyakorlatát, üvegtechnikai eljárásokat,
- az üvegfényezés fajtáit, anyagait,
- az üvegfestékek fajtáit, anyagait,
- az üveggel kombinálható egyéb anyagokat,
- a ragasztott üvegek fajtáit és anyagait.

3.3. Tárgytervezés és tárgyalakítás

A jelölt a gyakorlatban legyen képes:

- anyag és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni és alkalmazni a tárgyformálás területén,
- a tárgyformálás szabályainak ismeretére és alkalmazására,
- a forma és technológia összefüggésének alkalmazására,
- a forma és funkció összhangjának megjelenítésére az elkészített tárgyakban,
- új technológiai ismeretek alkalmazására, összefüggésben alapanyagokkal, meleg- és hidegmegmunkálási technikákkal (anyagszerkezeti és felületmódosítási eljárások),
- a tárgyformálás módjait a feladatnak legmegfelelőbb kiválasztani, alkalmazni,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

— ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

— legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

— ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgakövetelményei

1. Vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt használati üvegtárgy, tárgye gyűttes, üveglasztika (választhatóan) témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A üvegműves vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból, változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából, látványképéből és modelljéből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírállható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja

jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

- Szaktörténeti ismeretek.
- Anyag- és technológiai ismeretek.
- Munka- és környezetvédelem.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatananyagok érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből, vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő, vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakszaktörténet vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szak-középiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 72. sorszáma alatt kiadott textilműves szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 12

2. A szakképesítés megnevezése: textilműves (a tevékenység megjelölésével):

- A) textilműves (kézműves),
- B) textilműves (kéziszövő),
- C) textilműves (kézinyomó).

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7313	szövő
7315	textilfestő, -nyomó, -kikészítő
7319	egyéb textilipari foglalkozások (gobelin-készítő)

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A) Textilműves (kézműves)

A textilműves (kézműves) olyan vizuális képzettséggel, rajzi, művészeti alapismeretekkel rendelkező szakember, aki képes a textilművesség területén önállóan, kreatívan megoldani szakmai és esztétikai feladatokat. A területen használatos különféle anyagokból — kombinálva nem textíles anyagokkal is — egyedi és sokszorosított, használati és dísz tárgyakat készít. Különböző rendeltetésű textilmunkákat magas esztétikai színvonalon tervez és kivitelez, alkalmazva a szükséges szakmai ismereteket. A tárgyakat kézi műveletekkel készíti el, de különféle gépi eljárásokat is alkalmaz. Ismeri a kor követelményeinek megfelelő technológiákat a kézműves, gyári és autonóm textílesség területén, és ezek szakmai, szemléleti elvárásait.

Alapos szakmai, művészettörténeti ismeretekkel rendelkezik, ami képessé teszi tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is, valamint tanulmányai folytatására különböző főiskolákon, egyetemeken.

B) Textilműves (kéziszövő)

A kéziszövő fekvő és álló szövőszéken készülő folyamatos és zárt kompozíciójú textilek, szőnyegek, faliképek (gobelin) szövött anyagok magas esztétikai színvonalon lévő tervezésével és kivitelezésével foglalkozik. Megadott terv alapján lesző textileket, egyszerűbb javítási restaurálási feladatokat is megold.

Alapos szakmai, művészi, művészettörténeti ismeretei képessé teszik arra, hogy kivitelezési feladatokat önálló vállalkozóként is megoldjon, illetve képes legyen tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon is.

C) Textilműves (kézinyomó)

A kézinyomó hagyományos és újabb technológiával készülő kézinyomású, lakás- és öltözködési textilek terve-

zésével és ezek elkészítésével foglalkozik. Olyan vizuális, rajzi alapképzettséggel, szakmai tájékozottsággal rendelkezik, ami képessé teszi arra, hogy textíles feladatok tervezését, kivitelezését önálló vállalkozóként is megoldja, valamint képes legyen tanulmányai folytatására művészeti főiskolákon, egyetemeken.

3. A szakképzéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 13	textilrajzoló és modelltervező asszisztens
31 5274 05	textilfestő és -kikészítő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,
- az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútort-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghgy állatanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit lerajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szénét, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kispasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiók alapján legyen képes önálló pasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bänni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: pasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

— a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),

— a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,

— a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötöten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléanyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,

— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,

— a civilizációk kialakulását és specializálódását,

— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,

— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,

— azok jelölésrendszerét,

— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,

— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,

— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,

— kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,

— a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,

— ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,

— a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,

— a legfontosabb betűtípusokat,

— legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,

— a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,

— a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,

— a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A textilműves szakképesítés minden szakága azonos elméleti ismereteken alapul, csak a gyakorlat területén vannak szükségszerű tartalmi eltérések.

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Szaktörténeti ismeretek

Az ókor textilemlékei.

A szövőszék származása.

Kopt textilemlékek.

Kaukázusi és kelet-ázsiai szőnyegek.

Középkori francia gobelinkárpitok.

Flandriai kárpitok a középkorban.

Újkori francia gobelinek.

A gépi szövőipar kialakulása, az ipari forradalom.

A textilnyomóipar kialakulása, fejlődése.

A XX. század textilművészete.

2.2. Anyag és technológiai ismeretek

A textilműves (kézműves, kéziszövő, kézinyomó) ismerje:

— a szakmában használatos alapanyagokat, fajtáit, tulajdonságait,

— az alkalmazott fontosabb technológiákat,

— az alpműveletekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati összefüggéseket,

— a textilműhely, szövőműhely, nyomóműhely berendezéseit, felszerelési tárgyait,

— a szálanyagok jellemzőit,

— növényi, állati, mesterséges szálanyagokat,

— fonalnemesítési eljárásokat: a perzselést, fehérítést, festést, mercerezést,

— a finomsági számokat,

— fonóipari ismeretként: a fonalgártást, fonalfajtákat, bálabontást, kártolást, nyújtást, előfonást, végfonást,

— egy és két fonalrendszerrel kialakítható kelmék alapttechnikáit: fonatolást, kötést, hurkolást, szalagszövést,

- a szövés előkészítő műveleteit: lánc, vetülék, különleges előkészítéseket,
- a szövőgépek csoportosítását, szálképzés és szerkezeteinek rendszerét, őrszerkezeteket,
- a szövés műszaki rajzát, kötéstani alapfogalmakat,
- alapkötéseket, a kötés műszaki rajzát,
- levezetett kötések, színhatásos szöveteket,
- mintázást fűzéssel és kártyával,
- megerősített szöveteket, kettős szöveteket,
- a Jacquard kötéstant, különleges szöveteket: láncvetülék bársonyokat, mokettet, epinglét, frottírt,
- kézfestésű eljárásokat, jávai és néger batikolást,
- dúcnyomást,
- textil kikészítési eljárásokat, textíliák kémiai sajátosságait,
- a cellulóz kémiáját, regenerált szálakat (viszkóz, bemberg, acetát),
- a szintetikus textíliákat,
- a kézínyomás eljárásait, nyomógépek csoportosítását,
- a diapozitív készítést, nyomóforma készítést,
- a szabás-varrás alapműveleteit.

2.3. Munka- és környezetvédelem

A textilműves (kézműves, kéziszövő, kézínyomó) ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a speciális szakmai védőfelszereléseket.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

A textilműves (kézműves, kéziszövő, kézínyomó) legyen képes a szakmai feladatokhoz kapcsolódó:

- rajzi tanulmányok (gyűjtés, motívumrajzok),
- tervvázlatok, színvázlatok, mintatervek,
- riportálások, koloritok, színbontások,
- szövés, nyomás, kötés szakrajzok,
- kartonrajzok,
- komplett tervdokumentációk rajzanyagainak az elkészítésére.

3.2. Tárgykészítés

A textilműves (kézműves) a gyakorlatban legyen képes:

- anyag és technológiai ismereteit kreatív módon felhasználni és alkalmazni a tárgykészítés területén,
- a formai és technológiai összefüggések alkalmazására,
- a forma és funkció összhangjának megjelenítésére az elkészített textilekben,
- új technikai, technológiai ismeretek alkalmazására, összefüggésben az anyagokkal, mintázási, festési és egyéb szakmai eljárásokkal,
- a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

A textilműves (kéziszövő) a gyakorlatban legyen képes:

- megadott vagy önálló terv alapján, helyes alapanyag és eszközhasználattal, textil alapanyagok szakszerű kezelésére, tárolására,

- fonalfestésre,
 - szövőszék karbantartására, nyüst készítésére,
 - hagyományos vetülékirányos szőnyegtechnikák alkalmazására szövésekben (torontáli, svéd, szumák, görögsumák, ó-gobelin, francia gobelin, perzsa),
 - javítások, restaurálások elvégzésére.
- A textilműves (kézínyomó) a gyakorlatban legyen képes:
- megadott vagy önálló terv alapján, helyes alapanyag és eszközhasználattal, kézfestő és nyomási technológiával, textílfestések elvégzésére,
 - nyomósziták elkészítésére,
 - festett textilanyagok szakszerű kezelésére, tárolására,
 - a gyakorlati munka végzéséhez szükséges kézi- és gépi szerszámok, berendezések szakszerű használatára.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piaciismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,
 - = a pénzkezelés szabályait,
 - = az adózási alapfogalmakat,
 - = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. Vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két részből áll.

1. A textilműves jelöltnek (kézműves, kéziszövő, kézínyomó) vizsgamunkát kell készítenie az utolsó évfolyam szorgalmi ideje alatt textiltárgy, tárgye gyűttes témakörökben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A (kézműves, kéziszövő, kézínyomó) vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladat, amely tervvázlatokból,

változatokból, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műszaki rajzából, kartonjából, kivitelezett tárgyból áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírátható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Szaktörténeti ismeretek.

— Anyag- és technológiai ismeretek.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatananyagok érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 73. sorszáma alatt kiadott textilrajzoló és -modelltervező asszisztens szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 13

2. A szakképesítés megnevezése: textilrajzoló és -modelltervező asszisztens

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
7321	szabó, varrónő, modellkészítő
7322	szabász

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens olyan vizuális képzettséggel, rajzi és művészeti alapismeretekkel rendelkező szakember, aki képes a textiles divattervezés területén önállóan, kreativitással megoldani szakmai és esztétikai feladatokat.

Különböző célra és anyagból készült ruházati termékek tervezését és kivitelezését végzi ruhatervező iparművész irányításával, a divatirányok értelmezése és a modellszerkesztés alapján.

A modelleket kézműves módszerekkel, vagy üzemi technológiákkal készíti, vagy készítteti el.

Szakmai és művészettörténeti ismeretei képessé teszik tervezési és gyakorlati feladatok megoldására önálló vállalkozóként is.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 1812 12	textilműves

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

— egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,

— a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

— tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

— bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

— a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

— a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

— arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,

— mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,

— drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,

— az épített külső és belső környezet ábrázolására,

— a realiztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,

— emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

— a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),

— a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,

— a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötötten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktárájának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.3. Népművészet

A jelölt ismerje:

— az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,

— a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatát,

— a néprajz és a népművészet fogalmait,

— a civilizációk kialakulását és specializálódását,

— a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,

— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.4. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

— a geometriai alapfogalmakat,

— azok jelölésrendszerét,

— a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,

— a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,

— a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

— konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,

— kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,

— a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.5. Betűrajz

A jelölt ismerje:

— a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,

— ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,

— a helyes szöveghelyezés alapvető szempontjait,

— a legfontosabb betűtípusokat,

— legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

— adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,

— a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,

- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Viselettörténet

A jelölt legyen képes:

- a viselettörténet áttekintésére az ókortól napjainkig.

Ismerje:

- a különböző korok és népek öltözködési jellegzetességeit, stílusjegyeit (alapanyagok, formavilág, színvilág),
- a természeti népek viseleti szokásait (ruházat, testfestés, tetoválás).

Legyen képes meghatározni:

- a népviseletek kialakulását, formai jegyeit, jelrendszerét különböző korok és népek történetében,
- a divat fogalmának kialakulását, belső törvényeit, rendszerét, társadalmi szerepét,
- korunk viseleti sajátosságait.

2.2. Anyagismeret

A jelölt ismerje:

- a textilipari nyersanyagok általános jellemzőit, a szálanyagok fajtáit, csoportosítását,
- a természetes szálanyagok fejlődését, kialakulását, tulajdonságait,
- a legfontosabb vegyi szálak előállítását, tulajdonságait,
- a fonalkészítés folyamatát, a cérnázást, cérnák szerkezetét,
- a szövést, a szövetek szerkezetét, a szövetkészítés folyamatát,
- a kötést, a kötött kelmék szerkezetét,
- a nemszött kelmék kikészítését, fajtáit, jellemzőit, felhasználását.

Legyen képes:

- kiválasztani és alkalmazni a ruhakészítésnél alkalmazott varrófonalak, cérnák, szövetek, kelmék, kellékek fajtáit, felhasználási területeit,
- felismerni a varrás menti hibák, sérülések típusait, okait, az öltéssűrűség szabályozásának fontosságát,
- jellemezni a kelmék és kellékek összedolgozhatóságát.

2.3. Technológiai ismeretek

A jelölt legyen képes:

- alkalmazni a ruhaipari modellszerkesztés és tervezés alapelveit,
- meghatározni az anyag, a szerkezet, a forma, a díszítés összefüggéseit,
- kiválasztani a technológia szerint meghatározott anyagfajták alkalmazását.

Ismerje:

- a tervdokumentálás, műléírás, előkészítés folyamatát,
- a sorozatgyártásra alkalmas alformákat,
- a szabászati alpműveleteket,

- a varrásgyakorlati alpműveleteket,
- a textilnyomás anyagait, eljárásait (kikészítés, hőkezelés, gőzölés).

2.4. Munka- és környezetvédelem

A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat,
- a speciális szakmai védőfelszereléseket.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés

A jelölt legyen képes:

- az öltözködési kultúrák elemzésén alapuló tárgy-ábrázolásra, makettezésre,
- a vizuális megjelenítés technikáinak alkalmazására,
- műszaki rajzok szerkesztésére,
- testkarakter, testtartástípusok ábrázolására,
- minimálszabás méretezésre, illesztésre (szerkesztés, modellezés alformákból),
- egyéni hangvételű öltözékegyüttesek tervezésére.

3.2. Modellszerkesztés

A jelölt legyen képes alkalmazni:

- a méretezést, a méretkutatás eredményeit, a méret-táblázatokat.

Ismerje:

- a testalkatok jellemzőit.

Tudjon segédlettel szerkeszteni és modellezni:

- női szoknyát,
- női ruhát, blúzt, ujjakat, gallérokat,
- női vagy férfi nadrágot,
- szabadidőruházatot,
- női blézert, vagy férfi zakót,
- egyedi tervezésű ruhatípusok szabásmintáit.

3.3. Szabás, varrás

A jelölt legyen képes szakszerűen kivitelezni:

- a szabás alpműveleteit,
- a kézi öltéseket és varrásokat,
- a gépi varrásokat és kiegészítő technológiai műveleteket.

Tudjon szakszerűen elkészíteni:

- egyszerű vonalú női szoknyát,
- női ruhát, női blúzt,
- női vagy férfi nadrágot,
- szabadidőruhát,
- női blézert vagy férfi zakót,
- egyedi tervezésű ruhákat.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

— legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

— ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzügyi szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell készítenie a ruhatervezés, modellszerkesztés és kivitelezés témakörben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény állítja össze.

A vizsgamunka (tanári konzultációval) önálló, komplex feladat, amely ruhaterv rajzolásából, a minták alapszerkesztéséből és modellezéséből, a kivitelre kiválasztott megoldások írásbeli indoklásából, műhelyrajzából és kivitelezett ruhamodellből áll. A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

b) Szóbeli vizsga

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelelt.

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatSORÁT a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatSOR nem felel meg a követelményeknek, a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Viselettörténet.

— Anyagismeret.

— Technológia.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő tételenként: 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegy átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatantárgyak (művészettörténet, szakelmélet) érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik művészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő bizonyítvánnyal, vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, illetve a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 78/A. sorszáma alatt kiadott műtárgyvédelmi asszisztens szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 8425 01

2. A szakképesítés megnevezése: műtárgyvédelmi asszisztens

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
3719	egyéb kulturális foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A műtárgyvédelmi asszisztens, egyetemi/felsőfokú végzettséggel rendelkező műtárgyvédelmi szakember/restaurátor irányítása mellett, a kulturális örökség megőrzése és megóvása területén fejti ki tevékenységét. Munkájába beletartozik: az ásatásokon való leletmentés, a tárgy anyagi és állapotmeghatározása, a szerves anyagú tárgyak szükséges fertőtlenítése, a kerámia-, üveg-, fém-, fa-, papír-, textil-, bőr- és csonttárgyak tisztítása, megerősítése, töredékeinek összeragasztása, a tárgy stabilitását szolgáló, elfogadott konzerválási eljárások kivitelezése, a műtárgyak megfelelő csomagolása és szállítása, raktározása, kiállításban való elhelyezése a megelőző konzerválás alapelvei és ajánlásai szerint, valamint a legelemibb műtárgy-konzerválási eljárások alkalmazása.

Felelős a konzerválásra átvett műtárgy által hordozott kultúrtörténeti információk és készítéstechnikai jellemzők megtartásáért, a tárgy fizikai és kémiai állapotáért, stabilitásának növeléséért. Felelős továbbá az illetékes muzeológussal együtt a gyűjteményi raktárak fertőtlenítéséért. Rendszeresen méri a műtárgykörnyezet klíma- és fényviszonyait, és kezeli azokat a készülékeket és berendezéseket, amelyek egy raktár vagy egy kiállítótér klímáját és fényviszonyait szabályozzák.

Munkája során betartja a műtárgyvédelem etikai szabályait, a gyűjteményi raktárakra vonatkozó előírásokat, a munka-, baleset-, tűz- és egészségvédelmi, valamint a környezetvédelem szabályait.

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
52 8425 02	múzeumi gyűjtemény- és raktárkezelő

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A) Általános követelmények:

A jelölt ismerje:

— a közgyűjteményekben folyó tudományos, közművelődési, műtárgymegőrzési és nyilvántartási munka lényegét,

— a különböző műtárgyalkotók károsodásának környezeti tényezőit, azoknak a műtárgyakra gyakorolt hatását, a műtárgyak megfelelő tárolási, raktározási, kiállítási megoldásait,

— a műtárgyak szállítási, mozgatási, biztonsági feltételeit,

— az alkalmazott természettudományokat, a szakszerű konzerválási módszerek elsajátításához,

— a gyűjteményi tömeganyag kezelésének, konzerválásának és megóvásának alapvető módszereit,

— a műtárgyvédelem történetét és legfontosabb etikai előírásait,

— a múzeumi munkaviszony formáit, legfontosabb jogi normáit,

— a muzeológusok, a restaurátorok és a természettudományos szakemberek szerepét a műtárgyvédelemben.

Legyen képes:

— közreműködni az ásatásokon folyó műtárgyvédelmi munkában,

— anyagfajták szerint elsajátítani a konzerváló munka és a műtárgyak stabilitását szolgáló legfontosabb műtárgyvédelmi feladatok alapjait,

— a régészeti, történeti és néprajzi tömeganyag konzerválását irányítás mellett végezni,

— a műtárgyvédelmi munka általa végzett folyamatát dokumentálni,

— eredeti technikák alkalmazásával egyszerűbb műtárgymásolatokat készíteni,

— betartani a gyűjteményi raktárakra/kiállításokra vonatkozó előírásokat,

— a gyűjteményi raktárakban meghatározott muzeológiai rendet tartani,

— betartani a raktárakra és a restaurátorműhelyekre, laboratóriumokra vonatkozó munka-, tűz-, baleset- és egészségvédelmi, valamint környezetvédelmi szabályokat,

— műtárgyvédelmi tervet és — dokumentációt készíteni,

— a dokumentáció részeként a tárgy állapotáról és a beavatkozásokról fotókat készíteni.

B) A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális tantárgyak

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

— egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,

— a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,

— tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,

A jelölt ismerje:

— a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,

A jelölt legyen képes:

- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,

Legyen képes vázlsruerűen, emlékezetből bármit le-
rajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szenet, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott páccot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdió munkák alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bänni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kisplasztika,

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötöten,

— a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emléktanyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),

— a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,

— a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

— egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan válogatni, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,

— műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílusmeghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,

- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

— tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,

— megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

2. Szakmai elmélet

2.1. Muzeológiai alapismeretek

A tantárgy megismerteti a tanulónak a gyűjtemények kialakulásának folyamatát, a gyűjtemények szerepét a kulturális örökség megőrzésében.

A jelölt ismerje:

- a műgyűjtés formáit a különböző korokban,
- a fontosabb múzeumok kialakulásának történetét a világon és Magyarországon,
- a múzeumi gyűjteményeket, a szerzeményezés módjait,

— a múzeumi hálózatot, az országos múzeumokat és gyűjtőkörüket,

- a gyűjtemények fajtáit,
- a legfontosabb múzeumi kiadványokat,
- a muzeológusok, restaurátorok és műtárgyvédelmi asszisztensek szerepét a gyűjteményekben,
- a műtárgyvédelmre vonatkozó hatályos nemzetközi és hazai jogszabályokat.

Legyen képes:

- művészet- és technikátörténeti tanulmányai alapján korban elhelyezni a leggyakoribb műtárgyakat,
- felismerni az általuk hordozott történeti, kulturális és vallástörténeti, valamint néprajzi információkat,
- a műtárgyvédelm etikai alapjainak elsajátítására.

2.2. Műtárgykörnyezet

A tananyag magába foglalja a megelőző konzerválás alapjait, a helyes műtárgykezelés szabályait, a megóváshoz megfelelő műtárgykörnyezet kialakításának lehetőségeit.

A jelölt ismerje:

- a légnedvesség, az abszolút és a relatív páratartalom fogalmát, összefüggését a hőmérséklettel, jelentőségét a műtárgyak megelőző konzerválásában,

- a hő károsító hatását a műtárgyakra, a múzeumi fényforrások típusait és az általuk kibocsátott káros sugárzásokat, kiszűrésük lehetőségeit,

- a műtárgyalkotó anyagok fizikai, kémiai és biológiai károsodását okozó tényezőket, a műtárgyra gyakorolt hatásukat és annak eredményét a műtárgy állapotában.

Legyen képes:

- a múzeumi környezet relatív légnedvességének mérésére és az annak szabályozására szolgáló készülékek kezelésére, a megfelelő légnedvesség beállítására,

- a múzeumi környezet fényviszonyainak mérésére és annak megfelelő beállítására,

- a műtárgyak elhelyezésére a raktárakban és kiállításokon azok fizikai stabilitását biztosító módon,

- a műtárgyak biztonságos kezelésére, csomagolására, mozgatására és szállítására, raktárban, kiállításban való megfelelő elhelyezésére.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Műtárgyvédelem

Ennek a témakörnek fő célja, hogy a jelöltet megismertesse a műtárgyvédelmi munkával és a konzerválás ún. „beavatkozó” műveleteivel. Ezek gyakorlati módszereit sajátítja el ennek a tantárgynak a keretén belül.

a) Szervetlen anyagú műtárgyak anyagismerete, készítéstechnikai jellemzői és konzerválása:

A jelölt ismerje:

- a múzeumi gyűjteményekben leggyakrabban előforduló fémtípusokat, legalapvetőbb fizikai és kémiai anyagi tulajdonságait,

- a fémből készült műtárgyak leggyakoribb károsodásait, a korrózió elméletét,

- a fémek és a korróziótermékek vizsgálati, azonosítási lehetőségeit,

- a múzeumokban leggyakrabban előforduló fémtárgyak alapvető tisztítási és konzerválási módszereit, azok hatásmechanizmusát,

- a múzeumi gyűjteményekben leggyakrabban előforduló kerámia-, üveg- és kőtárgyak alaptípusait, legalapvetőbb anyagi tulajdonságaikat és leggyakoribb károsodásaikat,

- a kerámia-, üveg- és kőtárgyak anyag és készítéstechnikai vizsgálatának lehetőségeit,

- a múzeumokban leggyakrabban előforduló kerámia-, üveg- és kőtárgyak alapvető tisztítási és konzerválási módszereit, azok hatásmechanizmusát.

Legyen képes:

- a múzeumokban leggyakrabban előforduló fém, kerámia, üveg és kő tömeganyag tisztításának, konzerválásának és fizikai stabilitását szolgáló restaurálásának elvégzésére,

- a szervetlen alapanyagú műtárgyak állapotváltozásainak felügyeletére a raktárakban és kiállításokon.

b) Szerves anyagú műtárgyak anyagismerete, technikai jellemzői és konzerválása:

A jelölt ismerje:

- a fából, papírból, textilből, bőrből, csontból és műanyagból készült műtárgyak anyagszerkezeti felépítését, fizikai és kémiai tulajdonságait,

- a felsorolt műtárgyak leggyakoribb károsítóit és károsodásait,

- a felsorolt műtárgyak anyag és készítéstechnikai vizsgálatának lehetőségeit,

- a felsorolt műtárgyak alapvető konzerválási, állagmegóvási módszereit és hatásmechanizmusukat.

Legyen képes:

- a felsorolt tárgyak alapvető konzerválási, állagmegóvási feladatainak ellátására,

- a felsorolt tárgyak konzerválásában egyetemi/felsőfokú tanfolyami végzettségű restaurátor irányítása mellett közreműködni,

- a felsorolt tárgyak állapotváltozásainak felügyeletére a raktárakban és kiállításokon,

- a műtárgyvédelem/állagmegóvás, az anyag és készítéstechnikai, illetve a konzerválási munkafolyamatok megtervezésére, megvitatására, az eredmények kiértékelésére és dokumentálására.

3.2. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje:

- a műtárgyvédelmi munka során használatos anyagok, vegyszerek tűz- és robbanásveszélyességét, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatását és a megelőző intézkedéseket,

- a műtárgyvédelmi munka során alkalmazott berendezések, gépek és szerszámok balesetmentes használatát, baleset esetén az elsősegélynyújtás módjait,

- a tűz- vagy balesetvédelem eszközeit és mentesítés módját.

Legyen képes:

- a munkája során használt berendezéseket, gépeket és eszközöket balesetmentesen, a tűz- és egészségvédelem előírásainak megfelelően kezelni,

- tűz vagy baleset esetén a megfelelő intézkedéseket megtenni.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,

— legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,

— ismerje a piackutatás és marketing alapjait,

— ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:

- = a pénzügyi alapfogalmakat,
- = a fizetési módokat,
- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a jelölt bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát elvégezte, illetve iskolarendszeren kívüli képzés esetén érettségi vizsgával rendelkezik, valamint a középfokú műtárgyvédelmi asszisztens tanfolyamot sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A jelöltnek önálló konzerválási feladatot kell elvégeznie az utolsó évfolyam utolsó félévének szorgalmi ideje alatt. A konzervált műtárgyat a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A jelölt által választott anyagú egy vagy több műtárgy konzerválása (tanári témavezetéssel) előzetes írásbeli javaslat, konzerválási munkaterv szerint. A feladatnak magába kell foglalnia a műtárgy alapvető anyagvizsgálatát, állapotmeghatározását és leírását, tisztítási/fertőtlenítési, konzerválási feladatokat, és amennyiben a műtárgy igényli, ragasztást, fizikai stabilitását biztosító kiegészítést. Elvárás a tárgy esztétikai szempontoknak megfelelő egységes megjelenése a konzerválás végén.

A jelölt a tárgy konzerválásának folyamatáról szakmai dokumentációt készít, melyet a vizsgatárggyal együtt bead.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek, azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden jelentős korszakát és területét.

Szakelmélet:

- Muzeológiai alapismeretek.
- Műtárgyvédelmi ismeretek.

A vizsgabizottság kérdéseket tesz fel a jelöltnek vizsgamunkájával és annak dokumentációjával kapcsolatban.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket a művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

A felkészülési idő: tételenként 20—25 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsgatárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

A szakmai gyakorlati osztályzatot a vizsgamunkára kapott érdemjegy adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható művészettörténet tantárgyból.

A szakelmélet és a szakmai gyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

Iskolarendszeren kívüli képzés esetén szakmai vizsga csak a Magyar Nemzeti Múzeum által szervezhető.

* * *

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 92. sorszáma alatt kiadott díszlet- és jelmeztervező asszisztens szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1812 05

2. A szakképesítés megnevezése: díszlet- és jelmeztervező asszisztens

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	FEOR megnevezése
3729	egyéb művészeti foglalkozások
3719	egyéb kulturális foglalkozások

2. A munkaterület rövid, jellemző leírása

A díszlet- és jelmeztervező asszisztens olyan sokoldalú ismeretekkel rendelkező, kreatív szakember, aki képes munkájával részt venni színházi produkció létrehozásában, illetve filmforgatásban. Tervezőművész irányításával részt vesz a díszlet- és jelmeztervezési munkák minden fázisában.

Részfeladatokat, kivitelezési munkák irányítását önállóan is képes megoldani.

Olyan műveltséggel, szakmai, művészettörténeti, színháztörténeti tudással és technikai ismeretekkel rendelkezik, amelyek képessé teszik tanulmányai folytatására a művészeti főiskolákon, egyetemeken

3. A szakképesítéssel rokon szakképesítések

A szakképesítéssel rokon szakképesítések	
azonosító száma	megnevezése
—	—

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

1. Általános vizuális alapismeretek

1.1. Rajz-festés

A jelölt rendelkezzen olyan fejlett és kiművelt szemlélettel, hogy képes legyen önállóan ábrázolni a rajzolás és festés kifejező lehetőségeinek birtokában:

- egyszerű geometrikus formákat és bonyolult térelemeket,
- a tárgyi világot csendéletszerű összefüggésben,
- tárgyakat környezetüktől elkülönítve, azok felépítését, szerkezetét megjelenítve,
- bonyolult természeti formákat, növényeket és állatokat, az emberi testet, felépítését, anatómiai szerkezetét, mozgását, arányait.

A jelölt ismerje:

- a színek törvényszerűségeit és kifejező erejét,
- a festészet különféle technikáit, a rajzolás és festés mesterségét,

— az emberi test arányvilágának mértékkénti alkalmazását a tervező művészetekben. (Modulok az építészetben, bútór-, textil- stb. tervezésben.)

A jelölt legyen képes:

- arckép rajzolására, festésére, az ember karakterjegyeinek megragadásával,
- mozdulatok pillanatszerű (kroki) ábrázolására,
- drapériák és különféle formák — térformák, emberi test stb. — kifejező kapcsolatainak megjelenítésére,
- az épített külső és belső környezet ábrázolására,
- a realisztikus ábrázoláson túl különféle sajátos tartalmak kifejezése érdekében elvontabb ábrázolásra is,
- emlékezet utáni ábrázolásra.

Tudjon megadott formátumba komponálni, klasszikus mesterművekről másolatot készíteni, önállóan megválasztani a feladathoz leginkább alkalmas ábrázolási módot.

1.2. Rajz-mintázás

A jelölt rendelkezzen olyan rajzi felkészültséggel, hogy tudjon ábrázolni:

- geometriai testeket,
- csendéletet,
- enteriőrt,
- külső tereket, utcákat, tájképet,
- természeti formákat,
- emberi és állati koponyákat, csontokat, csontvázakat (ismerje Barcsay emberanatómiai és Szunyoghy állattanatómiai atlaszeit),
- állatfigurákat (álló és mozgó helyzetben),
- drapériát,
- portrét,
- emberi alakot drapériával,
- aktot,
- emberi, állati figurákat csoportosan és térben elhelyezve is,
- pillanatszerű mozgásokat (kroki).

Mindezeket tudja művészileg átírni és absztrahálni is.

Legyen képes vázaltszerűen, emlékezetből bármit le rajzolni.

Tudja kiválasztani és alkalmazni a témához és kifejezéshez legjobban illő rajztechnikákat: ceruzát, krétákat, szénét, tollat, ecsetet, tust, páccokat, lavírozott tust, lavírozott pácot.

Önállóan találja meg az alkalomhoz és témához legmegfelelőbb rajzi megoldásokat, vázlat, tanulmány, kroki, tervrajz, szerkezeti, magyarázó rajz formájában.

A jelölt ismerje a következő szobrászati műfajokat gyakorlatban:

- érem, plakett,
- dombormű (magas és mély dombormű),
- kispasztika,
- portré,
- szobortanulmány.

Ismerje elméletben az emlékmű, síremlék, köztéri szobor fogalmát. (Műteremlátogatás, síremlékek, köztéri

szobrok elemzése, nyílt pályázati anyagok megtekintése keretében.)

Fenti stúdiók alapján legyen képes önálló plasztikai műveket alkotni.

Tudjon:

- a különböző anyagokkal bánni,
- agyagszoborhoz vázat készíteni, agyagot terrakottának előkészíteni, kiégetni,
- mintázófát faragni és szobrászgyűrűt készíteni.

Ismerje:

- a legalapvetőbb szobrászati technikákat,
- a gipszöntés és gipszfelrakás technikáját, az ehhez szükséges szerszámokat és segédanyagokat,
- a szobrászat egyéb anyagait: plasztilint, viaszt, bronzot.

1.3. Művészettörténet

A jelölt ismerje:

- a művészi megnyilatkozás adott tantárgy körében érintett területeire vonatkozó változatait (építészet, plasztika, festészet, grafika, iparművészet),
- a művészettörténet stíluskorszakainak, irányzatainak egyedi sajátosságait az egyes időszakok szellemiségébe ágyazottan,
- a művészettörténet folyamának tanulmányai során érintett jelentős alkotásait, alkotóit — korhoz kötöten,
- a jelentős hazai műemlékeket és műgyűjteményeink anyagát az egyetemes művészettörténet emlékanyagának lelőhelyeit (helység, nagy műgyűjtemény stb.),
- a művészettörténeti szakirodalom kiemelkedő szerzőit,
- a művészettörténet-tudományt megelőző korok forrásanyagának tekintett írásait, illetve szerzőit.

A jelölt legyen képes:

- egy adott stíluskorszak, művészeti terület keretein belül a meghatározó értékek közül önállóan választani, és dönteni arról, amit a szakmájukban szuverén módon hasznosítani tud,
- műalkotásokat önállóan értelmezni, a megszerzett ismereteket kreatív módon alkalmazni, adaptálni (pl. kor-, stílus meghatározás, műleírás, műelemzés).

1.4. Népművészet

A jelölt ismerje:

- az egyén, a közösség és a kultúra viszonyát,
- a kultúrák és a társadalmak szerkezetének kapcsolatait,
- a néprajz és a népművészet fogalmait,
- a civilizációk kialakulását és specializálódását,
- a lakóterek kialakulásának történetét.

A jelölt legyen képes:

- tárgyat és megnyilatkozást annak létrehozójával együtt korába és környezetébe beilleszteni,
- megértő módon viszonyulni a sajátjuktól távoli vagy idegen kultúrához.

1.5. Ábrázoló geometria

A jelölt ismerje:

- a geometriai alapfogalmakat,
- azok jelölésrendszerét,
- a műszaki gyakorlatban leggyakrabban használt geometriai ábrázolási módok (perspektíva, axonometria, Monge-rendszer) elméleti alapjait és gyakorlati használatát,
- a leggyakrabban használt szerkesztési eljárásokat,
- a konkrét feladat megközelítésének, megértésének és megoldásának módszerét.

A jelölt legyen képes:

- konkrét feladatot önállóan megérteni, térben elképzelni, rekonstruálni, megoldani és a megoldást az adott ábrázolási mód törvényei szerint kivitelezni,
- kreatívan gondolkodni, a lehetséges megoldások közül a legcélszerűbbet választani,
- a tanultakat önállóan alkalmazni.

1.6. Betűrajz

A jelölt ismerje:

- a különböző betűtípusok megválasztásának szempontjait, legyen valamely stílusérzéke,
- ismerje a különböző karakterű betűk alkalmazási lehetőségeit,
- a helyes szövegelhelyezés alapvető szempontjait,
- a legfontosabb betűtípusokat,
- legyen betűtörténeti tájékozottsága.

A jelölt legyen képes:

- adott betűtípust minta után arányosan megrajzolni,
- a betűtípust környezetében helyesen alkalmazni,
- a szükséges anyagok és eszközök biztos használatára,
- a feladat igényes, tiszta, korrekt megjelenítésére.

2. Szakmai elmélet

Általános követelmények:

A jelölt rendelkezzen széles körű szakmai látókörrel:

- ismerje a színházi, filmes, televíziós produkció létrehozásával kapcsolatos tevékenység lényeges elemeit, a munkamenetet, a kivitelezéssel, a műhelyekkel kapcsolatos munkákat, kiemelten a látvánnyal kapcsolatos megoldásokat.

Legyen képes az adott produkció:

- stílusát felismerni,
- mondanivalóját és törekvéseit megérteni.

Ismerje a múlt és a jelen legfőbb irányadó stílusait.

A jelölt rendelkezzen részletes ismeretekkel az alábbi témakörökben:

2.1. Színház- és filmtörténet

A színháztörténet magában foglalja az európai színjátszás történetét az ókortól napjainkig a különböző történelmi korok között, bemutató a színház rendeltetését, formai és tartalmi változásait, stíluskorszakait. Foglalkozik továbbá az Európán kívüli népek ősi rítusaival, a távol-keleti színházzal, operával, táncművészettel és a modern irányzatokkal.

A filmtörténet a filmművészet főbb korszakait tekinti át a némafilmtől napjainkig, kiemelve századunk nagy filmalkotó egyéniségeit és jeles alkotásait.

A jelölt ismerje:

- a természeti népek rítusait (afrikai törzsek, ausztráliai, új-zélandi bennszülöttek),
- a keleti vallási szertartások lényegét,
- a kínai és japán színház jellemző vonásait,
- az ókori görög és római színházat,
- a kereszténység szertartásait,
- a középkori misztériumszínházat,
- a commedia dell' arte-t,
- Shakespeare színházat,
- Molière színházat,
- a XVIII—XIX. századi színház jellemzőit,
- az opera kialakulását,
- a balett kialakulását,
- a XX. század főbb stílusirányzatait és nagy egyéniségeit,
- a filmművészet különböző stíluskorszakait,

2.2. Viselettörténet — környezetkultúra

A viselettörténet magában foglalja a különböző történelmi korok emberének ruházódását. Foglalkozik az anyagokkal, a formák jellemzőivel és a díszítéssel, továbbá az öltözködéssel mint a társadalmi hovatartozás, rang, méltóság kifejeződésével.

A jelölt ismerje:

- a történelmi korok társadalmi felépítését valláskultúráját, hadászatait, lakókörnyezetét és tárgyait, öltözködési viseletét, (ókori, görög, római, egyiptomi, mezopotámiai viseletek), elfogadott viselkedési normáit,
- a bizánci öltözet jellemzőit,
- az európai öltözködés fejlődését a román kortól a XIX. századig,
- a XX. század évtizedeinek divatirányzatait, híres szalonjait,
- a különböző népek nemzeti viseleteit,
- a magyar viselet jellemzőit,
- a színpadi jelmez funkcióját, kifejezési eszközeit,
- a történelmi korok tervezői szemléletének jellemzőit.

2.3. Esztétikai alapismeretek

A jelölt ismerje:

- az esztétika alapfogalmait (a mimézis, szép, rút, tragikum, komikum, katarzis, kettős tükrözés, tartalom és forma összefüggéseit ...),
- az irodalom- és színházesztétika sajátosságait,
- a főbb művészettörténeti korszakok legjelentősebb esztétikai nézeteit (az antikvitás, a középkor, a reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus, a felvilágosodás, a romantika, a realizmus, a XIX. század a XX. század stb. irányzatait),

Legyen képes a színpadi látvány esztétikai elemzésére.

2.4. Munka- és környezetvédelem

A jelölt ismerje és tudja alkalmazni:

- az általános munka- és környezetvédelmi szabályokat.

3. Szakmai gyakorlat

3.1. Tervezés és szakrajz

A jelölt legyen képes a szakmai folyamatokhoz kapcsolódó:

- tanulmányrajzok, formatanulmányok,
- vázlattervek, színtervek, variációk,
- a színpadképben szereplő szín- és plasztikai hatásrajzok,
- léptékarányos színvázlatok és makettek,
- korhű jelmez- és kosztümtérvek grafikai szintű rajzanyagának,
- komplett tervdokumentációs rajzok elkészítésére,
- műszaki rajzok megszerkesztésére.

3.2. Díszlet- és makettkészítés

A jelölt ismerje:

- a színház felépítésének és működésének keresztmetszetét,
- a színjáték színrevitelének alapjait,
- a színpad építészeti rendszerét,
- a színpadtechnikai alapfogalmakat,
- a színházi világítástechnikát, a világítórendszerek fajtáit,
- a színházhoz tartozó külső műhelyek helyét és szerepét a díszlet és jelmez kivitelezési munkákban,
- a színpadi díszlettervek kivitelezéséhez készülő makettkészítést: a makettépítés alapjait, lehetőségeit és technikáját, valamint az ehhez szükséges anyagokat.

Legyen képes:

- az elkészült tervek tervdokumentációk alapján a kivitelezési munkákat megoldani,
- a rendező és színészek korrekciós igényeihez alkalmazkodni.

3.3. Jelmezkészítési alapismeretek

A jelölt ismerje a színházi kosztümök és jelmezek modellszerkesztésének és szabásának alapjait.

Legyen képes:

- személyiség- és testkarakter ábrázolására,
- a vizuális megjelenítés technikáinak alkalmazására,
- a jelmezkészítés technológiai műveleteinek szakszerű elvégzésére.

4. Gazdasági és jogi ismeretek

Ismerje a gazdasági élet alapfogalmait és alapösszefüggéseit mikro- és makroszinten:

- ismerje az alapvető vállalkozási formákat, a vállalkozás általános feltételeit, szabályait,
- legyen tisztában a piaci tényezőkkel, piaci szereplőkkel és folyamatokkal, rendelkezzen a megfelelő kínálati piacismeretekkel,
- ismerje a piackutatás és marketing alapjait,
- ismerje a gazdálkodó szervezetek, vállalkozások alapvető pénzügyi folyamatait, összefüggéseit:
 - = a pénzügyi alapfogalmakat,
 - = a fizetési módokat,

- = a pénzkezelés szabályait,
- = az adózási alapfogalmakat,
- = ismerje az alapvető számviteli előírásokat.

Tudja alkalmazni a szükséges jogi ismereteket (munkajog, szerzői jog, szerződések, alapvető államigazgatási szabályok).

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Vizsgára az a tanuló bocsátható, aki a szakközépiskola utolsó évfolyamát sikeresen elvégezte, és a szakmai vizsgára jelentkezett.

2. A szakmai vizsga részei

a) Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll.

1. A díszlet- és jelmeztervező asszisztens jelöltnek önálló vizsgamunkát kell elkészíteni egy színházi darab tervezői folyamatában az olvasattól a teljes tervdokumentációig, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

A választható vizsgamunka feladatokat a vizsgát szervező intézmény határozza meg az alábbiak szerint.

A díszlet- és jelmeztervező vizsgamunka (tanári konzultációval) önállóan megtervezett és kivitelezett komplex gyakorlati feladatokból áll. A vizsgamunka tervdokumentációból, változatokból, műszaki rajzokból, a kivitelezésre kiválasztott díszlet és jelmezek látványképéből és modelljéből áll.

A feladat meghatározása a tanulmányok során nyújtott ismeretekre épül.

2. Komplex rajz-festés, rajz-mintázás vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határozza meg oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálnak legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása.

A vizsga időtartama: 360 perc.

b) Szóbeli vizsga

A jelölt akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha a gyakorlati vizsgamunkája megfelel.

A szóbeli vizsga tantárgyait (témaköreit) a vizsgáztatási követelmény határozza meg. A szóbeli vizsga feladatsorát a képzés szakmai követelményei alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze, és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben a feladatsor nem felel meg a követelményeknek a vizsgabizottság elnöke azt átdolgoztathatja.

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

A szóbeli vizsga tantárgyai:

Művészettörténet:

— Ölelje fel a művészettörténet minden fontos korszakát és területét.

Szakelmélet:

— Színház- és filmtörténet.

— Viselet-történet — környezetkultúra.

A szóbeli vizsgán a jelölt két tételt húz, az egyiket művészettörténetből, a másikat pedig szakelméletből, melyet a vizsgabizottság külön-külön minősít.

Felkészülési idő: tételenként 15—20 perc.

3. A szakmai vizsga értékelése

A szakmai gyakorlati osztályzatot a rajz-festés, rajz-mintázás vizsgarész érdemjegye és a vizsgamunkára kapott érdemjegye átlaga adja.

A szakmai elméleti osztályzatot a szóbeli vizsga tantárgyak érdemjegyeinek átlaga adja.

Nem kaphat szakképesítést az a jelölt, aki valamelyik vizsgarészből vagy valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A jelöltnek csak az eredménytelen vizsgarészből, illetőleg tantárgyból kell javítóvizsgát tennie.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeret anyagát felöleli.

Ha a jelölt már rendelkezik képző- és iparművészeti szakközépiskolában megszerzett érettségi képesítő vagy a fenti vizsgakövetelménynek megfelelő szakképesítő bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés, illetve rajz-mintázás, valamint a művészettörténet tantárgyakból.

A szakelmélet és a szakgyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5. A szakmai vizsga szervezése

Szakmai vizsga csak a képző- és iparművészeti szakközépiskolákban szervezhető.

A pénzügyminiszter 31/2001. (VIII. 3.) PM rendelete

**a Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter
irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas
munkaköreinek megállapításáról szóló
34/1996. (XII. 21.) PM rendelet módosításáról**

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 78. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján — a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli miniszter egyetértésével — a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas munkaköreinek megállapításáról szóló 34/1996. (XII. 21.) PM rendelet (a továbbiakban: R.) mellékletének 3.8. és 3.12. pontjai az alábbiakra módosulnak:

(A szervezet és a munkakörök megnevezése)	Kérdőív típus
---	---------------

3. Vám- és Pénzügyőrségnél)

„3.8. a VP megyei nyomozó hivatalainak hivatásos állományú tagjai

C''

„3.12. a Központi Bűnüldözési Parancsnokság (KBP) munkatársai

C''

(2) Az R. melléklete a következő 5. ponttal egészül ki:

„5. Szerencsejáték Felügyeletnél:

5.1. a Felügyelet főosztályvezetői

C

5.2. a Felügyelet területi felügyelőségeinek vezetői

C''

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Varga Mihály s. k.,
pénzügyminiszter

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatalának (4401 Nyíregyháza, Hősök tere 5.)

h i r d e t m é n y e i

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Tiszavasvári településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 14-én, 10 órakor

a tiszavasvári művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Munka Mezőgazdasági Szövetkezet használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Tiszavasvári

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0201/14	legelő	1,6363	8,51	3,72	
0261/8/a	szántó	9,0971	194,57	21,49	
0261/8/b	legelő	1,1325	0,16		
0289/18/a	legelő	0,6698	0,80		
0289/18/b	nádas	5,1589	80,48	19,15	
0289/18/c	legelő	2,4638	2,96		
0307	nádas	13,9886	218,22	40,30	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nagycserkesz településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 17-én, 10 órákor

a nyírteleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nagycserkesz

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
072/6	erdő	0,1523	0,96		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szervezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyíregyháza településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 17-én, 10 órákor

a nyírteleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyíregyháza

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0375/2/a	szántó	12,8268	157,36		
0375/2/b	erdő	0,3522	1,23		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szervezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyírtelek településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 17-én, 10 órákor

a nyírteleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyírtelek

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
02/87	legelő	0,7378	3,10		
02/107	szőlő	0,1738	6,34		
02/197	szántó	0,6495	8,38	4,06	
02/199	szántó	0,9631	12,42		
05/219	erdő	0,4612	2,40		
05/327	szántó	0,2713	3,50	1,86	
012/104/a	erdő	0,7619	3,96		
012/104/b	szántó	0,3225	5,61	3,55	
012/111	szőlő	0,3041	7,39		
013/37	szántó	0,6139	13,87		
013/46	erdő	2,8645	18,05	8,05	
017/137	rét	3,5396	55,22	45,22	Kárpótlás
035	rét, községi mintatér	0,7192	15,61	4,12	
057/39	szántó	0,1640	4,71		
064/31	szántó	0,0414	1,19		
070/3	szántó	0,6400	18,37	1,49	
074/14	rét	0,2751	2,39	0,94	
080/21	szántó	0,4390	9,63	2,53	
080/39/a	szántó	3,9299	81,83	1,64	
080/39/b	erdő	0,1487	1,13		
095/11	szántó	1,6785	41,08	4,29	
0117/16	szántó	0,4227	11,10	3,21	
0117/25	szántó	1,1876	28,44	1,28	
0158/47	szántó	4,2993	83,24	4,96	
0161/4	szántó	20,0398	388,49	117,17	
0169/20	szántó	8,4848	191,76	23,55	
0169/22	szántó	0,7455	16,85	8,06	
0169/119/a	kivett: tanya	0,0732			
0169/119/b	szántó	0,2654	7,62		
0169/190	szántó	1,2759	28,84	2,68	
0169/207	szántó	0,8546	19,31		
0169/212	szántó	2,4814	56,08		
0169/229	legelő	1,7773	33,95		Kárpótlás
0181/4	szántó	19,9130	398,96	42,12	
0186/2	legelő	0,3010	0,78		
0186/12/a	szántó	10,3567	168,86		
0186/12/b	erdő	0,3544	2,23		
0186/12/c	erdő	0,1909	1,20		
0186/12/d	legelő	1,6143	4,20		
0186/12/f	szántó	0,9443	21,34		
0186/12/g	legelő	0,0726	0,19		Kárpótlás

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0188/15	erdő	0,0910	0,57		
0264/24	szántó	2,4373	45,02		
0329	szántó	5,9609	85,90	1,74	
0375/29	szántó	6,8051	170,34	15,19	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyíregyháza településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 18-án, 10 órakor

a nyírpazonyi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Zöld Mező Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyíregyháza

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
02166/1	erdő	0,1554	0,54		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyírpazony településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 18-án, 10 órakor

a nyírpazonyi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Zöld Mező Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyírpazony

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
04/13	erdő	0,5438	3,43	0,16	
036/5/a	szántó	0,2956	2,07	0,12	
036/5/b	kivett: mocsár	0,2015			

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
036/5/c	szántó	0,8603	11,10		
036/5/d	rét	0,2321	2,02		
041	erdő	1,1441	1,94	0,03	
056/17	szántó	0,2643	6,06	0,69	
059/9/a	szántó	0,6999	9,03	0,39	
059/9/b	nádas	0,3247	0,39		
059/11	szántó	1,2462	21,68	0,68	
090/3	legelő	11,8411	30,79	4,90	
0117/7	szántó	0,6967	12,12	3,73	
0126/87/a	erdő	5,2680	33,19		
0126/87/b	szántó	0,0513	0,36	0,06	
0127/8	szántó	0,3425	5,96	3,45	
0127/14	szántó	2,5447	46,88	4,48	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyírtura településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 18-án, 10 órakor

a nyírpazonyi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Zöld Mező Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyírtura

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
049/1	legelő, községi mintatér	10,4800	129,37		
075/3/a	erdő	1,9932	12,56		
075/3/b	szántó	0,0509	1,15	1,71	Kárpótlás
079/3/a	erdő	11,6122	73,16		
079/3/b	kivett: saját használatú út	0,2958			
079/3/c	erdő	19,6518	123,81	0,24	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Napkor településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 19-én, 10 órakor

a napkori művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Kossuth Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Napkor

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
1568	gyümölcsös	0,4654	11,73		
02/1	rét	6,9910	36,27		
02/3	rét	5,4879	51,59		
03/16	szántó	1,6677	24,68		
03/18	szántó	0,5298	7,84		
03/19	szántó	0,5180	7,67		
03/47	rét	0,6487	6,10		Kárpótlás
035/7	szántó	0,2107	1,98		
035/12	szántó	0,2090	1,96		
035/15	szántó	0,2090	1,96		
035/16	szántó	0,2001	1,88		
035/17	szántó	0,2177	2,05		
035/21	szántó	0,2002	1,88		
035/22	szántó	0,2090	1,96		
035/23	szántó	0,2090	1,96		
035/30	szántó	0,2095	1,97		
035/34	szántó	0,2162	2,03		
035/35	szántó	0,2048	1,93		
035/36	szántó	0,2227	2,09		
035/39	szántó	0,2114	1,99		
035/40	szántó	0,2048	1,93		
035/42	szántó	0,2162	2,03		
035/55	szántó	1,7493	16,44		
041/1	rét	1,0568	3,70		
043/2	szántó	0,6318	3,98		
043/4	szántó	0,6298	3,97		
043/6	szántó	0,4967	3,13		
043/7	szántó	0,5500	3,47		
043/9	szántó	0,5594	3,52		
043/13	szántó	0,3320	2,09		
043/14	szántó	0,2273	0,59		
043/15	szántó	0,2314	0,60		
043/25	szántó	0,5237	3,30		
043/29	szántó	0,6304	3,97		
043/34	szántó	0,5358	3,38		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
043/49	szántó	0,5244	6,40		
043/50	szántó	0,5998	7,32		
048/6	szántó	2,7958	31,16	10,71	
067/18	szántó	1,3766	10,05	2,60	
081/7	szántó	0,0148	0,22		Kárpótlás
085/23/a	szántó	0,6630	5,68		
0109/11	rét	5,9351	20,77	2,22	
0112/14	erdő	0,2610	0,42		
0114/20	szántó	3,2223	42,15		
0116/19	nádas	0,0106	0,11		Kárpótlás
0118/63	szántó	1,3429	17,32		
0122/9	szántó	1,7553	18,11		
0128/10	szántó	2,3153	30,27	1,81	
0128/16	nádas	1,0411	10,83		
0128/21	szántó	1,2360	15,08	1,00	
0128/26	rét	0,5999	5,64		
0128/27	rét	0,6001	5,64		
0128/33	szántó	1,7277	21,08	2,08	
0128/35	szántó	0,9656	11,78	1,06	
0128/45	szántó	0,5083	6,20	1,42	
0128/53	szántó	0,2533	3,75		
0137/1/a	szántó	0,9263	8,71		
0137/1/b	erdő	0,2200	0,35		
0138/8	szántó	0,5219	1,36		
0138/10	szántó	0,4388	1,14		
0138/11	szántó	0,8919	2,32		
0138/16	szántó	0,1448	0,38		
0138/19	szántó	0,2947	0,77		
0156/16	szántó	1,8455	23,04		
0161/6	szántó	0,7996	16,43		
0161/7	szántó	0,5299	11,07		
0161/8	szántó	0,3147	6,58		
0161/14	szántó	0,2903	6,07		
0164/7	erdő	0,8392	1,34		
0164/16	erdő	0,0835	0,13		
0164/30	szántó	0,4008	3,77		
0164/114	gyümölcsös	0,2008	5,06		
0166/4	gyümölcsös	0,0916	2,31		
0166/79/a	szántó	7,4114	36,02		
0166/79/b	erdő	0,7753	1,24		
0168/25/a	szántó	4,2096	1,07		
0168/25/b	kivett: vízállás	0,2979			
0170/10/a	szántó	10,8745	208,98		
0170/10/b	rét	0,9081	8,54		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0176/41	gyümölcsös	0,6227	15,69		
0176/45	szántó	0,7242	6,81		
0181/1	gyümölcsös	1,9418	48,93		
0181/2	szántó	5,3691	72,96		
0181/5	gyümölcsös	0,4432	11,17		
0181/6	gyümölcsös	0,4612	11,62		
0181/7	gyümölcsös	0,4616	11,63		
0181/8	gyümölcsös	0,4621	11,64		
0181/9/a	gyümölcsös	0,1379	3,48		
0181/9/b	kivett: vízállás	0,8136			
0181/9/c	rét	0,4376	4,11		
0181/10	gyümölcsös	0,4640	11,69		
0181/11	gyümölcsös	0,4645	11,71		
0181/12	gyümölcsös	0,4649	11,72		
0181/13	gyümölcsös	0,4654	11,73		
0181/14	gyümölcsös	0,4659	11,74		
0181/15	gyümölcsös	0,4663	11,75		
0181/16	gyümölcsös	0,4669	11,77		
0181/17	gyümölcsös	0,4473	11,27		
0181/19	gyümölcsös	0,4413	11,12		
0181/20	gyümölcsös	0,4588	11,56		
0181/21	gyümölcsös	0,4589	11,56		
0181/22	gyümölcsös	0,4589	11,56		
0181/23	gyümölcsös	0,4592	11,57		
0181/24	gyümölcsös	0,4594	11,58		
0181/25	gyümölcsös	0,4595	11,58		
0181/26	gyümölcsös	0,4596	11,58		
0181/27	gyümölcsös	0,4598	11,59		
0181/28	gyümölcsös	0,4599	11,59		
0181/29	gyümölcsös	0,4600	11,59		
0181/31	gyümölcsös	0,4603	11,60		
0181/32	gyümölcsös	0,4604	11,60		
0181/33	gyümölcsös	0,6534	16,47		
0181/36	gyümölcsös	0,4556	11,48		
0181/37	gyümölcsös	0,4732	11,92		
0181/38	gyümölcsös	0,4728	11,91		
0181/39	gyümölcsös	0,4724	11,90		
0181/40	gyümölcsös	0,4721	11,90		
0181/41	gyümölcsös	0,4717	11,89		
0181/42	gyümölcsös	0,4715	11,88		
0181/43	gyümölcsös	0,4710	11,87		
0181/44/a	gyümölcsös	0,2461	6,20		
0181/44/b	kivett: vízállás	0,2246			
0181/45	gyümölcsös	0,4703	11,85		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0181/46	gyümölcsös	0,4699	11,84		
0181/47	gyümölcsös	0,4696	11,83		
0181/48	gyümölcsös	0,4693	11,83		
0183/33	rét	0,9343	3,27		
0189/38	szántó	0,3983	2,51		
0189/39	szántó	0,3496	2,20		
0189/66	szántó	0,1328	0,84		
0193/9	szántó	6,0270	41,07	1,26	
0193/33	szántó	0,8113	5,11	0,12	
0195/9	szántó	0,3002	2,47		
0195/19	szántó	1,7275	12,11	1,23	
0197/3	szántó	0,4157	1,08		
0197/4	szántó	1,2152	3,16		
0197/8	szántó	0,7015	1,82		
0197/9	szántó	0,9268	2,41		
0204/3	erdő	0,4200	0,67		Kárpótlás
0216/3	szántó	16,8606	16,86		
0218/8	erdő	8,7714	14,03		
0220/8	szántó	0,4267	4,01		
0220/9	szántó	0,5000	4,70		
0220/18	szántó	0,8013	9,78		
0220/40	szántó	0,2375	2,90		
0220/41	szántó	1,0268	12,53		
0220/49	szántó	0,4000	4,88		
0220/67	szántó	1,3080	15,96		
0220/71	szántó	2,9158	29,67		
0220/74	szántó	0,2983	3,64	1,76	
0220/76	szántó	1,7828	11,23		
0220/78	erdő	0,3729	2,98		
0232/a	erdő	28,0691	44,91	0,11	
0232/b	szántó	40,2187	182,08		
0238/a	erdő	123,8989	780,56	0,14	
0238/b	szántó	10,4095	36,56		
0238/c	szántó	9,5780	49,24		
0238/d	szántó	21,7005	102,81		
0240/a	erdő	25,2999	159,39		
0240/b	szántó	5,1698	28,37		
0270/1	erdő	33,9425	213,84	4,66	
0270/3	szántó	1,7565	15,35		
0278/a	szántó	14,2252	71,02		
0278/b	rét	5,7187	53,76		
0282/1	szántó	0,0417	0,62		
0282/21	szántó	0,4030	2,54		
0282/25	nádas	3,3715	35,06	3,05	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
2590/1	kert	0,0862	0,63		
4218/2	kert	0,1306	0,95		
4263	kert	0,1337	2,33		
4264	szőlő	0,3264	4,54		
4329	gyümölcsös	0,1349	2,35		
4338	kert	0,1382	2,40		
4339	szántó	0,1545	0,97		
4341	szántó	0,1538	0,97		
4363	kert	0,1242	2,16		
4369	kert	0,1496	2,60		
4371	kert	0,1295	2,25		
4381	kert	0,1311	2,28		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyíregyháza településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 19-én, 10 órakor

a napkori művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Kossuth Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyíregyháza

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
02278/5	rét	0,0164	0,14		
02278/6	rét	0,1542	1,34		
02282/59	gyümölcsös	0,2215	4,81		
02282/63	szántó	6,5134	84,02		
02282/68	gyümölcsös	0,1896	4,11		
02282/85	gyümölcsös	0,0485	1,05		
02282/222	erdő	0,1905	1,20		Kárpótlás
02282/227	szántó	0,1147	1,48		
02282/245	szántó	0,9260	11,95		
02282/252	szántó	0,4453	5,74		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Sényő településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 19-én, 10 órakor

a napkori művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Kossuth Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Sényő

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0119/3/a	szántó	1,3943	22,38		
0119/3/b	rét	0,1355	2,11		
0119/7	rét	0,6534	10,19		
0124/2/a	szántó	4,0202	61,99		
0124/2/b	rét	0,9071	14,15		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Bököny településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 20-án, 10 órakor

a nagykállói művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Nyírség Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Bököny

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
090/2/a	gyümölcsös, községi mintatér	14,1050	324,25		
090/2/b	kivett: saját használatú út	0,7569			
090/2/c	kivett: vízállás	1,2295			
090/2/d	kivett: major	0,2871			
090/2/f	kivett: saját használatú út	0,2437			
090/2/g	gyümölcsös	13,1830	316,61		
090/2/h	kivett: saját használatú út	0,3894			
090/2/j	kivett: vízállás	0,9569			
090/2/k	erdő	0,6279	5,02		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
091/1/a	szántó	28,3175	245,18	207,99	
091/1/b	erdő	0,2615	2,09		
091/1/c	kivett: saját használatú út	0,2669			
091/1/d	kivett: saját használatú út	0,2999			
093	erdő	0,7797	6,24		
094/2	erdő	0,9877	7,90		
098/a	szántó	6,3265	149,88	154,65	
098/b	rét	3,6466	34,28		
098/c	erdő	2,0109	16,09		
098/d	szántó	3,7470	34,92		
098/f	nádas	0,7584	0,91		
098/g	rét	0,5229	4,92		
098/h	szántó	3,0992	52,37		
0100/1/a	szántó	11,7866	90,03		
0100/1/b	erdő	0,0866	0,69		
0100/2	szántó	1,2468	11,44		
0100/12	erdő	0,3498	2,80		
0102/8/a	erdő	0,2720	2,18	20,64	
0102/8/b	szántó	9,3465	94,59		
0102/8c	erdő	0,1761	1,41		
0102/9/a	erdő	0,0440	0,35	1,30	
0102/9/b	szántó	3,1180	30,52		
0102/9/c	erdő	0,0531	0,42		
0102/19	szántó	0,4714	4,43		
0102/20/a	szántó	0,6692	4,35		
0102/20/b	erdő	0,2636	2,11		
0106/a	szántó	52,1837	305,36		
0106/b	kivett: saját használatú út	0,9593			
0106/c	erdő	0,6338	5,07		
0106/d	erdő	0,7169	5,74		
0110/1/a	szántó	16,1781	177,27	61,93	
0110/1/b	erdő	0,5119	4,10		
0110/1/c	legelő	0,3307	1,72		
0110/1/d	erdő	0,2997	2,40		
0112/16/a	szántó	1,1974	14,61	1,62	
0112/16/b	nádas	3,9895	4,79		
0112/16/c	szántó	0,3413	7,13		
0112/16/d	szántó	0,6280	9,67		
0112/16/f	kivett: vízállás	0,0494			
0144/1	erdő	0,2447	1,96		
0151/11	szántó	2,2712	26,23	1,39	
0204/1	szántó	2,4669	30,10		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0204/3/a	szántó	57,4907	833,42	377,07	
0204/3/b	rét	1,6509	15,52		
0204/5	erdő	0,4027	3,22		
0211/8/a	szántó	0,2690	4,47		
0211/8/b	erdő	0,0448	0,36		
0211/8/c	szántó	0,0411	0,86		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Geszteréd településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 20-án, 10 órakor

a geszterédi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Nyírség Mgtsz. használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Geszteréd

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
02/42	szántó	0,2526	4,23	0,32	
02/43	szántó	0,2264	4,24	0,75	
02/44	szántó	0,5314	10,60		
05/14	szántó	0,1278	2,67		
05/24	szántó	0,5770	6,75		
05/25	szántó	1,2271	13,41	3,55	
012/17/a	szántó	0,6980	6,56		
012/17/b	rét	0,3551	3,34		
012/17/c	szántó	0,2241	2,11		
019/25	szántó	2,2274	35,05	1,13	
019/37	szántó	0,3470	5,14	3,75	
022/53	szántó	1,0501	18,80		
038/66/a	rét	0,5283	1,85		
038/66/b	szántó	0,2330	2,19		
038/66/c	rét	0,5165	1,81		
038/66/d	szántó	0,2798	2,96		
078/36/a	legelő	0,1021	0,40		
078/36/b	szántó	0,0736	0,69		
078/37	szántó	0,1902	1,79		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
078/41	legelő	1,8275	9,50	3,76	
078/49/a	legelő	2,5731	6,18		
078/49/b	szántó	0,6497	6,11		
082	rét	2,5512	23,98	7,12	
085/19	rét	0,6608	10,31	7,77	
085/36/a	szántó	0,2072	3,07	1,62	
085/36/b	rét	0,3203	3,01		
085/37	szántó	0,2435	3,60		
085/47	rét	0,3233	3,04	0,76	
085/52	szántó	0,3559	3,35		
085/53/a	szántó	0,5131	4,82		
085/53/b	rét	0,5187	4,88		
085/57/a	szántó	0,2923	4,04		
085/57/b	rét	0,0897	0,84		
0105/39/a	szántó	0,7132	6,70		
0105/39/b	legelő	0,0909	0,47		
0105/41	legelő	9,3148	18,40		
0125/7	erdő	1,0229	6,44	1,56	
0158/45/a	rét	1,2091	11,37	33,09	
0158/45/b	szántó	1,5359	22,73		
0158/45/c	rét	0,5091	4,79		
0185/12	szántó	0,0979	1,45		
0185/15	szántó	1,4596	21,60	6,09	
0185/16	szántó	0,5244	7,76		
0189/6	szántó	0,2976	6,22		
0191/10	szántó	0,5185	9,76	1,00	
0195/10	szántó	1,8445	45,49	1,04	
0208/33	szántó	0,2519	5,26		
0208/41	legelő	0,4520	1,08		
0210/2	erdő	0,2825	0,45		
0213/12	szántó	0,5195	3,27	1,38	
0255/10	erdő	11,7478	18,80	13,50	
0263/5	szántó	0,1527	0,15		
0265/14	erdő	0,6109	5,74	0,32	
0269/1/a	szántó	34,2252	255,02		
0269/1/b	erdő	0,1529	0,24		
0269/1/c	legelő	0,4785	0,48		
0269/1/d	erdő	0,5864	0,94	76,01	
0272/3/a	legelő	1,5705	3,77	1,63	
0272/3/b	szántó	0,4653	5,68		
0272/4	erdő	7,6229	48,02	5,68	
0272/8	szántó	1,4902	7,39		
0272/10	rét	0,6963	9,57		
0272/11	szántó	0,7189	6,76		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0274/1/a	szántó	73,7270	646,78	204,97	
0274/1/b	erdő	0,3445	0,55		
0274/1/c	kivett: vízállás	0,3104			
0274/1/d	erdő	0,4032	0,65		
0274/1/f	erdő	2,6089	4,17		
0274/1/g	kivett: vízállás	0,8532			
0274/1/h	legelő	6,7936	6,79		
0274/1/j	kivett: vízállás	0,6853			
0274/1/k	kivett: saját használatú út	0,1918			
0278/4	legelő	0,5684	0,57		
0281/4	rét	4,1694	15,39		
0283/1/a	szántó	20,2556	132,21	106,81	
0283/1/b	erdő	0,3014	0,48		
0283/1/c	rét	1,0562	1,06		
0283/1/d	erdő	2,5405	4,06		
0285/1/a	rét	6,9872	6,99		
0285/1/b	erdő	0,5358	0,86		
0287/1/a	szántó	4,9119	39,97		
0287/1/b	rét	2,2602	7,91		
0287/1/c	erdő	0,7670	1,23		
0291/a	rét	20,1941	166,97		
0291/b	erdő	0,3396	0,54		
0291/c	erdő	0,4440	0,71		
0297/3/a	rét	32,5932	136,44		
0297/3/b	nádas	4,0857	4,90		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Hajdúdorog településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 21-én, 10 órakor

az újfelhértói művelődési házban nyilvános sorsolást tart az Új Hajnal Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Hajdúdorog

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0116/8	szántó	2,6827	50,36		
0116/26	szántó	0,4934	8,14		
0116/78	szántó	0,3426	7,17		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyírbogdány településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 24-én, 10 órakor

a nyírbogdányi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Kossuth Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyírbogdány

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
020	erdő	0,2272	1,18		
025/a	szántó	16,6453	203,12	2,55	
025/b	erdő	0,2137	1,11		
025/c	rét	0,7730	2,71		
025/d	rét	2,7885	9,76		
031/7/a	kivett: árok	0,1565		0,88	
031/7/b	szántó	2,0692	17,13		
031/7/c	kivett: árok	0,1446			
031/7/d	szántó	6,5255	51,12		
031/7/f	kivett: árok	0,2081			
038/12/a	legelő	12,1967	43,95	8,00	
038/12/b	kivett: árok	0,2419			
038/12/c	erdő	0,2301	0,39		
070	erdő	3,5670	22,47	5,66	
0121/2	erdő	0,5222	0,89		
0127/2	erdő	0,2027	0,34		
0147/10	rét	0,0344	0,12		
0147/21/a	gyümölcsös	3,8690	147,77	114,47	
0147/21/b	rét	0,5290	1,85		
0147/21/c	nádas	0,1346	0,16		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0149/2	gyümölcsös	20,0606	836,53	561,12	
0155/6	szántó	0,4252	7,40		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Székely településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 24-én, 10 órakor

a nyírbogdányi művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Kossuth Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Székely

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0148/3	szántó	0,0760	0,98		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nyírtura településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 25-én, 10 órakor

a sényői művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Zöld Mező Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nyírtura

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
019/12/a	szántó	1,0026	22,66		átjárási és útszolgalmi jog
019/12/b	rét	0,4398	3,83		
019/12/c	nádas	0,1259	1,75		
028/9	nádas	1,9234	26,74	11,38	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
028/11	szántó	1,0449	19,38	4,02	
0110/13	szántó	2,8061	54,86	8,37	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Sényő településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 25-én, 10 órakor

a sényői művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Zöld Mező Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Sényő

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
035/a	legelő, községi mintater	23,5783	75,70	39,74	
035/b	erdő	1,7324	10,91		
035/c	szántó	5,4128	37,89		
035/d	kivett: árok	0,3026			
035/f	szántó	6,4882	45,42		
046/8	szántó	2,2503	34,01		
099/4	szántó	4,2899	45,43	21,62	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Balsa településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 26-án, 10 órakor

a tímári művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Béke Mezőgazdasági Szövetkezet használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Balsa

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
055/37	szántó	0,3883	5,40		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Szabolcs településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 26-án, 10 órakor

a tímári művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Béke Mezőgazdasági Szövetkezet használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Szabolcs

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
03/18/a	erdő	3,2441	17,83		Árterület
03/18/b	szántó	0,4535	5,85		
03/18/c	szántó	0,4004	5,17		
012/13	szántó	1,5216	16,15		
012/14	szántó	1,1663	13,25		
012/15	szántó	0,1579	2,50		
012/16	szántó	0,2173	2,80		
012/17	szántó	1,4758	16,97		
012/18	szántó	0,2920	2,90		
012/19	szántó	1,7714	18,24		
012/20	szántó	0,6520	8,32		
012/22/a	erdő	14,7699	112,25		
012/22/b	gyümölcsös	8,4655	294,14		
012/22/c	gyümölcsös	1,2791	27,76		
012/22/d	szántó	4,0245	33,54		
017/8	szántó	3,0940	61,78		
034/2	nádas	2,2730	2,73		Árterület
036/20	erdő	1,9283	10,03		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Tímár településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 26-án, 10 órakor

a tímári művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Béke Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Tímár

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
014/15	rét	2,8935	10,13		Árterület
028/9	szántó	0,1370	2,38		
040/12	szántó	0,7768	10,02		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szervezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Biri településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 27-én, 10 órakor

a nagykállói művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Nyírség Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Biri

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0151/15	szántó	0,6754	2,55		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szervezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti az Érpatak településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 27-én, 10 órakor

a nagykállói művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Nyírség Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Érpatak

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0108/51/a	gyümölcsös	9,3024	228,96		
0108/51/b	szántó	2,5263	3,38		
0108/51/c	erdő	0,2606	0,42		
0108/51/d	erdő	0,0530	0,08		
0108/51/f	gyümölcsös	0,0479	1,21		
0108/51/g	erdő	0,3732	0,60		
0108/54/a	szántó	2,8317	23,90		
0108/54/b	erdő	1,7909	14,33		
0108/54/c	szántó	0,7126	1,85		
0108/54/d	szántó	1,5015	10,84		
0108/54/f	szántó	0,4597	1,20		Kárpótlás
0121	gyümölcsös	10,6241	184,86		
0160/15	rét	0,3720	1,30		
0160/46	szántó	3,1621	47,97		
0162/46	szántó	0,3631	7,62	3,86	
0305/3/a	gyümölcsös	0,2273	3,96		
0305/3/b	szántó	0,2449	1,54		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Nagykálló településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 27-én, 10 órakor

a nagykállói művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Nyírség Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Nagykálló

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0420/22	szántó	0,5618	10,98	3,98	

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti az Apagy településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. szeptember 28-án, 10 órákor

az Apagy, Polgármesteri Hivatalban nyilvános sorsolást tart a Hunyadi Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Apagy

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0243/9	szántó	0,0678	1,00		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Besenyőd településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. október 1-jén, 10 órákor

a leveleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Besenyőd

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
06/1	legelő	4,2586	53,23	6,63	
013/42	rét	0,1056	0,37		
013/63	gyümölcsös	0,2559	6,45		
013/64	gyümölcsös	0,2417	6,09		
013/68	gyümölcsös	0,4723	11,90		
013/70/a	szántó	1,5416	12,63	12,54	
013/70/b	gyümölcsös	1,6296	38,03		
013/84	gyümölcsös	0,0152	0,38		
013/86	gyümölcsös	0,0135	0,34		
013/88	gyümölcsös	0,0443	1,12		
034/2/a	szántó	1,5518	18,93	1,37	
034/2/b	gyümölcsös	0,4820	8,39		
034/2/c	rét	0,5931	9,25		
034/2/d	szántó	0,4348	5,30		
034/3	rét	0,0245	0,38		
034/5/a	szántó	0,3669	5,43	5,17	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
034/5/b	rét	0,7750	12,09		
051/53	szántó	1,1658	14,22	1,80	
058/8/a	szántó	9,6110	48,79	0,49	
058/8/b	erdő	0,9401	5,92		
070/23	szántó	8,4495	57,87	37,63	
073/3	erdő, községi mintatér	20,2583	210,69	9,95	
078/15	szántó	0,5773	3,64		
523	kert	0,0914	1,59		
529	szántó	0,2390	1,51		
537	szőlő	0,0237	0,08		
591	szőlő	0,0825	1,15		
675/a	szőlő	0,0552	1,34		
675/b	kert	0,1076	1,87		
696	szőlő	0,0127	0,31		
700	kert	0,1427	2,48		
704	szőlő	0,0146	0,20		
718	szántó	0,1786	2,18		
769	kert	0,1071	1,77		
801	szőlő	0,0069	0,10		
802	kert	0,0803	1,40		
806	kert	0,0977	1,70		
821	szántó	0,1561	1,90		
831	szántó	0,5559	6,78		
857	kert	0,0740	1,29		
858	szőlő	0,0645	0,90		
868/a	kert	0,1417	2,47		
868/b	erdő	0,0497	0,31		
874	erdő	0,0100	0,06		
875	kert	0,0603	1,05		
886/1	szőlő	0,1150	1,60		
886/2	kert	0,1070	1,86		
886/3	kert	0,0867	1,51		
886/4	kert	0,0974	1,69		
886/5	szőlő	0,1120	1,56		
932	kert	0,0436	0,32		
933	erdő	0,0022	0,01		
944	szőlő	0,0490	0,68		
945	erdő	0,0021	0,01		
956	szőlő	0,0272	0,38		
967	kert	0,0508	0,88		
968	erdő	0,0050	0,03		
980	erdő	0,0020	0,01		
981	szőlő	0,0418	0,58		
982	erdő	0,1241	0,78		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
983	erdő	0,0077	0,05		
987	szőlő	0,1014	1,41		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Levelek településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. október 1-jén, 10 órakor

a leveleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Levelek

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
613	szántó	1,3095	15,98		
08/1/a	erdő, községi mintatér	10,9477	79,08	0,77	
08/1/b	legelő	0,8759	0,88		
08/10	szántó	0,3569	5,28		
010/38/a	legelő	12,9464	37,33	5,96	
010/38/b	nádas	3,3198	3,98		
012/26	rét, községi mintatér	8,0103	51,70	5,93	
020	szántó	6,3018	76,88		
022/a	szántó	21,5468	240,27		
022/b	erdő	0,6423	5,14		
022/c	erdő	0,2407	1,93		
022/d	erdő	0,3280	2,62		
022/f	erdő	0,2808	2,25		
039/1	rét	10,6590	100,19		
046/14	szántó	1,5165	11,11		
046/15	legelő	12,0107	62,46	9,84	
051/8/a	erdő	13,8888	111,11	3,53	
051/8/b	rét	0,8649	3,03		
076/3	erdő	0,3653	3,43		
0106/17	szántó	0,0915	0,86		Kárpótlás
0115/1	erdő	14,9363	52,28	10,09	
0115/3/a	erdő	13,3596	46,76	41,06	
0115/3/b	szántó, községi mintatér	32,9895	309,27		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0117	rét	1,7457	16,41		
0123/33	gyümölcsös	33,4138	842,03	107,97	
0123/35/a	gyümölcsös	12,7537	321,39	114,79	
0123/35/b	szántó	5,7591	15,88		
0123/37/a	rét	0,4309	1,51		
0123/37/b	szántó	24,4139	65,92		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Magy településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. október 1-jén, 10 órakor

a leveleki művelődési házban nyilvános sorsolást tart a Dózsa Mgtsz használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kijelölt földrészek az alábbiak:

Település: Magy

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
011/34	szántó	0,3519	5,21		
018/1	szántó	2,4535	28,00		
018/17	szántó	0,6594	9,76		
018/26	szántó	0,2860	3,36		
018/35	szántó	1,1917	17,00		
020	szántó	1,0908	13,31	2,89	
022/6	szántó	2,3577	19,97		
022/7	szántó	1,7947	21,90		
022/8	szántó	0,5905	6,10		
022/9	szántó	7,9954	88,72		
022/10	szántó	1,7311	15,00		
022/11	szántó	5,8986	39,98		
022/12	szántó	0,3774	5,59		
022/13	szántó	0,9145	13,53		
022/14	szántó	2,1551	26,59		
022/15	szántó	2,9914	32,20		
022/17	szántó	7,0387	71,26		
025/14	szántó	1,7030	24,67		
025/16	szántó	0,7457	10,80		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
025/22	szántó	1,6537	17,32		
025/25	szántó	0,8678	10,84		
031/1	szántó	0,0203	0,30		
031/2	szántó	0,0382	0,57		
031/3	szántó	0,0548	0,81		
031/4	szántó	0,0757	1,12		
031/10	szántó	0,1826	2,70		
036/2	szántó	5,4348	42,41		
043/7	szántó	0,1685	2,49		
043/8	szántó	0,1398	2,07		
043/11	szántó	0,0588	0,87		
046/1	szántó	0,5789	3,65		
046/2	szántó	0,5789	3,65		
049/9	szántó	0,4357	2,74		
049/11	szántó	4,7078	35,41	8,41	
049/18	szántó	0,7011	6,59		
049/19	szántó	0,6466	6,08		
049/20	szántó	2,2101	17,75		
059/4	gyümölcsös	39,0909	680,18		
064/3	erdő	11,3583	29,27	0,39	
064/6	erdő	47,9483	302,13	10,00	
064/12	erdő	4,6026	29,00		
064/13	szántó	2,9100	27,35	3,27	
064/14	erdő	1,1028	6,98		
075/1	szántó	5,9378	62,82		
075/3/a	szántó	2,7265	25,63		
075/3/b	erdő	1,5524	14,59		
082/3/a	szántó	1,3643	12,28		
082/3/b	kivett: vízállás	0,1761			
082/14	szántó	1,1697	11,89	2,92	
089/17	szántó	0,6885	6,45		
089/19	szántó	2,7159	28,80		
089/21	szántó	1,6994	22,04		
089/24	erdő	26,1885	183,69	8,41	
091/3	erdő	4,7551	38,04	13,93	
091/5/a	gyümölcsös	27,9924	487,07		
091/5/b	erdő	5,6545	45,24		
091/5/c	legelő	0,4325	1,04		
098/6	szántó	5,1191	59,40		
0101/6	erdő	17,0968	147,22	8,14	
0105/19	szántó	0,9021	11,01		
0105/28	szántó	3,3713	42,85		
0105/30	szántó	1,3765	17,00		
0116/2/a	szántó	1,0348	12,62		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
0116/2/b	legelő	0,2717	0,65		
0127/16	szántó	1,4378	10,26		

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Az FVM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Földművelésügyi Hivatala értesíti a Tiszabercel településen érdekelt részarány-földtulajdonosokat, hogy az 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

2001. október 2-án, 10 órakor

a buji művelődési házban nyilvános sorsolást tart az Új Élet Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Szövetkezet használatában lévő részarány-földtulajdon helyének meghatározása céljából.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Tiszabercel

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	Kiadható AK	Korlátozó intézkedés
071/15	szántó	1,7262	30,04		Kárpótlás

A sorsolás nyilvános. A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Lenti István s. k.,
hivatalvezető

A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján — az eddig közzétetteken kívül — az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámát teszi közzé:

560557A
406091A
025731B
183431B
301260A
341782B
262141A
124777A
582711B
194424A
778577A
807605A
531259A
215818A

Közlekedési Nyilvántartó Osztály

MAGYAR KÖZLÖNY

K Ü L Ö N S Z Á M

A MUNKA TÖRVÉNYKÖNYVE (1992. évi XXII. törvény)

A módosítások kihirdetését követően megjelent Magyar Közlöny különszám a Munka Törvénykönyvét már az aktuális, európai jogharmonizációs célú (2001. július 1-jén hatályba lépő) változásokkal egységes szerkezetben tartalmazza.

Ára: 728 Ft áfával.

MEGRENDELŐLAP

☐ Megrendelem a Magyar Közlöny különszámot (A Munka Törvénykönyve) példányban
Ára: 728 Ft + postaköltség. A befizetéshez számlát kérek/csekket kérek. (A megfelelőt kérjük aláhúzni).

Megrendelő neve: _____

Megrendelő címe: _____

Dátum: _____

Aláírás: _____

Megrendelését küldje el a Magyar Hivatalos Közlönykiadó postacímére: 1394 Budapest, Pf. 361.
Fax: 267-2780 vagy 338-4746. A kiadvány megvásárolható a kiadó közlönypoltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) és az elektronikus közlönypoltban (www.mhk.hu/kozlonybolt) is.

KÖZLEMÉNY

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó megjelentette

AZ ÉRTELMEZETT ALKOTMÁNY

című kötetet.

Dr. Holló András és dr. Balogh Zsolt szerkesztők az Alkotmány szerkezetét követve annak rendelkezéseihez csoportosították az Alkotmánybíróság legfontosabb megállapításait, az alkotmánybíróági gyakorlat összefoglalásaként jegyzetekkel segítve az olvasó tájékozódását. A kötet az öt évvel ezelőtt ugyanilyen címmel megjelenő munka folytatása. A szerkesztők átdolgozták – tárgyköreit tekintve kibővítették – a korábban megjelent könyv anyagát, és erre (a precedens határozatokra) épülve mutatják be az immár tízéves ítélkezési gyakorlat keresztmetszetét.

Az Alkotmánybíróság közjogi helyzetéből adódóan döntései kihatnak valamennyi hatalmi ág tevékenységére, az ítéletek alapjaiban határozták meg a törvénykezés kereteit éppúgy, mint – a jogszabályok alkalmazásánál irányadó alkotmányos követelmény megállapításával – a bíróságok és más jogalkalmazó szervek munkáját. A kötet alapvető segítséget nyújt a gyakorlati és elméleti szakembereknek egyaránt, de hasznosan forgathatják a most megjelenő könyvet a gazdasági élet szereplői (pl. a piacgazdaság, a vállalkozáshoz való jog, illetve a tulajdoni kérdések kapcsán) éppúgy, mint a tudományos munkát folytató egyetemi oktatók, hallgatók vagy az önkormányzati működésben részt vevők. Természetesen segítséget nyújt a gyakorlat ismerete azoknak is, akik alkotmánybíróági eljárást kívánnak indítványozni.

A B/5 formátumú kiadvány 760 oldal terjedelmű.

Ára: 4592 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 266-5099 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük

AZ ÉRTELMEZETT ALKOTMÁNY

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent a

II. SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című, A/4 formátumú, 376 oldal terjedelmű kiadvány.

A kötet a 2001. január 1-jétől hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény végrehajtására kiadott kormányrendeleteket tartalmazza, így a különböző gazdálkodók (a biztosítók; a betétbiztosítási és az intézményvédelmi alapok, valamint a befektető-védelmi alap; a befektetési alapok; a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok; a Pénztárak Garancia Alapja; az egyházi jogi személyek; az ÁPV Rt.; az árutőzsde, az értékpapír-tőzsde és az elszámolóházak; az MNB; a magánnyugdíjpénztárak; az önkéntes nyugdíjpénztárak; az államháztartás szervezetei; a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások; a befektetési vállalkozások; az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak; a Magyar Államkincstár; illetve egyes egyéb szervezetek) beszámolóképzési, könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól, továbbá a felszámolás és a végelszámolás számviteli feladatairól rendelkező jogszabályokat.

A kézirat lezárva: 2001. április 2-án.

Ára: 2380 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük a

II. SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönnyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2001. évi éves előfizetési díj: 48 720 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 84 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

01.1303 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.